

ఉత్తరాలు

హమేషా తమాషా

క వె ర. గారి సూక్తులు అలోచిస్తే గాని అవగాహన కాలేదు. కాకా వల్లడం చేతగానివారిని సానుభూతితో చూడటం లేకపోగా, పొగుడుతూతనంగా పరిగణిస్తున్నారధికారులు. కాకమ్మే నయం కాకా అనకపోయినందుకు అనుమానించకుండా కోయిల పిల్లలకు మేలేస్తుంది.

కష్టజీవు లుల్లాసంతో కృషిని సంతపించిన ఫలితం, కలవారి విలాసంపు విందులచేగా వినియోగ మగుచున్నది పుంజు విజయం చెప్పినది (శిరావ్ (బందరు)

మనరాష్ట్రం

ఆయుర్వేద విద్యార్థులను గూర్చి శ్రీ కాండీస్వ గారు వ్రాసిన వ్యాసాన్ని, దాన్ని విమర్శిస్తూ వ్రాసిన శ్రీ ద్వి సూ మూర్తిగారి ఉల్లాసాన్ని పూర్తిగా చదివి అర్థం చేసుకున్నాను. ఈ వారం (25-10-61) శ్రీ ఎన్. వి రామూర్తిగారు పై విమర్శ అయోమయంగా ఉండన్నారు. 'ఆ కళాశాల రెండు సంవత్సరాల క్రితమే శుద్ధ ఆయుర్వేద కళాశాలగా మారింది' అన్న విషయంలో విమర్శం గాలేదో తెలియలేదు. అంటే ఇప్పుడు ఆ కళాశాలలో మొదటి రెండు సంవత్సరాలలోనూ ఉన్న విద్యార్థులు శుద్ధ ఆయుర్వేదాన్ని అభ్యసిస్తున్నారు. చివరి రెండు సంవత్సరాలూ చదువుతున్న విద్యార్థులే నమ్మేమ కొనసాగిస్తున్నట్లు తెలుసుకోవటం ఎంతైనా అవసరం. 'పార్యకాలజీ' వంటి ఇతర ఆధునిక నబ్బకట్టలు ఈమధ్య చేర్చినా ఆ విద్యార్థులు మొదటి సంవత్సరంనుంచే ఆధునిక వైద్యశాస్త్రాలు చదువుతూ 'ఆధునిక వైద్యం'తో ప్రవేశం ఇమ్మని కోరటంలో తప్పేమీ కనబడటంలేదు. పైగా వారి పాఠ్య ప్రణాళికలో కూడా 'గుంటూరు', 'బెజవాడ' లలో ఉన్న ఆయుర్వేద కళాశాలలో వలె కాక, కొన్ని అలోపతి వైద్యశాస్త్రాలు ఉండటం గమనించవలసిన విషయం. ముఖ్యంగా ప్రభుత్వం ఈ విద్యార్థుల కోర్కెలు తీరుస్తామని చెప్పడమే దీనికి ప్రత్యేక నిదర్శనం.

రాజేశ్వరరావు (యలమంచిలి)

వక్షపాతమా?

విప్పుడు మేము ఉత్తరాలు వ్రాసినా వేయకపోవడానికి కారణం? కేవలం మీకు బాగా పరిచయస్థులు, మీకు నచ్చినవారు పంపినవి తప్ప మరొకరివి ప్రచురించరా? ఇది చాల అన్యాయము. దయచేసి ఇకముందు మేము వంటే ఉత్తరాలను ప్రచురించ ప్రార్థన.

'జగత్' డి (బరంపురం)

అగ్గిరాముడు

"వనివారము మా అభిమాన ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికయందు ప్రచురించుచున్న బి. వి సత్యమూర్తిగారి బొమ్మల కథ 'అగ్గిరాముడు' చాలా

బాగుంది. అప్పుడప్పుడు ప్రచురించుచున్న సత్యమూర్తిగారి కార్టూనులు కూడా చాలా బాగున్నా. దుర్గా సూర్యసుబ్రహ్మణ్యం (పూన)

* * *

"అగ్గిరాముడు" చిత్రకథ చాల రసవత్తరంగా సాగుతోంది. మా యింటిల్లిపిదిన చాలా అక్కర్లీస్తుంది.

టి. కల్యాణలక్ష్మి (ఎర్రగుంటపల్లి)

ఎప్పుడూ ఇంతే

ఎప్పుడూ యింతే 99 వ కార్టూన్ పై శ్రీమతి విశాలాక్షి, లక్ష్మణరావుగార్లు చేసిన విమర్శ సరియైనది కాదు. ఇప్పుడు మార్కెట్లో పిల్లలు అడుక్కోనే ప్లాస్టిక్ కళ్ళజోడులు అమ్ముతున్నారు. ఆ కళ్ళజోడుకే మీసాలు కూడ అంటించే ఉంటాయి. అందువల్ల అన్నివిధాల ఈ కార్టూన్ సరైనదే. ఇటువంటి మంచి కార్టూన్లు అందించిన ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికకు నా అభినందనలు.

బి. రాజగోపాల్ (విజయవాడ)

చదువుల్రావు

చదువుల్రావు'అనే బొమ్మలకథ రోడ్ సైడ్ రోమియోల కొక గుణపాఠం (చెప్పబెట్టె). ఇటీవల నా మిత్రుడు ఒకరు బందరు నుండి తిరుపతి వెళ్తూ ఈమాదిరిగానే బోల్చినదాన్ని నాతో చెప్పాడు.

రామారావ్ మాండలే (టి. డి)

* * *

25-10-61 ఆంధ్రపత్రికలో 24 వ పేజీలో సీనియర్ జమున చిత్రం "పెళ్ళికానిపిల్లలు" లోదా? "పెళ్ళితాంబూలం" లోదా?

డి. నరసత్తిదేవి (అమనాం)

పెళ్ళికాని పిల్లలు'లో జమున.

అదర్బాలు-అంతర్బాలు

"అదర్బాలు-అంతర్బాలు" సీరియల్ నవల చాల రసవత్తరంగా నడుస్తున్నది. ప్రతివారం పత్రిక, ఎప్పుడూస్తూ అని ఎదురు చూచేటట్లు చేస్తున్నది. ముఖ్యంగా రాబోయే ఎన్నికల దృష్టి నవలలోని ఎన్నికల వాతావరణం ప్రబోధాత్మకంగా ఉన్నది. వాస్తవానికి అతి ఢగ్గరగా పాత్రలను కథా గమనాన్ని చిత్రిస్తున్న రచయిత సింగరాజు లింగమూర్తిగారికి మా అభినందనములు.

మురహరి లక్ష్మీనరావ్, వై. ఎల్. నరసింహం (భిలాయ్ నగర్)

కథ

"దారితప్పినా మూలతప్పినా" అనేకథ చాలా బాగుంది అకథ చదువుతున్నంతసేపు నవ్వు ఆవుకోలేకపోయాము. ముందు ముందు కూడా ఇటువంటి మంచి కథలనువేసి మాకు ఆనందం కలిగిస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

కల్వారి నరసత్తి విశ్వనాథం (విశాఖపట్నం)

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలో ప్రకటనలు మీ వ్యాపారాభివృద్ధికి తోడ్పడుతాయి. వివరాలకు: ఎడ్వర్ టయిజ్ మెంటే మేనేజర్ కి వ్రాయండి.

డాక్టర్ అగుటకు: ఇంటియంగు పోస్టుద్వారా హోమియోపతి చదువుకొని, ఎం.డి. హెచ్.డిప్లమా పొందండి. ఈచిత్ర ప్రాన్ టెక్టస్ నకు కంటాక్ట్ వ్రాయండి: TAGORE HOMOEOPATHIC COLLEGE & HOSPITAL, (APWM), Bahadurgarh, Near Delhi.

మీద పేపింటేయరం. మీ దగ్గర త్వరితంగా పోవును. పెన్స్ వచ్చునది, పొప్పిలి విరిగిపోతే త్వరితంగా వచ్చునది అంతరి శుభకర అరిగించు అపొడించండి, అది గొంతు పొప్పి, తొమ్మి తదితము, తగ్గు లేక జలుబునుగలిగించే క్రిమి అను భంవును. పెన్స్ తక్షణ విభావము గలిగించి క్రిమిలను నిర్మూరించును. ఇందులో హానికర క్షిద్రులు లేవు సింగ్లీ మెరక్షికంగా ఇవ్వవచ్చును. రొమ్ము పడిశిముల్లు గొంతు నెప్పి, పడిశిము, అధిక కఫము జలుబులు, దగ్గులను త్వరితంగా వివారింతు. మందు వ్యాపారందరినడ అమ్ముబడిచున్నది. ఏ ఇ ఫుల్ ఫోర్డ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి. 89V-55-15

పోల్ విజయం: దాదా డి కంపెన్సీ, 88, సైన్స్ సోయక నీధి, మద్రాసు-8.

నికో

సంపూర్ణ చర్మ ఆరోగ్యమునకు
నివారణము - సౌందర్యమునకు
మొదటి మెట్టు

ఇది మీ చర్మమును శుభ్రపరచుచేయేగాక, మీ
చర్మమునకు సౌందర్యమును కూడ నిచ్చును. నికో
మరగ, రోమాంకురములకు చెంది శుభ్రపరచెడి
గుణము, మరియు క్రిమి అభివృద్ధి నివారణ గుణము కలిగినదియై,
అది మీ చర్మమును శుభ్రపరచి మొటిమలు, కురుపులు
మొదలైన అంటు వ్యాధులను రాకుండ కాపాడును.

భద్రహేను దినములకొక వర్యాయము నికో నట్టుచే మీ తలను
దట్టుకొనిన యెడల, అది భుండును రాకుండా కాపాడును.
నికోను దిన సరి శ్రమముగా వాడిన సౌందర్యమున
కళ్యావశ్యమగు, శుభ్రమైన, మృదువైన మరియు
ఆరోగ్యవంతమైన చర్మమును మీకు వాసగును.

ప్రతిదినము నికోను వాడండి మీ యొక్క

మీ శుటుంబీకుల యొక్క

చర్మ ఆరోగ్యమునకు అనుగుణ్యమైన నట్టు

నికో దిన సరి వాడుకకు స్వచ్ఛమైన క్రిమిహరణ నట్టు

మధ్యహారం : 8-11-61

ప్రవ సం॥ ఆశ్వయుజ బ॥ అమా॥

సంపుటము : 54 సంచిక : 9

స్థాపితము:

1908

*

ముఖ్యసంపాదకుడు:

శివలెంక శంభుప్రసాద్

*

సంపాదకుడు :

శివలెంక రాధారావు

*

విజ్ఞప్తి : 25 న. పై

సంవత్సర చందా : 13-0-0 రు.

*

ఆంధ్రప్రతిక కార్యాలయము

7, తంబుచెట్టిపీఠి, మద్రాసు-1

★

లోకసంపాకడ

అమెరికాలో గెండు తిలల పాము కనిపించింది—వార్త.

“భారత, పాకిస్తాన్ దేశాలపట్ల అమెరికా అనుసరిస్తున్న ద్వంద్వ విధానానికి చిహ్నం కావాలి!”

ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక

వ్యవస్థాపకులు :

దేశోద్ధారక కాశీనాథుని

నాగేశ్వరరావు వంతులుగారు

విషయానుక్రమణిక

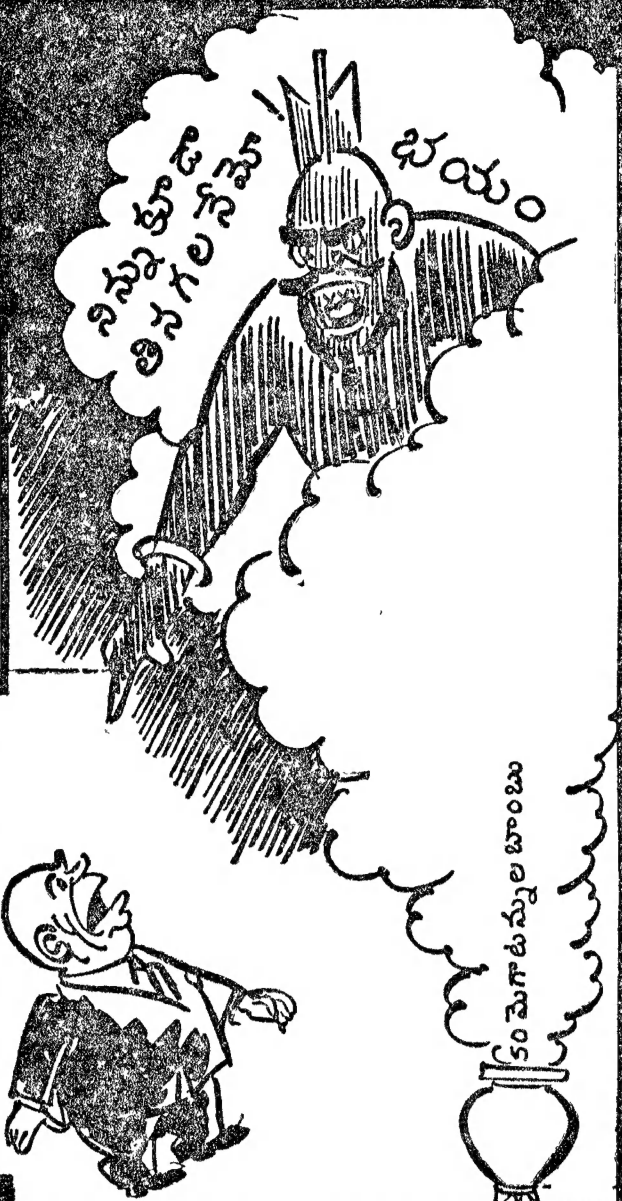
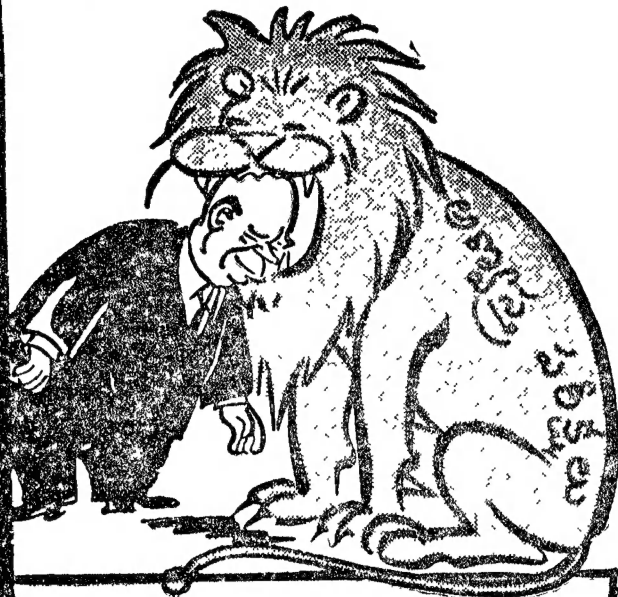
ముఖచిత్రం : సాధన

కథలు :	చిత్త	1
	అంతఃమిథ్య	16
	బంగారు గోలుగు	32
వ్యాసాలు :	అంధుల చిత్రకళ	11
	నగలకూత	20
	చదువులూ - పనిపాటలూ	20
బాలసాహితీ :	గాజాభవనం	23
	పంకన్న ఉత్తరం (గేయం)	42
సీరియల్ కథలు :	హరివంశం	15
	అదర్శాలు - అంతర్దృశాలు	21
	కవిసారస్వతాముడు	26
	అగ్నిరాముడు	30
శీర్షికలు :	ఉత్తరాలు	3
	జోమన్ కాన్సున్	6
	మ్యాథిల్లీరేఖ	7
	కథకానికథ	10
	చదువులూ	12
	మనమూ - మనరాష్ట్రం	13
	మనమూ - మనదేశానికి	14
	పనితాబాణి	18
	ఎప్పుడూ - ఇంతే	19
	సినిమా	24
	కార్టూన్	25
	వారఫలాలు	28
	హమేషా తమాషా	31
	చిత్రసమీక్ష	49
	గళనడకట్టు	63
	చాటికథలు	64

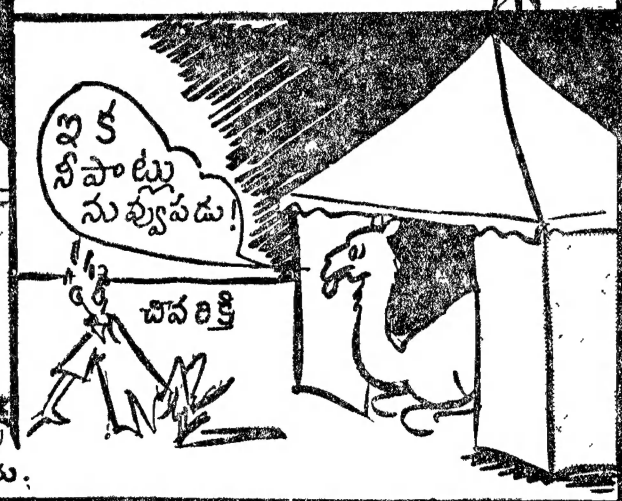
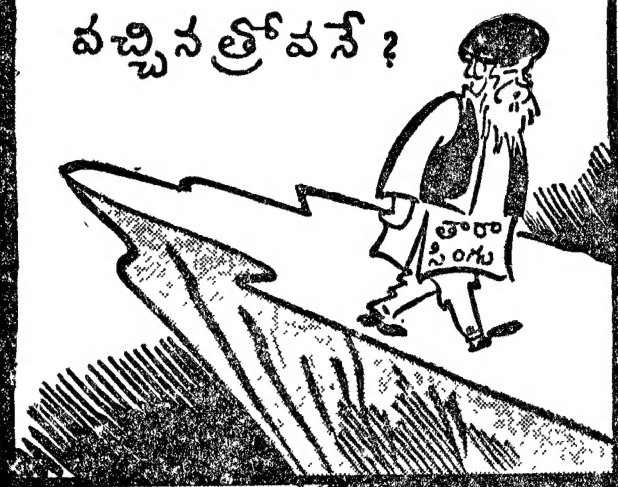
శ్రీలైల ఆలయ ఉద్ధరణ నిధి

‘ఆంధ్రప్రతిక’ సేకరిస్తున్న శ్రీలైల భ్రమరాంతా మల్లికార్జునస్వామివారి ఆలయ ఉద్ధరణ నిధికి అక్టోబరు 28 వ తేదీనాటికి గా. 69,231-01 వరకూ అయింది. యధాశక్తి విరాళాలు ఇచ్చి ఈ పవిత్రమైన కార్యక్రమాన్ని జయప్రదం చేయవలసిందని ప్రజాకు, ప్రజాసంస్థలకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాము. విరాళాలు ‘ఆంధ్రప్రతిక’ కే గాని, ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికకు పంపరాదని మనవి చేస్తున్నాము.

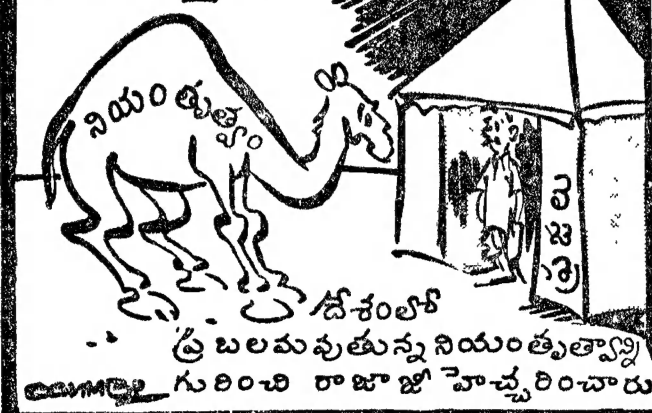
ప్రమాదకరమైన అట

వచ్చిన త్రోవనే ?

కొంచెం చోటు ఇస్తారా?

దేశంలో ప్రజలమధ్యను నియంత్రించుటకు గురించి రాజాజోహార్చరించారు.

అభ్యర్థుల అస్తులు ఆరా తీస్తే, కాంగ్రెసు మార్కు సామ్యవాదం!! భారతదేశం నడిబొడ్డులో మరో పాకిస్తాన్

మన ప్రధాన మంత్రి ఎప్పుడూ కొత్త మియాలూ మాట్లాడుతూనే ఉంటారు. ఇటీవల ఒక బహిరంగ సమావేశంలో ప్రసంగిస్తూ పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని విమర్శించారు. పెట్టుబడిదారీ సమాజం, దురాశాపూరిత సమాజమని అభివర్ణించారు.

ఈ ప్రకటనలు పెట్టుబడిదారీ విధానాన్నిగూర్చి పెద్ద వర్తింపులను చేస్తున్నవలనానికి వీలులేదు. అసలే నమ్మదనీకదా పెట్టుబడిదారీ విధానానికి ముఖ్య ప్రాతిపదిక. అయితే రెండు ప్రశ్నలకు మాత్రం సరైన సమాధానం రాలేదు. పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని విమర్శిస్తూ ప్రధాన మంత్రి కూపురేఖలు తీర్చిదిద్దగల ఆ 'కాంగ్రెస్' సమాజ, వ్యవసాయ మేమిటి? ఈ మారు జరుగనున్న ఎన్నికలలో నాటి కేసే ప్రతి కాంగ్రెసు అభ్యర్థికి, 1947 అగస్టు 15న తేదీనాటికి, అతడి పేరు మీదగాని, అతడి భార్య దిద్దం పేర్ల మీదగాని ఉన్న అసే వివరాలు, 1961 అగస్టు 15న తేదీనాటికి ఉన్న అసే వివరాలు తెల్పుతూ వార్తా పత్రికలలో కాంగ్రెసు పార్టీ ప్రచురిస్తే ఇందుకు సమాధానం లభిస్తుంది. ప్రతికాంగ్రెస్ సభ్యుడు తికరణకుద్దిగా సామ్యవాది గనుక అసేపాస్తులు ఉండేవీలులేదు. ఒకవేళ ఏదైనా అస్తులు గత పదునాల్గేళ్లలో సంపాదించినా, ఈ అస్తులు ఎలా సంపాదించింది కాంగ్రెస్ ఎన్నికల సంఘం వివరించాలి. ఇది సామ్యవాదం అనుసరించడంవల్ల ఏర్పడ్డాయో లేక, పెట్టుబడిదారులు దురాశాపూరిత ఏర్పడ్డాయో అనేది కూడా తెల్పాలి.

ఈ రాజీయే రెండో ప్రశ్న అది ముఖ్యమైంది, సామ్యవాదానికి సంబంధించినదిను. గత ర్థి సంవత్సరాలుగా ప్రధానమంత్రి ప్రజలకు సామ్యవాద మహాయోగాన్ని ప్రకటిస్తున్నారు. ఇంతవరకు సాధించినదల్లా ఏమన్నా ఉంటే అది ప్రజాసామ్యవాదాన్ని విచ్ఛిన్నంచేయడమే. అయితే ఈ ప్రజాసామ్యవాదాన్ని పతనం పొందటం, తగిన వాయకుడు లేకపోవటమువల్లనా లేక ప్రధాన మంత్రి దండయాత్రల వల్లనా, అనేది ఇంకో పెద్ద చర్చనీయాంశం. అసలు ఏమయి మేమింటే భారతదేశంలో సామ్యవాదం ఉపవ్యాపార్శ్న తప్ప ఎక్కడా అంతగా జన్మించదు. ఈ సందర్భంలో వర్తకుల అస్తుల వివరాలు పేక రించటం కూడా అవసరం. 1947 అగస్టు 15న తేదీనాటికి, 1961 అగస్టు 15న తేదీనాటికి వారి అస్తుల వివరాలు అంచనా వేయవలసినదని రిజర్వ్ బ్యాంకును అతేగిస్తే, ఇప్పుడని మమారు 2000% వరకు పెరిగాయని తెలుసుకుంది.

* * *

ఉత్తరప్రదేశ్ లో హిందు-ముస్లిం సంఘర్షణలు అరిపుర్ విశ్వవిద్యాలయాన్ని పట్టి చూపిస్తోంది.

వేరల్ని చూపించాయి. భారతదేశం నడిబొడ్డులో ఇంకో పాకిస్తాన్ ను కాంగ్రెస్ ఏర్పాటు చేసేందుకు సిద్ధపడితే తప్ప, అలిఫుర్, జనారన్ విశ్వవిద్యాలయాలు మరాఠుత్తు చేయటానికి ఇది తగిన సమయం. అలిఫుర్ విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీ శైలీ అర్యులకు జాతీయవాది. ఆ విశ్వ

విద్యాలయం అధ్యాపకులను, విద్యార్థులను ఏ ఏ మర వర్గానికి చెందిన వారు ఎంతెంత మంది ఉన్నారో, ఎంత మంది వట్టుభద్రులు ఏలా పాకిస్తాన్ కు తరలి వెళుతున్నారో వారు ప్రకటిస్తే బాగుండును. అలిఫుర్ (62-వ పేజీ చూడండి)

సామ్యవాదం

దీపావళికి ముందుగానే టపాకాయల మోతలు వినిపిస్తూ ఉంటాయి. ఈ సంవత్సరం దీపావళికి ఇంచుమించు ఊహాకే అందని పెద్ద టపాకాయ ఒకటి పేలింది; రష్యా ఉత్తర ధ్రువం దగ్గర ఏభైమెగాటన్నుల బొంబు పరీక్ష కోసం పేల్చినట్లు సోవియట్ రక్షణశాఖమంత్రి శ్రీ మాలినోవ్ స్కీ ప్రకటించారు.

ఈ పరీక్ష ఫలితాలు ఇంకా సరిగ్గా తెలియవు. దాని వల్ల ఏర్పడిన 'ఫాల్ అవుట్' (రేడియో ధార్మికశక్తి కలది) ఏడు సంవత్సరాలవరకూ తీవ్రముగా ఉంటుందని కొందరి అంచనా. అస్థియా దేశం వాతావరణంలో రేడియో ధార్మికశక్తి మామూలుకన్నా సుమారు 80 రెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నదని తెలుస్తున్నది. 'ఫాల్ అవుట్' ఎక్కువగా రష్యా మీదనే ఉంటుందని కొందరు నిపుణుల అభిప్రాయం. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఏడాదికి లోపుగా ఉన్న పిల్లలకు పొడి పాల సరఫరాకు ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు వార్త వెలువడింది.

మన ప్రధానమంత్రి ఈ పరీక్ష ఫోరమైనదని విమర్శించారు. ఐక్యరాజ్యసమితిలో మాత్రం భారతదేశం ప్రతిపాదనలు రష్యాను ప్రత్యేకంగా ఖండించక అణ్వస్త్రాలు ఉన్న అన్ని దేశాలనూ మందలిస్తున్నాయి. [రష్యా ఒకవైపు అణ్వస్త్రపరీక్షలనిలుపుదల కోసం సంప్రదించులు జరుపుతూ, మరొకవైపు పరీక్షలు ప్రారంభించిన తర్వాతే అమెరికా కూడా అనుసరించింది. అంతేకాక రష్యా అణ్వస్త్రాలను భూమి మీద పేలవటం వల్ల 'ఫాల్ అవుట్' ప్రమాదం అధికంగా ఉన్నది. అమెరికా పరీక్షలన్నీ భూగర్భంలోనే జరుపుతున్నవి.] తటస్థ దేశాల అభిప్రాయానికి ఎంత విలువ ఉన్నదో బెల్జేడ్ సభ జరుగుతూ ఉండగానే తెలిసి పోయింది. సమితిలో ప్రతిపాదనలు సాధించేది ఏమిటనేది ఆలోచించవలసి ఉంటుంది.

[ఒక "మెగాటన్ను" బొంబుపడితే అట్లుంటే టి. యన్. టి. కి సమానం. హిరోషిమాపై దాడి చేసిన బొంబు 1/50 మెగాటన్ను శక్తి కలిది.]

నాలుగున్నర అంది వా గడియారం.

“బాబూ, ఎవరండి హనుమన్నరం, దిగండి పిక్” అన్నాడు కండక్టరు. అన్న పెద్ద కుడు వుతో అగింది. మేము ఆరగురం సామానులు చేత్తో వట్టుకుని బస్సు దిగాము. దుమ్ము లేపు కుంటూ బస్సు వెళ్లిపోయింది.

హనుమన్నరం—బస్సు స్టాండు నుంచి రెండు మైళ్ళ దూరం. ‘ఈ రెండు మైళ్ళూ కాలన గిట్టిన నడిచి వెళ్ళాలి’ అనే నియం తుట్టు వక్కం భోగిట్టా చేసి నడక ప్రారంభించాము. ఇనుకను కాళ్ళతో తప్పుకుంటూ, నరుకుచెట్ల మధ్య నడుస్తూ బరుగుతున్న బరగబోతున్న మా పిక్కినను గూర్చి మాట్లాడుకోసాగాము. హనుమ న్నరం పిక్కినకి తీసుకొచ్చినందుకు ‘బట్టు’ వన్ను అభినందించింది.

నేళ్ళాడే నంచలతో, నేరాడే శరీరాలతో ఆ రెండు మైళ్ళూ నడిచి పూర్ణోకి చేరాము. ఆ పూర్ణో ఎటువంటి వసతి సౌకర్యాలు లేవని అధి కారిత్యా తెలుసుకుని నరన్నరం తిట్టుకుంటూ అపూరి కరణంగా రింటికి వెళ్ళాము. కరణంగారు మా కథ యావత్తు విని పూరికి ‘ఉత్తరంగా’, కొంచెం దూరంలో తన యిల్లాకటి ఉందనీ, కావ రిస్తే ఆ యిల్లా వచ్చాల్సి ఉండవచ్చనీ చెప్పాడు. అంతకన్నా కావల్సిందేమీ లేనందువల్ల మేము ఒప్పుకున్నాము. కరణంగారు తుట్టు విసి రేసి, రోవలి తెల్ల ‘పురికొన’ తు కట్టిన వోరాళం చెవుల గుత్తి వట్టుకోచ్చారు. వెనువెంట ‘ఒరే ఎవరా అక్కడ ? వారిగా, ఏరామ్’ అని కేకే

శారు. ఆ కేకకి సమాధానంగా ఒక ఆరవై ఏళ్ళ వృద్ధుడు వచ్చి, “నేనండి బాబయ్యా” అన్నాడు. కరణంగారు మీసాలు నరిచేసుకుని అదోలా అతని కేసి చూసి, “మన యిల్లు లేదు—అల్ల యిల్లు— ఆ తాళా లినిగో—నీళ్ళు పూరు చూద్దాని కొచ్చా రట. అందుతో ఉంటా నవ్వారు. తాళాలింద— లిందె, చెంబూ, వావ చుట్టలూ వట్టుకెళ్ళ—వూ” అన్నారు. ఆ వ్యక్తి కొంచెం తటనూయింది, రోవలి తెల్ల నరంజాముతో చక్కా వచ్చాడు. కరణంగారికి ఆరు నమస్కారాలూ పెట్టి అతని వెంట బయల్దేరాము.

మరో అరవైలు నడిచి ఆ యింటికి చేరాము. కరణంగారి సొలేరు తాళాలు తీసి రోవలి అడుగు పెట్టాడు. వెనువెంట మేమూ అతన్ని అనుస రించాము. సొలేరు వరనన తలుపులన్నీ తీసి, “బాబూ, దొడ్లో నుయ్యి ఉంది. ప్సానాలు చెయ్యచ్చు—నేను వెళ్లిరానా” అన్నాడు.

“అది నరేకాని, నీవే రేనికోయ్” అన్నాడు మా శేషగిరి.

“రామయ్యనండి బాబూ” అన్నా డతను.

“నరేకాని రామయ్యా, యీ యిల్లు యింత దూరంగా కట్టే రెండుకోయ్! ఎవరూ ఉండటం లేనే” అన్నాడు శేషగిరి అనుమానంగా.

“మరాజులు బాబూ! వళ్ళ. ఏదైనాచేసారు —నరి. నే మళ్ళా వస్తా—ప్సానాలు చేసి ఉండండి బాబూ!” అన్నాడు రామయ్య. మేము ప్సానాలు చేయడానికి లేచాము. రామయ్య వెళ్లిపోయాడు.

* * *

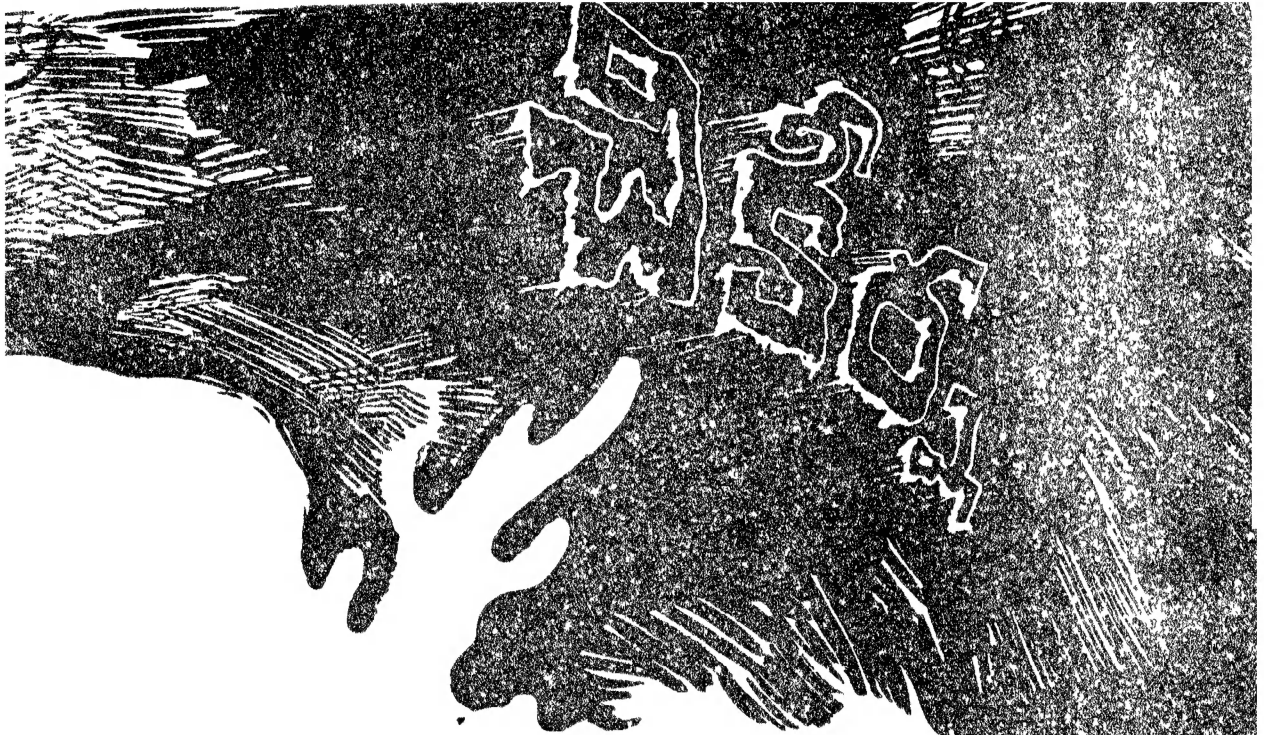
ప్సానాదులు ముగించి, పూరు చూద్దానికి బయ ల్దేరాము. మరో పావు గంటకు పూరు తుట్టు తిరిగి చివరకు చేరాము. ఇంకా చీకటి వడవందు వల్ల, దూరంగా కనువిస్తున్న కొండలపై నడక ప్రారంభించాము. దాదాపు ఒకమైలు దూరం నడిచేసరికి ఎవరితోవో మాట్లాడుతున్న రామయ్య కనుసీందాడు. మమ్మల్ని చూస్తూనే, “ఏం, బాబూ, కొండలు చూద్దానికా” అన్నాడు. “మరే వోయ్” అన్నాను నేను.

“నే సాయం వస్తా వదండి” అన్నా డతను.

ఏడుగురం నడక ప్రారంభించాము. చీకటి వడుతోంది. రైతులు సొలనుంచి వస్తున్నారట. కట్టెపుల్లలు మోసుకుని లంబాడీలు చికచికా నెల్లిపోతున్నారు. సొలేరు కుర్రాళ్ళు గేదెలమీద కూర్చుని పోయిగా గనం చేసుకుంటూ పోతున్నారు.

మా శేషగిరి మోనాన్ని భరింపలేక కబుర్లు ప్రారంభించాడు. కబుర్లనుంచి తను నానా కస్తాలూ వడి నేర్చుకున్న వక్కుల కూతలూ, జంతువుల అరపులూ, పిసిమా పొటలూ ప్రారం భించాడు.

మేము అప్పటికి పొలాలూ గల్లూ దాటి ఒక ‘చిన్న కోనేరు’ లాటి సుడుగు దగ్గరి కొచ్చాము. శేషగిరి కాలితో వో రాము తీసి, నీళ్ళలో విసి రాడు. ‘బుడింగ్’ మని శబ్దం వచ్చింది. ఆ శబ్దాన్ని సునరించి, అనుకరించి, శేషగిరి కూడా ‘బుడింగ్’ అన్నాడు. మడుగులో కప్ప బెకబెక లాడింది. ‘రైరే’ అని అరుస్తూ శేషగిరి ‘బెకబెక’ అని గోల పోగొ

దాడు. రామయ్య తలపాగా సరిచేసుకుని వెళ్ళాడు. గోరు మా చక్కా అరుస్తున్నాడే" అన్నాడు. శివగిరి ఉత్సాహం దాంతో దిగుబడితే మయ్యింది. పేరు ప్రఖ్యాతులు గల వక్కల, జంతువుల అరపులన్నీ వకచో కలిచి వినిపించాడు. మా నడక పాగు తూ పంది.

అనికి మేము ఒక కొండదగ్గరికి వచ్చాము. కూర్చుంటే పడమటి కొండలలోకి దిగజారి పోయాడు. ఇంక పైకి ఎక్కడం మంచిదికాదని, కొండ కిందున్న రాళ్ళమీద కూర్చుని కబుర్లు ప్రారంభించాము.

* * *

మరో అరగంట దాటింది. రామయ్య నెమ్మదిగా లేచి, "బాబూ మీ రిక్కడేవుండండి. నే వెళ్ళి "గురాజ్ జానుకాయలు పట్టుకొస్తా" అన్నాడు. "గురాజ్ జానుకాయలేమిటి?" అన్నాడు శివగిరి నవ్వుతూ.

"పట్టుకొస్తా చూర్చుకుని" అంటూ వెళ్ళి పోయాడు. మేము కబుర్లు చెప్పుకోసాగాము.

వక్కనున్న చెట్టుమీంచి గుడ్లగూబ ఎగిరివచ్చి మా పక్కన వాలింది. శివగిరి గుడ్లగూబనుచూస్తూ, దాని అరుపు అరిచాడు. అది మళ్ళీ అరుస్తూ ఎగిరి పోయింది. మేము సంతోషంతో చప్పట్లు కొట్టాము.

ఇంతలో వో తమాషా పిలుపు ఒకటి కొండ లోల్లంచి నవ్వుగా విసబడింది. "ఏమిటా అది!" అన్నాడు శివగిరి. చుట్టూ ఎగిరెగిరిచూశాము. కానీ, మా కంటికి ఏమీ కనబడలేదు. మళ్ళీ కబుర్లలోకి దిగాము. ఈసారి ఆ కేకలాంటిది మళ్ళీ విసపడింది. "ఏమిటా ఆ కూత?" అంటూ శివగిరి ఒక బండవెక్కి చుట్టూ చూశాడు. ఏమీ కనపడలేదు.

మళ్ళీ విసపడింది ఆ కేక.

"కోపాడా" అని చాలా నవ్వుగా విసపడింది యీసారి.

"అదేమిటా? పక్షి అవును...?" అన్నాడు. శివగిరి నాకేసి చూస్తూ.

"పక్షి కూత అయివుండవచ్చేమో" అన్నాడు మేము.

"ఈసారి విసపడనియ్యి. చూద్దాం" అన్నాడు. శివగిరి. ఈతోగా మళ్ళీ ఆ కేక విసపడింది. శివగిరి ఆ కేకను అనుకరించడానికి నోరు చాచాడు. కానీ ఎదురుగా కనుపించిన దృశ్యానికి అరవక అట్టేవుండి పోయాడు.

రామయ్య మాకేసి పరిగెట్టుకుంటూ వచ్చాడు. నన్నునే అమాంతం శివగిరి నోరు రెండు చేతుల తోనూ సూపేసి, "ఈ పరకా అరుపరిచారా" అన్నాడు రొప్పుతూ. మేము విశ్వస్థులమయిపోయాము. రామయ్య నెమ్మదిగా శివగిరిని వదుల్చాడు. "ఆ అరు పరవలేదుగదా" అన్నాడు. చిక్కడచ్చిన శివగిరి 'లేదు' అని తల ఆడించాడు.

"ఏం రామయ్యా. ఏం" అన్నాడు మేము.

"అరుక్కే — ఏం?" అన్నాడు శివగిరి మెడ సరిచేసుకుంటూ.

రామయ్య నేలమీదున్న కర్రపీస చేత్తో పట్టు కున్నాడు. తలపాగా సరిచేసుకున్నాడు. మేము అత్రంగా అతనికేసి చూడసాగాము.

"ఇంటికెళ్ళక చెప్తాబాబూ, చాలా పెద్దపురాణం. ఎప్పుట్టు యిప్పటికీ నాలుగుసార్లు కదూ, ఆ కేక విసపడింది. ఇంకోరెండుసార్లు విసబడుతుంది. జాగ్రత్తగా విసండి. మీరు మాత్రం అరవద్దు—అవ తల—ఇంటికి వెళ్ళేక చెప్తా" అన్నాడు. పూ అనదాని క్షూడా మాకు భయంవేసి తలలు పూపాము. ఎక్కడ వాళ్ళం అక్కడే కూర్చున్నాము.

ఒక్క నిమిషం గడిచిందో లేదో "ఒహోహో" అన్న కేక విసపడింది మళ్ళీ. రామయ్య మా అందరి కేసి చూశాడు. మరో నిమిషంతో ఇంకోసారికూడా

(59-వ పేజీ చూడండి)

కథ కాని కథ

తాదాత్మ్యం

(మొదటి బహుమతి రు. 10 లు)

ఒకరోజు మా ఊళ్లో ఒక హరిదాసుగారు హరి కథ చెప్పేందుకు వచ్చారు. 'కావణ విజయం' కథ చెప్తున్నారు. కథ సందర్భంలో దాసుగారు "ఆ దశరథ మహారాజు బుడ బుడ అనే శబ్దము విన్న బాబై తన శబ్ద భేది అనే విద్యవలన బాబాన్ని ఆ శబ్దం వచ్చిన వైపుకు ఉంచి వారిని ఆకర్షించాలని వదిలాడు" అంటూ చేతిలో ఉన్న రెండు బిడతలలో ఒక దానిని ధవమ్ములాగా మరోదానిని బాణలాగా చూపిస్తూ చెబితా తాగి (దశరథుని లాగే) వదిలివేళాడు. అది కాస్త చేతిలోంచి పారి ముందు వరుసలో కూర్చున్న మామూరి కరణం గారి కంటకు తగిలింది. దానితో ఆయన కాస్త వయసులో ఉన్నవాడేమో "అమ్మా చచ్చావా?" అన్నాడు. దానికి దాసుగారు అన్నాడు కదా "అయ్యా మామవకండా ఉండే" అనవసరంగా చంపే కాను."

కరణంగారికి ఒక్క నుండి హరిదాసుగారు కథ అనకుండా.

ఎం. సి. ఎం. కూర్మి (వికా)

'ఆ' తర్వాత 'ఇ'

(రెండవ బహుమతి రు. 5 లు)

ఈ నేటి తెలంగాణ ముందు మా పూరి ప్రాథమిక పాఠశాల బార్డింగ్ స్కూలు సందర్శనమున మేముంటా అతిథులుగా అప్పగించబడ్డాము. అలాటి కార్యక్రమము ప్రకారము అన్ని వయసు ప్రక్రమము గానే జరిగిపోయినది. సాయంత్రము పెద్దల ఉపన్యాసములు, అ హుమరులు సంచు కార్యక్రమములు మిగిలి వది. కార్యక్రమము ప్రకారం అందరము సాయంత్రం పిన్న ములలో అసీము ములయిది. పిల్లలందరు తరగతుల ప్రకారము, అనగా 1వ గ్రేడు నుండి, 5వ గ్రేడు వరకు వేరీ ముందుగాముతో క్రింద కూర్చుని ఉండిరి. అక్కర్చుని ఎన్నిక అయిన తరువాత ఉపన్యాసములు ప్రారంభ

మైనవి. ఒక ఉపన్యాసుడు వేదికపైకి వచ్చి ఉపన్యాసము యిచ్చుచు మధ్య మధ్య ముందు కూర్చున్న పిల్లల వైపు ప్రక్కన కూర్చున్న ముగ్గురు చూచుచు, "విగా. నిల బడి వికలాటిగా వది నిముషము మాట్లాడెను. ఉపన్యాసము చివరకు వచ్చింది. ఉపన్యాసునికి యిక మాటలు వ్రుక్క ఆ .... తర్వాత .... ఆ .... తర్వాత .... అనుచు పిల్లలవైపు చూచుచుండెను. ఆ తర్వాత, ఆ తర్వాత అని ఉపన్యాసుడు బాధ పడుట గమనించి ముందు వరుసలో ఉన్న 1వ గ్రేడు పిల్లల వైపు లేచి అమాయకంగా ఆ ..... తర్వాత .... ఇ-సాక్ అని చప్పున కూర్చున్నాడు. అంతే అక్కడ కూర్చున్న పెద్దలతో సహా పిల్లలు ఒక్కసారే గొల్లమన్నారు.

నరేష్ చంద్రయ్య (వెంకటాచలము)

మామయ్య వారసత్వం

(రెండవ బహుమతి రు. 5 లు)

అది నేను రెండో సంవత్సరం యం. సి. సి. యన్. కడుపుతున్న రోజులు. మావమ్మని ఎము కలు గురించి తడవటం "అలాటా" అన్న నల్ల క్షులో ఒకలాగం. పరీక్షలు దగ్గరకుకుంటే, ఒక వాడు కొన్ని ఎముకల గురించి కడుపుదామని కా దగ్గరఉన్న ఎముకలపైకి వేర్చింది ఆ ఎముకల కోసం వెదుకుతున్నాడు. ఇంతలోనే వాడు తెలిసిన ఒకాయన వచ్చాడు. ఆయన నమ్మా, ఎముక లను చూపి ఆశ్చర్యపోయాడు. ఇది "పి కెక్కడిదిరా" అని అడిగాడు. నేను వెంటనే "అది మా మామ య్యవి" అనిచెప్పి, నా పనితో నిమగ్నమయ్యాను. ఆయన ఆశ్చర్యపోయి "మీ మామయ్య వంటామేమిటిరా? పెద్దవా? ఆయన బ్రతికిఉంటేనూ? మీకు మరి పోయిందేమిటి? ఇవేవరిరా? ఏ కెట్లావచ్చాయి." అని నన్ను చీవాట్లు పెట్టాడు. అప్పుడు నా కనలునంగలి క్షావకం వచ్చి నా అవాటుకు నాకే నవ్వు వచ్చింది. తర్వాత ఆయనతో "అది కాదండీ" మా మామయ్య పోయిన సంవత్సరమే దాక్కుకున్న పినయ్యాయకదండీ! అందుకని నేను మరల కొన నవనరంలేకుండా ఆయన వున్నకాలు, ఆయన చదువుకొనేందుకు కొన్న ఎముకలపెట్టు వా

కిచ్చాడు. అందుకని నేను అలవాటుతో పిరపాటుగా ఆ ఎముకలు నేను కొనలేదన్న అర్థంలో ఆయనవే అన్నానండీ" అని చెప్పాను. అంతటితో ఆయనకు నవ్వు అగిందికాదు.

ఎన్. మారుతీమూర్తారావు (గుంటూరు-2)

'ఇంకా లేవలేదా!'

(రెండవ బహుమతి రు. 5 లు)

మా గ్రామం మాస్టిరు చమత్కారంగా మాట్లాడి అందర్నీ నవ్వస్తూ ఉండేవారు. అయితే ఆయన చమత్కారంలో ఒకటి ఉండేది. పిల్లల్లో ఒకటి ఎరగా పెట్టి, మిగతావార్లని నవ్వించేవారు. ఈవిధంగా దాదాపు అందరూ ఆయన 'చమత్కారా'నికి గురి అయినవాళ్లే. కాబట్టి అందరికీ ఆయన నంటే కాస్త కూర్చుంటు ఉండేది. ఒకరోజున ఆయన క్లాసుకువచ్చి నిద్రతో జోగుతూ పాఠం చెబుతున్నారు. మధ్యలో ఒకసారి ఆయనకి తెలియ కుండానే చేతిలోంచి పుస్తకం జారి కింద పడ్డది కూడా. ఆయన నర్మకాని, చిన్నగా నవ్వుతూ "నేను నిద్రపోయి పదిరోజులైంది" అన్నారు 'చమత్కారం' గా. వెంటనే నెమక బెంజీ లోంచి మా స్నేహితుడు కలం 'ఇంకా లేవలేదా సాక్' అన్నాడు. నేను టిఫిన్ తాగి మోగాలు మా నవ్వులు. అర్. రామకృష్ణ (విజయవాడ)

ఖాళీ లేదు

(రెండవ బహుమతి రు. 5 లు)

మా కాలేజీలో టీచర్స్ జరుగుచుండుటవేత అప్పటికే అంశ్యమయిందని ఎవరికి వారు త్వరగా వెళ్లుచున్నారు. అదే సమయములో ముగ్గురు విద్యార్థులు ఒకే గైకెలుపై నమ్మపుండలుము పోలిను చూసి "అపండి గైకెలు" అని అనగానే వారిలో ఒకడు "యిప్పటికే గైకెలు వోవరోడ్ అయింది. ఇంక భారీలేదుసార్, వారి తేటయింది వస్తో" అని అనగానే, అక్కడున్న వాడు, పోలికే రవ్వగింది కాదు.

మోహన్ జై కుమార్ (బాపట్ల)

ఆంధ్ర ల చిత్ర కళ

చిత్రకళమీద వ్యాసం వ్రాస్తే ఎంతమంది చదువు తారు (విద్యవంతులనుకునేవారి సంఖ్య, మిగిలిన వారినంగతి సరేసరకుకోండి) అనేది సమస్య అయింది యిప్పుడు. ఏ సినిమా నటుడో, నటీమణి వారింట్లో బిల్డింగురించో, బాండ్లుకప్పగురించో వ్రాస్తే అసేను టైములో ఎమర్జెన్సీ ఫైల్స్ మధ్య వుంచుకొని, పత్రికలు చదివే ఈ రోజుల్లో కష్టమే మరి కళపై వ్యాసాలు వ్రాయడం. అయినా తెలుగువారిలో కళాత్మకత యింకీపోలేదనే సమ్మతంతో అప్పుడప్పుడు బహుశాద్దీమంది చిత్రకళపై వ్యాసాలు వ్రాస్తుండడం జరుగుతున్నది. ఈమధ్య ఆంధ్ర లలితకళా

పొందాయి. యుగయుగాలు చెడకక నిలచిన అమరావతి, నాగార్జునకొండ, హంపి, గోతి, నరంగల్లుల శిల్పాలు ప్రపంచ శిల్పకళతో మకుటాయమానాలు. ఎంత కాలంనుండి ఎంతమంది దేశీయ, విదేశీయ ప్రజలు ఆభరణంతో వినములు కావడంలేదు ఈమన కళలముందు! మన నుండి దొంగ లించిన చిత్రశిల్పకళానంచయములను విదేశీయులు పలు మ్యూజియములలో భద్రపరచు కున్నారంటే, మన ఆంధ్రకళకు, ఆంధ్రులకు అంత కంటే గౌరవం గర్వకారణం వేరొకటి వుండదు. కాని నేటి పరిస్థితిమాస్తే విషాదకరం. రాజ

తెలంగాణ చిత్ర కళ

చిత్రకారుడు : కె. శ్రీనివాసులు.

వికాడిన వచ్చేముందు, వచ్చిన తరువాత న్యూన్ పెద్దగా పేరుల్లో వచ్చింది. ఈ సమయంలో దాదాపు అన్ని తెలుగు దిన పత్రికలలో చిత్రకళపై చిత్రకారులపై వ్యాసాలు రావడం, కొంత అలజడి కలగడం జరిగింది. మన ఆంధ్రులలో ఏది వచ్చినా విజృంభణగా ప్రచయరూపంలోనే వుంటుంది. ఇలా ఒక్కసారిగ ప్రజల దృష్టిని కళపై కేంద్రీకరించ దానికి కారకులైన వ్యాసరచయితలకు తెలుగు కళాభిమానులు ఎంతో కృతజ్ఞులు.

నిజానికి ఆంధ్రులు ఎంత కళోపాసకులూ, తెలియాలంటే లేపాక్షి, అజంతా, సాంచి చెవుతాయి బలంగా. ఆంధ్రత్వము నూటికి నూరు పాళ్లు నిండిన మన చిత్రకళలోని సునిశిత పనితనం, సోయగం, లావణ్యం, రంగుల పొందిక, ఉన్నతభావం అమరత్వం

కీయామీద, సినిమామీదవున్న మోజు ఎందువల్లనో సృజనాత్మక కళలపై లేదు మన ఆంధ్రులకు. కళల ఔన్నత్యాన్ని పూర్ణరూపానచూచి ఆనందించగల అలవాటి తెలుగువారు ఈనాడు కరువయ్యారు. అటువంటిప్పుడు సృజనాత్మకమైనదేకల్లేనా ఎలా నిలుస్తుంది పూపిరితో. మాసిపోయిన మాచెర్ల కళా కేంద్రం, మచిలీపట్నం జాతీయ కళాశాల (చిత్ర కళా విభాగం)లే నిదర్శనాలు మన కళాభిమానానికి.

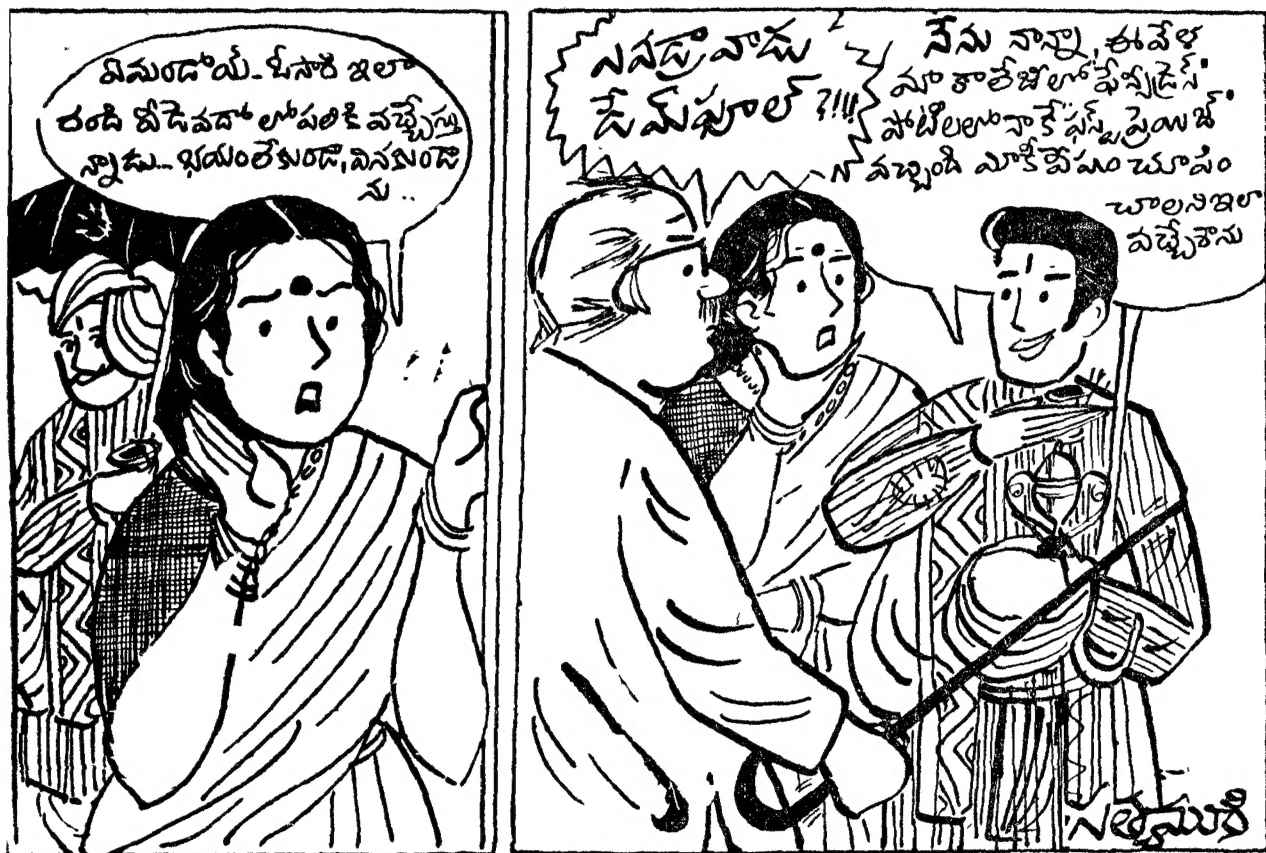
మన తృప్తి యిలా యిగిరిపోవడానికి ఎన్నో కారణాలు వున్నాయి. బ్రిటిషు పాలన వచ్చిననాటినుండి మన దేశీయులలో భౌతికవాదం, పాశ్చాత్యుల పద్ధతులపై మోజు పెరిగి, భారతీయ సంస్కృతి మరుగుపడింది. ముఖ్యంగా మన తెలుగువారిది “మాదిన పామును కంఠం పోనిచ్చే” తత్వంగాదు. అందుకే

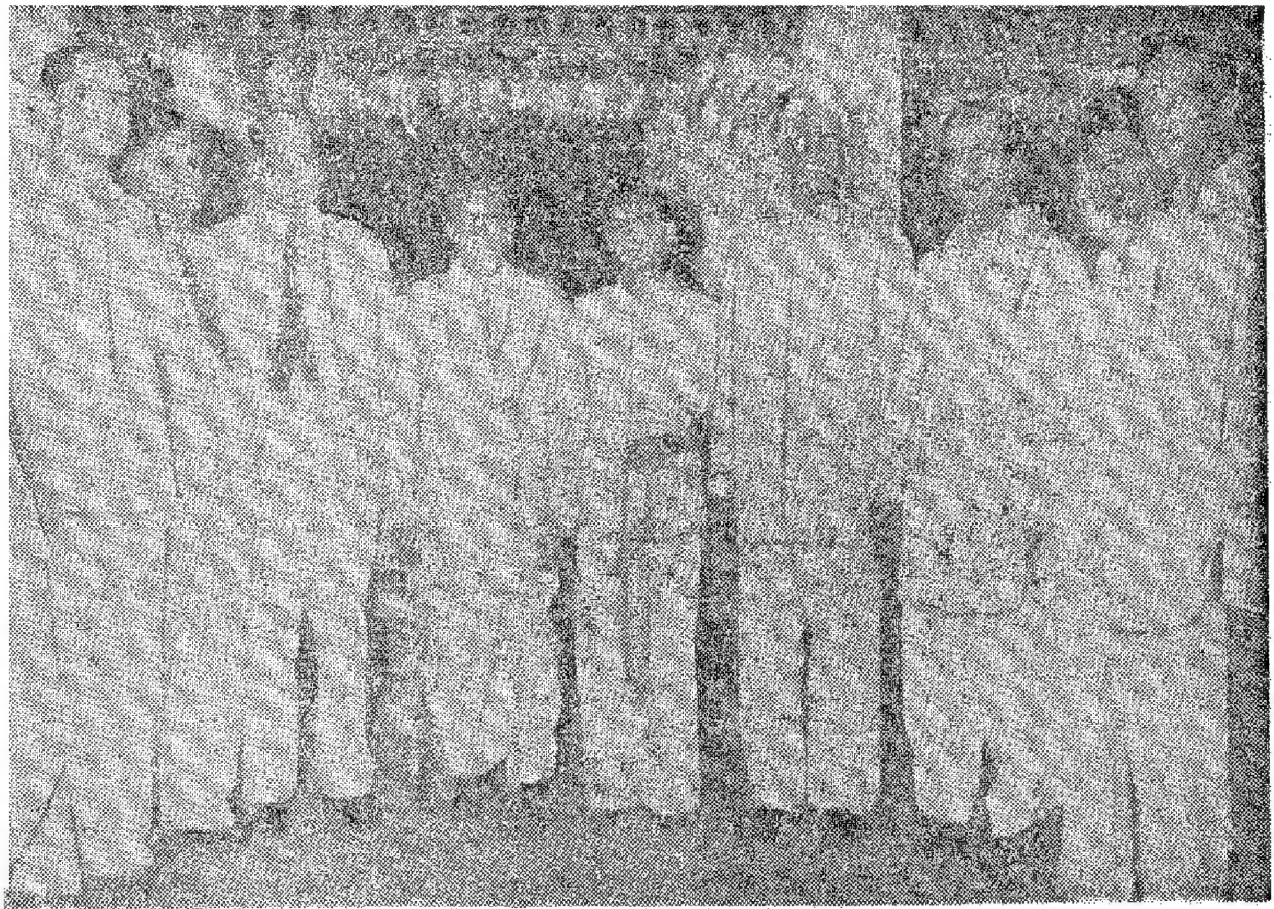
‘లింగ క్రొత్త శిల్ప కళలు’ గ్రహిస్తూ, తమ కాదిన బొద్దమతం అమరత్వం పొందింది తెలుగు దేశంలోనే. బ్రహ్మ సమాజ మతాన్ని విస్తృతంగా స్వీకరించింది మనవారే. స్వదేశీయ ఉద్యమంతో ముందడుగు మనదే. దీనివల్ల నుండి డెడూ రెండూ జరిగాయి. చిత్రకళపాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని వచ్చిన మార్పులను వివరిస్తాను.

తెలుగువారిలో కీ. శ్రీ. రాజా రవివర్మ, కనూ దేశాయిల చిత్రాలు ఎరుగనివారు అరుదు. వీరి తరువాత దేశంలో ఎంతోమంది చిత్రకారులు విభిన్న పద్ధతులతో ప్రశంసాపూర్వక కృషి చేసినా యింకా మనవారు రవివర్మ, కనూదేశాయి చిత్రాల మత్తులోనే వున్నారు. వీరిద్దరి చిత్రకళమీద విభిన్నాభిప్రాయాలు వున్నాయి. రాజపుత్ర, మొగల్, దక్కన్ చిత్రకళల జాన్మల్యాలను, దేశీయతను మరచిపోయిన మనకు ఒక్క క్రొత్త నింతగా కనిపించింది రవివర్మ చిత్రకళ. అధ్యాత్మిక దృష్టికల భారతీయులమీద రవివర్మ కళ ఒక పెను తుపాను. క్రొత్త రకం చిత్రకళావడం, ఆయన కాలంలో అలానే సేమో పెద్ద చిత్రకారుడు లేకపోవడం, అబాలగోపాలానికి సులువుగా తెలిసేటట్లు నున్నగా చిత్రించడంవల్ల ప్రజల్లో అకరణ పెరిగింది. దైవభక్తివరాయణులైన నాటి ప్రజలకు, ఆయన చిత్రించిన లక్ష్మీ, నరస్మతి, శకుంతల చిత్రాలు ఎంత సమృద్ధిగా పూహించవచ్చు. ఆయన చిత్రాలకు నీలైన ముద్రణ, మైసూరు మహారాజు ప్రావళ్యం కలిగి ఉండిన సునిత దృష్టాదం డేశాయి.

ఒంటుకు ఆయన ప్రశంసనీయుడు. ఒక్కసారిగ ప్రజల్లో చిత్రకళపై మమకారాన్ని రెచ్చగొట్టాడు. చిత్రకళకు వారి హృదయంలో చోటు కల్పించాడు. ఏ చిత్రాన్నైనా రవివర్మ చిత్రాలతోపోల్చి చూడే స్థాయికి వచ్చారు ప్రజలు. కాని నిశితంగా చూస్తే ప్రజల్లోవున్న పేరునుబట్టి చిత్రకారుడి శక్తిని నిర్ణయించలేం. ప్రజలకు బాగా నచ్చేవిధంగా వేసిన సినిమా బ్యానర్లను ఉత్తమ కళాఖండాలనలేం. భావాన్ని ఏ విధంగా చిత్రకారుడు రంగుల రూపంలో ప్రదర్శిస్తున్నాడు అనేది అతని నైపుణ్యాన్ని, భావ విస్తృతిని, సాధన లనుబట్టి వుంటుంది. ఇవి నిర్ణయించవలసినవారు చిత్రకళామర్మములను ఎరిగిన విమర్శకులు, చిత్రకళలో సాధన చేసిన చిత్రకారులుగాని, మామూలు ప్రజలుగాదు. ఈవిధంగాచూస్తే ఆయనకు సృజనాత్మక చిత్రకారుల స్థాయిలో స్థానంలేదు. పాశ్చాత్య పద్ధతిలో చిత్రించినా, పాశ్చాత్య చిత్రకారులస్థాయికి అందుకోలేదు వీరి కళ. చాలమంది ప్రముఖ విమర్శకుల, చిత్రకారుల అభిప్రాయం కూడా ఇదే. (55-వ పేజీ చూడండి)

— చ ది వ్రో వు —

తాడికొండలో సుమారు 60 వేల రూపాయలతో శ్రీ మేడ్చూకోటి రత్నం నిర్మించిన ఆస్పత్రి భవనానికి గుంటూరు చైద్యకళాశాల ప్రెసిసిపాల్ డాక్టర్ డి. జగన్నాథరెడ్డి ఇటీవల ప్రారంభోత్సవం జరిపాడు.

మనమూ-మనరాష్ట్రం

కొండివ్వ

ఆంధ్రప్రాజ్ఞెక్తులకు గుల్లాతీనంఘం చుట్టే హార్దానుస్వారం: తెలంగాణాభూమిల కొనుగోలు విల్లు పరిణామాలు

ఆంధ్రప్రాజ్ఞెక్తులకు సున్నా చుట్టడానికి గుల్లాతీనంఘం గూడుపురాటి చేస్తోందని, ప్రభుత్వము ప్రజానాయకులు భయపడుతున్నారు అదినుంచి ఏం జరుగుతున్నదో తెలిసి కూడా ఇప్పుడు కొత్తగా ఈ భయాన్ని నటించడ మెందుకే తెలియదు కృష్ణ, గోదావరి నదుల్లో ప్రవాహం లెఖలు తిరగ తోడటానికి రాజకీయమైన వత్తడికి లొంగి పోయి గుల్లాతీనంఘాన్ని కేంద్రప్రభుత్వం వియమించినప్పుడే ఈ గూడుపురాడికి దీక్షం వడింది ఆనాడు తమ అనుమతి లేకుండా, అఖిరికి తమను సంప్రదించకుండా, ఆ సంఘాన్ని వియ మిస్తే కిమిన్నాస్తాగా ఉన్న రాష్ట్రప్రభుత్వం ఈ నాడు అందోళన వడినా లాభమేమిటి?

ఆంధ్రకు అన్యాయం జరిగినా పరే మైసూరు మహారాష్ట్రలకు కాలసిన నీరును కృష్ణ, గోదావరి నదులనుండి మల్లించాలన్నది కేంద్రప్రభుత్వ ఉద్దేశ్య మైనట్లు కచ్చిన్నానె ఉంది మిగులు

నీరుంటే నరేపరి లేదా ఆంధ్ర ప్రాజ్ఞెక్తులతో కొన్ని మినహాయింది, ఆ రాష్ట్రాలకు నీరు లభించేయాలనే ఈ సంఘాన్ని నియమించిన కారణం అయినప్పటికీ పోచంపాడు, శ్రీశైలం వెంటనే మంజూరు అవుతాయని, నాగార్జునసాగర్ కు ధోళాలేదని మన మంత్రిలు చెబుతున్నారంటే, ప్రజల్ని మభ్య పెట్టడమైనా కావాలి, లేదా అమాయకత్వంతో కూడిన అత్యవంచనైనా అయిఉండాలి. ఈ ప్రాజ్ఞెక్తులు ఆగవు అని నీరికి హామీ యిచ్చిందెవరు, అటువంటి సమ్మకం వారి కెలా కలిగింది గుల్లాతీనంఘాన్ని నియమిస్తూ కేంద్ర ఇరిగేషన్ ఉప మంత్రి శ్రీ హాఫీ పార్లమెంటులో ప్రకటన చేసిన సందర్భంలో ఒక ఆంధ్ర సభ్యుడు లేచి "కృష్ణ, గోదావరి నదులపై ప్రస్తుతానికి కొత్త పథకాలు మంజూరు చేయరాదని కేంద్రప్రభుత్వం ఉద్దేశిస్తున్నదా అని అడగ్గా మంజూరైన ప్రాజ్ఞెక్తులను కొనసాగించడం జరుగుతుంది. కొత్త పథకా

లను మంజూరు చేయడ మున్నది, లభ్యం కాకపోయినా బట్టి ఉంటుంది" అని ఆయన జవాబు చెప్పారు మంజూరై అమలుతో ఉన్నవి నాగార్జునసాగర్ ప్రథమదశ, తుంగభద్ర పైలెంట్ కెనాల్ ప్రథమ దశ ఈ రెండింటి, రెండవ దశలు, శ్రీశైలం పోచంపాడు ప్రాజ్ఞెక్తులు మంజూరు కాలేదు ఇది గుల్లాతీనివేదిక వచ్చేదాకా మంజూరు చేయడమన్నది లేదని శ్రీ హాఫీ చెప్పనే చెప్పారు అంతేగాక 'లభ్యమయ్యే నీటివిటట్టి' కొత్త పథకాలను మంజూరుచేయడం జరుగుతుందని ఆయన చెప్పిన జవాబును అర్థం. నీరు లగినంత లేవట్లు గుల్లాతీనంఘం తేర్చితే ఇవి శాశ్వతంగా మంజూరు కావనే 1951 ఒప్పందం ప్రకారం మాకు తెలియించిన నీటితోనే ఈ కొత్త ప్రాజ్ఞెక్తులను నిర్మించుకుంటాం అని ఆంధ్ర ప్రభుత్వం చెప్పినప్పటికీ, గుల్లాతీనంఘం వివేదికను, (54 వ పేజీ చూడండి)

మనమూ మనదేహస్థితి

డా॥ గాలి బాలసుందరరావు

జీతరాశయము: దానివిధులు

ద్వితీయములో ఫండ్స్ అవీ, టైలోర్స్ అవీ రెండు భాగములున్నవని యిదివరకే తెలుసు కున్నాము. జీతరాశయం పరిమాణంలో ముప్పాతిక భాగం ఫండ్స్ భాగమే. ఈ ఫండ్స్ అనే భాగం ముఖ్యంగా రెండు ప్రధాన ధర్మములు నిర్వహిస్తున్నది. ఈ భాగం అవసరమైనప్పుడు సగి 1½ లీటర్లు, అంటే సుమారుగా పెద్ద హార్లీక్స్ సీసాపుర పరిమాణం కలదై, జీతరాశయంలో ప్రవేశించిన ఆహారమును నిలవ చేయటానికి ఉపకరిస్తుంది. జీతరాశయంలో ప్రవేశించిన ఆహారం ప్రవేశించగానే జీర్ణంకాదు. అది కొంచెం కొంచెంగా జీర్ణం కావాలి. అంతవరకు, ఒకవంక జీర్ణక్రమం జరుగుతూవుంటే మరొక ప్రక్కన అది నిలవ ఉండాలి. ఫండ్స్ రెండవ ధర్మం ఆహారమును జీర్ణం చేసి అనేక రసములలో చాలా చాటిని సృష్టించడం.

జీతరాశయంలో ఆహారం ప్రవేశించినకొద్దీ, ఫండ్స్ దీగుతూ ఉంటుంది. మింగిన ప్రతి ముద్దా ఫండ్స్లో ఉన్న ఆహారం మధ్యలోకి పోయి, అంతకుముందు అక్కడ ఉన్న ఆహారాన్ని అన్నివైపులా దూరంగా నెట్టుతుంది. ఇందువల్ల ముందు తిన్న ఆహారం క్రమంగా ఫండ్స్ గోడకు అదనుబడుతుంది. జీతరాశయం గోడలోపలి వైపున ఉన్న మ్యూకస్ పొరలో జీర్ణ రసములను ఉత్పత్తిచేసే గ్లాండులు ఉన్నవి. ఈ మ్యూకస్ పొర మునుపగా ఉండక ముడతలుగా ఉంటుందని యిదివరకే తెలుసుకున్నాము. ఈ ముడతల వల్ల, జీర్ణరసములను సృష్టించే ప్రదేశం వైకాల్మము చాలా అధికమవుతోంది. కొత్త ముద్ద కడుపులోకి పోయినకొద్దీ పాత ఆహారం జీర్ణ రసములను సృష్టించే భాగానికి అదనుబడి, వాటి ప్రభావంవల్ల కొన్ని రసాయనిక వికృతులు పొందడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. ఫండ్స్లోకి పోయిన ప్రతి ముద్దా జీర్ణరసములను సృష్టించే ఫండ్స్ గోడను సమీపించడానికి సుమారు 40 నిమిషములు పడుతుంది. ఇది మితంగా తిన్నప్పుడు, అతిగా ఆహారం కడుపులో కుక్కినప్పుడు జీర్ణం ఋంకా అలస్యంగా జరుగుతుంది.

ఆహారం నోటిలో నమలబడుతున్నప్పుడు అక్కడ ఉండే ఉమ్మిసిరు (పాలాజలం) లో ఉండే పయలిన్ (Ptyalin) అనే రసాయనిక నదార్థ ప్రభావంవల్ల ఆహారంలో ఉండే పిండి నదార్థం, కొన్ని మార్పులు చెందుతుంది. ఈ ఉమ్మిసిరులో మిలితమై, దోమగా ఉన్న ఆహారం అర్ధద్రవరూపంలో జీతరాశయంలోకి వెళ్తుంది. ఈ పయలిన్ ఒక జీర్ణకాళక మున్ను.

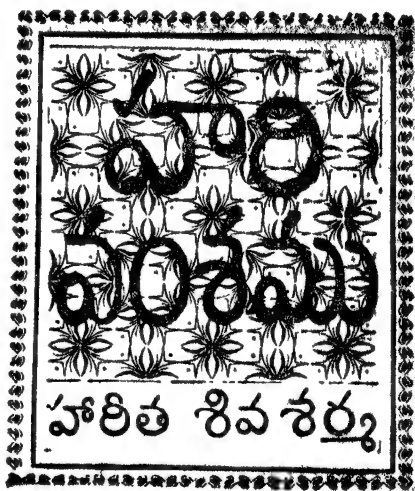
ఇది ఒక ఎంజయము (Enzyme). తాముగా ఏమాధునిక చెందకుండా, తమ ప్రభావానికి గురి అయిన వస్తువులలో అతి శీఘ్రంగా రసాయనిక వికృతులను కలిగించే వస్తువును ఎంజయములు అంటారు. జీర్ణకాయంలో ఇటువంటి ఎంజయములు చాలా సృష్టించబడతవి. బయలిన్ ప్రభావము వల్ల పిండినదార్థం నోటిలోనే కొన్ని వికృతులు చెందుతుంది. నోరుచాటి ఆహారం ఫండ్స్లో ప్రవేశించిన తరువాత కూడా దాని ప్రభావం ఫండ్స్లో వున్న ఆహారం మధ్య భాగంలో వని చేస్తూనే ఉంటుంది. ఇందుకు అనుకూలంగా ఫండ్స్ గుండ్రంగా తిత్తిలాగా, సాగేదిగా నిర్మించబడింది. ఈ బయలిన్ క్షార గుణం కలిగి (Alkaline). ఆమ్లగుణం (Acid) వున్న వస్తువులలో ఇది పనిచేయదు. జీతరాశయం రసములలో హైడ్రోక్లోరిక్ ఐడిడ్ అనే ఆమ్లనదార్థం సృష్టించబడుతుంది. అయితే లాలాజలంలో బయలిన్ నశించుకుండా దాని పని అది చేయడానికి ఫండ్స్ నిర్మాణం తోడ్పడుతుంది. ఈవిధంగా ఫండ్స్లో, ఆహారంలో ఉన్న పిండి నదార్థంలో నూటికి అరవై పాళ్లు మారిపోతుంది.

ఫండ్స్లో యీ మార్పులు జరిగేక ఆహారం క్రమంగా టైలోర్స్లోకి వంపబడుతుంది. ఈపని జీతరాశయంలో ఉండే కండరముల సంకోచ వ్యాకోచముల వలన ఏర్పడిన తరంగ చలనం (Peristalsis) ద్వారా జరుగుతుంది. ఈ తరంగచలనం సవ్యమైనప్పుడు అశోముఖంగా పృథయ ముఖద్వారం దగ్గర ఆరంభించి టైలోర్స్ ద్వారం వైపుగా వెళుతుంది. అవసరమైనప్పుడు టైలోర్స్ ద్వారం దగ్గర ఆరంభించి వెనక్కు వెళ్లి పృథయ ముఖద్వారం దగ్గర ఆగిపోతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు అల్లా ఆగక పైన ఉన్న యీసాఫెన్లోకి పోయి, నోటిదాకా వెళుతుంది. అప్పుడు వాంతి అవుతుంది.

ఫండ్స్ గోడలో అనేక ప్రదేశములనుంచి యీ తరంగ చలనం టైలోర్స్ వైపుకు ఆరంభిస్తుంది. కాని టైలోర్స్ ప్రదేశంలో ఉండే తరంగచలన శక్తి కంటే ఫండ్స్లో ఉండే తరంగచలన శక్తి దుర్బలమైంది. జీతరాశయంలో ఆహారం ఎంత అధికంగా ఉంటే యీ తరంగ చలనం అంత దుర్బలంగా ఉంటుంది. టై విషయములను అర్థం చేసుకోంటే మితంగా ఆహారం తీసుకోడం ఎంత అవసరమో తెలుస్తుంది. ఈ తరంగచలనం, జీతరాశయం కండరముల మధ్యన ఉన్న అనిచ్చాదీన నరాంతముల ద్వారా, మెదడు వంటి అదేశములవల్ల జరుగుతుంది. ఈ ప్రదేశ

లో ఏర్పడి ఉంటుంది. ఇందువల్లనే ప్రతి కండరము స్వయంగా సంకోచ వ్యాకోచములు చేయగలిగిన శక్తి కలిగివుంటుంది. ఈ కండరముల చలనాలు అన్నీ ఒక సమన్వయంతో ఒక క్రమంలో జరగాలి. అనేక మనోవికారములతో మనస్సు వ్యాధిగ్రస్తమైనప్పుడు, మెదడునుండి వచ్చే అదేశములు ఎగుడు దిగుడై తరంగచలనం ఒక ప్రదేశంలో సవ్యమూ, మరొక ప్రదేశంలో అవసవ్యమూ అయి, కడుపులో పోర్లు ఏర్పడుతుంది. ఆహారంలో హానికరనదార్థములున్నాయితే జరుగుతుంది. జీర్ణకాయంలో ఉన్న యీ నరముల వలకూ, మన స్థితికీ, ఉద్రేకాలకూ చాలా సంబంధం ఉన్నది. మానసిక వ్యాధులు అధికమవుతున్న యీ నాగతిక యుగంలో ఏర్పడే అనేక రకములయిన జీర్ణకాయ వ్యాధులు అర్థం చేసుకోవాకోవాలంటే యీ నరములను గురించి సమగ్రంగా తెలుసుకోవాలి. అది ఆ వ్యాధులను గురించి చర్చిస్తున్నప్పుడు వివరిస్తాను. జీతరాశయం ఉబ్బి పోయేటట్లుగా తిన్నప్పుడు ఈ నరములవల్ల నొక్కుబడి మెదడునుంచి వచ్చే అదేశములను సరిగ్గా కండరములకు అందజేయనందున కూడా తరంగచలనం దుర్బలమైపోతుంది. జీతరాశయం భారీగా ఉన్నప్పుడు యీ చలనం పృథయద్వారం దగ్గరనుంచి ఆరంభిస్తుంది. నిండుగా ఉన్నప్పుడు ఫండ్స్ మధ్యనుండి ఆరంభం అవుతుంది. భారీగా ఉన్నప్పుడు ఈ తరంగచలనం బలవత్తరంగా ఏర్పడుతుంది. అప్పుడే మనకు ఆకలి వేస్తుంది. ఆకలి వేయడం అనేది ఒక మానసిక అనుభూతి. జీతరాశయంలో ఆహారం అంతా డువోడినంతోకి పోయిన తరువాత ఈ తరంగచలనం మరి అధికంగా ఉండి, నెప్పి కూడా ఏర్పడవచ్చు. ఆ స్థితిని “ఆకలి నొప్పులు” అంటారు. సాధారణంగా ఆఖరు భోజనం తీసుకున్న తరువాతి 18 గంటల తరువాత ఈ ఆకలి నెప్పులు అధికంగా ఆరంభిస్తవి. శరీరధాతువుల్లో జరిగే కార్యక్రమం అంతా, రక్తంద్వారా సరఫరా అయ్యే గ్లూకోజు అనే శర్కరాద్రవ్యం, ప్రాణవాయువు సంపర్కంతో దగ్గమైనప్పుడు ఉత్పత్తి అయ్యే ఉష్ణశక్తివల్ల జరుగుతుంది. రక్తంలో గ్లూకోజ్ లేకపోతే మరణమే సంభవిస్తుంది. అందువల్ల రక్తంలో గ్లూకోజు తగ్గినా, మధుమేహం వంటి వ్యాధుల్లో, ఆ గ్లూకోజు అధికం ఉన్నప్పటికీ శరీరం అది వినియోగించుకోలేకపోయినా “ఆకలి” అధికం అవుతుంది. శరీరానికి కావలసిన ఆహారం సమయానుకూలంగా అవసరాన్నిబట్టి సరఫరా చేయడానికి ఆకలి అనే అనుభూతి అత్యవసరం.

జీతరాశయంలో ఆహారం ద్రవరూపంలో పొందినప్పుడే, ఫండ్స్, దాని క్రిందవున్న టైలోర్స్ భాగంలోకి వంపుతుంది. లేకపోతే వంపక జీర్ణక్రమం అలస్యం అవుతుంది. ఆహారం పూర్తిగా నమలక, గబగబా మింగేవారు, నోటిలో తేలికగా శీఘ్రంగా జరగవలసిన పనిని, జీతరాశయంచేత చేయించి ఆ ఉపాంగాన్ని వ్యాధిగ్రస్తం చేసుకుంటారు. (నశేషం)

సాందీపనిపర్వం - 34

సాందీపని పాతమును ముగించెను. శిష్యులు కొంత పాతములను పఠించిరి. మహానందుడును వారితో ఆ కొంతపాతములను పఠించెను. సాందీపని తన అన్తరంగమునుబట్టి, అగ్ని గృహములోనికి పోబోవుచుండెను. అప్పుడు మహానందు డాయనను సంబోధించినాడు.

“సాందీపని!”

“ఏమిట! మహానంద!”

“సాందీపని! నేడు నేనొక పనిచేసినాను. అది చెబ్బడియో, మంచిదియో తెలియలేదు. ఏమేమిందువు?”

“చేసిన పని యేమియో చెప్పు! నన్ను ఏమనమిందువు?”

అందఱును నవ్విరి. మహానందుడును నవ్వెను.

“సాందీపని! నీవు నన్ను అవహాసము చేయుచున్నావు. చేయుము. నేను చేయునవియు అట్టిదిగానే యున్నది. పిండ్రకుడు నీ శిష్యరికమునుకొని వచ్చెను. నీవు తిరస్కరించితివి. వాడునన్ను గురువుగా నరించెను. నేనీమి యంటి ననుకొంటివి?”

“మహాప్రసాదముని అంగీకరించితివి. అవునా” అని వాడు సాందీపని.

“అవుముగా వా పనియే చేసినాను. వాకు అతని బాలకమంతయు నవ్వటాలకువలెనుండినది. నన్ను అడుగులయు నవ్వటాలకునియే అనుకొన్నాను. నవ్వటాలకుగా అంగీకరించినాను. ఆలోచించగా ఇది వా కంతమునకు పోసికొనిన ప్రాడువలె కన్పించుచున్నది. అది విన్నవగుచున్నాను.”

సాందీపని తిట్లుచున్నాడు. ఇట్లుచివాడు: “మహానంద! ప్రవచనముతో నేడియు నవ్వటాలకుగా జరుగడు. అంతయు ఒక క్రమము ననుసరించి, ఒక ఋతముననుసరించి జరుగుచున్నది. పిండ్రకుడు వా డగ్గరకు వచ్చెను. నేను వానిని తిరస్కరించితివా! సంవత్సరము కుట్రాన చేయుమంటిని. వానికి అది ఇష్టముకాలేదు. నేను తన్ను తిరస్కరించితి ననుకొన్నాడు. నిత్య గురువునుగా నరించినాడు. వాని భావ మేమనగా, తనకు గురువు కాగలవాడు, తన ఇష్టము చేచ్చున వుండవలయునని. అందుకు నిత్య కూచికనివాడు. ఇంకెంతో క్రమముకానిదేమున్నది? అతడట్లునే చేయుడు. అతని జీవితమున్నది నమక

వలయునని యున్నది! ఎంతమంది క్షత్రియు కుమారకులు విద్యల నభ్యసించుటలేదు! వీనికి అట్టి బుద్ధి వల పుట్టవలెను! అన్నచో ప్రత్యుత్తరములేదు. అది వాని జీవితమున ప్రాసయియున్న పద్ధతి. మరియు నీవు ఇప్పుడు వానిని తిరస్కరింతువుపో! వాడు నిత్య పదిలిపెట్టుడు. మరి నన్నేల పదిలిపెట్టెను? విజయం చేస్తుమందువా? నేను వానికి తగిన గురువునుకాను. అది అతడు గ్రహించెను. మహానంద! వాడుకుకాగ్రబుద్ధి. ఉత్తమక్షత్రియుడు. కాకి మహారాజునకు కాబోవునట్లు. వాడు నన్ను గురించి యన్నమాటలు విన్నావుగదా! వాడు నన్ను కాశినుండి వెడల నడపును. వానిమాట జరిగి తిరును. కాశిని వడలుట ఎట్లు! నా జీవితమంతయు నింత వట్టు నిక్కడ నడిపితిని. నా ముఖమున కాశికా విప్రయోగము ప్రాసపున్నది. అందువలన వానినోట నట్టిమాట వచ్చినది. అగ్ని స్వంతటివానికి కాశికా విప్రయోగము తప్పలేదు. నేనెంతవఱకును. అది అలులుంచుము. ఇప్పుడు నీవు వాకి శిష్యరికము నంగీకరించితివి. ఈ అంగీకరించుట అలవోకగా జరిగినది. నీవు ఇది బంధమునుకొనుచున్నావు. మహానంద! నీవు మనస్సు స్థిరపిరి. నీకు బంధమేమిటి? నీవు అనుకొనుచున్నది. యేమనగా స్వధర్మము గూడ బంధమని అది నా భావముకాదు. ఎవడు తన్ను తాను ఎరుగుకొనెనో, వానికి ఏదియు బంధముకాదు. వాడు స్వధర్మము నాచరించుటయు బంధముకాదు. వాడు కాక మరియెవ్వడు స్వధర్మమును ఆచరించును. తోకములో నున్నంతవరకును ఆ ఆచరణము తప్పదు. మరియు నీవు బ్రాహ్మణుడవు. ఉత్తముడవు. ఉపాధ్యాయుడవును కాదగినవాడవు. నీవు తోకవృత్తము తిరస్కరించరాదు. తన్ను తానెగిన వాడెవడును తిరస్కరించడు. కర్మమును, ధర్మమును పరిత్యజించుట పరివ్రాజకులపని. మరి నీవు గృహస్థుడవు. అకామహాతుడవు. నీవు పిండ్రకునకు గురత్వము నెరపుటయే ధర్మము.”

ఇట్లు పవ్యసించి సాందీపని శిక్ష్కన్తదేవుని దిక్కెచూచెను. శిక్ష్కన్తదేవుడు మందహాసము చేసెను. సాందీపని మరల ఇట్లుచెనెను: “ఇక నేను అగ్ని కార్యమును నిర్వర్తించవలసియున్నది. బ్రహ్మచారులను భిక్షకు పోనలసియున్నది” అని ఆయన అగ్ని గృహమున ప్రవేశించెను.

మహానందునకు అప్పుడు ఏమి యనవలయునో తోచలేదు. తాను మనస్సుతో ననుకొన్నమాటలనే సాందీపనియు చెప్పినాడు. ఆచార్యాణియు అట్లు లనే చెప్పినది. ఆమె అట్లు చెప్పటసరియే! పిల్లకు సంబంధము గూడ కుదిర్చినదట. ఆమె తన్ను బాగుగా గ్రహించినది. తాను ఏమియు పట్టనివాడు. అది తెలిసినవాడు. సాందీపనియు “మహానందుడా! నీవు గృహస్థుడవురా” అనిపట్లు హెచ్చరించి నాడు. ఆయనకు ధర్మమునందు మమకారముపోలేదు. తనకు బోయినది అనుకున్నాడు మహానందుడు. అతడు శిక్ష్కన్తదేవుని వంశచూచినాడు. శిక్ష్కన్తదేవుడు తక్కువగల బ్రహ్మచారులతోగూడ భిక్షకు జయలుదేరగా అయతమగుచున్నాడు. అయనతో తాను గూడ భిక్షకుపోయినచో ఈ కృష్ణవిచూచినది మొదలు తనకేమో తెలియని అనందము కల్గుచున్నది. తనకు ఒక్కనికే ఇట్లుచున్నదా! అతడు మున సంబరమును అట్టే నే పున్నది. కాశికు గూడ అట్లుచున్నది. పిండ్రకులకు కుత్సిత! వాడును వాకు

దేవుడు. వానికిలేదు. తోకమునకు వాడు విరుద్ధుడు నలెనున్నాడు. వానికి తాను గురుత్వమును నెరవేరల యును! నేనును తోకమునకు విరుద్ధుడను. అందు చేతనే నా యీ గురుత్వము, అతని శిష్యరికము అనుకున్నాడు మహానందుడు.

“మహానంద!”

మహానందుడు తన్ను వలకరించిన దెవ్వరా అని చూచెను. ఆ చూపులతో శిక్ష్కన్తదేవుని మంగళ విగ్రహము నిండియుండెను.

“మహానంద!”

“శిక్ష్కన్త!”

“అతడు మృగము పిండ్రకుని రథముక్రింద పడినదటగదా!”

మహానందునకు ఆశ్చర్యమయ్యెను.

“శిక్ష్కన్త! నీకు ఎట్లు తెలియును!”

“నేను చూచినానయ్యా! వామాక్షీ కడు విచారించినది. అతడి బ్రతుకును. దానిని పిండ్రకులు తెచ్చియుచ్చును అని చెప్పుడమనుకొన్నాను. వాడు ఎట్లులును తెచ్చియుచ్చును. ఇప్పుడు చెప్పట యెందులకు అనుకొన్నాను.”

మహానందుడు మాటలాడలేదు. అవును. శిక్ష్కన్తడు కాశికురగా, నరమశివుడు ఆయనకు ఘనముగా నన్నానించెను. అట్టివాడు చూడనిది యేమి? తెలియనిది యేమి?

“మహానంద!”

“శిక్ష్కన్త!”

“నేను గురుకులమును పదిలిపెట్టెడిలోగా వామాక్షీకి వివాహము చేయుతును.”

ఇదియు నలనికి విచిత్రమనిపించినది. శిక్ష్కన్తదేవునకు వామాక్షీ యేమగును! ఆయన ఆపె కని చూచిన పరుడెవ్వడు? తన యీ ఆలోచనములేమి? తాను పద్దనుకొన్న ఆలోచనలు. తన సంగతియేమో తనకు పట్టుదు. మరి తాను కనిన పిల్లల సంగతి యెట్లుపట్టును! ఎందుకు పట్టవలయునని గూడ అతడనుకొనెను. ఎవరు ఎందుకు పుట్టిరో, అందుకు పుట్టిరి. అందుకు పెరుగుచున్నాడు. అందుకు కనియు పోవుచున్నాడు.

“మహానంద!”

“శిక్ష్కన్త!”

“నాతో గూడ వత్తువా!”

“తప్పకవత్తును”

“ఒక్కచెప్పవేయుదునా!”

“అభ్యంతరములేదు”

“చనిపోవునది యెవరు?”

మహానందునకు మరల ఆశ్చర్యమయ్యెను. అతడు శిక్ష్కన్తదేవుని కన్నులతో కన్నులుంచుచూచెను. బ్రహ్మచారులు భిక్షకుల జోలెలతో జయలుదేరుచున్నాడు. శిక్ష్కన్తడును, మహానందుడును వారికి కొంచెము దూరముగా నడచుచున్నాడు. మహానందుడనివాడు. “అవును కనిపోవుచున్నది యెవరు? ఎవ్వరకు కనిపోవుటలేదు. వచ్చుచున్నాడు. పోవుచున్నాడు. ఈ వచ్చుటను, పోవుటను మాన్యకావలయుననియో

(58-వ పేజీ చూడండి)

మూర్తి స్వరూపం చాలామందివాడే. చాలా తెలివైనవాడనికూడా చెప్పవచ్చు. అతనితో కాస్తే మాట్లాడిన వాళ్ళవరే నా అతను చాలామందివాడనే అభిప్రాయానికి సులభంగా వస్తారు. అతనికి చాలా విషయాల్ని తెలుసు. భక్తి, వేదాంతం మొదలైన వన్నీ అతనికన్నాయి. సంగీతాన్నానందిస్తాడు. సాహిత్యాన్ని విమర్శిస్తాడు. రాజకీయాల గురించి కూడా మాట్లాడుతాడు. ఎదుటివారి మనస్తత్వాల్ని తెలుసుకొని, వారికనుగుణంగా మాట్లాడుతాడు. కాని అతనితో ఎక్కడ రోవమందోగాని, అతను నిలకడగా ఒక సంవత్సరం ఒక ఉద్యోగంలో వుండలేడు. అతని బంధుమిత్రులెవరికీ అతనంటే గౌరవంగాని, విలువగానే లేదు. ఆశురికీ అతని అత్తవారు కూడా అతనికే వ్యర్థుడనీ, అనమర్తుడనీ నిర్ణయించారు.

పెళ్లనంతకాలం మూర్తికి జీవనయాత్ర కొనసాగించడం అంత ఇబ్బందిపించలేదు. అతని పెద్దన్నగారు పోస్ట్ డిపార్టుమెంటులో ఇన్స్పెక్టరుగా పనిచేస్తున్నాడు. తల్లిదండ్రులు పోయిన దగ్గర్నుంచి మూర్తిని తానే చేరదీసి మూర్తిని సైనికునిగా చేర్పించాడు. రెండుసార్లు దండయాత్రకొట్టి మూడవసారి అతిక్రమించిన అతనిని మార్కులతో స్కూలు సైన్సు అయిందనిపించాడు మూర్తి. అప్పటికి అతనికి ఇరవై ఏళ్లు. మునిసిపల్ ఆఫీసులోనూ,

కూతుర్ని దగ్గరలో వుండేట్లు చూద్దామని ప్రయత్నించాడు. ఆ పూర్వో ఒక హైస్కూలుంటే, అందులో గుమస్తాగా వేయించాడు. మూర్తి పని జీతాలు కట్టుకొని రశీదు లివ్వటం. ఒక సంవత్సరం తిరిగేసరికి, అనేకమంది కుర్రాళ్లు కట్టిన జీతాలు పుచ్చుకుని, మూర్తి జేబులో వేసుకొన్నాడనీ, రశీదు లివ్వడం మానేశాడనీ రిపోర్టుచెప్పి మూర్తి ఉద్యోగానికి వున్నానన అయిపోయింది.

అయితే ఈ అవసరించిన సొమ్ము ఏంజేకాదో ఎవరికీ తెలియదు. ఎందుకంటే మూర్తి ఇంటికింద ఒక నయాపైసాఅయినా ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టలేదు. అదీకాక మూర్తికి ఒక్క బీడీ కార్పడం తప్ప మరే దుర్వ్యవహారాలేవు. పోనీ ఆ డబ్బు ఎవరికైనా ఇవ్వడా? అంటే అదీ కన్పించదు. మొత్తానికి డబ్బు విషయంలో మూర్తి ప్రమాదకరమైన వ్యక్తి అని అతని మామగారు గ్రహించారు.

మళ్ళీ రెండు మూడు నెలలు కాళీగా కూర్చున్న తరువాత మూర్తి వుద్యోగ ప్రయత్నం ఆరంభించాడు. అతని అన్నగారికి తెలిసిన స్నేహితులైన రాజుడి బాగా వుండడంతో మునుపు ఒక గుమస్తా వుంటే ఇప్పుడు ఇద్దరు గుమస్తాలు వుండడం అవసరమని ఎవరినైనా మానిపెట్టమని అతని అన్నగారి నడిగాడు. ఆయన ఎలాగా మూర్తి కాళీగా

స్నేహితి ప్రాప్తమై సరిగ్గా చెయ్యడో! అని అయి దిగులు డబ్బుమీద ఆమెకు వివరితమైన అత. వోరెడంత బంగారం ఆమె వంటిమీదవుంది. అయినా ఆమెకు బ్రష్టిలేదు. ఈ సాధువులూ, సన్యాసులూ ఈ సాధి వేదాంతపు కలుపు చెప్పకపోతే, కాస్త బంగారం తయారయ్యే విధానమో, లేకపోతే సంతానాన్ని కలిగించే యోగమో చెప్పే బాగుండుననుకుంటూ టుంది.

సత్యానందంగారి భార్య తమ్ముడు ప్రసాద్ కు ఇరవై యేళ్లుంటాయి. అతనూ మూర్తిపై నలో ఎలాగో కన్నపడి సావయి కాలేజీలో ఆ బోడే చేరాడు. అతనికి వాళ్ళక్కయ్య కన్నా, డబ్బు తొందరగా సంపాదించి దాంతో పెద్ద బిజినెస్సు (పీమీ తియ్యడం లాటిది) పెట్టాలని చాలా ఆశుతగావుంది. క్రాసువర్ష వజీల్వా, లాటరీలూ, బ్రాకెట్లూ మొదలైన రంగాలన్నీ అతను ఆక్రమించుకొన్నాడు. ఏనాడైనా ఒక చిన్న లక్ష్మిదాస్సు అంటే ఒక లక్ష రూపాయలు తగదా! అదీ ప్రసాద్ అత.

మూర్తికి సత్యానందంగారి ఇంటి వాతావరణం బాగా సరిపోయింది. సత్యానందంగారితో వేదాంతం, భక్తి మొదలైన కలుపు చెప్తూంటాడు. ఆయన భార్యతో డబ్బు సంపాదించే విజేతమీదా వగైరా

సత్యానందంగారి రంగభూమి

జిల్లా నరిషత్తు ఆఫీసులోనూ, ఆక్టింగ్ ఉద్యోగాలు రెండు మూడు చేసి మానేశాడు. తరువాత టీ కంపెనీలోనూ, కంట్రాక్టర్లదగ్గర కూడా కొన్నాళ్లు ఉద్యోగాలు చేశాడు. ఒక్కటి నిలకడగా చెయ్యలేకపోయేవాడు. కొన్నాళ్లు చెయ్యడం, పై ఉద్యోగమొదలు మంచివాడుకాదనో, పని చాలా కష్టమనో, ఏదో సాకు పెట్టి మానేసేవాడు. అలా దగ్గర దగ్గర సాతీతపు వయస్సు వచ్చేదాకా గడిపేసాడు. కొందరు బంధువులు మూర్తి అన్నతో మూర్తి గురించి మాట్లాడారు.

మూర్తి ఈవిధంగా సరియైన ఉద్యోగం లేకుండా వుండడం బాగులేదన్నారు. ఒకటిపాడైతే అతనే దార్లకి వస్తాడన్నారు. పెళ్లయితేనేగాని బాధ్యత తెలియదన్నారు. మూర్తికి పెళ్లి చెయ్యవలసిన బాధ్యత అతని అన్నగారిమీదేవుండన్నారు. చివరికి మూర్తితే మూడు ముళ్ళూ వేయించారు.

వివాహమైన రెండు మూడు నెలలుదాకా మామూలుగా నరకాణే గడిచింది. కాని తరువాత కొన్ని సమస్యలు ప్రారంభమయ్యాయి మూర్తికి. మూర్తి భార్యకి వద్దే నిమిడేళ్లుంటాయి. ఆ అమ్మాయి వెంటనే తనని తీసికెళ్లి కాపురం పెట్టమనిభర్తకు చెప్పి సాగింది. మూర్తి మామగారు, అల్లుడు వెనక కొన్ని ఉద్యోగాలు ప్రయత్నించి విడిచిపెట్టేశాడని తెలుసుకున్నారు. ఏదైనా మంచి ఉద్యోగం వేయించి

పున్నాడుకదా అని ఆయన దగ్గర మూర్తిని జేర్చాడు.

ఆ స్నేహితులారే సత్యానందంగారు. ఆయన మంచిపేరుగల స్నేహితి. అయితే ఆయనకు ఐహికాని కన్నా అమృతమీద దృష్టి ఎక్కువ. ఎవరైనా వేదాంతం మాట్లాడితే వాళ్ళని నెత్తిమీదపెట్టుకుంటాడు. సన్యాసులూ, సాధువులూ కన్పిస్తే వాళ్ళతో ఏవో బాలుగు మంచి ముక్కలు మాట్లాడండే వదలదు. ఇంటిలో దేవతార్చనా, పూజా వగైరాలేమీ లేకపోయినా, ఆయన అల్లాటి కర్మలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వకపోయినా, వేదాంత విషయాలు ఆయనకు తెలిసినంత మరెవ్వరికీ తెలియవు. అప్పుడప్పుడొక రిద్దరు సన్యాసులు వచ్చి రోజులకొద్దీ ఆయనంటే మకాం వేస్తూంటారు. సత్యానందంగారికి, ధ్యానం, ప్రాణాయామం వగైరాలు చెయ్యడానికి తీరుబాలు లేకపోయినా, ఆయనకు కలిగి అనుభవాలూ, స్వప్నాలూ ఆయన్ని చాలా పెద్ద స్థాయి సాధకుల్లో ఒకరిగా చేర్చాయని ఆయన గురువుగారి నిర్ధారణ. గురువంటే, ఈ సన్యాసుల్లో ఒక సన్యాసి. ఆయన వచ్చి నప్పుడల్లా, పాలా పళ్ళని వివరితంగా ఆయనకి సరఫరా అవుతూండడం, ఆయన సత్యానందంగారికి జ్ఞానాభూతాన్ని సరఫరా చేస్తూండడం మామూలు.

సత్యానందంగారికి పిల్లలులేరు. ఆయన భార్యకు ఆ దిగులు పెచ్చు. ఆమెకు ఈ వేదాంతాల్నిమూస్తే చాలామంట. పిళ్ల మాయలో పడి భర్త ఎక్కడ

మాటలు చెప్తుంటాడు. ప్రసాద్ కి బ్రాకెట్లోనూ పజీల్పుకోనూ అమూల్యమైన సలహా లిస్తాంటాడు.

ఒకనాడు సత్యానందంగారు ఒక్క రామస్వామిగారనే ఆయన వద్దారు. ఆయనకు వదనో రేపు అమ్మాయివుంది. ఆ అమ్మాయిని ప్రసాద్ కి ఇద్దమని, ఆయన సత్యానందంగారితో మాట్లాడడామని వద్దాడు. సాయంకాలం అయితు గంటలకి సత్యానందం ఇంటికి వచ్చాడు.

రామస్వామిగారు వస్తూనే ఒక చిన్న కూనిరాగం తీస్తూ వచ్చారు. కోర్కెనుంచి తొందరగా వచ్చేసిన మూర్తి ఆయనకు కన్పించాడు. సత్యానందంగారు కోర్కెనుంచి వచ్చేవేళయిందనీ, కూర్చోమని చెప్పాడు ఆయనతో. రామస్వామిగారు కూర్చోని తనతో తాను రాగాలాపన చేసుకుంటున్నాడు. మూర్తి కొంచెం సేపు విని, రామస్వామిగారితో “మీరు బాగా పాడారలా వుంది?” అన్నాడు.

“మిత్రా తెలుసు?” అని అడిగాడు రామస్వామిగారు.

“అలా దానికేంలేండి. అసలు పాటకుల్ని చూడగానే పోలేస్తున్నా” అన్నాడు మూర్తి, రామస్వామిగారితో పాటకుడి లక్షణాలు తను పోల్చివట్టాడు.

రామస్వామిగారిమొహంతో చిన్న మందహాసరేఖ మెరిసింది. ఆయనకు ఏభయ్యేళ్లుంటాయి. జాబ్బు

(48-వ పేజీ చూడండి)

మనీషా వాణి

గొడుగు

అడవిలో పులి మనిషిని చూచిన వెంటనే మీద వదుతుండే కాని నిశ్శయంగా కూర్చోడు. అది తోడు గొడుగు అడ్డుపెట్టి వక్కుకు తప్పుకోని జారుకున్నప్పుడు, పులి కళ్ళ మూసుకోని కూర్చో మనా ! దాని వాసికారంధ్రము ఉప్పునములేక మొద్దుబారినదా ! పెద్దపులి గొడుగును చూచి మనుష్యుడనుకోవడం తుదక పాపము కాదా !

చక్రవర్తి వైదేహి (నెల్లూరు)
కోతలు

సామెలూరి రాజ్యలక్ష్మిగారు వ్రాసిన 'కోతలు' అన్న వ్యాసము చాలా బాగున్నది. మా పూరిలో ఒక అమె ఉన్నారు. వారి ఇంటికి ఎప్పుడైనా వెడితే అవిడ కోతలతో, పూసరి నలువడు. ఎప్పుడో పెట్టు కొన్న వగల గురించి, బట్టల గురించి అమె గొప్ప లును అంతు ఉండదు. అవిడ మాట్లాడుతున్నంత సేపు ఎప్పుడు బయటనడుచుమా అనిపిస్తుంది. ఈ వ్యాసము చదివిన తరువాతేవా కొంచెం తగ్గించుకొంటారని ఆశించవచ్చు. రచయిత్రి గారికి ధన్యవాదములు.

ఎ. సరోజినీ సత్యన్నారాయణరాజు (దేవరపల్లి)

'కోతలు' వ్యాసం సవైంతుగా ఆకర్షించింది. రాజ్యలక్ష్మిగారు అన్నట్లు ఈ కోతలు ఎవరినీ బాధించవు కాబట్టి సరిపోతోంది. ఈ కోతలు కోసే వాళ్ళని చూస్తుంటే వాళ్ళమీద నాకు కోపం వచ్చే బదులు జాలి కలుగుతుంది. నీళ్ళ ఎదుటి వాళ్ళ పట్టి ఏమీ తెలియనివాళ్ళ అన్నట్లు కోసేస్తూ ఉంటారు.

మాకు తెలిసున్న ఒకాయన ఉన్నారు. ఆయన మా యింటికి అప్పుడప్పుడు వస్తూంటాడు. ఆయన ఒక్క నిమిషం కూడా కోతలు కొర్రు కుండా కూర్చోలేడు. ఈయనకి కాస్త జ్యోతిష్యం కూడా వచ్చు. "నేను జ్యోతిష్యం చెప్పిన సంతోష రెడ్డి కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంటు అవుతాడని. సంతోషయ్యకు జ్యోతిష్యం చెప్పి ముఖ్యమంత్రిని చేశాను. నేను పాండరాజు వేల్మే మంత్రి అందరూ నన్ను కాగించుకొని పంతులుగారు మీరే వచ్చారా ? కలుగు సంతోష మీ దగ్గరకు మేమే వచ్చేవాళ్ళముగా అంటారు." అని కోస్తూ

ఉంటాడు ఆయన. ఈయనని మేము నువ్వు రాయుడుగారు అని పిలుస్తుంటాము. ఈయనకి ఒక కొడుకు ఉన్నాడు. ఎల్లాగో కష్టపడి బి. ఏ. చదివినవాడు కొడుకుని. మీ అబ్బాయికి మంత్రి లతో చెప్పి మంచి ఉద్యోగం వేయించకూడదా అని మేము అంటే, వాళ్ళు వేయిస్తానన్నారమ్మా కాని అది ఎవడికి కావాలి అంటాడు ఈయన.

కొడుకు సంపాదనూ కూడా కానీ ఇంట్లో ఇవ్వకపోయినా, ఈయన ఇంట్లో వస్తు వదు కొంటున్నారే ఈయన వేలకువేలు ఖర్చు పెట్టు న్నట్లు చెప్పేటాడు. ఈలాంటివాళ్ళని చూస్తే జాలి కాక మరేమిటి.

సి. కె. ఎం. లక్ష్మి (విశాఖపట్నం)

మేము కలకత్తాలో ఉండేటప్పుడు మాయింటి ప్రెక్టోరియల్ ఒకసారి మా యింటికి వచ్చింది. కోతలు కోయడంలో అవిడకు అవిడే సీటి. అవి యితరవాళ్ళ నమ్ముతున్నారా ? లేదా ? అని అవి డకు అక్కర్లేదు. నాతో మాట్లాడుతూ అవిడ 'మా అల్లుళ్ళే మన గవర్నమెంటువారు అమెరికా వెళ్తుంటారన్నారు. మా అమ్మాయి, వాళ్ళ సొన్న గారు కూడా అందుకు ఒప్పుకున్నారు. కాని నేనే 'వద్దు, నాయనా,' అక్కడ మన కూరలు, బియ్యం దొరకవు. ఆ వెదన రొట్టెలు తిని ఎన్నాళ్ళంటావు మనలాంటివాళ్ళ అక్కడ ఉండలేరు అని బం పంతంపేసి అవుచేసేశాను. నామాట ప్రకారం అతను నేను వెళ్ళనని గవర్నమెంటువారికి వ్రాసే గాడు'. ఇలాగే ఒకసారి ..... ఇలా గొప్పలు కొర్రుడం మొదలుపెట్టింది. "ఈ ఆడబరాలకూ —కోతలకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్య మిచ్చేది మన ఆడ వాళ్ళే" అని సామెలూరి రాజ్యలక్ష్మిగారు వ్రాసినది అక్షరాలా నిజం.

అచంట లలిత (గుంటూరు)

సామెలూరి రాజ్యలక్ష్మిగారి "కోతలు" చది వేను. రచయిత్రి స్త్రీలయందు వక్షపాతం చూపించ కుండా సహజంగా జరిగే విషయాలను చక్కగా విమర్శించారు. అమె రచనతో నూటికి తొంభై పాళ్ళ సత్యం వుంది. నాకు నచ్చింది. రచ యిత్రికి నా అభినందనలు.

అడవి నాగమణి (ఏలూరు)

"కోతలు" అన్న వ్యాసం నమ్మ చాలా ఆకర్షించింది. తీరా ఆ వ్యాసం చదివి చూస్తే సాదరి అను భవంబిత వ్రాసినట్లున్నారనిపించింది. లేనిచో అంత చక్కగా ఉపాధి వ్రాయడం కష్టం. ఈ వ్యాసం చదివి కోతలరాయుళ్ళ కాస్త కోతలు కొర్రుడం చూచిస్తారని నా నమ్మకం. లక్ష్మిగారికి వా అభినందనములు తెలియజరుస్తున్నాను.

కె. బి. రాజగోపాల్ (కరీంనగరం)

సామెలూరి రాజ్యలక్ష్మిగారు వ్రాసిన 'కోతలు' అనే వ్యాసం చాలా బాగుంది. ఇట్లాగే మా చుట్టూ లాది ఒకామె ఉంది. అవిడ కోతలు కోటలు దాటిపోతాయి. ఒకసారి అవిడ మేము ఒకేరకం జాకెట్టు గుడ్డ కొన్నాము. అవిడ మా యింటికి వచ్చింది. మేము కొన్న గుడ్డ చూపించి గణం రెండు రూపాయలకు కొన్నాము బాగుండా అన్నాం. అవిడ చీటుక్కున అయ్యో నేను ఇటువంటిదే సాఫ్టులా తక్కువ ఎనిమిదికి కొన్నాము. మీకు ఇంత బీకగా ఎట్లా ఇచ్చాడో అంది. ఇటువంటి కోతల రాయుళ్ళ ఈ వ్యాసం చదివే నా కోతలు కొర్రుడం తగ్గించుకుంటే చాలా మంచిది. ఈ వ్యాసం రాసిన రాజ్యలక్ష్మిగారికి పత్రిక ద్వారా నా ధన్యవాదాలు. ఇంకా ఇటువంటి వ్యాసాలు పత్రికకు వ్రాస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

సి. హెచ్. ఎన్. లక్ష్మి (తాటిపాక)

"కోతలు" చాలా బాగున్నది. ఎదుటివారు తమని గొప్పగా భావించవలెననే భావము గల వారిలో ముఖ్యంగా ఆడబరపు వ్యక్తులలో యీ కోతలు వ్యసనం ఎక్కువ. రాజ్యలక్ష్మిగారు వ్రాసినట్లు వారివారి మనస్సులలో ఒప్పుకోస్తూ అంత తేలికగా వారిలోనుండి పోదు. ఆడబరవాన్ని వదులుకొంటేనే గాని, యీ కోతల మోత పోదు.

డి. సత్యవతి (బరంపురం)

అమె చిన్నతనంలో ఒకాయన మూరడు (అడుగున్నర) చుట్టూ కాలస్తూ పంచాయితీలో ర్న అసీను ముందు కూర్చోని కోతలు కోస్తూ ఉన్నాడంటే అది నమ్మదగిన విషయమేనా ? ఇంతవరకు మూరడు చుట్టూ కాళ్ళెన్నా చూచి ఎరుగను. ఎవరు కూడా చూచి ఎరుగరు.

సి. హెచ్. లక్ష్మికాంతమ్మ (కొత్తగూడెము)

ఇప్పుడు జరుగుతున్న సంగతులే వ్రాసినాకు. చాలా మంది అవతలవాళ్ళ ఏమనుకుంటారో అని అయినా అనుకోకుండా ఇష్టం వచ్చినట్లుల్లా కోతలు కోస్తూ ఉంటారు. కొంతమంది మనం మాట్లాడుతున్న మాటలు వింటున్నారో లేదో కూడా గ్రహించ కుండా మాట్లాడుతూ వుంటారు. అలాంటివారికి ఇది చదివిన తరువాత కనువిప్పు కలుగుతుందను కుంటాను.

యస్. రంగనాయకి (నల్లకిమిడి)

చదువుకున్న అమ్మాయి

మందరపు లలితగారు వ్రాసిన “చదువుకున్న అమ్మాయి” అను వ్యాసము చాల చక్కగా ఉన్నది. మన ద్వైవిధిక జీవితంలో చదువుకున్న అమ్మాయిలు ఎదుర్కొనే సంఘటనలను కళ్ళకు కట్టి నట్లు వ్రాసినారు. వ్యాసము చదువుతుంటే నాకు పాఠ సంఘటన ఒకటి జ్ఞాపకము వచ్చినది. నాకు పెళ్ళి అయిన కొద్ది రోజులకే వినియోగపని వచ్చినది. పూజకంఠా సిద్ధము చేసి మారాని, మారెండిళ్ళు ప్రక్కనున్నవారినిడిగి పాళ్ళ పూజలయితే పూజా పుక్తము అడిగి తెప్పన్నాను. మారారు తీరావెళ్ళి అడిగితే “మియింటల్ల కూడా పూజవుందా! చదువుకున్నానిది పూజలని అవుట్ అవ్ సేషన్ అని పూజ చేస్తుందో లేదో అనుకున్నాను” అని ఆయింటి పెద్ద, పెద్ద డిగ్రీలుగలవలసి అడిగారు. నిజంగా నాకు ఇది విశేషానికి వాల బాధ కలిగింది. చదువుకుంటే మరి దేవుడు, భక్తి ఇటువంటివి అక్కరలేదని కాబోలు ఆయన ఉద్దేశము. ఇటువంటి మనుషుల నెంతోమందినో చదువుకున్న అమ్మాయిలు ఎదుర్కొనవలసి వస్తుంది.

జయంతి వెంటకనీత (బరంపురం)

“ఈ కుటుంబం డబ్బులో నాలుగో వంతు కూడా ఖర్చుమేడికాదు” అనేమాటలు నా ప్రాంతం విషయంలో నిజం. ఇంత చదువు చదివినప్పటికీ కాంతుని దానీలే అనే పదాలు గుర్తుకొస్తవి. ఏదైనప్పటికీ వంటిల్లా దాన్యం వదలదు. ఇంత చదువుకొని ప్రద్యోగంలో ప్రవేశిస్తే ఇటు అసీను గొడవలు, అమ్మలక్కల మాటిపోటీ మాటలు, ఇంటల్స్ భర్త, పిల్లల గొడవలతోను సరిపెతుంది. ఇది చదువుకునే అమ్మాయిలకు గుణపాఠంలాగుంది. కొద్దిగా చదువుకోనిప్పుడంటే చాల ఉత్తముమని అంటాను. మీ నలవోలు విమిటో?

ఉడతా రామతలశమ్మ (విజయవాడ)

చదువుకున్న అమ్మాయి వ్యాసం చాల బాగుంది. స్త్రీ ఎంత విద్యావంతురాలైనప్పటికీ వంట చేయ్యక తప్పదు. ఎక్కడో ధనవంతుల ఇంట్లో అయితే తప్ప మన మధ్యతరగతి కుటుంబాలలో స్త్రీకి భర్త సంరక్షణ, పిల్లలపోషణ, వంట ఇవి తప్పవు. ఎవరి విలునుబట్టి వారు చదువుకోడానికి ఏ అభ్యంతరము లేదు. చదువు స్త్రీ, పురుషులకు విజ్ఞానమునకే గాని సంస్కార విహీనమై న వనులు చేయుటకూడు.

పరిమి సీతాదిలకం (చాల్తరు)

“చదువుకున్న అమ్మాయి” అన్న వ్యాసము చాలా సహజంగావుంది. ఉడపారించిన సంఘటనలన్ని మా కుటుంబములోని విద్యార్థినులందరికీ స్వానుభవాలే! కారణం మా ఇంటల్స్ మగవారే కాక, బంధువర్గంలోను, మా ఇంటి ఇరుగుపొరుగులోను, చదువుకున్నవాళ్ళు, ఎక్కువ లేకపోవడం, ఉన్నా, చిన్న చిన్న తరగతుల్లోనే, 4, 5 సార్లు తప్పడం. అందువల్ల అందరూ మా చదువు మీద నిరసన వచనాలు పలికేవారే. అందుకు మా జవాబు ఒక వేడి నిల్వూర్పు మాత్రమే! పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులవడం, తప్పడం విషయంలో తోటుపాట్లు

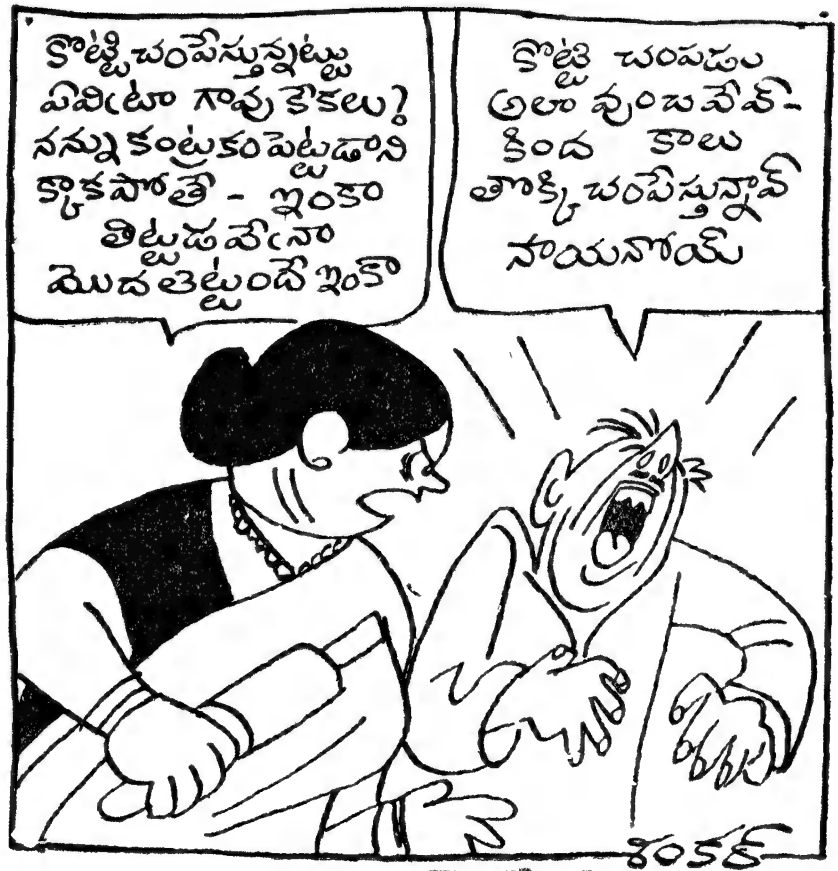
విద్యార్థి, విద్యార్థినులు అందరిలోను ఉంటాయి. కేవలం విద్యార్థినుల ఉత్తీర్ణతతోనే తోట్లు ఎన్ని ఎగతాళిగా పలకడం అనునది అవివేకం. స్త్రీ, పురుషులకు సమాన హక్కులు” ఉండాలని దిన దినం స్టేజీల మీద ఉపన్యాసాలు. సమత్యానికై ప్రయత్నించి నిజ యము పొందిన కొందరు మహిళలను చూస్తున్నాం. వింటున్నాం. మరొకపక్క ఆడవారి చదువు గురించి అలా నిరసన వచనాలు పలుకడం అసభ్యకరం అగౌరవనరచడం వంటిది. “చదువుకున్న అమ్మాయి”కి గల సహజశక్తిని, చదువుకున్న అమ్మాయివడే అంత: సంపూర్ణుని పాఠకులకు ఎరుక పరచిన మందరపు లలితగారికి నా హృదయపూర్వక వందనములు.

(శ్రీమతి సరోజాదేవి (పాల్వే)

తాను ప్యాసయినందుకు పక్కనాటాలోని అవిడ చూపిన వోర్షలేనితనము, అవతల డాబాయింటి స్త్రీడరు గారు చూపిన నిరసన, ఇంటర్వ్యూలోని అబ్బాయి ప్రశ్నలు, తీరా పెళ్ళినాటికి పెళ్ళికొడుకు అడిగే కట్టుము, పావుగంట లేటుగా ఫిలోనీకి వెళ్ళేనరికి కొలిగ్గు చీదరింపు, పైళ్ళ తిరగవేసే అమ్మాయి అంట్లతో అన్నపడలం, మెరుపులే లీపుపెట్టే నపుడు అధికార్ల విమర్శనవడం చక్కగా వివరించేరు

ఎప్పుడూ ఇంతే—106

శంకర్

న గ ల మో జు

‘అతివలకు నగలంబు తగని మోజు’ అంటారు అయినవారు, కానివారూ కూడా.

“అనలు అడవాళ్ళు బంగారంతో పత్రం చేయించినా మెళ్ళో మేనుకుని తిరుగుతారు” అనేవారు తాతయ్య నాతనకాలంలో. ఈ కాలంలో ఆ తాతయ్య గనుకవుండి, ఆ మాటలే అనివుంటే నేనుమాత్రం పూరుకునేదాన్నికాదు మనుండి! ‘కాదు’ అనే దాకా వాదించి మరీ తాతయ్యచేత వచ్చించేదాన్ని. ప్లే! యేంలాభం! ఆ తాతయ్య అమాట లనేటప్పటికీ నేను వదేళ్ళపిల్లను.

తాతయ్యకాలంనాడు అడవాళ్ళు, కంటే, కాసుల పేరూ, వడ్డాణంవంటి బరువు వస్తువులు అభరణాలుగా ధరించేవారు. అందుచేత తాతయ్యచేత ఆ మాటలు పడవలసి వచ్చిందేమోననే అనుమానం నా మనస్సులో కలగకపోలేదు. ఈ నాడు మనకు ఆ వస్తువుల పేర్లు చెబితేనే ఒళ్ళు గరిపాడుస్తుంది. పైగా తేలిగా “చేక్ లెస్” లేక “నన్నటి గొలుసు” మాత్రం మేనుకోవటం పొడను.

అనాడు (పూర్వకాలం) అడవాళ్ళు మెళ్ళో, వంటి మీద ఎంత ఎక్కువగా బంగారంవుంటే అంత గప్పగా, అంత ఘనంగా భావించబడేవారు. ఇరుగు పొరుగుల్లో, బంధువర్గంలో కూడా “ఫలానా వదిన భాగ్యవంతుల అడవడవమ్మా, ఎన్ని నగలు, ఎన్ని పట్టు చీరలు అబ్బు! ఆ నగలన్నీ పెట్టుకుని, ఆ పెద్ద పట్టుచీర కట్టుకుని పేరంటానికివస్తే అచ్చంగా లక్ష్మీదేవి లాగానే ఉంటుంది” అనుకునేవారు. అందలం ఎక్కించేవారు పొగడలతో. అడవాళ్ళ మోజుకు తగ్గేట్టు మగవారు వస్తులు పడుకున్నానా పెద్ద వస్తువులు చేయించి పెట్టేవారు.

అయితే అడవాళ్ళకు నగల మోజు సహజమైనదా లేక నడమంతరపునీరలాంటి వ్యామోహమా అనే ధర్మ నందేహం ఎవరికైనా, జీవితంలో యెప్పుడైనా ఒకసారి కలగక మానదు.

దానికి జవాబు లేకపోలేదు. అనలు దమ్ము సంపాదన మగవారికోసం వుట్టిపట్టు, బంగారం అడవాళ్ళ వంటిమీద అభరణాలుగా ధరించటంకోసమే ప్రపంచంలో వెలిసిందని చెప్పవచ్చు. ప్రాచీన కాలంలో మనదేశంలో సింధూ నాగరికతకాలంనాడే అడవాళ్ళు బంగారు, వెండి నగలు ధరించేవారని ఆధారాలు తెలియజేస్తున్నవి. అప్పటినుండి తర తరాలుగా రాచకన్యల మొదలు సామాన్య బాలికలవరకు బంగారం, వెండి, ముత్యాలు, నగలాలు, పూసలు వీటితో తయారైన నగలు ధరించటం అడవాళ్ళకు ఆచారం, అలంకారమూ కూడా అయింది. రాజులు రాజ్యాలైన కాలంలో మగవారు కూడా అడవారినిమించి కీరీటంనుండి కత్తి, ఒర వరకు, మణిపేరాలు మొదలు పాన పాత్రలవరకు బంగారంతో చేయబడిన వస్తువుల్నే వాడేవారు. ఈ కాలంలో మగవారు, ఉంగరం, వాచ్ చెయిన్ వంటి బంగారపు వస్తువుల్ని పెట్టుకుంటూనే పున్నారని గదా! మగవారికే పూర్వంనుండి నగలమీద ఇంత మోజువుంటే, అలంకారానికి మారుపేరైన అడవాళ్ళకి ‘బంగారం’మీద మోజు వుండటంలో అసహజం యేమీలేదు. ‘స్త్రీ’ అంటే ‘నక్కల’ అంటారు

కవులు (నేనుకాదు మనుండి!). ప్రకృతి కన్య పూల తోను, వండ్ల తోను అలంకరించుకుంటేనే కన్నుల కింపుగా, కలకలలాడుతూ వుంటుంది. ‘అలంకార ప్రియ’ అయిన స్త్రీ నగలు ధరిస్తేనే అందం, హిందూ కూడాను. అందుచేత అడవాళ్ళు బంగారపు నగలు చేయించుకునే తాపాతులేక పోతే కనీసం ‘గిల్స్’ నగలో, పూసల దండలో మేనుకుని నగలమోజు తీర్చుకుంటూ వుంటారు.

ఈ కాలంలో వంటిపేటగొలుసు, లేక నెక్ లెస్ ఎడంచేతికివాచీ, కుడిచేతికి రెండు లేక నాలుగు బంగారపు గాజులు మాత్రం నగలుగా ధరించటం పొడను. ఇట్లా ఈనాటి అమ్మాయి తయారయితే అమ్మమ్మ పూరుకోలేక ‘అదేమంటే ఆ నరసమ్మ వేషం’ అంటుంది. కాసులపేరు వేసుకున్న తన రోజులు జ్ఞానకం తెచ్చుకుంటూ.

కాలంలో వచ్చినమార్చే అడవాళ్ళ పేషన్ లో, నగల విషయంలో కూడ వచ్చింది. అదీగాక, ‘గాంధీజీ’ వంటి మహా పురుషులు కూడ స్త్రీలు నగల విషయంలో శ్రద్ధ తగ్గించుకోవాల్సి, నిరాడంబరతను అలవరచుకుని, దేశీ భాగ్యంకోసం పాటుపడాలనీ బోధించారు. మనస్తత్వాల్లో మార్పు అనండి లేక మహా పురుషుల ప్రబోధనల ఫలితం అనండి ఈనాడు అడవాళ్ళకు నగలమీద వివరతంగా వుండే మోజు తగ్గి

రత్నామహిధర్

చ దు వు లూ - ప ని పా టు లూ

“అదేమోనమ్మా వదినా, చక్కగా పనిపాటలు చేస్తూ, ముచ్చటగా అత్తయ్యా అని పిలుస్తూ ఉండే పిల్లవుతేనే మావాడికి చేసుకుంటాను. మా వాడికి అంతే. ఈ చదువుకున్న పిల్లలంటే భయం” చక్కగదిలోంచి పొద్దున్నే వచ్చిన మా దూరపు బంధువుగారి గొంతు కంచుగంటలా వినబడింది. నా ‘పున్నకానికి గుడ్ బై’ చెప్పి ఆ పిన్నిగారి మాటలు వినసాగాను.

“ఈకాలపు పిల్లలకి ముఖ్యంగా ఈ కాలేజీ చదువులు అడపిల్లలను పాడుచేస్తున్నాయి వదినా. ఎక్కడో ఎంతవారికో ఆ విద్య వినయాన్నిస్తుంది. ఏమంటావు?” ఏమంటుంది మా అమ్మ యిల్లో నేనుండగా. అనలు చదువుకున్న పిల్ల అన్న పైటిలో మనవాళ్ళు శిక్షిమని యిష్టదానికి కారణం కొంతవరకూ మనమేనామో ననిపిస్తుంది. ఇంట్లో ఎవ్వరూ చదువుకోక.....చదువుకోక అంటే అక్షర జ్ఞానం లేనివారని నా అభిప్రాయంకాదు— ఏ స్కూల్ షేనలో చదువుతున్న అమ్మాయి ఉండను కొండి—ఆ పిల్ల ఏదేనా చెయ్యబోతే ‘సున్నెం దుకే పోయి చదువుకో’— అని అంటూంటారు. దాంతో ఆ పిల్ల ఒహో మనం చదువుకుంటున్నాం అంచేత యిల్లాంటి వసులు చెయ్యటం చిన్న తనంగా ఉంటుంది కాబోలనుకుంటుంది. ముఖ్యంగా మనదేశపు పల్లెటూరు, పట్టణం కాని కొన్ని ఊళ్ళు

పోయింది. ఈ రకాల చీరలమోజు మాత్రం పెరిగి పోయింది.

నగలు ధరించటంలో కూడ కొంచెం విచక్షణ జ్ఞానం ఉపయోగించాలి. పెద్దవాళ్ళు, వయస్సుకు తగ్గట్టు, శరీరాకారానికి తగ్గట్టుగా నగలు మేను కోవాలి. పెద్దవాళ్ళు (ఉన్నవాళ్ళు) నాలుగుజతల గాజులు, మూడు లేక నాలుగు పేటల గొలుసు వుంగరం, చేమంతి బిళ్ళ వగైరా నగలు పెట్టుకున్నా ఎట్టెట్టుగా వుండదు. అట్లాగే చిన్నపిల్లలు రోజూ నిరాడంబరంగా తయారవుతూ ప్రత్యేక సందర్భాలలో, శుభ సమయాల్లో మాత్రం కొంచెం ఎక్కువ నగలు పెట్టుకున్నా పరవాలేదు. ఇక్కడ ఒక్క విషయం చెప్పవలసివస్తుంది. ఆ డ వాళ్ళ లో కొంతమంది ‘ఉన్నాయకదా’ అని చిన్నా, పెద్దా తారతమ్యం లేకుండా కంఠానికి బిగించి నల్లపూసలు (పెళ్ళయిన వారినంగతి చెప్పడానికే) అయినా, ఈ కాలంలో పెళ్ళి కానివారు కూడా నల్లపూసలు మేనుకోవటం పొడనే అయింది.) ఇంకొంచెం క్రిందికి రాళ్ళ నెక్ లెస్, ఆ తర్వాత ముత్యాలసరాలు, వాటి క్రిందికి రాళ్ళ గొలుసులు, ఆ తర్వాత నాలుగుపేటల చంద్రహారం, ఇక మంగళనూత్రపు త్రాడు (నానుత్రాడు) వుండనే వుంటుంది కదా! ఇట్లా వరస ప్రకారం మెడనిండా సొమ్ములు దిగేసుకుంటారు. మెడకే ఇంత అలంకారంచేస్తే తక్కిన అయినా లకు ఇంకా యెంత అలంకారం చేస్తారో చెప్పనక్కర లేదనుకుంటాను (ఇటువంటివాళ్ళు ఈ కాలంలో

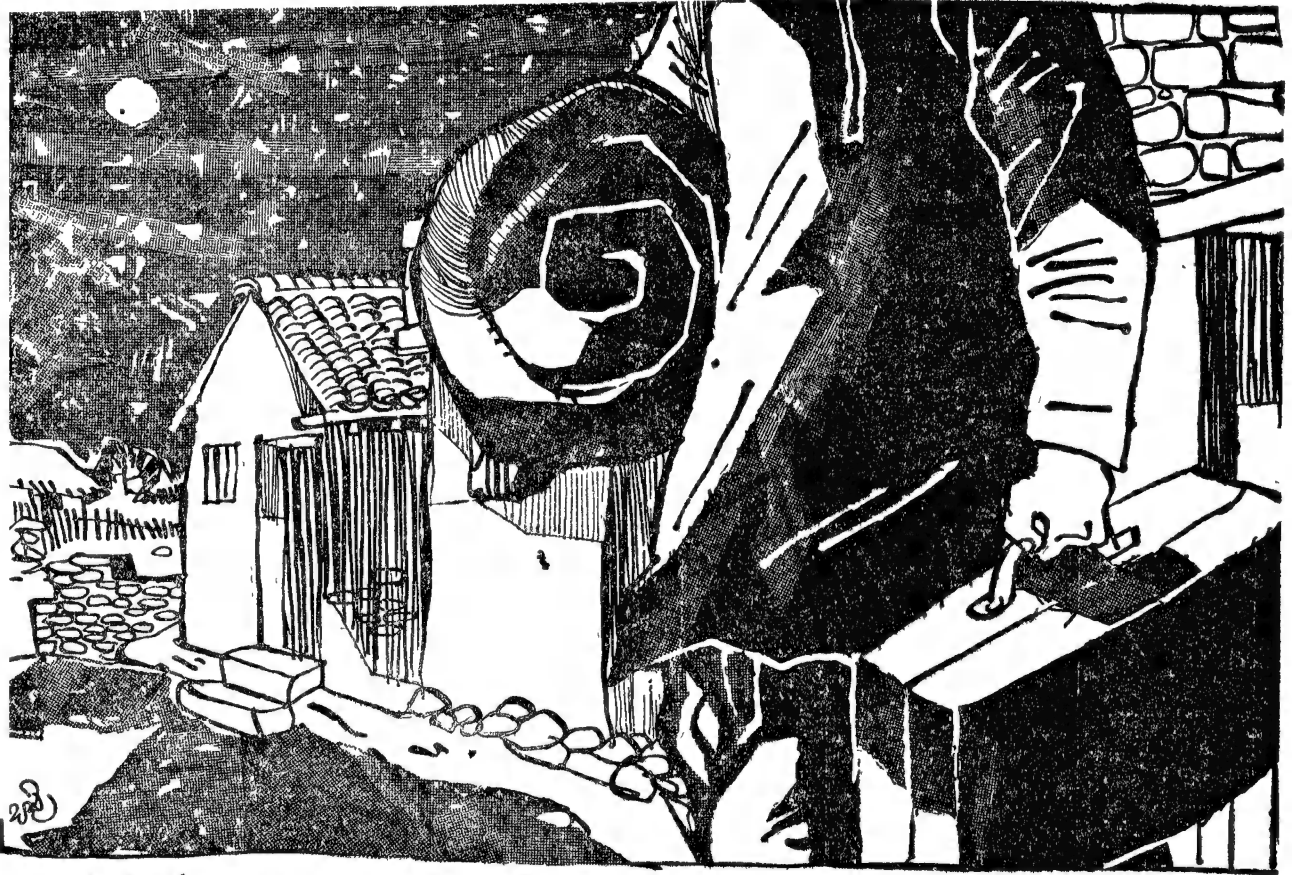
(45 వ పేజీ చూడండి)

న్నాయి. అక్కడ ఒక్క పైసూర్లు మాత్రమే ఉంటుంది. ఇక చూడండి ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. చదువు పెద్ద పోస్టుగ్రాడ్యువేలు కోర్సులా ఉంటుంది వారికి. దాంతో ఆ క్లాసు చదువుతున్న పిల్ల బోర్లంత టెక్కు చెలాయించటం జరుగుతుంది. ఇంట్లోవాళ్ళు యిది భరిస్తారు. కాని పైవాళ్ళు ఊరుకుంటారా? వెంటనే “అదెక్కడ చదువుతున్న పిల్ల! దానికి యింతా అంతా గర్వం” అని విచ్చించిరికి ఓ బిరుదు యిచ్చేస్తారు. కానీ కాస్త నగరంలోకి వచ్చి కాలేజీ, యూనివర్సిటీ చూశాక వారికి కాస్త స్వస్వరూపజ్ఞానం వస్తుంది.

తమ చదువు సముద్రంలో ఒక బొట్టంత కూడా ఉండదనీ, పెద్ద పెద్ద ఎం. ఏ. లు, బి. ఏ. లు లక్షల సంఖ్యలో ఉన్నారని గ్రహిస్తారు. వీరు మొదటికోవకు చెందినవారు. కాని అనలు ‘చదువు’ పిల్లలకి జ్ఞానంలేదనీ, పనిపాటలు చెయ్యటం చిన్నతనమన్న అభిప్రాయం కలగజేస్తుందనీ చాలామంది అభిప్రాయం. అనలు చదువుకుంటున్న అమ్మాయిలంతా మొండిగా తయారవటానికి ముఖ్యకారకులు కుటుంబములోనివారేనని చెప్పవచ్చును. ఏదో పేదరు చదువుకుంటూ కూర్చుంటే అలా పోసేమీద మొగరాయుడులా కూర్చోపోతే కాస్త ఏదేనావని చెయ్యకూడదులే” అంటుందితల్లి.

(45-వ పేజీ చూడండి)

శ్రద్ధలు-శంత్రాలు సింగకాజు వింగమూర్తి

జరిగిన కథ

పోలయ్య అంటే ఆ ఊళ్ళో చాలా మందికి అభిమానం, గౌరవం. కొంతమందికి అతనిపై అయిష్టం కలగడానికి కూడా కారణం లేక పోలేదు. సరసింహప్ప చలమయ్య ఒకరినొకరు సాధించుకోవాల్సి ఎత్తులు వేస్తూ ఉంటారు. సరసింహప్ప పోలయ్యను తన పక్షంలో చేర్చించటానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఇందిర చెల్లెలు లలిత రాజారావును ప్రేమిస్తుంది. రాజారావును మంచిచేసుకునేందుకు చలమయ్య అలివేణిని నియోగిస్తాడు. ఎన్నికలలో పోటీ చేయమని పోలయ్యను రాజారావు ప్రోత్సహిస్తాడు. చలమయ్య విగ్నటు చేయించిన మిల్లు కార్మికుల సభ పోలయ్య ప్రసంగంతో ఆహ్వానం అవుతుంది. అలివేణి రాజారావును ప్రేమిస్తుంది. మిల్లు కార్మికులలో రెండు వర్గాలు ఏర్పడుతాయి. ఇందిర, లలితలనుగూర్చి చలమయ్య చేస్తున్న ప్రచారాన్ని ముసలం సరసింహప్పకు తెల్పుతాడు. మెట్రిక్ పరీక్షకు హాజరయ్యేందుకు ఇందిర, పోలయ్య విజయవాడ వెడతారు. అక్కడ పోల

య్యకు కారడతో పరిచయం అవుతుంది. ఒకరినొకరు ప్రేమించుకుంటారు. విజయవాడనుంచి తిరిగివచ్చిందిగా రాజారావు ప్రోద్బలంతో పోలయ్య ఎన్నికలకు అభ్యర్థిగా నిలుస్తాడు. చలమయ్య మిల్లు కార్మికులలో ఒక వర్గం చేత సమైక్యం సాధు. పోలయ్య నిరకటతతోనే సమైక్య చేసిన కార్మికులకు మళ్ళీ పనులు ఇప్పిస్తాడు. పోలింగు ప్రారంభమైనా పోలయ్య రాజారావు ఇంటికి వస్తూ ఉండగా ఎవరో దొంగ చాటుగా అతని తలపగల గొడతారు. గాయపడిన పోలయ్యను సరసింహప్ప సహాయంతో రాజారావు హైదరాబాదు తీసుకువెళ్ళి ఆస్పత్రిలో చేరుస్తాడు. పోలయ్య మామూలు మనిషి కావడానికి 15 రోజులు పడుతుంది. ఈలోగా ఎన్నికల ఫలితాలు తెలుస్తాయి. సరసింహప్ప, పోలయ్య గెలుస్తాడు; చలమయ్యకు, రాజయ్యకు డిపాజిటు కూడా దక్కవు. అలివేణి చలమయ్యను విడిచిపెట్టి పోతుంది. రాజారావు హితబోధల చలమయ్య తన తప్పిదాలు తెలుసుకొని పశ్చాత్తాపం చెందుతాడు.

రాజారావు రాట్నంముందు కూర్చుని మూలతీస్తున్నాడు. చక్రం గిరగిర శబ్దం చేస్తూ, వడివడిగా తిరుగుతున్నది.

కారడ రోపలిగదిలో ఏదో పుస్తకం చదువుతూ కూర్చున్నది. పోలయ్య ఏదో పనిమీద ఎక్కడికో వెళ్ళాడు. కారడతండ్రి వీధి ససారాలో చుట్టపొగ వదులుతూ కూర్చున్నాడు.

రాజారావు ఏమి ఆలోచిస్తున్నాడోకాని, మధ్య మధ్య అతని పెదవులు మందహాసం చేస్తున్నాయి.

పోస్టుమెన్ పిలుపువిని రాజారావు రాట్నం ప్రక్కకు పెట్టి వీధిలోకివచ్చి పోస్టుమెన్ అందించిన కవరు తీసికొని రోపలకు వచ్చాడు. “దస్తూరి కాస్త పరిచయమైందీలాగానే ఉండే... ఎవరు వ్రాశారబ్బో” అనుకుంటూ కవరుంచి రోపలిజాబుమాపి విస్మయంతో రోలోపలే చదువుకున్నాడు.

పూజ్యులైన రాజారావుగారికి: నమస్కారములు.

మీకు ఉత్తరం వ్రాయాలని చాలా రోజులనుంచి అనుకుంటున్నాను. కాని ఏమి వ్రాయాలో అర్థం కాలేదు. ఇందులో దోషాలుంటే క్షమించండి.

మీ దయవల్ల ఇక్కడ క్రొత్త జీవితం ప్రారంభం

అద్భుతము!

గృహములకు
- హోటల్లకు

బ్రూక్ బాండ్ స్పెషల్ హోటల్ బ్లెండ్

- * ఎల్లప్పుడు తోటలోని ఆశాశనముతో మీరు
పొందగలరు.
- * విపులులు క్లెండు చేయుటవలన ఆహ్లాదకరమగు
సువాసనను మీకు చేకూర్చును.
- * అక్షలాది ప్రజలు దీనిని కోరుచున్నారు.

3 సైజులలో లభించును

500 గ్రాములు, 100 గ్రాములు,
50 గ్రాములు

JWT BB 387

(గతసంచిక తరువాయి)

4

రాముడు జలపాతం చేరుకునే సరికి మిట్టమధ్యాహ్నం అయింది. ఈసారి గాజుస్తంభాల గది తలుపుకి నేరుగా వెళ్లకుండా గోడ పక్కనే నడుచుకుంటూపోయి జాగ్రత్తగా తలుపుని లోపలికి తోసి చూశాడు. గదిలోనుంచి భయంకరమైన శబ్దాలేవో వినిపించి ఒకక్షణం హెచ్చిపోయాడు. కొంతసేపు అలాగే గోడకి నక్కినూంచున్నాడు. కాని ఏమీ జరగలేదు. శబ్దాలు మాత్రం వినిపిస్తునే ఉన్నాయి. మెల్లిగా లోపలికి తొంగిచూశాడు.

రాక్షసుడూ, అతని కొడుకూ గావును నేలమీద పడుకుని నిద్రపోతున్నారు. వినిపించే భయంకర శబ్దాలు వారి గురకలు! వారి ఆకా

రాలుకూడా ఏమీ తక్కువ భయంకరంగా లేవు. తండ్రి కనీసం పది అడుగుల పొడవు ఊడి ఉంటాడు. దట్టమైన గడ్డంలోనుంచి పొడుచుకు వస్తున్న కోరలు తెల్లగా మెరుస్తున్నాయి. పక్కనే ముడుచుకుని పడుకున్న చిన్నరాక్షసుడుకూడా ఆరు అడుగులకు తక్కువలేడు! స్తంభాలు కొన్ని ముక్కలు ముక్కలై పడి ఉన్నాయి. మరి కొన్ని బీటలు తీసిఉన్నాయి. రాక్షస శిశువు బంతితో ఆడుకుని ఉంటాడు. ముసలమ్మజాడలేదు.

రాముడు పిల్లిలాగ పొయ్యి కాగుదగ్గరికి నడిచి వెళ్ళాడు. జాగ్రత్తగా మూతతీసి చూశాడు. నిండా జిగురు ఉంది. శబ్దం చెయ్యకుండా గరిటతోతీసి దానికోసం తెచ్చిన పాత్రలోపోసి, మళ్ళీ నిశ్శబ్దంగా తలుపువైపు వచ్చేశాడు. ఎలాగో బయటపడ్డాడు. గూడెదదడడ కొట్టు

(42-వ పేజీ చూడండి)

అన్నపూర్ణావారి 'రిక చిత్రం'లో ఇ. వి. సరోజ, నాగేశ్వరరావు.

గుభీధవా నారి 'వికారిరాముడు'లో రాజసులోచన.

సంక్షిప్త వార్తలు

ఉత్తమ దర్శకుల్లో శ్రీ రాయ్ కి స్థానం

చైనంచంలోని చలన చిత్ర దర్శకుల్లో అత్యుత్తమమైన వరుసలలో ఒకరుగా ప్రముఖ వంగ చలన చిత్ర దర్శక నిర్మాత శ్రీ సత్యజిత్ రాయ్ ని అమెరికా క్రెడిట్ కలబు బాండ్స్ పుట్టు అమెరికాలో శ్రీ రాయ్ చిత్రాలకు డిస్ట్రిబ్యూటరుగా పుంటున్న శ్రీ ఎడ్వర్డ్ హారిస్ ఇటీవల కలకత్తాలో అన్నారు.

సత్యజిత్ రాయ్ దర్శకత్వ నైపుణి హాలివుడ్ చిత్ర దర్శకులపైన అపరమితమైన ప్రభావాన్ని ఖాసించిందని కూడా శ్రీ హారిస్ అన్నారు. రాయ్ విద్వంసించిన దేని చిత్రాన్ని కూడా త్వరలో అమెరికాలో ప్రదర్శించే నిర్మాణ కూడా చేస్తారట.

సినిమాస్కోప్, వర్ణచిత్రం

సంపూర్ణమహాభారతం

కు రి కోట్లలో 'తాజమహల్' అన్న చిత్రాన్ని ప్రారంభించున్నట్లు ప్రకటించిన దర్శక నిర్మాత కె. ఆస్ఫ్ థాన్ ఎన్నున 'మహా భారతం' అన్న సినిమా స్కోప్, వర్ణ చిత్రాన్ని కూడా విర్మించునున్నట్లు ప్రకటించారు ఇలా భారీగా చిత్రీకరణ నిర్మాణానికి పూనుకోటం నిజంగా చలనచిత్రరంగంలో ఒక విశేషమే.

బసంత్ పిక్చర్స్ విర్మించిన సంపూర్ణ రామా యుగం దర్శకుడు బాబూభాయ్ మిస్త్రి దర్శకత్వం వహిస్తారట. చిత్రకర్త విర్మించుకునేందుకుగాను శ్రీ ఆస్ఫ్ థాన్ కి చిత్ర కర్త రచయితలో ప్రసిద్ధులు శ్రీయుతుల సీ కె మన్, వండిల్ మధుర్, విశ్వనాథ పొండే, సరోజ్ కుమార్, మనూదేశాయ్ లు ఎన్ను కొన్నారు. ఈ భారీ చిత్రానికి సంగీత దర్శకుడు కాశీరీ ఆర్.

తాజమహల్, మహాభారతం చిత్రాలు రెంటిని ఒకే తడవ ప్రారంభించేందుకు శ్రీ ఆస్ఫ్ సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

మలయాళ చిత్రంలో

సి. ఎన్. ఆర్., కాంతారావు

కృష్ణ కుమార చిత్రంతో అపూర్వంగా ప్రజా దరణనందుకొన్నటువంటి శ్రీ సి. యన్. ఆర్., శర్మ మాన నటుడు శ్రీ కాంతారావు మలయాళంలో తయారవుతున్న కుమార చిత్రంలో ప్రముఖ భూమి కలు నిర్వహిస్తున్నారు.

మేరీలాండ్ స్టూడియోవారు తిరువనంతపురంలో నిర్మిస్తున్న ఈ చిత్రంలో సి. యన్. ఆర్. కుచే లుడుగా నటిస్తున్నారు. శ్రీ కాంతారావు శ్రీ కృష్ణ భూమి నిర్వహిస్తున్నారు.

భారతీయ దర్శకులపై విదేశాల్లో

భారతీయుల విమర్శ

భారతీయ దర్శకులకు చలన చిత్ర నిర్మాణం కోవి లోతుపాతులు, కీటుకులు, ప్రణాళికలు ఏమీ తెలియవని భారతీయ వర్తకుడు భాస్కరరాయ్ చాథురి అన్నట్లు డర్బాన్ ప్రతిక ఒకటి ప్రకటించింది.

శ్రీ రాయ్ చాథురీ అనే భారతీయ చిత్రాల్లో పనిచేసినమీదట కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందట అమెరికా చేరారు అక్కడనుండి ఆయన విశ్వకవి రవీంద్రుని "కింగ్ ఆఫ్ డర్క్ చోబర్" అనే నాటకంలో పాల్గొనేందుకు, దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్తూ ఇటీవల మన దేశానికి వచ్చారు.

భారతీయ దర్శకులకు భనమీదేతప్ప, ప్రతిభా ప్రదర్శనమీద అంతగా దృష్టి కేంద్రం భారతీయులది.

ప్రతి విల్లయూ ఒక నటుడు కాకప్పని శ్రీ రాయ్ చాథురీ డర్బాన్ లో అన్నట్లు కూడా ఆ ప్రతిక ప్రకటించింది.

చిత్రోత్సవపు చిత్రాలపై

వివోదపు పన్ను లేదు

అక్టోబరు 27 నుండి నవంబరు 16 దాకా అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవం నందర్బుంలో ఢిల్లీ, మద్రాసు, బొంబాయిలలో ప్రదర్శింపబడే చిత్రాలపై వివోదపు వస్తు ఉండదని కేంద్ర సమాచారశాఖ జాత్యదర్శి శ్రీ నవాబ్ సింగ్ ఇటీవల బొంబాయిలో వెల్లడించారు. ★

భాస్కర్ ప్రొడక్షన్స్ వారి 'మాహిని దుక్కాంగి'లో కాంతారావు.

జెన్ను

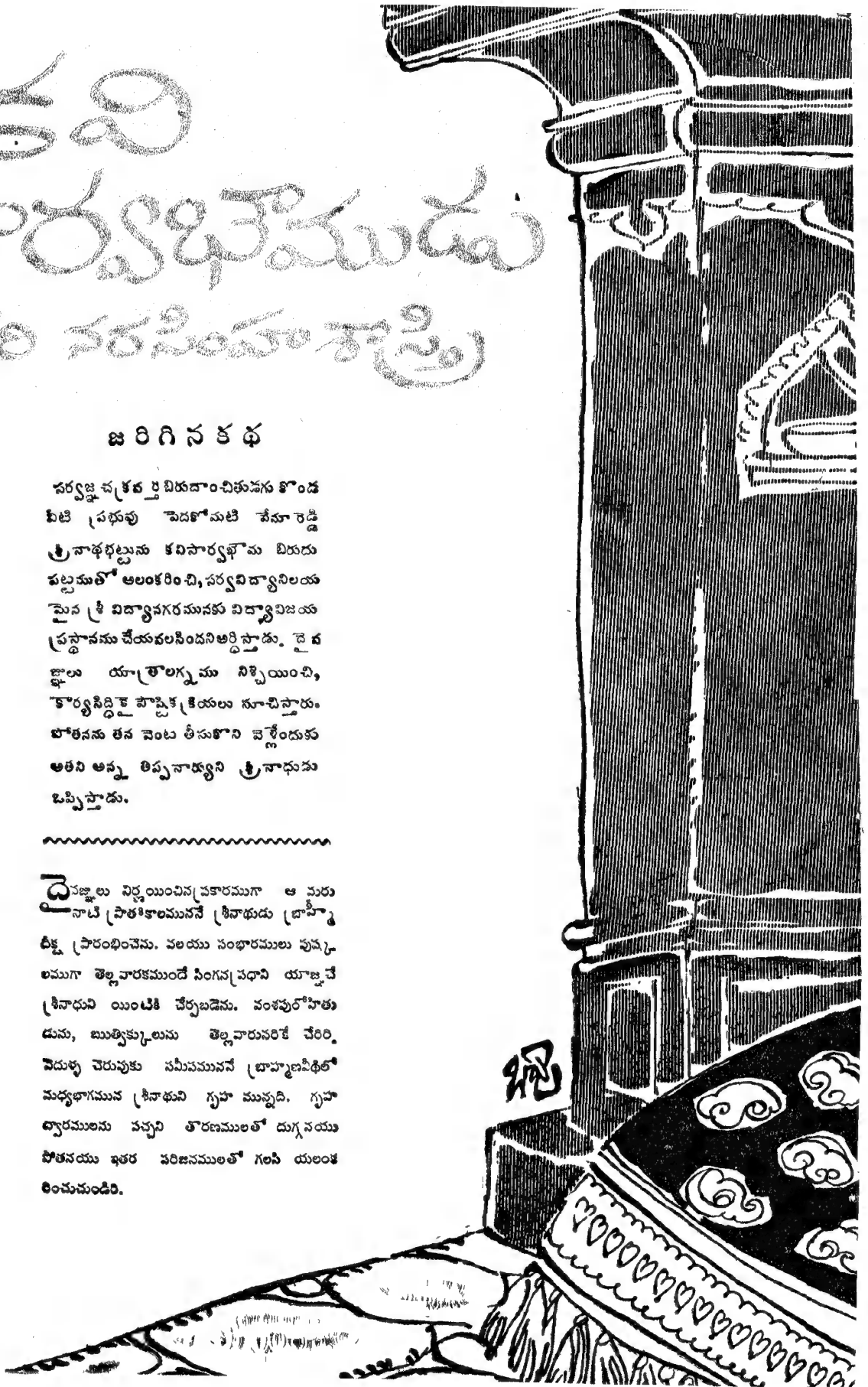
అద్భుత నటనము హోయిసులకు
అక్కర లేదని నమ్మిక జనులకు
వంపుల సొంపులు చెంపల కెంపులు
తాదకు తప్పని సరియగు నింపులు
సన్నటి చక్కటి చిన్నది యన్నది
కృష్ణకుమారికి చిరునైయున్నది...

కవి సాంస్కృతికముడు నాటి సరసింహానామి

జరిగిన కథ

సర్వజ్ఞ చక్రవర్తి విరుదాంచిత్రుడగు కొండ
పిటి ప్రభువు పెదకోమటి వేనారెడ్డి
శ్రీనాథభట్టును కవిసాంస్కృతికము విరుదు
పట్టమతో ఆలంకరించి, సర్వవిద్యానిలయ
మైన శ్రీ విద్యానగరమునకు విద్యావిజయ
ప్రస్థానము చేయవలసిందని అర్చిస్తాడు. దైవ
జ్ఞాని యాత్రలగ్నము నిశ్చయించి,
కార్యసిద్ధికై పౌష్టికక్రియలు గూచిస్తారు.
చోతనను తన వెంట తీసుకొని వెళ్లేందుకు
అతని అన్న తిప్పనాథ్యుని శ్రీనాథుడు
ఒప్పిస్తాడు.

దైవజ్ఞులు విర్రయించిన ప్రకారముగా ఆ మరు
నాటి ప్రాతఃకాలముననే శ్రీనాథుడు బ్రాహ్మీ
దీక్ష ప్రారంభించెను. వలయు సంభారములు వున్న
లముగా తెల్లవారకముందే సింగప్రధాని యాజ్ఞచే
శ్రీనాథుని యింటకి చేర్చబడెను. వంశపురోహిత
ును, ఋత్విక్కులును తెల్లవారునరికే చేరిరి.
వెదుళ్ళు చెరువుకు సమీపముననే బ్రాహ్మణపీఠితో
మధ్యభాగమున శ్రీనాథుని గృహ మున్నది. గృహ
వ్యాసములను పచ్చని తొరణములతో దుగ్గనయు
చోతనయు ఇతర పరిజనములతో గలసి యలంక
రించుచుండిరి.

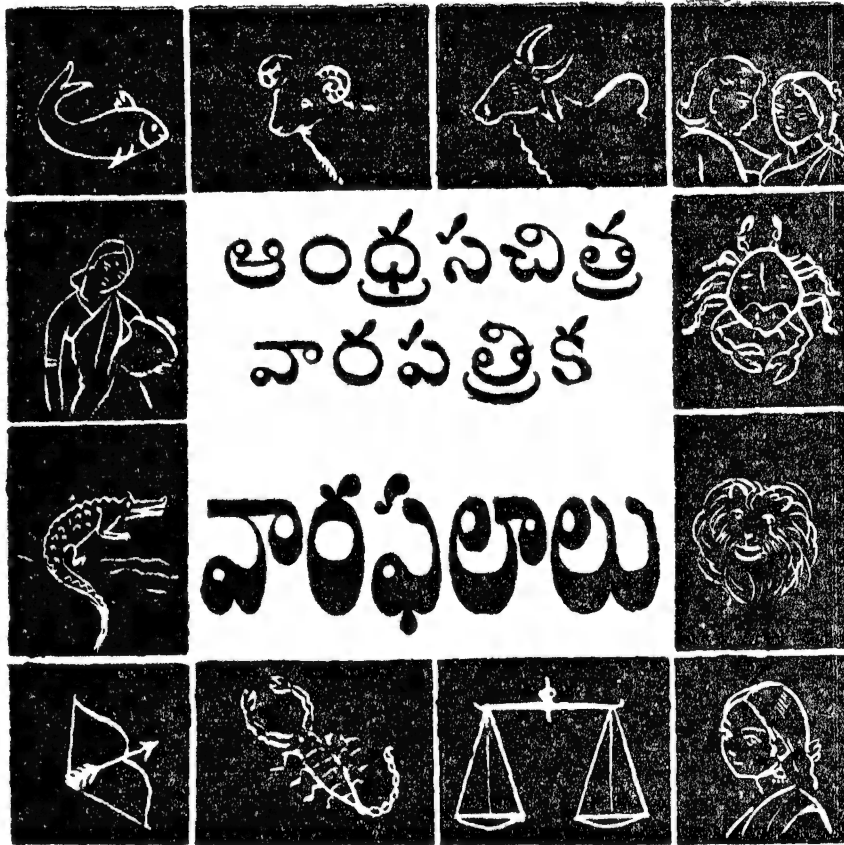

దీక్షాంగముగా ఆయుష్కర్మయు మోక్షముగా
ప్రాయశ్చిత్తాదులు నైనవి. అంతట దీక్షాసంకల్ప
మొనర్చి ఋత్విగ్రహము కావించి విశ్వేశ్వరపూజ
పూజాపావనము మండపారాధము నిర్వర్తించిరి.
అంతట నిర్జీతమైన విధానమున ఎవరి జనము
లకు వారు కూర్చుండిరి. ఒకరు సూర్య నమస్కా
రములు చేయుచుండ తక్కిన పదిమందియు
గ్రహనక్షత్రాదికజపములు చేయుచుండిరి. సావిత్రిజప
మును శ్రీనాథుడే స్వయముగా చేయుచుండెను.
కుల పురోహితుడు పైనుండి వీధవ్య మెప్పుడు
కావలసియుండునో సిద్ధము చేయుచుచు సన్యాసము
చేయుచుండెను.

మధ్యాహ్నవేళకు కొంచెము ముందుగా జనము
లర్పణ మొనర్చి సంధ్యావందనాదిక మొనర్చి వెంటనే
యందరుకలసి మహావ్యాస పురుషస్రముగా రుద్రాభి
షేకము కావించురు. అప్పుడు మూడు గడియల
పాటు అందరు విశ్రమింతురు. ఆ వ్యవధానముతో
నే ఫలముతో గోక్షీరముతో ఎవరికి కావలసినది
వారు గ్రహింతురు. విశ్రాంతియైన పిమ్మట
అందరు కలసి కృష్ణ యజుర్వేద పారాయణము
నొనర్తురు. సాయంసంధ్యా వేళకు ముందుగా పారా
యణము చాలింతురు.

అంతట శ్రీనాథుడు సాయంవిధు లాచరించి
(38-క పేజీ చూడండి)

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక వార్షికోత్సవం

విధునం :

(మృగశిర ౩, 4 పా, ఆరద్ర, పునర్వసు 1, 2, ౩ పా.)

అన్ని కంటిముందు కనిపిస్తూ ఉంటుంది అందుకని అనుభవించటానికి వీలు ఉండదు సంప్రదింపుల నిమిత్తం, సహాయం నిమిత్తం మీ దగ్గరకు రావలసివారు కూడా తప్పకుండా తిరుగుతారు. మీరు ఏ సందర్భంలోనూ తొందరపడటం మంచిదికాదు. దేహ శౌఖ్యం బాగుంటుంది. ఎప్పటి కప్పుడు మీ బాధ్యతలను పూర్తిగా నెరవేర్చుకుంటూఉంటారు. ఆదాయం మందంగా ఉంటుంది ఏది ఎలాఉన్నా ఉత్సాహము, మనశ్శాంతి తగ్గవు. అన్ని రకాలవారితోనూ మంచి తనం నిలుపుకొంటారు. వ్యవహార రంగాలలో జయము, లాభము కూడా పొందగలుగుతారు. స్వయంగా తెలుసుకోకుండా మధ్య వారి మాటలను నమ్మకమున నమయింకాదు.

* * *

కర్కాటకం :

(పునర్వసు 4 పా, పుష్యమి, ఆశ్లేష.)

గ్రహస్థితి అనుకూలంగా ఉన్నది. ఏదైనా ఒక ఆలోచన మనస్సులోకి వస్తూఉండగానే దాన్ని కార్యరూపంలోకి తీసుకుని రాగలుగుతారు పండితులతో మైత్రి లభిస్తుంది మరొకరిమాటమీద ఆధారపడవలసిన అవసరం క్రమంగా తగ్గిపోతుంది కుటుంబ వీధియాలలో ఉత్సాహకరంగావుంటుంది. ధనాదాయం మాత్రం మీరు అనుకున్నంతగా పెరగదు. కాని, మామూలుగా ఉంటుంది. స్నేహితులు ప్రస్తుతం మీకు అనుకూలంగా మాట్లాడతారు. తూర్పు దిక్కు నుంచి లాభవార్తలు తెలుస్తవి ఈ సమయంలో కారణం లేకపోయినా అందోళన, ఉద్దేశము కలుగుతవి.

* * *

సింహం :

(మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర 1 పా.)

వ్యవహార రంగంలో విసుగు చెందకుండా శ్రమపడి వనిచేస్తే గాని ఒక మార్గం అంటూ తోచదు. ఈ భవంబంధమైన ఖర్చులు అధికం అవుతవి. ఆహార విహారాలలో మీ ఇష్టానుసారంగా ఉండతగిన సమయం కాదు. వృత్తి, వ్యాపారాలలో మీరు తలచినంత చురుకుగా ఏ వని కాదు అయితే చిక్కుపడవలసివస్తుంది దనే భయం తొలగిపోతుంది. గౌరవం బాగుంటుంది. తలవని తలంపుగా ఆదుర్దా చెందతగిన వార్తలు రావచ్చు మాలల సందర్భంలో ఎదురువారు మిమ్ములను సంధిపించకుండా చూచుకొనండి పిల్లల మూలంగా ఆనందిం లభిస్తుంది.

* * *

కన్య :

(ఉత్తర 2, 3, 4 పా, హస్త, చిత్త 1, 2 పా.)

మీరు తప్పకుండామని ప్రయత్నించిన కొద్దీ ఖర్చులభారం అధికం అవుతూ ఉంటుంది సంఘ కార్యాలలో మీ మాట, అధికారము భాగా చలించుకో అవుతవి. మిమ్ములను సహాయం కోరేవారు ఉంటారు. ప్రయాణాలు అనుకున్న ప్రకారంగా చేయలేకపోతారు.

8-11-1961 బుధవారము మొదలు

9-11-1961 గురువారము వరకు

మేషం :

(ఆశ్విన, భరణి, కృత్తిక 1 పా.)

దైవబలంవల్ల ఏ పనిలో ప్రవేశించినా నలుగురి చేత "నెబ్బా" అనిపించుకోగలుగుతారు. గత కొన్ని రోజులనుంచి చేస్తున్న ఆలోచనలు మలభంగా నెరవేరుతవి. మీ మాటను పై అధికారులు గౌరవిస్తారు ఆరోగ్యమాత్రం నరిగా ఉండదు. కాని, మీ ప్రయాణాలకు ఆటంకంరాదు. విరివిగా వచ్చే ఆదాయంతోపాటు విలాసాల నిమిత్తం ఖర్చులున్నూ, పెరుగుతవి. పిల్లల ఆరోగ్యం గురించి జాగ్రత్తగా ఉండండి. వృత్తికి సంబంధించిన ఉత్తరాలు, వ్యవహార సంబంధమైన కౌగిలాలు మొదలయినవి ప్రాయటంతో మొందు జాగ్రత్త అవసరం. ఇతరుల పోటీని ఎదుర్కొన గలుగుతారు. మాటను నిలబెట్టుకొనటానికి శ్రమ వడవలసి వస్తుంది.

* * *

వృషభం :

(కృత్తిక 2, ౩, 4 పా, శోహిణి, మృగశిర 1, 2 పా.)

ఎర్రమాటను శ్రోసిస్తున్నటానికి అవకాశంలేని క్షితిలో చిక్కుకుంటారు. గౌరవం పెరుగుతుంది.

కలసివచ్చిన అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకొనటానికి మరికొంత సమర్థత, ఆడంబరము అవసరం అవుతవి. వృత్తి ఉద్యోగాలలో మంచివారి సహాయంతో పనులు పూర్తి చేయగలుగుతారు. సంఘంలో గౌరవ స్థానం లభిస్తుంది మీమాటలలో ప్రస్తుతం యుక్తి, ఎదుటివారిని గురించిన స్తోత్రము లేకపోవడంవల్ల కొంతమందివల్ల మీకు నిరుత్సాహం కలుగవచ్చు

గ్రహస్థితి

కర్కాటకంలో రాహువు, తులలో సూర్య బుధ శుక్రలు, వృశ్చికంలో ఆంగారకుడు, మకరంలో గురు, శని, కేతువులు. తులా వృశ్చికాలలో చంద్రుడు.

కాని, మీ స్థితికి ఏ విధంగానూ భంగం కలుగదు. స్నేహితులవల్ల దుబారా పెరగకుండా చూచుకొనండి. మీ క్రింద వనిచేసేవారిని ఒక కంట కనిపెడుతూ తగాదాలు రాకుండా చూచుకొనండి.

* * *

ధనాదాయం సంక్రమిస్తే కరంగా ఉంటుంది. బంధు మిత్రులు మిమ్ములను ప్రోత్సహిస్తారు. కాని, క్రొత్త కార్యక్రమాలలో ప్రవేశించలేకపోతారు. వృధా ప్రసంగాలతో ముఖ్యమైన పనులు మూలపడకుండా చూచుకొనండి.

తుల :

(చిత్రి 3, 4 పాదాలు, స్వాతి, విశాఖ 1, 2, 8 పాదాలు)

అందరితోనూ మంచితనంతో ఉండమని అనుకుంటారుకాని, ఒక రిద్దరు మిమ్ములను విసిగించటానికి పూనుకుంటారు ప్రత్యేకంగా ధన సంబంధమైన మార్పులు ఏమీ కనుపించవు. పదిమందికీ సంబంధించిన కార్యక్రమాలలో మీ అవసరము, విలువ పెరుగుతవి. ఆరోగ్యంమాత్రం అసంతృప్తి కరంగానే ఉంటుంది. మీరు ముందుగా యోచించుకొనకపోయినా దైవానుగ్రహంవల్ల సమయస్ఫూర్తిగా మాట్లాడి మీ అధికృతను కాపాడుకోగలుగుతారు. పుణ్యకార్య ప్రయత్నాలు అనుకూలమైనవి. ఉపయోగకరమైన ఖర్చులు. త్రిప్పలు అధికము.

వృశ్చికం :

(విశాఖ 4 పాదం, అనూరాధ, శ్రేష్ఠ)

ఏకైకం లేకుండా ఏదో ఒక పనిచేస్తూ ఉంటారు. మనస్సు అత్యంత మాత్రం తక్కువ అధికారులతోనూ, ఉన్నతస్థితియందున్న పెద్ద మనుష్యులతోనూ సమావేశం అభిస్తుంది. ఒక వ్యవహారం పూర్తి కాకుండానే మరొక సమస్య ఎదురు అవుతూ ఉంటుంది కుటుంబంలోనివారి ఆరోగ్యం గురించి జాగ్రత్తగా ఉండండి. అనుకోకుండా కాన్సిల్ ను కష్టాలు రాగల అవకాశాలున్నవి. బంధుమిత్రుల కోర్కెను నెరవేర్చడామని ప్రయత్నిస్తారు. కాని, అందుకు తగిన అవకాశాలు లభించవు.

ధనుస్సు :

(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1 పా)

ప్రస్తుతం మీ ప్రయత్నాలకు ఏ విధమైన అటంకము ఉండదు. ప్రయాణ సూచన లున్నవి. ఉత్తరదిక్కునుంచి శుభవార్తలు తెలుస్తవి. ఇతరుల వద్దనుంచి రావలసిన ధనం సులభంగా వస్తుంది. అనేకనివ్వలను గురించి, స్నేహితులతో ఆలోచించవలసి వస్తుంది. కాని, సమయం కుదరక పోవచ్చు. వృత్తి, ఉద్యోగాలలో గౌరవము, పలుకుబడి పెరుగుతవి. కుటుంబంలోనివారివల్ల నిష్కారాలు రాగల సమయం. మంచితనంగా మాట్లాడుతూ మీ రోపాలను వెలికి పెట్టే మనుష్యులు ఉంటారు.

మకరం :

(ఉత్తరాషాఢ 2, 3, 4 పా, శ్రవణం, నవంబర్ 1, 2 పా)

అన్ని విధాలా ప్రోత్సాహం లభిస్తుంది. వృత్తి వ్యాపారాలలో అసంతృప్తి తొలగిపోయి ముందు ముందు ఇంకా అభివృద్ధిని సాధించగలమనే ధైర్యం లభిస్తుంది. (ప్రస్తుతం కూడా ఆదాయం బాగానే ఉంటుంది. కుటుంబంలో సాధారణమైన అభిప్రాయ భేదాలు వస్తున్నా ప్రత్యేకంగా మీరు జోక్యం కలిగించుకోవలసిన అవసరం ఉండదు. ఎదురు చూస్తున్న వార్తలు వస్తవి. కాని, అసంతృప్తి కరంగా ఉండవచ్చు కోర్కె, కచ్చేరీలతో అనుకూలమైన కాలం. సంచారం అధికంగా ఉంటుంది.

కుంభం :

(ధనిష్ఠ 3, 4 పా, శతభిషం, పూ. భాద్ర 1, 2, 8 పా.)

స్వశక్తితో మీరు అన్ని రంగాలలోనూ జయం సాధించగలుగుతారు. హెచ్చు పెరుగుతుంది. మీరు ఇతరులకు చెప్పిన సలహా బాగా అనుకూలమవుతుంది. మీకు ఇష్టం ఉన్నా, లేకపోయినా లోగడ మీరు చెప్పిన దానినే ఈ సమయంలో మరొక విధంగా మార్పు కొనసాగించిన అవసరం కలుగుతుంది. అయితే అందు వల్ల ఏ విధమైన చిక్కులు వుండవు. కుటుంబంలోనివారి ఆరోగ్యం సరిగా ఉండదు. క్రొత్తగా డబ్బు

ధ ర లు

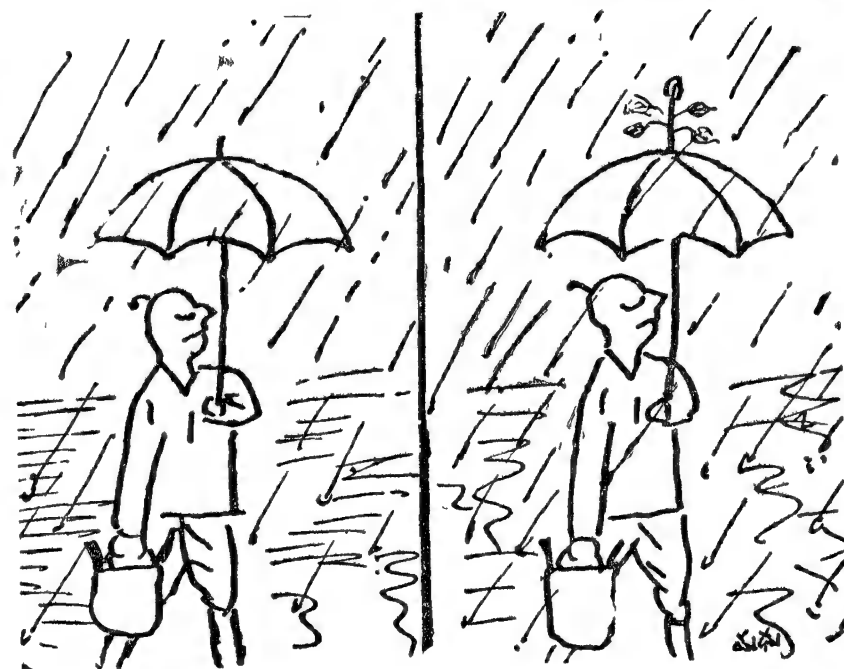
బంగారుధర తేజీ అవుతుంది. వెం డిధర సాధారణంగా నిలిచి ఉంటుంది. వసువు ధరలో కొద్ది పెరుగుదల వస్తుంది. ప్రత్తి, నూలు ధరలు తగ్గి, పెరుగుతవి. గోధుమల ధర మందీరో ఉంటుంది. వేరుసెనగ ధర తేజీ వస్తుంది. కాని, వడిపోగల అవకాశాలున్నవి. నూపులకు గిరాకీ కనుపిస్తుంది. కర్పూరం వెల బాగా పెరిగే అవకాశాలున్నవి.

పెట్టుబడి పెట్టవలసిన అవసరం వస్తుంది. అయితే ఇంతకూ మరెక్కుంతి మాత్రం బాగుంటుంది.

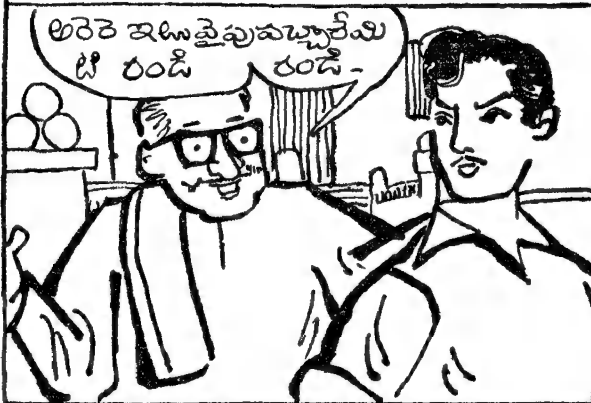
మీనం :

(పూ. భాద్ర 4 పా, ఉ. భాద్ర, రేవతి)

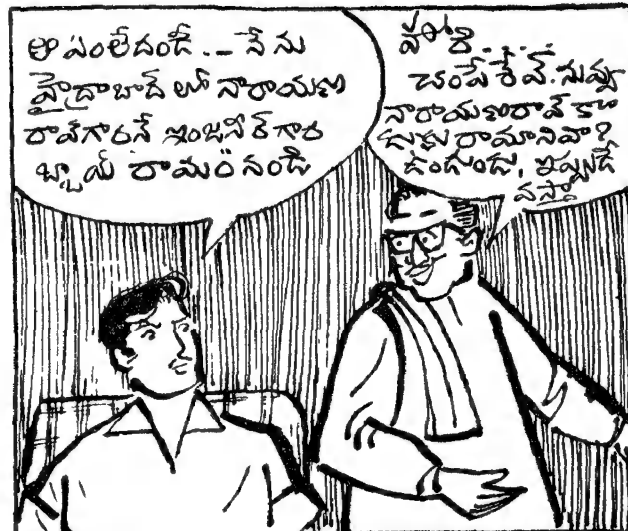
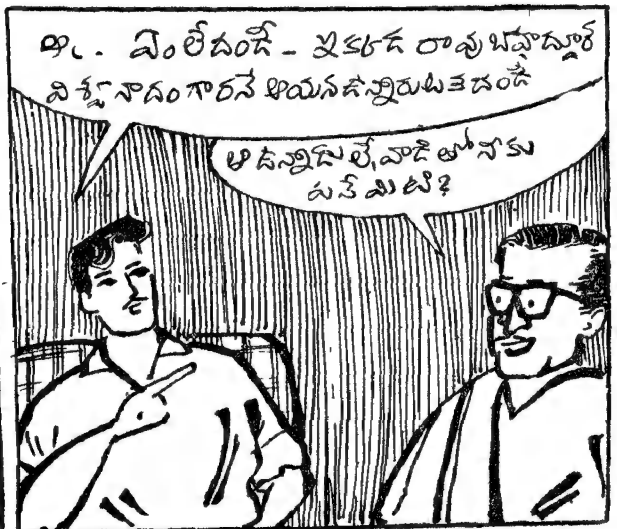
ఈ సమయంలో గౌరవము, ఆదాయము స్వశక్తి మీద నిలబడతగిన స్థిమత చక్కగా ఉంటవి. అయితే సమయంలో మీ కర్మవ్యాప్తి జ్ఞాపకంచేస్తూ ప్రోత్సాహపరచేవారు అవసరం. డబ్బు వాడకంలో ముందు జాగ్రత్త లేకపోవటంవల్ల కొంత చిక్కుపడి సమర్థించుకుంటారు. మీరు చేసే ప్రయత్నాలకు పెట్టుబడులకు దండగ వస్తుందేమోననే భయం తొలగిపోతుంది. పుణ్యకార్యాల జరుగుతవి. ఏ సమయంలో ఏ వార్తలు వస్తవోననే సందేహం తొస్తుంది. కాని చివరకు అటువంటిది ఏమీ ఉండదు. తలపని తలంపుగా ధనలాభంవుంటుంది.

అప్పుడే అయ్యలగారి వద్ద నుండి రాముం
రక్షణగా ముసలయినా అనుమాలుకట్టి

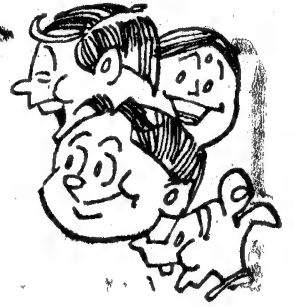

అని ఇంట్లోకి తిరిగి వెళ్ళాడు -

శుభ్రమైన అశుభ్రమైన

ఓట్ల సంరంభం

ఓట్లు! ఓట్లు! ఓట్లు! పార్లమెంటుకు నీట్లు!
ఓట్లకొరకు పాట్లు, పోట్లు, కాట్లు,
మూట్లు, ప్లేట్లు, వీట్లు-ఓడిన నగుబాట్లు
కోట్ల ఓట్లు నోట్ల 'బాట్లు మాట్లు':
—వి. యస్. బాబు (బాపట్ల)

* * *
అప్పకప్పురాలు

అప్పకప్పురంబు లందు బోలికలుండు
చూడచూడ వాని జాడ గున్న
పురుషులందు పణ్య పురుషులు పేరయా
విశ్వదాభిరామ విసుర జేమ.
—ఎస్. రై మోహనరావు.

* * *
నల్లి జిజ్ఞాస

తర్క విద్యార్థి :- (మంచం
మీద పడుకుని తర్కం చెడువు
కుంటున్నాడు.)
“అథాతో ధర్మ జిజ్ఞాసా”
(ఇంతలో దోమ కరిచింది.)
“అథాతో దోమ జిజ్ఞాసా”
(మళ్ళీ మొదలు) “అథాతో ధర్మ
జిజ్ఞాసా” (ఈసారి నల్లి కరి
చింది)
“అథాతో నల్లి జిజ్ఞాసా!”
పు. శేవు మురళీధరరావు, (పేండా)

స్వామి!
బహుముఖ
ప్రశస్తివంతులు.
మీకెవేమన్నా
బ్రహ్మ విద్యా?

సురి తనయ్యా
మూటబ్బెక్కావే -
నిన్న కుమారస్వామిని
కూడా బైలాంగ్
ముగిస్తూతి పేకాపుష్ప-

అ వ కా య

కలిపెడిది అవకాయలు
కలిపించెడివాడు మామగారట
తా కలిపిన వాతవారమగునట
కలిపెద వేరొండు వాయ కలువగనేలా ?

ఎల్లెన్ (మాతుంగా)

* * *
ఎంత దయో దోశలపై

ఎంత దయో దోశలపై
పంతంబున మచ్చిపెట్టి భక్తింపన్ శ్రీ
కాంతుడు చక్కెర వేసెను
దంతాలకు దీవులెక్క దత్తత్రేయా !

ఎ వి. రంగయ్య (గుంతకల్లు)

సి గి రె ట్టు

అడిగిన సిగరే టిప్పని
వదలుత్రపువాని బట్టి యడుగుటకుంటెన్
బడితొని కేగు పిల్లం
వడిగిన సిగరెట్లు దొరుకు గదరా కృమా !
సి. కాంతయ్య (నిర్మలే)

* * *
ఒకరు:-ఎంతో దూరం నుంచి
మంత్రిగారు వచ్చి ఉపన్యాసం
ఇప్పుడే అంతా లేచిపోతు
న్నారు. ఎందుకు?

మరొకరు:-పక్క వీధిలో
సినిమానటుడి ఊరేగింపు గడు
టండ్రి, అది చూద్దామని.

వి. రామకృష్ణారావు,
(నాజరుపేట, తెనాలి)

బంగారు గొలుసు

రంగనాథరావుగారు ఆగిన రైలులో హడావుడిగా ఎక్కారు. పెట్టెంతా భారీగా ఉండటంతో తను పడిన తొందరకు పప్పుపచ్చింది.

ఆ బోగీయే చాలా పెద్దది. రెండు బెంచీలను కలిపి ఒక గదిగా అమర్చబడివున్నది. ఆయన మౌనంగా వెళ్ళి ఒక బెంచీమీద కూర్చున్నారు. చేతిలోని నంది బిల్లక్రిందగా పెట్టారు. కళ్ళజోడుతీసి ఒకసారి వంచి అంచుతో తుడుచుకొని మళ్ళీ పెట్టుకున్నారు.

రైలు ప్రయాణం చేద్దామనుకునేవారికి చాలా దొరికేంతవరకు దిగులుగానే వుంటుంది. అటు వంటిది పెద్ద ప్రయాణాలే అలవాటులేని రంగ నాథరావుగారికి మరి భయమేసింది. . . కూర్చోటా టావికే స్థలం దొరుకుతుందో లేదో అనుకున్న ఆయనకు పడుకోవటానికే ఏకంగా ఒక బెంచీ దొరకటంతో బ్రహ్మాండపడ్డారు.

కిటికీ ప్రక్కగా జేరి ఫ్లాట్ ఫారంమీదు ఒక్కసారి దృష్టి సారించారు. ఫ్లాట్ ఫారం ఆ రైల్వే కాంతిలో వెలవెలాబోతోంది. జనం చిందర వందరగా అక్కడక్కడా వున్నారు. కొందరు ప్రయాణికులు ఆ చలిలో గూడా ఫ్లాట్ ఫారమ్ మీద ముడుచుకొని పడుకొని నిద్రపోతున్నారు.

వంకా తిరుగుతుంటే మరి చల్లగా వున్నదని పింది లేచివెళ్ళి 'ఫ్యాట్' అని వ్రాసినపు ప్రిన్ట్ పైకి వెట్టారు. తిరిగివచ్చి కూర్చోని బుజంమీదగా నున్న ఉత్తరీయాన్ని మెడచుట్టు చుట్టుకున్నారు. స్టేషన్ లో గంట మోగింది. ఇక 'కదులు' అన్నట్లుగా గార్డు 'విజిల్' పూరాడు. రైలు ఇంజన్ కూతకూసే బయల్దేరింది.

అదేసమయంలో ఒక యువకుడు రంగనాథ రావుగారి శిరుగుబెంచిమీద త్వర త్వరగా వచ్చి కూర్చున్నాడు. పొడుగ్గా వున్నాడు. కాఫీరంగులాగుమీద తెల్లనేర్పు వేసుకున్నాడు. బల్లెమైన చేతికి చెదల్చియిన గడియారం అతికినట్లుగా వున్నది.

అతడు కూర్చుంటూనే చేతిలోని అందమైన అట్టగల యింగ్లీషు పుస్తకాన్ని ప్రక్కగా పెట్టాడు. ఒక్కసారి చొక్కాకాలర్ పట్టుకొని పైకిలాగి వదిలి పెట్టాడు. మెడ నెప్పి పుట్టినవాడు తిప్పినట్లుగా ఒకటి రెండుసార్లు త్రిప్పాడు. జేబులోని రుమాంటిసి మొఖం తుడుచుకున్నాడు.

సావకాళంగా కూర్చోని ప్రక్కనే పెట్టిన పుస్తకాన్ని చేతిలోకి తీసుకొని పేజీలు తిరగవేయసాగాడు.

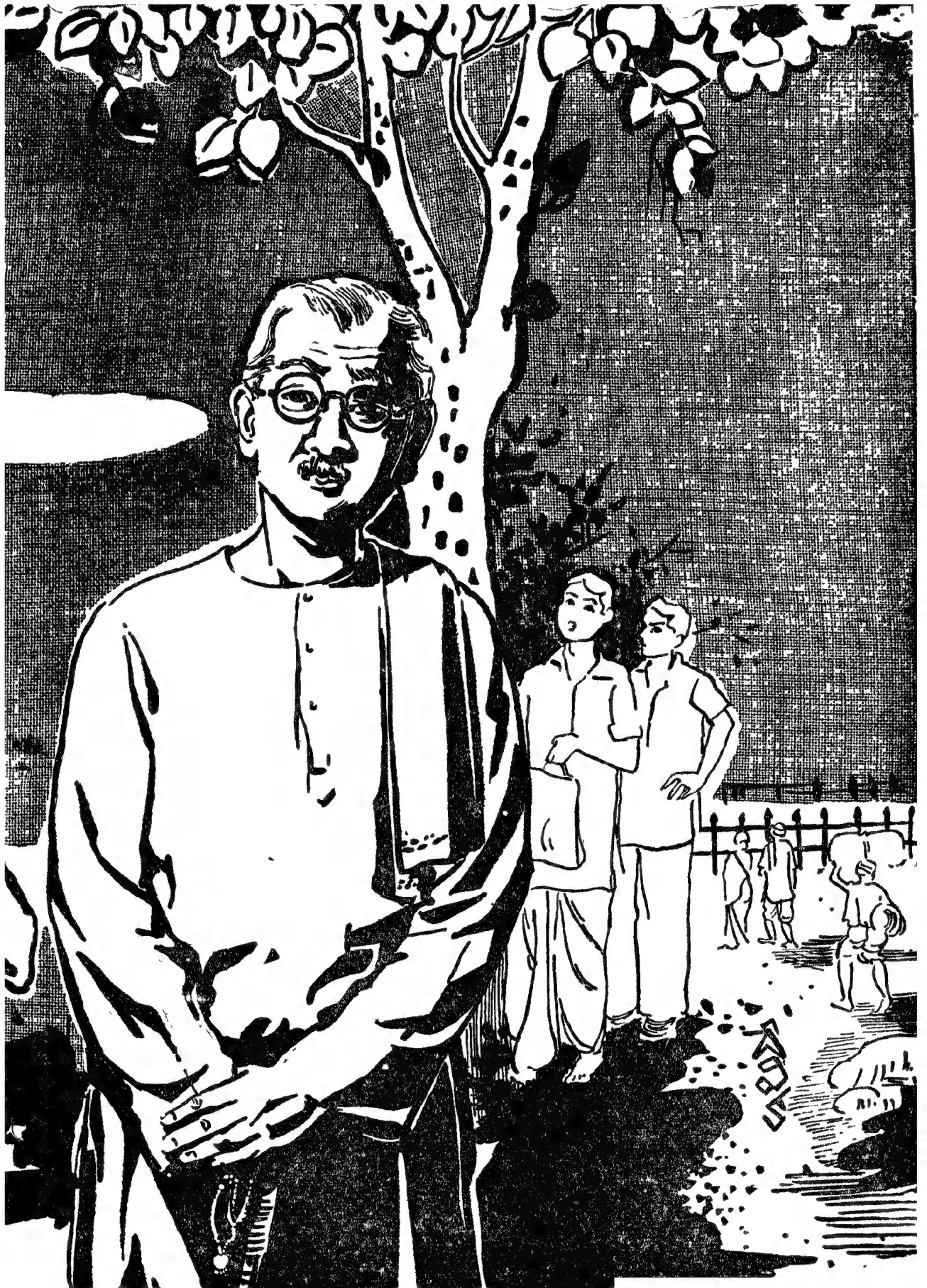
రంగనాథరావుగారికి అతడి వాతంతోనూచి నవ్వు వచ్చింది. బండి బయల్దేరేవరకు ఫ్లాట్ ఫారాన్ని 'నల్వే' చేసి బండి బయల్దేరబోయేముందు ఎక్కటం ఈ కాలం కుర్రవాళ్ళకు అలవాటేమో ననిపించింది.

ఆ కుర్రవాడిని ఆలా చూస్తుండగానే ఆయన మనస్సు తను కలవబోయే చలనశీలమైన పోయింది! విశాలమైన నదురు. బట్టతల. వెడల్పైన ఎర్రటి మొఖం. చూచేవాళ్ళకు చాలా పెద్దమనిషిలా కనబడతాడు. అతడి హృదయంగూడా ఆకారం లాగానే వెన్నలాంటిది. లేకపోతే తను నొరవెరిచి అడగ్గానే ఐదుడువందల రూపాయలు ఏలాంటి వ్రాత కోతలు లేకుండానే ఎందుకిస్తాడు?

తన పెద్దకూతురు లక్ష్మి పెళ్ళి ఏదో గంతకు తగ్గబొంతలాంటి సంబంధం ఒకటినూచి నిర్ణయించాడు. అనుకున్న సమయానికి ఆశలు పెట్టు

అందరికీ నిత్యవత్సములు

కానమన
కొత్తది మోతలు
జంజామ్
బిచ్చకాది
నీలా (సోయర్ అయిల్) ఉన్న ముప్పై న కేకముల సంకక్షణి

నీలం
గోరొజన మాత్రము
బాలకృష్ణ
విశేష మోతలు
బిచ్చకాది
నీలా (సోయర్ అయిల్) ఉన్న ముప్పై న కేకముల సంకక్షణి

సంజగూడు పండ్లపాడ
సాధారణము
సాధారణము
సాధారణము

సాల్ నీలం: యునైటెడ్ కే సర్వీస్, మద్రాసు. ప్రొడ్యూసర్, బిల్లింగ్ నాథు

మీకు సాగనైన శిరోజాలను సమకూర్చేది అదృష్టం కాదు

'అది అదృష్టం కాదు, గాని 'కేశపోషణ' (హేర్ కేర్) క్రియజరిపిచి అనితెలివైన వనితచెప్పును శిరోజాలు సాగనుగావుండుటలో రహస్యం ఏమంటే, మీ శిరోజాలవల్ల ఎంతో శ్రద్ధ వహించుటయే అవని మీకోసం క్రేష్ చేస్తుంది. క్రేష్ యందున్న తిరిగి పుష్టికరమైన రిపోషిచేవద్దార్థములు మీ శిరోజుకుదుర్గంటాలోతుగాచొచ్చుకు పోయి వాటిని పట్టునంటి మెత్తగాను, మెరయుచూ నిజంగా సాగనుగాను వుండునట్లు చేయును. వాస్తవంగా, దివ్యమైన పరిమళంగల క్రేష్ మీ శిరోజాలకు వర్ణపసాదం.

హేర్ ఏజెంట్లు మరియు ఎగుమతి దాట్లు: ఎమ్.ఎమ్. ఖండర్ వాలా, అహమదాబాద్-1. ఏజెంట్లు: డి.నర్సయ్య అండ్ కో, బొంబాయి-2.

కేశ

మీ దాసు ఏజెంట్లు: మెసర్యు బలభాయ్ ఓకంపెని, మద్రాసు. ఎగుమతి వివరాల కన్నిటికీ మెసర్యు ఎం.ఎం. ఖండర్ వాలా అహమదాబాద్ వారిని సంప్రది. చింది. క్రికాకుళం స్టాక్స్: క్రికృష్ణ మెడికల్ ఓజనరల్ స్టోర్స్, పాలచెట్టు రోడ్ క్రికాకుళం. భీమవరం స్టాక్స్: మెసర్యు: గుండు అక్కిరాజుగారిసన్స్, భీమవరం.

బంగారుగోలును

కున్న డబ్బు రాకపోవటంతో పెండ్లి కొచ్చేటప్పుడు ఒక చిదందలు పట్టుకురా చలపతి అని వ్రాయగానే వెంటనే పట్టుకొచ్చేవాడు! నిజంగా ఆరోజు ఆ సమయం చేయకపోయినట్లయితే తా నెంతో ఇబ్బంది పడవుండేవాడు.

ఇప్పటికీ రెండు సంవత్సరాలయింది. తా నెన్నో ప్రయత్నాలు చేశాడు. ఎప్పటికప్పుడు ఏదో అవాంఛితం వస్తూనే వున్నది. పెండ్లివాటి బాకీ తీర్చలేదు. అప్పుడే లక్ష్మికి ఒక మొగపిల్లవాడు!

రంగనాథరావుగారికి నవ్వు వచ్చింది. లేచి నిలబడ్డాడు. మెడకు చుట్టుకున్న ఉత్తరీయ్యాన్నితీసి ఉండగాచుట్టి బెంచీమీద ఒక ప్రక్కగా పెట్టారు. ఒక్కసారి ఆవులించి చిటికెనేసి తలను ఉత్తరీయ్యాను జేర్చి నడుం వార్చారు.

ఎంకా గారి మునికి బాగా కొడుతోంది. అందుకని ప్రక్క తిరిగి ఆ యువకుడి మొఖం లోకి చూస్తూ పడుకున్నాడు.

"ఏవూరు వెళుతున్నావు బాబూ?"

గుంటూరుండీ! అన్నాడు పుస్తకంమీది దృష్టి రంగనాథరావుగారిమీదకు మారుస్తూ.

"చదువుతున్నావా?" అన్నారు మోచేతిని తలకు పోటీగా నిలబెట్టి నగం లేచినట్లుగా పడుకొని.

"అవునండీ... ఏదో యింగ్లీషు నవల!"

"అయో... నేనెదే అదిగాదు... నీవే వైనా చదువుకుంటున్నారా లేక ఉద్యోగం చేస్తున్నావా? అని!"

అతడు కొంచెం పెద్దగా నవ్వాడు

"బి యన్ సి. చదువుతున్నానండీ!"

ఇంకేదో అడగటం పుస్తకం చదువుతున్న అతడిని భంగపరచటం యిష్టంలేక మౌనం వహించి పూర్తిగా నడుం వార్చి కళ్ళ మూసుకున్నాడు.

బెంచీమీద పడుకుంటే ఏమిటోగా వున్నది. నిద్ర పోవటానికి ప్రయత్నించసాగాడు.

తిరిగి చలపతి కళ్ళముందు మెదిలాడు.

"అరేయ్! రంగా! నీ వెండుకు పన్నెపురా మా యింటికి?" అంటాడు వ్రాసే ప్రతి ఉత్తరంలో. తనకూ వెళ్ళాలని వుంటుంది. కాని అంతదూరం వెళ్ళాలంటే సెలవంటూ దొరకాలి... అదిగాక ఒక పది రూపాయిల ఖర్చు! ఆ పదివుంటే ఇంకో అవసరానికి కలిసివస్తాయి.

ఈ సంవత్సరం పంటలు రాగానే తరువాత తిప్పలు తరువాత అనుకుంటూ మూడోతులు ధాన్యం అమ్మేశాడు. రెండేళ్ళబట్టి వాడు అడగకపోతే మాత్రం తీసుకున్న తనకు మర్యాదగా వుండొద్దు! వాడి కిది ఒక లెక్కకాకపోవచ్చు... కాని వాడిలో తన మీద గౌరవం నశించటానికి పెద్ద మొత్తమే అవుతుంది.

డబ్బు చేతిలోకి వస్తుంది అని అనుకుంటుండగానే జాబు వ్రాసేడు "నీ డబ్బు పది పాను రోజులలో పంపిస్తామరా!" అని.

వాడిదగ్గరనుండి తిరుగుటపోతోనే జాబు వచ్చింది. "ఏవు రాకుండా డబ్బు మనియార్డరు ద్వారా పంపావో"

అది నీకే తిరిగి జేరుతుంది మర్యాదగావచ్చి నాలుగు రోజులుండి వెళ్ళి!" అని

ఇక తనేంజేస్తాడు? బయల్దేరక తప్పలేదు.

ఒక్కసారి నడుముకున్న డబ్బుమూటను తడిమి చూచుకున్నాడు. సంతృప్తిగా శ్వాసపీల్చుకొని కదలకుండా అలాగే పడుకున్నాడు.

తరువాత కొద్ది సేపట్లోనే నిద్ర పట్టింది.

.....రైలు మోత చేసుకుంటూ చీకటిలో 'గి' పెడుతున్న సాలా మధ్యనుండి పరుగెడు తున్నది. ఆకాశం మల్లెపందిరిలా అందంగా మెరుస్తోంది. ఆ గాఢ నిశీధిలో ఎదురుపడుతున్న పల్లెలలోని దీపాలు అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తున్నాయి. ....

ఆ యువకుడు లేచి నిలబడ్డాడు చేతినున్న గడియారంతో టైం చూచుకున్నాడు. పది గంటలయింది—అంటే అప్పుడే తను ఆ బండిలో ఎక్కి రెండుగంటలయిందన్నమాట!

చిన్నగా ముందుకొచ్చి పెట్టె మొదటినుండి చివరివరకు చూచుకుంటూ వెళ్ళాడు. ఒక్కొక్క భాగంలో అసలు ప్రయాణికులే లేరు. అవతల వైపు మాత్రం ఒక భాగంలో ఎవరో కుటుంబంతో విశ్రాంతిగా పడుకోనివున్నారు. ఒక బెంచీ పై బెరుచు మీద ఒక కుర్రవాడు నిద్రపోతున్నాడు. పెట్టె చివర మూలగా అడుక్కుండేవాడుగాబోలు తల రెండు కాళ్ళమధ్యపెట్టుకొని ముడుచుకు కూర్చున్నాడు.

మెదలకుండా తను కూర్చున్న బెంచీ దగ్గరి కొచ్చాడు. అతడు ఒక్కసారి వలువైపులా తలతిప్పి కలయచూచాడు. చలుక్కున వెలుగుతున్న పెద్ద రైలు అర్ధి బిల్లు రైలు వేశాడు. రంగనాథరావుగారికి అతి సమీపంలో నడిచివనిగ అటు తిరిగి గాఢ నిద్రలో వున్న ఆ యువ మొఖంలోకి చూచాడు ఒక్కక్షణం తిరిగి మరుక్షణంలోనే రంగనాథరావుగారి నడుముకు చుట్టుకున్న ధోవతి చివర డబ్బుతో గూడిన మూటను బయటకు లాగాడు దబడదా అతినిశ్శబ్దంగా ముడి విప్పాడు.

ముడివిప్పిచూస్తూనే ఆశ్చర్యపోయాడు. ఏవేవో కాగితాల మడతలున్నాయి. సాయంత్రంనుండి అతడిని వెంబడించిన శ్రమంతా పురాణపోతుండేమోనని పించింది. నిరాశతోగూడిన హడావుడితో అన్నీ తీసి చూచాడు. .... ఇంతలోనే అతడి కళ్ళు మెరిసి నయి. ఆ కాగితాలమధ్యలోవున్న పంద రూపాయిల నోట్లను తీసుకొని జేబులో కుక్కుకున్నాడు. ఆ కాగితాలను అలాగేవుంచి మూటకట్టి నడుముకున్న ధోవతిలో ముడివేశాడు.

ప్రక్కనున్న స్టేజ్ దగ్గరికివెళ్ళి నిలంపైలు అర్ధి పెద్దరైలు వేశాడు. తిరిగి తన మామూలు స్థలంలోకొచ్చి కూర్చొని ఒక చేత్తో ప్రక్కపెట్టిన పుస్తకాన్ని తీసుకుంటూ, మరొకచేత్తో జేబురుమాల్ పెట్టి నుదుటిన పట్టి నవ్వుద బిందువులను తుడుచు కున్నాడు!

రైలు తనకే తెలియబట్టుగా తన మామూలు ధోరణిలో వెళ్ళిపోతోంది. ఆ యువకుడు పుస్తకం చదువుతున్నాడన్నమాటేగాని పదే పదే పడుకొని వున్న రంగనాథరావుగారిపైనే చూస్తున్నాడు.

రంగనాథరావుగారు గాఢ సుషుప్తిలో ముణిగి వున్నారు! ....

రైలు ఒక్కొక్క స్టేషను దాటుకుంటూ వెళ్ళి

పోతోంది. అప్పుడే పడకొండు గంటలు దాటింది. చలి మరి విపరీతంగా ఉన్నది. కళ్ళు చిట్టించుకొని ఆ గాఢ నిశీధిలోకి చూచినా మనకు కలిగే లాభం ఒళ్ళు గుర్తొచ్చే!

ఇంకొక అరగంటలో గుంటూరు వస్తుందనగా అతడు లేచాడు. చేతిలోని పుస్తకాన్ని జేబులో పెట్టుకున్నాడు. ఆ పెట్టె తలుపుపక్కకు నడిచి చిన్నగా తలుపుతీసి రెండు చేతులతో బయలుపున్న వూచలను పట్టుకొని బాగా బయటకు విరుచుకొని రెండు వైపులా చూచాడు. ఆ ఒణుకుపుట్టే చల్లగాలిని గూడా నిర్లక్ష్యంచేసి అలాగే ఆ చీకట్లోకి చూస్తూ నిలబడిపోయాడు. ....

రంగనాథరావుగారికి మెళుకువ వచ్చింది. మెలకువ వచ్చిన తరువాత తెలిసింది ఆచెక్కబెంచి మీద పడుకోవటమనేది ఎంత ఖచ్చితమో. బద్దకంగా లేచి వళ్ళు విరుచుకున్నారు. ఎందుకనో తల దిమ్మ క్రింది. ఒక్కసారి పరికించి నలువైపులా చూచారు.

అకస్మాత్తుగా ఆ యువ కళ్ళల్లో తను పడుకోబోయేముందు ఎదురుగా కూర్చున్న యువకుడు మెదిలాడు. "అరే! గుంటూరుదకా వస్తానన్నాడే

తెలుగు పంతులు:- ఉష్పకష్ట రంబు నొక్క పోలిక నుండు! అం శ్రీ అర్ధమేమిటిరా?

అబ్బాయి:- ఉష్ప, కర్పూర ములు వక్కరంగును బోలి యుండును. అనగా అవి రెండు నల్లగా నుండునని భావమండీ!

నందుల రాధాకృష్ణమూర్తి (వేటపాలెము.)

అప్పుడే దిగాడే వచ్చా?" అనుకొని విస్తుపోయారు.

మరుక్షణంలోనే మనస్సులో ఏదో అనుమానం రేకెత్తి ఆదుర్దుగా నడుముకున్న మూటను తడిమి చూచుకున్నారు అది చేతికి తగలబంతో సంతృప్తిగా శ్వాసపీల్చుకొని "స్నేహితుడవరై నా కనబడితే మరొక పెట్టెలోకి మారేడేమోనని! మనసుకు సర్దిచెప్పుకున్నాడు. ....

రైలు భీకరంగా కూసింది ముందు స్టేషన్ కు తన రాకను తెలియబరుస్తున్నట్లుగా. గుంటూరు విధుల్లోని దీపాలు రైల్వే పోతున్న రంగనాథరావు గారికి కనబడినయి ఆ యిళ్ళను, వెలుగుతున్న దీపాలను, విధులను చూచి అదే గుంటూరుయింటుందనుకున్నాడు

బండి జనంతోనిండిన ప్లాట్ ఫారంమీద ఆగింది దూరంగావున్న గుంటూరు అన్నబోర్డును చూచి త్వర త్వరగా లేచాడు. బల్బుమీదనున్న ఉత్తరీయాన్నితీసి భుజంమీద వేసుకున్నారు.

సంచీకోసరం తలవంచి క్రిందకుచూస్తూ చేతితో తడమసాగారు. తలవంచినవాడు మరి ఎత్తుకుండా

కళ్ళు పెద్దవి చేసుకొని చూస్తూ ఉండిపోయారు. కళ్ళు జీగిలుమన్నాయి! ఎదురుగానున్న సీటుక్రింద తళతళలాడే బంగారు గొలుసు మెరుస్తోంది!

చలుక్కున చేతనంచీ బయటకు లాగారు. నలు వైపులా చూచారు ఎవ్వరూలేరు.

"ఎవరిదయి ఉంటుందబ్బా?" అని అనుమానించాడు.

తను రైలు ఎక్కిన తరువాత ఆ యువకుడుతప్ప మరెవ్వరూ ఎక్కలేదు. పరిగ్గా ఆ గొలుసుపడివున్న స్థలం పై సీట్లోనే అతడు కూర్చున్నాడు. కనుక తప్పకుండా అది అతడిదే అయివుండాలి!

ఒక్కక్షణం ఆలోచించాడు.

ఇప్పుడేంచేయాలి? రంగనాథరావుగారికి అర్థం కాలేదు రైల్వేగార్డునిగాని, స్టేషన్ లోని పోలీసుల్ని గాని పిలిచి దానిని చూపిస్తే తన విధిని నిర్వర్తించిన వాడేదాడేమో ననిపించింది.

మరుక్షణంలోనే ఆ యువకుడు కళ్ళముందు కదిలాడు. విలువైన వస్తువును పోగొట్టుకున్న ఆ అనుభవంలేని లేతమొఖం తనవంక జాలిగా చూస్తున్నట్లు అనిపించింది

ఈ రోజుల్లో ఎంతలేదన్నా ఆ గొలుసు మూడు నాలుగొందల రూపాయలకు తక్కువ చేయదు. .... ఎన్నట్లు కష్టపెట్టా? .... తనకు తెలుసు ధనార్జనలోని బాధ!

ఎన్నట్లుబట్టి అడుగుతున్న చిట్టచెల్లెలు కోరిక తీర్చటానికి తీసుకెళ్ళబుందేమిగదా?" కొత్త భార్య తొలికోరికైతే అతడి వ్యాధయం ఎంతగా వింపిస్తుంది?

రాజోయే వస్తువునిగూర్చి ఉప్పెళ్ళూరుతున్న వారి మనస్సులు అది పోయినదని తెలుసుకొని ఎంతగా బాధపడతాయి?

అతడికి తీసికెళ్ళి యిస్తేనో?

ఎక్కడున్నాడని తను వెతగలడు?

ఒకవేళ అది అతనిది కాకపోతే? .... అతడు పొరవేసుకుంటుండగా తను చూడలేదుగదా?

అలోచనలతో తల తిరిగింది. తలుపుదగ్గర జనం ఎక్కెందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. .... ఏదైనా రెండో మనిషి చూచేలోగానే ఏదో నిర్ణయానికి రావాలి!

పోలీసుల్నిపిలిచి అప్పగించటంవలన ఎన్నో యిబ్బందిలున్నాయి. .... ఆ యువకుడు తెలుసుకొని అక్కడికి వచ్చినా అది తనదేనని ఋజువు చేయగలిగి వుండాలి! అప్పుడే తన వస్తువును తిరిగి పొందగలుగుతాడు. .... లేక తడబడ్డాడో. .... అతడికి మిగిలేది కంటిసిరే!

తోటి మానవుడిగా తను అతడికి చేయగలిగిన సహాయం ఒక్కటి! . . . ఆ యువకుడూ గుంటూరులోనే దిగుతానన్నాడు కాబట్టి, ఇప్పటికి బండి ఆగి కొద్ది నిమిషాలే అయింది గనుక, అతడు ఎంతో దూరం వెళ్ళివుండడు. .... అతడిని పట్టుకోవటం అది అతడిని ఒప్పకొని గుర్తులు చెప్పగలిగితే యిచ్చి వేయటం. .... లేకపోతే పోలీసు స్టేషన్స్ అప్పగించడం!

చలుక్కునతీసి గుప్పిటలో పెట్టుకున్నాడు. క్రిందవున్న సంచి చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. మరొక్క

దేశభాషావారపత్రికలలో సర్క్యులేషన్ ప్రకారం
'ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక' ఐదవస్థానం ఆక్రమిస్తున్నది.

సుఖజీవిత సేవ
 భారతి "సిద్ధి వైద్య మహిమ" నువ శీఘ్ర సిద్ధుల నాటలేవి
శ్రీ శ్రీ ఒక తార్కాణము.
"మేల్ మాయల్ మందు"
 ప్రపంచములో ప్రఖ్యాతి గాంచిన మేనా, కుమారాగనివారిచే
 ర్థయింకరి వైది మేనా వ్యాధివల కష్టపడువారలకు పునరుద్ధిమిచ్చు అద్భుత పంజీవి
 మేనాగోగ నివారణ మూల, లేవ్యాము.

డా॥ కే. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచార్యులు & సన్యు
 5/22, పేల్ మాయల్ (P. O.) (N. A. Dt.) S. India.

మీ ఆందోషానికి మంచిదేదో

మీ జీవిత విజయాలకు అందం అవునరం ఎండవేడికి
 యింకా యితరకారణాలవల్ల ముఖం క్రమేపి నల్లబడి, ముది
 రూపువస్తుంది గ్రేటియూ అనేద్రవముయొక్క అద్భుతసిద్ధిగర్భ
 పోషకశక్తి మీ ముఖంలోని అసహ్యమయిన ముదిరూపును
 పోగొట్టి ఆకర్షణీయమయిన లేతదీపాన్ని తెస్తుంది మీ ఆందం
 దివాదీనాచివ్వు అపదానికి నెలకు అదమం కొన్నిసార్లు అయినా
 గ్రేటియూ అనే సాంద్ర్య పోషక ద్రవ్యాన్ని వాడండి ముఖంమీద మొటిమలను
 వాటే మచ్చలను, ముడతలను, నవ్వుకంఠా పోగొట్టి ముఖాన్ని తెలుపుచేసి, కాంతి
 ని, అందాన్ని తెచ్చును మొదటి ప్రాతకే మీకు ఆకర్షణ్యుని కలిగించే ఆందాన్ని
 యిస్తుంది ఒకసారి వాడి చూస్తే మీరెప్పుడూ విడువరు అన్నిషాపులలో దొరకును

జనితా ప్రొడక్టుస్ విలారు ఆంధ్ర

దుర్గి పానెస్

పూవు మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోవునదన్నీ, మీ సరియైన
 దర్శనసుగరించిన మీరు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోసు
 కార్డు పెన మీకు యిష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నా, మీరు
 వ్రాయండి, పేరే వివరములున్నా, మీ సరియైన చిగునామా
 యున్న వెంటనే వ్రాసి పంపండి.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, మీరు
 కార్డు వ్రాసిన తేదీల గాయతు 12 మాసములలోను మీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు,
 జీవితమార్గము, వివ్వకహారములో మీకు జరుగుముకలుగనో, మీ ఉద్యోగం విషయంలో
 మంచి చెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్యవిషయము, పరిదేశగమనము, తీర్థయాత్రలు, వివా
 హము, స్త్రీసఖము, సంతానము, నిధినిక్షేపములు, లాభరీ, అకస్మాద్యదృష్టలాభము
 మొదలగు వానినిగురించి స్పష్టముగా మాసవారీగా వ్రాసి రు. 1-4-0 లకు మాత్రమే
 ఏ. పి. గా పంపగలము. (ఏ. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్ప్రగహము లేవయినా పున్న
 యెడల శాంతికియ విధానంకూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీ పెనపంప
 బహుమ. మేము పంపిన భోగల్లా మీకు తృప్తిగా నుండనియెడల పెకము వాపసు
 చేయబడును. ఒకసారి పరీక్షించి చూగుడు. మీ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt DevDutt Shastri, Rai Jyotishi (WP 13) Jullundur City.

బంగారుగోలుసు

సారి అనుమానంగా పెట్టెలో నలుమూలలాహాచి
 క్రిందకు దిగిపోనికి ఉపక్రమించారు.

ఫ్లాట్ ఫారం అంతా జనంతో వాదాపుడిగా
 పున్నది. అడ మొగ విచక్షణ లేకుండా జనం తోను
 కుంటూ, పోతున్నారు. పోర్టర్లు వాదాపుడిగా
 సామాన్లు మోసుకుంటూ నడుస్తున్నారు.

ఫ్లాట్ ఫారంమీద రంగనాధరావుగారు మునికాళ్ళమీద
 నిలబడి చూపందిసంతవరకు నలుమూలలా చూచారు.
 కాని ఆ తెల్ల చొక్కా పాడుగాటి యువకుడు ఆయన
 దృష్టిలో పడలేదు!

ఇక ఆలస్యం చేయకుండా ఆయన వడివడిగా
 నడిచాడు జాగ్రత్తగా ఆ గుంపులలో నందు
 చేసుకొని పరీక్షిస్తూ ఆయన ఆశ నిరాశ అయింది. రెండు
 సార్లు ఆ ఫ్లాట్ ఫారంమీద అటునుండి యిటువరకు
 తిరిగినా అతడు కనబడలేదు. తరువాత ఒకటి,
 రెండు, నంబరు ఫ్లాట్ ఫారాలు గూడా తిరిగాడు.

ఆయన ప్రయత్నమంతా విఫలమయింది!
 చివరికి నిట్టూర్పు విడిచాడు. తను చేయగలిగిన
 ప్రయత్నమంతా చేశాడు. ఇక అతడి ఖర్చు!

ఫ్లాట్ ఫారంమీద తను దిగిన బండి వెళ్ళిపోబో
 తోంది రంగనాధరావుగారు తలవంచుకొని ఆసీను
 నైపుకు చిన్నగా నడక సాగించారు

అలా చూసుకుంటూ, పోతున్న ఆయనకు కాఫీ
 ఫలహారాల అన్న జోర్డు బారు తెల్ల వెలుగులో
 జనంతో నిండిన పోలు కనబడ్డాయి. తిరిగి ఆయన
 నలో "ఒకవేళ అత డక్కడ ఉన్నాడేమోననో!" అశ
 మొలకెత్తెంది.

"అయినా చూద్దాం!" అనుకుంటూ అటువైపు
 నడిచి పోతుంటే కాలు పెట్టాడు. నలువైపులా ఆత్రంగా
 కళ్ళు పెద్దవి చేసుకొని చూచారు.

విషమచేతిమూలగా కాఫీ త్రాగుతూ కూర్చున్న
 ఆ యువకుడు కంటబడేటప్పటికే తన సోమోసోయి
 గొగిసింత నంతోషపడ్డారు రంగనాధరావుగారు! ఆ
 సంతాపానికి మాట పెగల్గేదు. చేయొత్తి పిలవ
 బోయాల.

ఆ యువకుడు రంగనాధరావుగారి చూస్తూనే
 గతుక్కున్నాడు. గుండెలు దడదడ లాడినయి.
 తను ఆయన డబ్బు తీసుకున్నట్లుగా పసిగట్టలేదుగదా
 అనుకున్నాడు. త్రాగుతున్న కాఫీని అలాగే వదిలి
 జేబులోని చేతిరుమాలను తీసి మొఖం తుడుచు
 కుంటున్నట్లుగా అడ్డుపెట్టుకొని వెనుకవైపు
 ద్వారంగుండా పడి వడిగా బయటకు నడిచాడు.
 రంగనాధరావుగారు అతడి నడవడికి తికమకపడ్డారు.
 పిలుద్దామంటే పేరు తెలియదాయో! అతడిపేరు
 తెలుసుకునేందుకు విచారించారు.

ఒకటి రెండుసార్లు ఆప్పటికే "అబ్బాయి!" అని
 పిల్చారు.

కాని అతడు వినిపించుకోలేదు . . . అతడు
 అలాగే తలవంచుకొని వడివడిగా నడుస్తున్నాడు.

రంగనాధరావుగారు చేసేదేమిలేక పాచ్చువేగంతో
 నడక సాగించారు.

ముందు ఆ యువకుడు!
 వెనుక రంగనాధరావుగారు!

క్రిందదాటుతూ ఆ యువకుడు అనుమానంగా వెనుదిరిగి చూచాడు!

రంగనాథరావుగారు కూడా వస్తుండటం చూచి, తనదే అనుమానాన్ని దృవపరుచుకొని మరింత భీతి జెందాడు! తను చేసినపని ఆయన తెలుసుకున్నాడనటంలో ఇంకేలాటి అనుమానమూలేదు. . . . ఇక ఆయననుండి తను తప్పుకోవటం చాలాకష్టం! కాళ్ళు తడబడుతున్నా అలాగే రంగనాథరావుగారి పిలుపులు తనని కొదవ్వుట్టగా వెళుతున్నాడు.

ఆ యిద్దరూ స్టేషన్లోని ఫ్లాట్ ఫారాలన్నీ తిరిగారు. అత డెబు వెళ్ళినా రంగనాథరావుగారు వదిలిపెట్టకుండా తిరుగుతూనే వున్నారు. కాని ఆ యువకుడు ఎందుకలా గమ్యంలేకుండా తిరుగు తున్నాడో అర్థం కావటంలేదు ఎంత ఆలోచించినా రంగనాథరావుగారికి.

ఆ ముసలాయన తనని వదిలిపెట్టేట్టు లేడని మనస్సులో గొణుక్కుంటూ వట్టులవెంటబడి స్టేషన్ బయటకు నడిచాడు.

రంగనాథరావుగారు మరింత వేగం పెచ్చించి అతడిని కలుసుకున్నారు.

“అబ్బాయి! పిలుస్తున్నా ఎందుకలా వెళ్ళిపోతావు? అతడు చేసేదేమిలేక అగాడు గుండె దిలుపు చేసు కొని “మీరు నన్ను పిలుస్తున్నారా? . . . నేనొక వ్యక్తికొనరం ఆదుర్దాగా తిరుగుతున్నాను. . . . అతడు కనబడలేదు!” ఏమీ తెలియనట్లుగా మొఖం పెట్టి అన్నాడు.

“ఓహో!” అన్నారు రంగనాథరావుగారు. “ఇటు చూడబ్బాయి . . . నీవేగదూ నా ఎదురుగా కూర్చున్నది?”

అతడిగుండె గతుక్కుమన్నది.

యెయ్య అప్రయత్నంగా జేబులోకిపోయింది జేబులో మడిచివున్న కత్తిని చేతివేళ్ళు తడిమినాయి!

“మీరు కుర్రవాళ్ళు. మీకేంతెలుసు దేవికయినా అనుభవం వుండాలి. . . . ప్రయాణాలలో మరీ నయ్యా . . . నేను కాబట్టి సరిపోయింది. . . . మరెవరన్నా అయితేనా” చెబుతున్నారు రంగనాథ రావుగారు మందలిస్తూవుట్టగా తీక్షణంగా.

అతడికి ఆ మాటలే తేళ్ళుజెర్రురై వంటిమీద పొడుతున్నట్లునిపిస్తోంది

రంగనాథరావుగారు వచ్చారు “మీ కుర్రవాళ్ళు సంగతి నాకు తెలుసులేవయ్యా! . . . అబ్బాయి, దేవీన పనిని సమర్థించుకో ప్రయత్నించినా ఒప్ప కుండేదిలేదు! . . . అన్నారు అంటూనే పక్క జేబులోనుండి బంగారు గొలుసు బయటకు తీశారు. “ఇదేమిటి తెలుసా ? . . . . . అన్నారు గుప్పెట ముడుస్తూ.

“తెలియదు!”

“నీవు చిన్నవాడివి. . . . . దీనివిలువ కొన్ని వందలు వుంటుంది . . . ఒక బంగారుగొలుసు నాయినా యిది!”

ఆ యువకుడు ఒక్కసారిగా ఉక్కిరివద్దాడు. శరీరానికి చెమట ఎట్టింది అయితే యీ ముసలాయన సాయిత్తం పెళ్ళిగుంపులో కొట్టేసిన గొలుసును గూడా పసిగట్టాడన్నమాట! తనదరద్రుష్టంకొద్దీ అది జారిపోయింది కాఫీ త్రాగుతూ చూచుకుంటే అది కనబడలేదు. ఎక్కడ పోయిందా అని తికమక పడుతున్నాడు.

ఆ ముస్తవే రంగనాథరావుగారి చేతిలోవున్న దను ఎప్పుడు శరీరాన్ని ఒణుకు వూపింది.

తప్పుచేసిన మా న వు డి మనస్తత్వమే
వేరుగా వుంటుంది. తరువాత దానికి సంబంధించిన సంఘటన ఏది జరిగినా తన తప్పు బయట పడు తున్నట్లే గిలగిలాడుతాడు. అలాగేవుంది అప్పుడు ఆ యువకుడి పరిస్థితి!

ఇక ఏలాంటి అనుమానమూలేదు తన సొమ్ము. తీసుకున్న వంగలే తెలుసుకోవటం కాకుండా, ఆ గొలుసు సంగతి గూడా పసిగట్టేశాడు, ఆ ముస లాయన అనుకున్నాడు భారంగా. వృద్ధయం భయంతో మూలిగింది. జేబులోని చేతిపీడికిలిలో కత్తి బలంగా యిరుక్కుంది

“ఎందుకని అలా ఆశ్చర్యపోతావు ? . . . . వోటమాట పెగలటంలేదా? . . . అవును ఎవరికయినా అలాగే వుంటుంది విలువైన వస్తువుని పోగొట్టు కొని తిరిగి సంపాదించుకోగలిగితే. . . . ఎవరైనా అంతే బాబూ! ఎవరైనా అంతే!” రంగనాథరావుగారి కళ్ళలో తానొక మంచిపని చేశాననే తృప్తి వెలుగు తున్నది.

ప్రతి మానవుడు ఎందుకలా ప్రవర్తించడు? అనలు అలా ప్రవర్తిస్తే తోకంలో ఆకాంతికి స్థానమే వుండదు. . . .

యువకుడు జెరుకు జెరుకుగా నలువైపులా చూచాడు.

అప్పుడే వారిద్దరిచుట్టూ వింతగా చూస్తూ యిద్దరు ముగ్గురు జేరారు

అనుకోకుండా ఆ యువకుడికి ఆ చుట్టూవున్న మనుష్యుల్ని చూచేటప్పటికి కొద్దిగా చమట పట్టింది! తాను తనకు తెలియకుండానే ఇనుపకటకటాలమెనుక ఇరుక్కుపోతున్నట్లుగా ఫీలయ్యాడు.

మెదలకుండా ఆ గొలుసు ‘నాదే’ అని చెప్పి తీసుకు వెళదామా అనిపించింది. కాని ఆ ముసలాయన నాలుక మాడుతున్నాడేమోననే అనుమానమూ అతడిలో వున్నది తను, “నాదే” అంటే ఆయన తనుపెళ్ళివారి గుంపులో దొంగిలించినట్లుగా ఒకవిధంగా నిరూ పించినట్లే అవుతుంది . . ఆయనవరో తనకు బాగా తెలియదు!

ఇప్పుడు కత్తితో ఆయనను భయపెట్టటాని కయినా చుట్టూ జనం మూగుతున్నారు.

ఎటూ నిశ్చయించుకోలేని అయోమయంలోపడి యిట్టే మురిపించి జారిపోతున్న ఆ వస్తువును చూచి విచారించాడు

“ఏంబాబు! నిదే అనవయ్యా! గుర్తులు చెప్పు ఇచ్చేస్తాను అనవనరంగా పోలీసులదగ్గరికి వెళ్ళవల్సివస్తుంది!”

ఆ యువకుడు ఒక్కక్షణం మోసం వహించి తిరిగి చలుక్కున అన్నాడు “అది నాదికాదు! నే నేమీ పోగొట్టుకోలేదు!” కళ్ళు మూసుకున్నాడు బలంగా.

రంగనాథరావుగారికి నోటివెంట మాటరాలేదు. అప్రతిభుడై చలనరహితంగా ఆ లా గే నిలబడి పోయాడు!

“నిజంగానా ? . . . . నిజంగా నీదికాదా ?... మరి నా వదిట నీవుగాక మరెవ్వరూ కూర్చోలేదే? ... నీదిగాక మరెవ్వరిద్దే ఉంటుంది ?”

యువకుడు తీక్షణంగా చూచాడు ఆయన “నా ఎదుట నీవు తప్ప మరెవ్వరూ కూర్చోలేదు .. అటువంటప్పుడు నావద్దనున్న ఐదువందలు మరెవ్వరు దొంగిలిస్తారు?” అంటున్నట్లుగా భావించాడు.

ఆయన ఐదువందల సంగతి గూడా బయట పెట్టేటంతవరకు గూడా తనను బయటకు పోనిచ్చే

టట్లుగాలేదు అనుకొని మరింతగా విసుక్కున్నాడు.

ఈ రోజు ఎవరిమొఖం చూస్తూ తాను బయల్దేరాడో ?

తన ప్రథమ కర్తవ్యం ఈ సూదిలోనుండి ఎంత త్వరగా బయటపడితే అంత మంచిది !

ఆ యువకుడు గుండె దిలుపు చేసుకున్నాడు. ఒక్కసారి కళ్ళు మూసుకొని తెరిచాడు. నలువైపులా నిశితంగా పరిశీలించాడు. ఒక్కొక్క అడుగే అతి భయంగా, భారంగా, బరువుగా రంగనాథరావుగారి వైపు వేయసాగాడు.

అతడికళ్ళు ఎర్రబడినాయి. మొఖంలో భీక రత్వం కొట్టొచ్చినట్లుగా కనిపిస్తోంది

రంగనాథరావుగారు అతడి వాలకంచూచి చలించి ఒక్క అడుగు వెనుక్కువేశారు.

ఆ యువకుడు రంగనాథరావుగారిముందుకు వచ్చి ఆయన కళ్ళలోకి చూస్తూ నిలబడ్డాడు. “మీరే గదూ నా ఎదుట జెంపిమీదపడుకుంది... పుస్తకం చదువుకుంటూ, చదువుకుంటూ క్రిందకు చూచాను. ఈ ఐదువందల రూపాయలూ క్రిందపడి గాలికి ఎగురుతున్నాయి మీవే అనుకుంటాను తీసుకోండి! అంటూ జేబులోనుండి తీసిన నోట్లు ఆయన చేతిలో కుక్కి వెనుదిరిగి అతిరయంగా వడివడిగా నడుస్తూ దూసుకుపోయాడు. రంగనాథరావుగారు ఎగ్రహంతా నిలబడిపోయారు

భద్రంగా మూటగట్టి నడుముకు కట్టుకున్న ఐదువందలు క్రింద గాలికి ఎగరటమేమిటి?

పాడవుడిగా మూటవిప్పి చూచుకున్నాడు ఐదు వందలులేవు గుండె అతివేగంగా కొట్టుకుంది! అర్థ రహితంగా నిలవించింది.

రంగనాథరావుగారికి తల తిరిగిపోయింది. ఆ మైకంలోనే గొణుక్కున్నాడు. “తాను పోగొట్టు కొని తిరిగి పొందిన ఐదువందలు కష్టాల్ని తింగసుకనే తిరిగి తనకు దక్కినాయి! అంతకంటే తనకు కావాల్సిందేమిలేదు . . తా నెంత అధృష్ట పంతుడు. ఇంకా నయం ఆ ఐదువందలు ఇంకెవరికంట్టేనా పడలేదు! ఆ యువకుడు మంచివాడు కాబట్టి సరి పోయింది. . . . తనని తనకిచ్చాడు!

ఆ పరిసరాల్లో మరెవ్వరూ లేదు. తానెందుకు అక్కడికి వచ్చిందిగూడా గుర్తు లేని జ్ఞానశూన్యడయ్యాడు. ఆనందం పరవళ్ళు తొక్కుతుండగా చేతులెత్తి కన బడకుండా వెళ్ళిపోయిన ఆ యువకుడికి నమస్కరించాడు!

నిజంగా అతడే నిజమైన మానవుడంటే! తనదికానివిలువైన వస్తువును ‘తనదికాదు’ అన్నాడు!

మరెవ్వరివో దొరికిన ఐదువందలు తిరిగి యిచ్చాడు.

ఈ రోజుల్లో అలాంటి వ్యక్తులు వుండటమనేది చాలా అరుదు. నిజంగా అతడొక భగవంతుడే! తిరిగి వదేవదే! అతడికి నమస్కరించాడు.

ఆ డబ్బును భద్రంగా జేబులో పెట్టుకున్నాడు. ఆ గొలుసును చేతిలో అలాగే పట్టుకొని పోలీసు స్టేషన్ ఎటువైపుగా వున్నదో కనుక్కునేందుకుగాను లైట్లు వెలుగుతున్న ఆఫీసువైపు నడవసాగాడు!

కాని అప్పటికి ఇప్పటికి ఆయనకి అంతుపట్టని ప్రశ్న ఒక్కటే!—భద్రంగా కాగితాలు నడుపు పెట్టి మూటగట్టి నడుముకు కట్టుకున్న ఆ ఐదు వందలు, ఆ మూట కదలకుండా వుండగా, క్రింద ఎలా ఎగురుతూ ఆ యువకుడికి కనబడినాయి?!

గృహదేవతార్చన మాచరించును. అప్పుడు అందరూ సుషుప్తగా పంచభక్త్య పరమాన్నములు అనంద సల్లాపము లొనర్చుచు భోజనములు చేసి తాంబూల ముఖ సేవించి విశ్రమింతురు. మధ్యాహ్నవేళ మండి సాయంత్రే వరకు శ్రీనాథ మందిరము మంజుల వేద ఘోషతో నాపూర్వమాణమై కేవలము బ్రహ్మ పృథ్వీయమువలె భాసించుచుండెను. విరంతర సా వి శ్రీ ధ్యా న ము తో శ్రీనాథుని మూర్తి మూర్తిమంతమైన బ్రహ్మ స్వరూపముగా తేజరిల్లుచు దినదినమున నతిశయ కాంతితో విరాజిల్లుచుండెను.

దుగ్గన తన బావతోపాటు వగలు గోక్షీరమే గ్రహించి రాత్రి భుజించుచు ఏకభుక్తి నియమము పాటించుచుండెను. పోతనయు నట్లే చేయుచు నన్నును, శ్రీనాథుడు విషేధించి 'మా కృష్ణ పోతరాజు ప్రార్థన బాలవంక్తిలోను రాత్రి మో యందరితో వృద్ధ సంక్తిలోను భుజింపవలసినదే' యని శాసించుటచే నట్లే చేయుచుండెను.

వికాశశాపాదీక్ష పూర్తియై నది. సంకల్పించిన జనములు పూర్తియై నవి సదున్మోకండుగురు బుద్ధి క్కుల రుద్ర సంఖ్యాకముగా శతరుద్రీయుముతో నభిషేకించుచుండుటచే నిత్యము నొక మహారుద్రము (121) చొప్పున దీక్ష పూర్తియగునప్పటికీ అతి రుద్రము (1331) పూర్తి యయ్యెను. వారివికాక శ్రీనాథుడుచేయు నభిషేకములే మహారుద్రమై నది. శ్రీనాథుని పారాయణముతో కలసి పండ్రెండు వేద పారాయణములై నవి.

పండ్రెండువనాడు దీక్షాంగచోరాములై నవి. ఆ మరునాడు జాము ప్రాదెక్కునప్పటికే తర్జణ మార్జనములు పూర్తి కావించిరి. ఆ మధ్యాహ్నముననే మహా వైభవముగా బ్రాహ్మణ సంతర్జణము జరిగినది. ఆ విందుకు కొండవీటి ప్రధాని మామిడి సింగనకూడ విచ్చేసెను.

అతిథులు విందు కుడుచుచున్న సమయముతో శ్రీనాథుడు వంక్తులతో తిరుగుచు మరికొంచెము పుచ్చుకొనుడనుచు బలవంతపెట్టుచుండెను. తనవి తీర భుజించి లక్ష్మీనసూరి ఈ చాలుపు చెప్పెను.

“తినలేమో కవిసార్వభౌమ యిక సంతృప్తా వయం, నీడు క మ్మిని వణ్యారముతోడ బూరెగిముతో మండెంగతండలముతో నసుగుంబాసెముతోడ బొండు కలమాచారంబుతో నేతితో మనరంభాపలఖండ శర్కరలతో, గల్పింపవయ్యా దధులో”

లక్ష్మీనసూరి కోరుకొన్న మిగడ పెరుగులతో విందు పూర్తియై నది.

ఆ పిమ్మట గృహాంగణమున వేసియున్న పెద్ద వందిరిలో శ్రీనాథ కవిసార్వభౌముడు మహాదాశిర్వచ నమునకై విద్యభ్యధి కావించెను. అప్పుడు శ్రీనాథ భట్టమూర్తిలో వ్యక్తమైన తేజస్సును తీవియు దర్శనీయమై యుద్ధారెను. దానికి సింగన ప్రధాని ముగ్ధుడయ్యెను. అప్పుడా నభతో నా మహా ప్రధాని కవిసార్వభౌముని మహాస్థానములోని ప్రధానియయి నట్లు గోచరించెను.

వేదవిదులు దిగ్విజయసూచకములగు వేద మంత్ర

కవిసార్వభౌముడు

(27-వ పేజీ తిరునామ)

ములతో బహు విధముల శ్రీనాథు నాశీర్వదించిరి బుద్ధిక్కులను భూరిదక్షిణలతోడను వేద విదులను, పండితులను యథోచిత సంభావనలతోడను అర్చించెను. జయవచనములతో నభి ముగిసినది.

ఆ మరునాడు శ్రీనాథుడు విశ్రాంతి తీసికొనెను. పదునైదవ నా దాతడు అప్పటికే జరిగిన యాత్రా సన్నాహములు సరిచూచి తోపములు సవరింప నేర్పాట్లు చేసెను. అనాటి యపరాహ్నవేళ నాతడు సర్వజ్ఞ చక్రవర్తియగు పెద కోమటి వేమభూపాలుని దర్శించి, సెలవు తీసికొనెను. వీరనారాయణా పరాంకు డగు వేమభూపాలుడు, అప్పటికే వృద్ధుడై యున్నందుననో, కాక మరల వీ జన్మలో ఈ మహాకవిని దర్శించు భాగ్యవల్లునా యను సంశయము మెరపు మెరసి నట్లు క్షణకాలము భాసించుటవలననో, మరి యెందువలననోగని, దృఢమై వృత్తప్పును నా ప్రభువు

భ ర్త:-(ఆ ఫీ సు నుంచి వచ్చి భార్యతో) వ మేయ్! వంట అయిందా నా కాకలివేస్తోంది. హోటల్ కన్నా వెల్తాను.

భార్య:-కొంచెం సేపు ఆగండి.

భ ర్త:-త్వరగాతయారు చేస్తావా?

భార్య:-ఇల్లు సద్దుకొని నేను గూడా మీ వెంట వస్తాను.

ఎం. వి. సబ్బారెడ్డి (సిదిలి)

కంఠముతో ఈశ్వరంవమా గార్గ్యధ్వజేమా గోచరించినది. శ్రీనాథు డద్దానిని తన విజయ యాత్రా పర్యవసానమును గూర్చిన యావేగముతో కలిగియుండు నని యూహించి సరిపెట్టుకొనెను.

అక్కడినుండి బయలుదేరి సింగన ప్రధాని మందిరమున కేగెను. మహా ప్రధాని యాతని నేకాంత రహస్య మందిరములోనికి గొంపోయి చాల ప్రార్థన ముచ్చటించెను. అంతసేపును అతడు శ్రీనాథు నకు విద్యానగర యాత్రా సన్నాహమునకు తాను కావించిన యేర్పాట్లు వివరించి, అక్కడి కొండ వీటి రాజ్యస్థానావతికి సర్వ సౌకర్యములు శ్రీ నాథు నకు సమకూర్చవలసినదని రాజ ముద్రాంతమైన యాజ్ఞా పత్రిక యాతని హస్తములలోనుంచి, దాని ప్రతి యుప్పటికే స్థానావతికి వంపియుంటి నని తెలియజేసెను తిథివారముల లెక్కను శ్రీనాథు డెప్పు డెక్కడికి జేరవలెనో, ఎప్పు డేమి చేయవలెనో డిండిముని బలమెందున్నదో, అతని బలసీనపు తావులేవో, ఎట్లు చేసినదో శ్రీ నాథునకు సైచేయి లభించునో—ఇత్యాది వివరములన్నియు లిఖించియున్న పాడుగుపాటి కాగితముకట్టి, చీనా పట్నాంతుకమున కంటించియున్నదానిని, చుట్టగాచుట్టి శ్రీనాథున

కందిచ్చి, దానిని దేవతార్చన సంపుటముతోపాటు భద్రముగానుంచుకొనుమని యాదేశించెను. శ్రీనాథు డది విప్పి చదువుకొని మొత్తముమీద తా నాలోచించి యున్నదానినే అదియు ఎక్కువ భాగము పోలియున్నదని చెప్పెను. భేదించిన విషయములలో వారు సంప్రదించుకొని ఎవరి యాలోచన మేలుగానున్నదో నిర్ధారించుకొనిరి. కొన్ని యెడల అప్పటి యవసరము లనుబట్టి యుక్తమార్గము నిర్ణయించుకొనవలసినది వైకల్పిక పక్షములుగా గుర్తుపెట్టుకొనిరి. తుదకు ప్రధాని దిగ్విజయ యాత్రచేసి క్షేమముగా తిరిగి రమ్మని శ్రీనాథు నాశీర్వదించి పంపుచు, “ఈ యాత్రతో మీకు ఎక్కడ ఎంత ధనము కావలసి నను ఇప్పుడెట్లు బరాతములు వెల్లివి. కొండ వీటి ప్రభువుల ధన కోశమంతయు ఈ యాత్రా విజయమునకై పుష్కలముగా తెరచియుండునని గుర్తుంచుకో!” అని గట్టిగా చెప్పెను.

ఆ పిమ్మట శ్రీనాథుడు తన పాణిమిత్రమగు వామనభట్ట బాబుని కలసికొనెను. వామనుడు వ్రత్యక్ష ముగా ప్రకటించుకొనకుండినను, అతడు డిండిముని చేతులతో వరాభవము రుచి చూచినవాడని అప్పులు పాచా యుగ నెరుగుదురు. అతడు డిండిముని శాస్త్ర పాటవమును తోపములనేకాక, అతని శ్రమనివ్రతలను నిర్దేశించి శత్రువులకు పరిచయ పత్రికలిచ్చి ప్రేమ పూర్వకముగా నాశీర్వదించి, పిల్లి డిండిముని జయించినట్లు వినునంతవరకు క్షీణించుచున్న యా దేహముతో ప్రాణములు ధరించియుండునునుమా!” అని విడొలిపెను.

అంతట శ్రీనాథుడు అప్పుడు తనపై నెంత భారమున్నదో పరిగణించుకొనుచు సాయార్హవిధులు శీఘ్రగతి నిర్వర్తించి భుజించి విశ్రమించి సుఖనిద్ర చేసెను

శ్రీనాథునితో యాత్ర చేయవలసినవారు వాహ నాదికములతో ఆ రాత్రికే శ్రీనాథుని మందిర సమీపమునకు చేరికొని ప్రస్తానభీరికై ఎదురుచూచుచు, సర్వసన్నద్ధులై యుండి దొరకిన తావుల విశ్రమించిరి.

తెల్లవారినచో శనివారము. సూర్యోదయాదిగా వాలుగు గడియలవరకు దుర్బుహారము. యాత్రా రంభము అంతకుముందే ఉషాకాలముతో తాపలెను.

ఈ విజయ యాత్రారంభము ఎట్లు సాగునో తన రాజీవాసముతో గూడ కన్నులార చూడనిచ్చగించు చుంటిమని వేమభూనాథు లానతిచ్చియుండిరి దుర్బు హారముదాటిన గడియకుగాని యూరేగింపు ప్రభువుల కంటబడరాదని శ్రీనాథభట్టు శాసించెను.

ఆరాత్రి మూడు జాములవేళ దాటిన కొది సేపటికే భేరి నినాదమొకటి ధీరమనోజ్ఞ గంభీరముగా ఎగువకొండవీటి నగర గిరిగహ్వరాంతరములలో ప్రతిధ్వనించినది యాత్రచేయువారందరూ రెండు గడియలలో నాయత్తులైరి శత్రుని విజయయాత్రను గీర్తించు మంగళగీతమును జోడు సన్నాలాలు శ్రావ్య గంభీరముగా గానము చేయుచుండ, రెండు డోళ్లు తదాస్తు తదాస్తు అనుచున్నట్లు మొరయు చుండెను.

సేవకులు సామానులు బండ్ల తెల్పించిరి. ఆశ్వికు లెత్తుము లదిదోహించిరి. భటులు తమ తమ యాయుధ ములతో బారులు తీరిరి. కొన్ని సామానులు కంచర గాడిదలపై వంచి, కొన్ని యెడ్లపై పెరికెనంచుల

లోననే ఎత్తబడినవి. వలపురు యాత్రికులు బండ్లలోనేక్కి కూర్చుండిరి పల్లకియు మేనాయు శ్రీనాథుని గృహ ద్వారమున కెదురుగా నిలిచియున్నది. అది భాళిగా నున్నది. శ్రీనాథుడు స్నాన సంధ్యాదు లాచరించి దేవసదనమువద్ద నిద్దముగా కూర్చుం డెను.

ప్రయాణవేళ సూచించు మనోజ్ఞులంటా రావము శ్రవణవర్షముయ్యెను. శ్రీనాథుడు లేచి పర మేశ్వరునకు నమస్కరించి దేవ సంపుటము భార్య చేతులలో నుంచి సర్వ మంగళాధ్యానపురస్కరముగా యాత్రాకాలమున చేయు స్తోత్రములు పఠించుచు, ముందు నలుగురు వేదవిదులు స్వస్తి చెప్పుచుండగా బయలుదేరి వీధిలో నడుగిడెను.

శ్రీదేవి దేవ సంపుటమును మేనాలోపీతముపై మంచెను. విద్యాంసుల సెలవు తీసికొని శ్రీనాథుడు పల్లకితో గూరుచుండెను. దుగ్గనయు, పోతనయు వెంటనుండి ప్రీతిపదములు పలుకుచుండగా శ్రీదేవి మేనాలో నుపవష్ఠి యయ్యెను.

“అక్కా, ఇప్పుడు బాస వేడలుచున్న విజయ లక్ష్మి స్వయంవరయాత్రకు బయలుదేరుచున్న నీవు, సరిగా నత్యా వివాహమునకు శ్రీకృష్ణనివెంట బయలుదేరిన రుక్మిణిదేవివలెనే కనబడుచున్నావు!” అని పోతన పలికి, అక్కడనే నిలిచియున్న విజయ ధ్వజము చేతబట్టి, మరియొక ధ్వజము చేతబట్టిన దుగ్గనతోకలసి బయలుదేరెను. వారిద్దరు తమ కాయత్నములై యున్న పాయము లారోపించిరి జయఘోషలమధ్య పల్లకిని మేనాను బోయీ తెత్తు కొనిరి.

మధుర మంగళనాదముతో ముందు బాజాలు సాగినవి. వెదుళ్ల చెరువుతోనుండి వీరు తెచ్చుచున్న బ్రహ్మాణ సువాసనులు పూర్ణజలకుంభములతో శ్రీ దేవి శ్రీనాథుల కెదురైరి

మంగళ తూర్వములవెనుక రెండు అట గుర్రము లను చిత్ర చిత్రముగా కదను త్రొక్కించి యాడించుచు, ఒయ్యారముగా గుర్రముల యాటగాండ్రు సాగుచుండిరి. వారివెనుక నైదు వరుసలలో చీనాం బరాలంకృతములగు నిరువది యుత్తమాశ్వములపై ఆశ్వికయోధులు ఖడ్గ శూలాద్యాయుధములతో సాగిరి. ఆ వెనుక పర్వతమల్లు తన భీమకాయము ప్రదర్శించుచు జెట్టిచేదము ధరించి మీనములు దువ్వుచు, తోడలు చరచుచు నడచెను. ఆతనివెంట అట్టి చేద ముతోడనే ఆతని శిష్యులు నలువురును వారివెనుక సర్వాయుధహస్తులగు పదిమంది కాలిబంట్లును నడచుచుండిరి.

ఆ తరువాత పందిమాగధులగు నిద్దరు భట్టులు శ్రీనాథకవిసార్వభౌమునకు వీచోపు లిచ్చుచు పల్లకి కథి ముఖులై వెనుక వెనుకకు నడచుచుండిరి.

ఆవెనుక విజయ ధ్వజములతో పోతన దుగ్గన లును, ఆ పిమ్మట స్వస్తివాచకులగు వేదవిదులును, తర్వాత శ్రీనాథుని పల్లకియు, శ్రీదేవి మేనాయును, అంతట బండ్లు నిత్యాదులును, అందరికి వెనుక నలుగురు రోతులును నలుగురు భటులును సర్వమును కాపుచేయుచు సాగుచుండిరి

ఈవిధముగా పెండ్లి నడకతో పల్లకియు, మేనాయు పచ్చని యాకుల తోరణముతో నలంకృతమైన ప్రక్కయింటికి చేరినవి. ఇంటితోనుండి సువాస నులు కలకలలాడుచూపచ్చి, కర్పూరహారతిచ్చి శ్రీదేవి శ్రీ నాథుల కన్నులకద్ది దీపించిరి. ఇట్లు ఇంటింటి

యొద్ద నాగుచు ఇంటింట నారతులు గొనుచు నా యుత్సవము సాగుచుండెను చత్వరములలో నెక్కువ సేపాగుచుండెను.

సూర్యోదయమైనది. దుర్బుహారము దాటిన మరి రెండు గడియలకు ఆ యూరేగింపు కొండవీటి ప్రభువుల గృహరాజసౌధము చేరికొనెను.

ఆ సౌధతలమున సుఖోపవిష్టుడై సర్వజ్ఞ చక్రవర్తి యానందభాష్పములతో తిలకించుచుండెను. రాణివాస స్త్రీలు కొందరు సౌరణగండ్లనుండి చూచు చుండిరి వారిలో కొందరు బాగుగా చూడవలెనను నుత్కర్శతో అంతఃపుర మర్యాద లజ్జగింది అట్టాలి కమునకు వచ్చి నిలిచిరి. ఆనాడు మహోత్సవము ప్రకటింపివేసుభూపాలుడు వారి కట్టి స్వేచ్ఛ కనుజ్జ యుచ్చియుండెను.

రాజద్వారమున మంగళకలశహస్తై న దాసీకన్యకా జనము నిలిచియుండెను.

ముందు ఉత్సవములోని సన్నాయి రాజద్వారము నెదుట నిలిచినది. శ్రీరాగమున మ హేంద్రవిజయ కీర్తనపాడి డోళ్లమీద లయను ప్రస్తరించి మేళము ముందుకు కదలెను. రెండు అట గుర్రములువచ్చి తలలుదంచి ప్రభువులకు వందనమాచరించినవి.

వాని యాట ప్రదర్శించుటకు వీధిలో ధూరము వరకు నడ్డులేకుండ భటులు నడ్దించిరి. రెండు గుర్రములును క్షణకాలము శృంగార నృత్యము కావించి నవి. ఆ యుత్తరక్షణమున అట నాయకుడు వీరణము గొని వీరాంగము వాదించజొచ్చెను. వెంటనే గుర్ర ములు రెండును రోషముతో వేరై నవి. ఒకటి రోష ముతో రోజాచు రీవిగా నిలిచినది. రెండవది ముందుకు పోయి గిరుక్కున వెను దిరిగి రోషముతో మొదటి దాని కెదురువచ్చినది. ఇప్పుడా గుర్రములు ఇద్దరు వీరుల ద్వంద్వయుద్ధము ననుకరించుచు వీర నృత్యము చేసినవి. ఒకదాని నొకటి నొరసికొనుటలో వాని నడకలలో చిందులలో తల వినరులలో చూపులలో జాళ్ళు, తోకల విదలించులలో వీరావేశముతో నొకదాని నొకటి మట్టగింప యత్నించునట్లే అవి నృత్యము చేసినవి. ఆ యపూర్వ నృత్యమును కొండవీటి జనులు ఉత్కంఠితైర్వ రోహించములతో తిలకించుచుండిరి. ఆ వీర విహారము పావు గడియకంటె పల్కులేదు. ఆ పావు గడియయే జామువలె చూచువారికి తోచెను.

ఆకస్మికముగా ఎదురువచ్చిన యశ్వము విసి తన్నె మొదటి యశ్వముముందు నిలిచినది. మొదటి యశ్వము విజయావేశముతో తన రెండు ముంగాళ్ళు పై కెత్తి ఎదురువచ్చిన హయ శిరస్సుపై పెట్టు చున్నదానివలె క్షణకాలము వెనుక కాళ్ళపై నిలిచి నది. అంతే! వీరణమాగినది. రెండు హయములు ముఖము ముఖము రాచుకొన్నవి. యథా ప్రకారము సాధు నృత్యము చేయుచు రెండును ప్రభువున్న మేడపైకి తలలు రిక్కించినవి. మేమప్రభువు ఆ ప్రదర్శనమున కలస్పాంగి సాధాట్టాలకమునుండియే గుప్పెడు వరహాలు అశ్వ శిక్షకుని యెండితో పోసెను.

అట గుర్రములు సాగిపోయినవి ఆశ్వికభటులు అశ్వ శిరస్సులతోబాటు తమ శిరస్సులునువంచి ప్రభు వుకు వందనము చేసి ముందుకు సాగిపోయిరి.

అంతట ఏకాంగవీరుడగు పర్వతమల్లు తన మహోన్నతమూర్తితో రాజవిధిని విండించుచు గజ గమనముతోవచ్చి నిలిచి మేమప్రభువులకు వంగి వందన మాచరించెను. వెంటనే యాతడు మెరపు మెరసినట్లు ఎగిరి తన దక్షిణ భుజదండముపై

మోండా కొట్టెను. ఆ దెబ్బకు భూమియుంతయు కంపించినది గజాస్థుని వప్రక్షీడలకు కైలాసము వలెనే గృహరాజసౌధమును అదరినది. అతడు ఆ వెంటనేలేచి వాసుభుజదండముతో మోండాకొట్టెను. ఇట్లు నిలుపు మోండాల తర్వాత పిప్ప మోండా ప్రద ర్శించెను. నలుగురు శిష్యులు కష్టముతో మోసికొని తెచ్చిన రెండు మహా గద లవలీలగా నెదుకొని గిరిగిర త్రిప్పెను. అంతట తన దేహము కుంచించుకొని మహారజ్యపులతో గట్టిగా బిగింపజేసికొని, ఉత్తర క్షణమున తన యుగములు విదలించుకొని రజ్జువు తెక్కిదెవక్కడ ఖండ ఖండములుగా తునియజేసెను. పదిమంది మోసి తెచ్చిన ద్వగ్ధమగు నాయన పరి ఘను తన మోకాళ్ళపై నుంచి చేతులతో లాగిపట్టి దాని నరచ్చంద్రాకారముగా వంచిపెసెను

ఆపిమ్మట తన వజ్రకాయము ప్రదర్శించుటకై తన శిష్యులకు నలుగురికి చేపగల నాలుగు పచ్చి వెదురు కర్రలిచ్చి తన భుజదండములు పిచ్చి డిరు పార్చు ములు చూపి చేతనై నంతబలముగా కొట్టుడని విశ్వల పర్వతమువలె నిలుచుండిమ దెబ్బదెబ్బకు “జయ వీరహనుమాన్!” అనుచు రీవిగా తల ఒక ప్రక్కకు ఎగురవేయుచుండెను. ఆ దెబ్బలు ప్రజాఘోతముల వలె కొండవీటిగరమునను పర్వత సానువులను ప్రతిధ్వను లీసెను. నాలుగుకర్రలు జజ్జు జజ్జు అయి నవి. పర్వతమల్లు చర్యము కందనై న కందలేడు. అరగడియపాలు ఇట్లు మల్లు ప్రదర్శనముచేసి, విసితుడై ప్రభువుకు నమస్కరించెను మేమభూపా లుడు సంతృప్తుడై సువర్ణముల నంచి పైనుంచి జారవిడువగా నా నంచిన లీలగా వంచిన తన శిరస్సుతో గ్రహించి చేతులనందుకొని కన్నులకద్దుకొని ముందుకు సాగెను

పదాతులంతట ఖడ్గ గదాదుల వివిధ భ్రమణములు కొలిది క్షణములు ప్రదర్శించి ప్రభువుకు నమస్క రించి ముందరికి సాగిపోయిరి

ఇప్పుడు శ్రీనాథుడెక్కినపల్లకి గృహరాజసౌధము నుండి చూడనయ్యెను ఎంతటివారైనను పల్లకి ఆపి దిగి పాదచారులై గాని, రాజమందిరమునుదాటిపోరాదు. కాని యా క్రిందటి సాయంకాలముననే మేమప్రభ వులు శ్రీనాథ కవిసార్వభౌములను సమస్త లాంఛనము లతో సాగుచుండ చూడ నిచ్చకలదనియు, రాజాంగణ మునగూడ పల్లకి మేనాలు దింపవలదనియు, శాసించుటచే, బోయీలు పల్లకిని దింపలేదు.

పంది మాగధులు వీచోపు లిచ్చుచుండిరి.

“వినమత్సాకతి సార్వభౌమ శ్రీ మత్సముల నాథ పాత్ర, మారయార్యపుత్ర! నకల విద్యాసనాథ శ్రీనాథ బహువరాకే!” అనుచు మాగధుడు వీచోపు లిచ్చెను.

“శ్రీ వీరనారాయణ కరుణాసాగ్రప్రసాద విశ్వంఖల కవితా మార్గ సందార, నకల విద్యాసనాథ శ్రీనాథ జయభావ! సర్వజ్ఞ చక్రవర్తి పెద కోమటి మేమన్యపచూడామణి ప్రసాదానాథ కవిసార్వభౌమాంకి! విజయభావ! కుండినపురి విద్యాకారవదనీ సనాథ శ్రీనాథ జయభావ! వామన భట్టు బాణ కవీశ్వరాపర ప్రాణి! విజయభావ!” ఇత్యాదిగా పంది వీచోపు లిచ్చుచు మాగధునితో కలసి వెనుక వెనుకకు నడచుచుండెను.

ఆ వెనుక సర్వాలంకృతములగు రెండుత్తమా శ్వములపై నెక్కి విజయ ధ్వజములు ధరించి పాలు గారుచున్న ముఖములతో దుగ్గనయు పోతనయు

కాననైరి. వారు బలరామ కృష్ణతో, రామలక్ష్మణులతో నరనారాయణులతో అనిపింపగా వేమభూపాలుడప్రయత్నముగా భక్తితో చేతులు జోడించెను.

వారి వెనుక వేదవిదులు స్వస్తి చెప్పుచు వెమ్మడిగా సాగుచుండిరి. ఆ వెనుక సౌధగోపురముముందు శ్రీ వాధునిపల్లకియు దానికి వెనుక మూడు ధనుస్సుల దూరమున శ్రీదేవి మేనాయు నిలిచినది. వెంటనే దానీజనము రెండు పెద్ద తెరలుతెచ్చి రాజద్వారము నుండి శ్రీదేవి మేనాముందు వెనుకలవరకు నెత్తుగా పట్టుకొని నిలిచి సిద్ధమైనదని పాచ్చరిక చేసిరి. వేమప్రభుని యానతిని యువరాజుగ రాచవేమారెడ్డి రాజపురోహితపురస్కరముగా సాధమునుండి దిగివచ్చి బంగారు జలతారలతో—మనోహర చిత్ర చిత్రములైన రెండు కాశ్మీరు శాలువలు పురోహితులచే కనిసార్వభౌములకు సమర్పించి నమస్కరించెను.

ఆవల వేమ మహీనాథుని పట్టుపూపి పూరాంబ పురోహితపత్నిని ముందుంచుకొని, స్వయముగా ప్రీతి చిహ్నులను గంభీర మనోజ్ఞమూర్తితో రెండు తెరల నడుమనుండి శ్రీదేవి మేనాయెద్దకు వచ్చెను. పురోహితపత్ని శ్రీదేవి ముఖమున కుంకుబొట్టుపెట్టి పూరాంబా మహారాజు తప్పించిన రెండు ముత్యాల కుచ్చల పట్టుచీరలు సమర్పించగా, శ్రీదేవి గ్రహించి కన్నుల కద్దుకొని భక్తితాత్పర్యములతో వానిని తన మేనాలోనున్న దేవసంపుటము పాదనన్నిధినుంచెను. మహారాజు బహూక్యతనిజాచి ఇతర రాణీవాసజనములును రంగు రంగుల చీరలు, దవికలు నర్పించిరి. శ్రీదేవి యన్నిటి నల్గే ప్రీతి పూర్వముగా గ్రహించి దేవసంపుటమునద్ద భక్తితో నుంచుచుండెను. ఆ పట్టు చీరలతో మేనా విండిపోయెను. ఆ రాణీవాస కనితాజనముల సంతోష కలకలము శ్రీ నగరములోని వాగ్దేవతల కలకలారవమునే అనుకరించెను. అంతట ముత్యాల ముగ్గులు కూర్చిన బంగారు వశ్యైరముతో వచ్చకన్పరపుటారతి పురోహితపత్ని తెలిగించి, ముందు దేవతార్చన సంపుటమునకును, తరువాత శ్రీదేవికిని సమర్పించి ఆ జ్యోతిని శ్రీదేవి కన్నులకద్ది తన కన్నుల కద్దుకొనెను. సూరాంబా మహారాజుయు రాణీవాస జనమును ఆ జ్యోతికాంతులను తమ కన్నుల కద్దుకొనిరి.

అదే సమయమున వారికి ముందు దేవదానీ కన్యకాజనము శ్రీనాథునకు బంగారు వశ్యైరముతోవచ్చుల దొరతపట్టి, మధురకంఠములు మేళవించి విజయ గీత మాలాపించుచు నృత్యపురస్కరముగా వా కర్పూర జ్యోతిని కన్నుల కద్దిరి. వెంటనే దోపెడు మవర్గములు ఆ వశ్యైరముతో నుంచగా వా దేవదానీజనము నృత్యపురస్కరముగా సమస్కరించి గ్రహించి గీతము మొగించుచు నిలుచుండిరి.

ఉత్సవ విక సాగిపోవుటకు వేమ ప్రభువుల యనుమతి సూచించు శంఖారావము విననైనది. క్షణములో రాణీవాస జనము తెరల నడుమనుండి యధృత్య వైచిరి. తెరలును వెనుకకుపోయినవి. రాజ పురోహితుడును యువరాజును, దేవదానీ కన్యకాపురస్కరముగా మందిరములోనికేగిరి. పల్లకియు దానివెనుక మేనాయు, ఆ వెనుక బండ్లును వెమ్మడిగా ముందుకు తరలినవి. రాజమందిరము దాలువరకు వా యూరే గింపు నెమ్మదిగా సాగి ఆ పిమ్మట వేగము పాచ్చించెను. ఆనాటి మధ్యాహ్నమునకు వారు దిగున కొండపిడు రేరికిని మొదటి మజిలీ చేసిరి.

కవిసార్వభౌముడు

అక్కడినుండి మూడు జాములకు బయలుదేరి పూర్వోక్త వైభవముతో నూరేగురు నెమ్మదిగా తరలి ఆరతులు పట్టించుకొనుచు సంద్యావేళకు పూర్వమే నగరముదాటి, వేగము పాచ్చించి సమీపముననే మారాంబ కట్టించిన సంతాన సాగర నగరము (దీని నీకాలములో ఫిరంగి (ఫరంగిపుర) మనుచున్నారు.) చేరి ఆరాత్రి కక్కడ మజిలీ చేసిరి.

ఆ మరునాటి యుదయమునుండి వారి ప్రయాణ వేగ మించుక పాచ్చయ్యెను. అవలిమజిలీకి వారు చేరుటకుపూర్వమే ఒక జట్టు సేవకులు వంటల వారు ముందుపోయి అక్కడ కావలసిన వసతులు సమకూర్చి యాత్రికులు వచ్చువేళకు వంటలుచేసి స్నానపానాదులకు సమస్తము సిద్ధము చేయుచుండుటచే యాత్ర సుఖముగా నుండెను. కొండపిటి రాజ్యము సరిహద్దులు దాటిపోవునరకు రాజవైభవముగా నుత్సవము తరలించవలెనని రాజజ్ఞయై నందున, దినమునకు ఒకటిన్నర యోజనములు కూడ యాత్ర సాగులెదె. దారిలో మారూరను మొత్తముమీద కొండపిటిలోవలెనే వారి యాత్ర త్వవము సాగుచుండెను.

వారికి దారిలో నన్నటి గురజాలసీమలోని దక్షిణ భాగము తగిలెను. కొండపిటిసీమలోకంటెను గురజాల సీమలో నీటి యెద్దది యొక్కువ. వారు దిగిన మొదటి గ్రామములోనే నీరు లభించుట కష్టపాద్యమయ్యెను. శ్రీనాథుని స్నానమునకు నాలుగు చెంబుల జలముంచిరి. ఆయనతో వచ్చిన విద్వాంసులకును అల్గే నీరు కొలిచి యిచ్చిరి. ఎట్లు స్నానములు చేయగలము మహాదేవా యని వార లొకరిమొగము లొకరు చూచుకొని నవ్వు కొనుచుండిరి. వారి విడిది యా మధ్యాహ్నవేళ ఆయూరి శివాలయమున కెదురుగానే ఏర్పాటై యుండెను. శ్రీనాథుడును నవ్వును చేతిలో మడకపాత్ర పట్టుకొని అక్కడి యాశ్రమని దిక్కు మొగమై ఈ వద్యము చెప్పెను :

“నీరిగలవానికి జెల్లును
దరుణుల బదియారవేల దగ బెండ్లాడన్
తిరిపెమున కిద్ద రాండ్రా,
పరమేశా, గంగ విడుము, పార్వతి చాలున్!”

అక్కడనే చెరియొక చెంబెడు స్నానోదకము లభించిన దుగ్ధనయు, పోతనయు పకవకలాడుచు నా వద్యమే చదివిరి. అప్పుడు చిత్రము జరిగినదని ఆయూరివారిప్పటికిని చెప్పుదురు. ఆయూరి ప్రక్కనే వాగుకలదు. అందులో నీరు లేనందున ఎండిననీటి జాలుతావున ఇసుకతీసి గుంటలు చేయుచుండిరి. పర్యతమల్లు తననతో నల్గే గుంటలు చేయుచుండెను. ఆకస్మికముగా నందులోనుండి నీటిబుగ్గ యొకటిసాగి ప్రవహించసాగినదట. వెంటనే సేవకు లీ శుభవార్త శ్రీనాథులకు తెలిపి వారి స్నానపానాదులకు జలము పుష్కలముగా నందించిరి.

అందరు శ్రీనాథుని వాఙ్మూల్యమును శ్లాఘించుచుండ శ్రీనాథుడు గంభీరముగా ‘కాదు, నాది కాదు. అది మా గోపాలకృష్ణుని మహత్త్వము’ అనుచు పోతనను నిర్దేశించెను.

ఇట్లు కొండపిటి రాజ్యములో వారి యాత్ర రాజభోగముగా సాగుచుండెను. గ్రామాధికారులు, గ్రామీణులు వారికి సగౌరవముగా సర్వ సౌకర్యములు కల్పించు

చుండిరి. రెండే మజిలీలు మిగిలియున్నవి. అందులో మొదటిది పులిపాడు.

యాత్రికులకు భోజనాదికములు సిద్ధపరచుటకు ముందుగా తరలినజట్టు సేవకులకు ఆయూరి కరణముగాని, కాపుకాని ‘నేడు’కాని కనిపింపలేదు. గ్రామీణులెవ్వరు వారికి వసతి కల్పించుటకు పిలువలేదనిరి. ఊరిబయట తోపుతో విడియుడమన్న నక్కడ గొడ్డు గోదలు కట్టివేసి యడ్డంకులు కల్పించిరి. నిలువ నీడ దొరకక వారల్లాడుచుండిరి. అందుచే యాత్రికు లా మకాము చేరునప్పటికీ ఏమియు సిద్ధముగా లేవు. అప్పటికి జాము ప్రాచెక్కినది.

శ్రీనాథున కీ విషయము తెలియగానే ముఖము చిట్లించెను. తమవంట వచ్చునున్న కొండపిటి కరణము మాచయ్యను రాజాజ్ఞా ప్రభముతో నూరిలోని కంటెను. అతడువెచ్చి విచారించినచిట్టి గ్రామోద్యోగులు ఇండ్లలో నుండియే ఊరిలోలేరని ముఖము తప్పించుచుండిరనియు, గ్రామీణులు కూడ యాత్రికులను దోచుకొను వభ్యాసముకలవారను ప్రతీతి కలదనియు నివేదించెను. శ్రీనాథుడది యాలించి వరత్సముల్లును పిలిచి వెంటనే బలవంతముగానైన వసతులు, సామగ్రులు నేర్పాలు చేయుమని యాజ్ఞాపించెను.

పర్యతమల్లు శిష్టతతో బయలుదేరి కరణము నింటిలో జొరబడి చావడి ఖాళీ చేయించి, వంటకు పాత్రాదికములకై వంట యింటిలోనికి పోవోపుచుండ నక్కడనున్న యొక స్త్రీ వ్యక్తి వడకుచు వారు కోరిన పాత్ర సామగ్రి యందించెను.

ఆ యూరిలో వెచ్చములు విక్రయించుటకు బచ్చులెవ్వరు నుండనందున పెద్దకాపే గ్రామీణులకు కావలసిన వదార్థములు తెప్పించి యుమ్ముచుండెను. మల్లు కాపుఇంటిలో ప్రవేశించి కావలసిన సరకులు పట్టించి విడిదికి పంపించెను.

అంతట నాతడు నేని (గ్రామనాయకుని) దొడ్డిలో ప్రవేశించి తమతో వచ్చిన గుర్రములకు, ఎడ్లకు కంచరగాడిదలకు అవసరమగు గ్రాసాదికము పట్టించుకొని తరలెను.

పిమ్మట ఊరిబయట తోపుతో గ్రామీణులు అక్రమింప కల్పించిన యడ్డంకులన్నియు తొలగించి బండ్లు మొదలగునవి దిగుట కనువు కలిగించెను. అతని భీమకాయమును ఉగ్రమూర్తిని వెంటనున్న సాయుధ పరివారమునుజూచి ఊరి వారెవ్వరు నోరు కదపుటకు గూడ సాహసించలేదు. సాయుధులగు భటులు ఆశ్చికులు ఊరి నడి వీధులలోను ఊరి బయటను కాపు కాయజొచ్చిరి. ఊరు గడగడలాడి పోయినది.

మూడు జాములవేళకు శ్రీనాథుడు కానా డెట్లో భోజనాదికములైనవి. అప్పటికిని గ్రామోద్యోగులు కనబడలేదు. కరణము నింటిలోనున్న స్త్రీ వ్యక్తి యాతడు వివాహమాడిన భార్యకాదని తెలియవచ్చినది. గ్రామకాపు, గ్రామనేడు గౌరవ సంసారములు చేయువారుకారని తెలిసినది. ఆ చుట్టుపట్టుల రెండు యోజనములవరకుగల చిట్టడవితో జరుగు దొంగతనములన్నియు నీయూరివారు చేయుననే యని తెలిసినది.

శ్రీనాథునితోడి పండితులకు భయమయ్యెను. “ఇంత ధనముతో స్త్రీలతో గూడ చిట్టడవితో దొంగలయూరిలో క్షణమాగులు యుక్తముకాదు” అనిరి. మాచయ్యయు “దుష్టులకు దూరముగా

మండలు మేలుగదా!" అనెను. శ్రీనాథున కా మూలలు వచ్చినట్లులేదు. అత డాయారిలోనే స్థిర నివాసము చేయ వంకల్పించినవానివలె కన్పడెను. ఆవల ఇంటి వంచతో పులి జాడమాడుచున్న దుగ్గన, తోతనల వాతడు పీలిచెను. వా రాడుచున్న యాట మూలలే ఉత్సాహముతో వలుకుకొనుచు వచ్చుచుండిరి.

దుగ్గన : నా పులులు నీ మేకల పెన్నిటిని మింగి వనో చూచావా?

పోతన : తొందరపడకు. నీ పులులఆట కట్టు బోతున్నది. రెండే ఎత్తులు!

వా రెదుటికిరాగానే శ్రీనాథుడు "మీ కీయూరు ఎట్లున్నది?" అని ప్రశ్నించెను పర్యతమల్లు దర్పము చూచినందున వా రుల్లాసముగా మండిరి.

"ఆ గ్రామాధికారులు ఎల్లా ఉంటారో చూడ వలెనని కుతూహలంగా ఉన్నది" అని పోతన పలికెను.

"సరిగా నాకు నదియే స్ఫురించినది. ఉప శ్రుతికై ఈ బాలర నడిగితిని— మనకు భయములేదదు. గ్రామాధికారులు కనబడువరకు ఈ యూరనే తిష్ట వేసెదము!"

శ్రీనాథుని యాజ్ఞ ప్రకారము పర్యతమల్లు మూడు దినములకు నరిపోపు ద్రవ్యములు గ్రానా దులు గ్రామకాపు శేఖ ఇండ్లనుండి తెప్పించెను. అది చలికాలమగుటచే నుకుమారులైనవారు రాత్రి సుఖ ముగా వెళ్ళగా తలదాచుకొనుట కనుకూలముగా పాలుగు పెద్దయిండ్లలోని గ్రామీణులను వెడల గొట్టి ఖాళీ చేయించెను. ఆరాత్రియంతయు భటులు గ్రామ మధ్యమునను వెలువలను కాపు కాచిరి. ఎట్టి ఒడుదుడుకులు లేకుండ నారాత్రి గడచినది.

తెల్లవారినిది. గ్రామోద్యోగులు కనబడునంతవరకు తా మందరము గ్రామీణుల ఖర్చుతో వక్కడేనే బస చేసెదమని శ్రీనాథుడు దాటింపు చేయించెను. శ్రీనాథుడు భోజనము చేయుచుండగనే కరణము దర్శనార్థము వచ్చెనను వార్త వచ్చినది. తాను విశ్రాంతి తీసికొన్న తర్వాతగాని మూడవ నీలు లేదని శ్రీ నాథుడు ప్రతివార్త వంపెను.

శ్రీనాథుడు నెమ్మదిగా భుజించి తాంబూలము సేవించుచు పండితులతో ఇష్టాగోష్ఠి చేయుచున్నంత సేపును, ఆవల కరణము కారాడుచున్నను ఆతనివంక కూడని వలెదు. సుఖనిద్రచేసి లేచి సుఖానందైన యంతరమున మాచయ్యను పిలిచి గ్రామోద్యో గులు వచ్చిరేమో కనుగొనుమనెను వారు పాకిల కాచు కొనియున్నారని విన్నవించి లోనికి పిలిపించెను. వారు పెట్టుచున్న నమస్కారాలు ప్రతిగ్రహింపకయే తన కరణము మాచయ్యవంక తిరిగి "ఏరు వేమ ప్రభువుల యాజ్ఞ లేల పాలిపడలేదో విచారింపుము" అని పండితగోష్ఠి సాగించెను.

కాపు నేళ్ళ తమకు ప్రభువుల యాజ్ఞావ్రతము పంగతి కరణము తెలుపలేదనిరి. కరణము తానెప్పుడో వారికి రాజ్యాజ్ఞ తెలిపి, నిన్ననే అత్యవసరముగా తాను గ్రామాంతరమేగుచు, మరి మరి కాపునేళ్ళకు జ్ఞాన కముచేసి వెళ్ళితినియు వారబద్ధమాడుచున్నారనియు పలికెను. వా రిరువురు తాము పూజ్యాశ్రమనుండి గ్రామములోనే లేమనియు, కరణ మెప్పుడు నిశ్చే యబద్ధమాడుననియుతెలిసిరి. వారి వాఙ్మూలములు

ప్రాసాదానివచ్చి మాచయ్య శ్రీనాథునకు చూపించెను. ఆయన చదివి ఇట్లా జ్ఞాపించెను.

"సరే, ఇది కొండపీడు పంపించు! వెంటనే మన ముందు మకాముకు ప్రయాణము కావలె!"

రెండు గడియలలో అందరు ప్రయాణమునకు సిద్ధమైరి. తమ ఇండ్లనుండి పట్టుకొనిపోయిన వరకులకు గ్రామమునకు మూల్యమిప్పించుమని మాచయ్యను వేడికొన, వాతడు తా నన్నియు సరిగా లెక్క ప్రాసవంపుచున్నాననియు, మూల్యము రాజధానినుండి తెప్పించుకొనవచ్చునని చెప్పెను.

శ్రీనాథుడు పర్యతమల్లును పిలిచి "ముందు ముకాములో మనకీ పాత్ర సామగ్రి యవసరము. ఈ గ్రామ కరణమునింటనుండి తీసికొన్నవన్నియు బండ్లకెత్తింది రేపు ఏనుగుసాలెము మకామునుండి తిరిగి తీసికొనిపొమ్మని చెప్పుము" అని యాజ్ఞా పించి పల్లకిలో కూర్చుండెను.

గ్రామోద్యోగులు మొత్తుకొనుచు నేదో శ్రీనాథు నకు చెప్పుకొనదోపుచుండ వారిని పర్యతమల్లు దగ్గ రకి రాసికుండ వారింపెను. కరణము మాచయ్య కాళ్ళ

కాబోయే మామగారు

వియ్యంకునితో:--ఇల్లంతా బలే శుభ్రంగా ఉంది. ఇల్లే ఇంత ఇదిగో ఉంటే అబ్బాయి ఇంకెంత ఇదిగా ఉంటాడో. ఏం ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు?

వియ్యంకుడు:-అదే...అదే... తాపీ పని.

వి. అర్. శేఖర్ (చేబోలు)

చేతులు పట్టుకొని తమ యూరిలో జరిగినది రాజధానికి ప్రాయవద్దనియు, నష్టమంతయు తామే భరించుకొందుమనియు బ్రతిమాలుకొనెను.

"పిలులేదు. నీకు విద్యాధికారి శ్రీనాథ కవిసార్వభౌముల మహత్త్వము తెలియదు. వేసు వంపకున్న వా తల నిలువదు. నీవే ఏనుగుసాలెమువచ్చి రేపు వారికి విన్నవించుకీ, దయదలతురేమో!"

ఏనుగుసాలె మక్కడికి రెండు క్రోశములే. అదని దారి. అక్కడ నెలుగుబంట్లు ప్రమాదమెక్కువ యని తెలిసినది. పర్యతమల్లు ఇద్దరు మల్లరతో ముందు సాగెను. కోమదూరమునాగా ఎలుగులజత తమ రెండు పిల్లలతో భయంకర ముర్ఖుర ధన్యతో మీదికి వచ్చెను. మల్లలిద్దరు పిల్లలను తమ గడ లతోమోది సంచరించిరి. అందుపై పెద్ద ఎలుగుల జంట కోదంధమై వారిమీది కురికెను. వారు జంకు చుండిరి. పర్యతమల్లు నవ్వుచు ఒక్క దుముకు దుధుకి ఆ రెంటిని పిల్లలను పట్టుకొనునట్లు మెడలపై బొచ్చు చర్మముతో కలిపి రెండు చేతు లతో ఒడిసేపట్టి, బాహువులు రెండు ప్రక్కలకు

జాచి ఆకాశములోనికెత్తివట్టెను. అవి ఎన్నో విధముల గింజకొనుచు అతనిని కొట్టుటకు యత్నించెను. కాని సాధ్యపడలేదు. అవి అలసి సామ్యునీలి వ్రేలాడ బడువరకు నశ్చే యెత్తివట్టియుంచి క్రింద బడ వై చెను. అప్పుడు శిష్యులు వానికి ముకుద్రాళ్ళ కట్టి స్వాధీనము చేసికొని నడిశించుకొని తరలిరి.

చీకటిపడకముందే వారు ఏనుగుసాలెము చేరు కొనిరి. ఆ గ్రామము కొండపీటి రాజ్యములో చినది. దానిని చుట్టివచ్చుచున్న నారివాగు శ్రీనాథునకును పరి వారమునకు ఎంతయు ప్రీతిపాత్రమైనది. అప్పు డందులో మోకాలిబంటిరే ప్రవహించుచుండెను. అది నిండుగా వచ్చినప్పుడు దాని తాండవము చూచి తీరవలసినదే. దాని వంకలు త్రిభంగా నిలుచున్న యువతి శరీర భంగులకంటె నందమైనవి. ఆవల వినుకొండను, ఈవల ఏనుగుసాలెమును తన పాము మెలికలతో నది చుట్ట వేసినది.

పులిపాడు దాటిన పిమ్మట ఈ ఏనుగుసాలెము ఆ యాత్రికుల కెంతయు సుఖమును విశ్రాంతియు నొనగూర్చెను. ఆయూరి గ్రామోద్యోగులు గ్రామ పాసులు సామ్యులు నరసులు. అట్టి విద్యదర్శకుల యాగమనము తమ మహాభాగ్యముగా భావించి వారిని గౌరవించిరి.

శ్రీనాథుని విడిది కరణము భవంతిలోనే విద్వ టయినది. పులిపాడు కరణము నింటనుండి తెచ్చిన గుండిగలు గింజకములు వితర పాత్ర సామగ్రియు బండ్లలోనుండి దింపుచుండ, వా యింటవా రాశ్చ ర్యముతో తిలకింపసాగిరి. కరణము వానిపైనున్న విలాసములు కూడ జూచి, "కవి సార్వభౌమా, మా ఇంటిలో బదేండ్ల క్రిందట దొంగలుపడి ఎత్తుకొని పోయిన సామగ్రి యిది!" అని విన్నవించెను.

కవిసార్వభౌముడు నవ్వుచు "బయలుదేరకాపువను, పులిపాడు కరణమును శిక్షించు నుద్దేశముతో నిం యిక్కడికి వచ్చిందిమి. రేపు వానికై యత డిక్క డికి వచ్చినప్పుడు తగిన యుత్తరమిమ్ము!" అనెను.

ఆ కరణము నవ్వి, "మాపాతల సరస్వతీమూర్తి లైన మీకు తెప్పించెట్ట బుద్ధిపుట్టినది. ఆ వాగయ్య ఇక్కడికి రా సాహసించువా!" అనెను.

అనాడు వా రక్కడ సుఖముగా గడిపిరి. ఈ గ్రామము ప్రక్కను నారివాగు దాటినచో శ్రీ విద్యా నగర రాజ్యములో నడుగు పెట్టుదురు. తమ రాజ్య ములో మర్యాదలకు హక్కులకు, ఆ రాజ్యములో తమ మర్యాదలకు, హక్కులకు భేదముండును. ఇకముందు పర రాజ్యములో ప్రవర్తించు పద్ధతి యలసరమకొన వలెను. ఆవలి స్థితిగతులు తెలిసికొనుటకై ఆ మరు నాటి ప్రాద్దున గూడ శ్రీ నాథుడు ఏనుగుసాలెము లోనే గడుప నిశ్చయించెను.

అక్కడికి వినుకొండ పర్యత దుర్గము రెండు క్రోశములలోనే. దుర్గాధిపతి వల్ల భరారుడు కవి పండి తాభిజాని యని తెలియవచ్చినది. తమ ప్రయాణము నిరాటంకముగా సాగుటకు వసతులు కల్గింప వలెనని శ్రీ విద్యానగర రాజ పురుషుల యాజ్ఞ లేకా, శ్రీ శృంగేరి విరూపాక్ష శ్రీ పీఠాధిపతుల శ్రీముఖము కూడ నన్నటికే చేరియుండవలెను అందువలన తమ ముందు ప్రయాణము కూడ సుఖముగానే సాగ గలదని యాతదాశించెను. (నశ్వం)

కుంటూ సారంగంద్వారాచైకి, జల
పాతంపైపు పరిగెత్తాడు. సరిగ్గా
గుహద్వారం సమీపించేసరికి వెనక
పెద్దకేకలు వినిపించాయి. రాముడికి
ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు. చప్పున
జలపాతం పడేచోటకున్న ఒక పెద్ద
బండవెనక దాక్కున్నాడు. పెద్దగా
వాదించుకుంటూ రాక్షసులిద్దరూ
కొంత సేపటికి వచ్చారు.

“దొంగలేడూ, ఎవడూలేడు.
కలగని ఉంటావురా అబ్బయ్!”
అంటున్నాడు తండ్రి.

‘గాజు భవనం’

(23-వ పేజీ తరువాయి)

“లేదు నిద్రపోతున్నా అడుగుల
చప్పుడు వినిపించింది! ఇక్కడ
ఎక్కడైనా దాక్కుని ఉన్నాడేమో
వెతుకుదాం, నాకు మంచి ఆకలిగా
కూడా ఉంది!” అన్నాడు అతని
కొడుకు. కాని పెద్ద రాక్షసుడు బిస్సు
కోలేదు. “అసవసరంగా నిద్రపాడు
చేశావ్! దొంగ లేడూ, దొరా
లేడూ పడుకుందాం రా! శేపుమంచి

దేదైనా వేటాడి ఇస్తా లే!” అని
కోప్పడి వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.
రాముడు ‘అమృత్యు’ అనుకుని
జగురుతో రాజభవనంపైపు పరుగు
తీశాడు.

5

అతని మాటలు ఈ తడవకూడా
ద్వారంవద్ద రక్షకభటులు నమ్మ
లేదు! ‘భో, పొమ్మ’ని విదిలించి
వేశారు. రాముడికి లాభంలేదు,
పోదామనుకుంటూ ఉండగా అప్పుడే
పల్లకిలో అటువస్తున్న మంత్రిగారు
‘ఏమిటీ గొడవ’ అని అడిగారు.

గంటలో గాజుభవనం బీటు
పోయి మామూలుగా అయి
పోయింది!

నెలలో రాముడికి రాజుగారి
కూతురుని ఇచ్చి పెళ్ళి చేశారు.
పెళ్ళి జరిగిన వారం రోజుల్లో
రాముడు రాజుగారి సైన్యంలో ఒక
నాయకుడయ్యాడు.

ఒకరోజు సాయంత్రం రాముడు
కొండరు వీరులతో జలపాతంవెనుక
సారంగం చివర రాక్షసుడి మంది
రంలోకి వెళ్ళాడు. కాని అక్కడ
ముసలమ్మ ఒక్కరే ఉంది. రాజ
భవనం బాగుపడిందని విన్న రాక్ష
సుడు నిజంగానే దొంగ పడ్డాడని
గ్రహించి ఇంకక్కడ ఉండటం
ప్రమాదరమనుకుని ఎక్కడికో
చెప్పక వెళ్ళిపోయాడట. తనతోబాటు
జగురుచేనే వస్తువులు కూడా తీసుకు
పోయాడుట.

రాముడు ఆముసలమ్మని వెంటనే
తనతోబాటు వచ్చేసి, తన ఇంట్లో
ఉండమని అడిగాడు. తనకు తోడు
దొరకిందలి రాముడూ వాళ్ళ
అమ్మమ్మ సంతోషించింది. ★

వెంకన్న ఉత్తరం

నాప రామయ్య

వచ్చిందట అమ్మ-వచ్చిందట!

వెంకన్న వ్రాసిన-ఉత్తరమ్ము నేడు!...

చిన్నన్న ఆ జాబు
చదివి వినిపించంగ;
మేమది వినిచాల
మురిసి పోయామమ్మ!
మొన్నటితో పోతే
ముగిసి పోయిందంట!
రాతిరికి పయనమై
రై లెక్కు తాడంట.
చిట్టిపాపాయికి
చిలుక బొమ్మలు రెండు
మొన్ననే కొనెనంట
మూడు రూపాయలకు!
గొరక్కకూ, నాకు
గొనులు కొనెనంట;
పెద్దన్నకూ కథల
పొత్తములు కొనెనంట!
పెద్దన్న ఆ కథలు
కలియించి చెపుతాడు
మేమన్న డదివిని
మురిసి పోతామమ్మ!

వచ్చిందట అమ్మ-వచ్చిందట!

వెంకన్న వ్రాసిన-ఉత్తరమ్ము నేడు!...

భించారు. స్వతంత్రజీవితం గడుపుతున్నానని భృష్టి ఉన్నా, ఎందుకో ప్రశాంతంగా ఉండలేకపోతున్నాను. గడవిన జీవితం జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడల్లా ఎంతో బాధ కలుగుతుంది. అసలు నా పుట్టుకే రోత అనిపిస్తున్నది. ఆ వేళ్ళకులంలోకాక, మరేకులంలో పుట్టి నా జీవితాని కొక విలువ ఉండేదేమో! ఒకరికి గృహీణిగా ఉండి శుభాశంకతో అందరి స్త్రీలలాగానే గౌరవం పొందగలిగే అదృష్టానికి నోచుకోనందుకు బృధ యుము ఖరితపిస్తూ ఉంటుంది. తల్లి—అన్నా ఉన్నప్పటికీ నాకు కాళ్ళ కీడే చేశారునా మేలు చేయలేదు. ఆలోచిస్తే మీరొక్కరే నాకు అత్తయ్యలనిపిస్తూంది. విజం కూడా అంతే! ఎవ్వరూచేయని మహిమకారం నాకు చేశారు మీరు. ఇప్పుడు నాకు వేరే ఆలోచన లేమిలేవు. ఏదైనా ఆలోచిస్తే మీ—నా పరిచయం గురించే. . . . మీ పాదాలముందు జీవితం గడచిపోతే బాలనిపిస్తూంది. కానీ, నా కంటటి అదృష్టం లేదని కూడా తెలుసు. అనాటి సంఘటన తలచుకుంటే ఇప్పటికీ ఏదో దివ్యానుభూతి కలుగుతుంది. మీ క్షేమం తెలియచేయండి. . . ఇక్కడికి ఎప్పుడైనావస్తే, మీ దర్శనభాగ్యం కలుగవెయ్యండి”

రాజారావు ఉత్తరం ముడిచి లాల్పేటలో పెట్టుకొని మళ్ళీ రాట్నంముందు కూర్చున్నాడు. పని మందకొడిగా సాగుతున్నది. అతని ఆలోచనల్లో అతివేళే ఉత్తరంలోని పంక్తులే సరిభ్రమిస్తున్నాయి. ఆమె వ్రాసిన విషయాలు ఎంతో సహజంగా అనిపించాయి. ఆరాత్రి అతివేళిఇంటి జరిగిన సంఘటన, ఆమె మందరరూపం కళ్ళముందు కదులాడాయి. “ఏమిటి తనకి లాల్పేట?” అనుకున్నాడు. ఏకాగ్ర చిత్తంతో రాట్నంమీద నూలు తీయలేకపోతున్నాడూ దానిని క్రక్కకు పెట్టివేశాడు.

హియంత్రం నాలుగుగంటలైంది. హెన్రీకూలంతా త్రివర్ణ పతాక తోరణాలతో అలంకరించారు. తాడున్నీకరులో దేశభక్తి గీతాలు వినిపిస్తున్నాయి. పూర్ణాని జనమంతా అక్కడ సమావేశమయ్యారు. లలిత, కమల, “మా తెలుగుతల్లికి మల్లెపూదండ” గీతం పాడారు.

హెన్రీకూలు ప్రధానోపాధ్యాయుడు మైకుముందు నిలబడి “శుభో జనులారా! ఈనాడు మనకు గొప్ప సుదినం. ఎన్నికలలో మన నియోజకవర్గం నుండి ఎన్నికైతే నరసింహాపుగారిని, పోలయ్యగారిని గౌరవించుకునే సదవకాశం మనకు కలిగింది. ముఖ్యంగా వీరిద్దరూ ఈ పూరివారేకావడం మరొక విశేషం. మూర్ఖవంధ్రుల్లా వెలుగొందే వీరినిగూర్చి సరిచయం చేయవలసిన అవసరంలేదు. ఉభయులు మన నియోజకవర్గంలోని ప్రజలకు కావలసిన ప్రయోజనాలు కల్పించగలరనడంలో సందేహంలేదు. కానీ ఒక్కటి మాత్రం మనమి చేస్తున్నాను. రాజారావుగారి కృషి ఫలితంగా మూర్ఖమిక పాతకాల ఉన్నత పాతకాల అయింది. వారి కృషి ఫలితంగానే మరొక మూర్ఖమిక పాతకాల వెలనడం అందరికీ తెలిసిందే! మన జిల్లాకు ఒక కళాశాల లేకపోవడం చాలా కొరతగా ఉంది. ఆ కొరతను సరసింహాపుగారూ, పోలయ్యగారూ తీర్చడానికి కృషి చెయ్యాలి అని మనమి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు రాజారావుగారు మాట్లాడుతారు.” అని ఆయన కూర్చున్నాడు.

ఆదర్శాలు-ఆంతర్యాలు

(21 వ పేజీ తరువాయి)

“అధ్యక్షా! సోదర సోదరీమణులారా! . . . ఇది ఉపన్యాసాలకు సమయంకాదు. అయినా ప్రధానోపాధ్యాయులవారు మాట్లాడమన్నారు. ఎన్నోళ్ళనుంచో ఎదురుచూస్తున్న ఎన్నికలు అయిపోయాయి. మన ప్రతినిధుల్ని ఎన్నుకున్నాం. వారిని గౌరవిస్తున్నామంటే మనల్ని మనం గౌరవించుకుంటున్నామన్న మాట. ఈ ఎన్నికలవల్ల కొన్ని అభిప్రాయభేదాలు ఏర్పడటం సహజం. అయినా వాటిని మనమంతా విస్మరించి మన ప్రతినిధులకు తోడ్పడాలి. ప్రధానోపాధ్యాయులవారు మన జిల్లాకు కళాశాల అవసరాన్ని గూర్చి పేర్కొన్నారు. మనకు కళాశాల లేకపోవడం వల్ల ఆసక్తిగల విద్యార్థులు ఇతరత్రా వెళ్ళవలసి వస్తున్నది. కొందరు మానుకోవలసివస్తున్నది. ఇత

చీవరకు నటరాజ గాననభ కార్యదర్శి ఆ వ్యాపారస్థుణ్ణి సభ్యుడుగా చేరటానికి ఒప్పించాడు. సంవత్సర చందా అతని దగ్గర వసూలు చేశాడు.

వ్యాపారి: - నా సభ్యత్వం వలన నాకు నంక్రమించే హక్కులు ఏమిటి.

కార్యదర్శి. (ఒక్క ఊరికి ఆలోచించి): నచ్చే ఏడాది కూడా చందా కట్టడం.

రామానంద్ (విజయవాడ)

త్రావెల్లి చదువుకోవడమంటే వ్యయ ప్రయాణ అతో కూడుకొన్నది. అందువల్ల మనకు కళాశాల ఎంతైనా అవసరమే. కానీ మనకు కళాశాల కానాలంటే మాటలతో వచ్చేదికాదు. మనం కొన్ని విరాళాలు పోగుచేస్తే ప్రభుత్వం కొంత విరాళంఇచ్చి, కళాశాల స్థాపనకు దోహదం కలిగించే ఏర్పాట్లు మన ప్రతినిధులు చేస్తారు. బృధయపూర్వకంగా నరసింహాపుగారిని అభినందిస్తూ, నాకుంటే కాస్త చిన్న వాడైన పోలయ్యను ఆశీర్వదిస్తున్నాను” అని చెప్పి రాజారావు కూర్చున్నాడు.

చలమయ్యగారు రాజారావుచెవిలో ఏదో చెప్పింది. సభలో గునగునలు ప్రారంభమయ్యాయి. మరి కొన్ని క్షణాలలో చలమయ్యగారు మైకు ముందర నిలబడేప్పటికి అంతా ఆశ్చర్యపడ్డారు.

“మహాజనులారా! మీ అందరి సంతోషంతో నేనూ పాల్గొనుచుండాలని వచ్చాను. ఇందులో మరేమీ ఎత్తులేదనీ, మీముందు నిలబడింది నెలకటి

చలమయ్యకాదనీ గుర్తించమని ప్రార్థిస్తున్నాను. నమర్దులై నవారిని ఎన్నుకున్నందుకు సంతోషిస్తున్నాను. బృధయపూర్వకంగానే మా అన్నగారైన నరసింహాపుగారిని, ప్రజల మనస్సి అయిన పోలయ్యను అభినందిస్తున్నాను. నా తపాలను క్షమించమనీ, గత స్వర్ణల మరచిపోయి నన్ను తమవాడైగా భావించమనీ కోరుతున్నాను. వారు చేయబోయే ప్రజాకార్య కలాపాలకు నా సహాయం ఎల్లప్పుడూ ఉంటుందని మనమి చేస్తున్నాను. మన జిల్లాకు కళాశాల కొరతను తీర్చడానికి అందరం ప్రయత్నించవలసిందే! నేనూ కళాశాలకై వెయ్యిమూటపడబోయే విరాళం ఇస్తున్నాను” అన్నాడు. సభలో కరలాశభ్యులు చెతరేగాయి.

తరువాత నరసింహాపుగారూ, పోలయ్య తమ కీచ్చిన గౌరవానికి యధోచితమైన సమాధానాలు చెబుతూ, కృతజ్ఞతలు తెలిపారు.

“విజానికి ఈ గౌరవం నాకుకాదనీ, నన్ను ఇంత వాడినిగా తయారుచేసిన రాజారావుగారిని నేను భావిస్తున్నాను” అన్నాడు పోలయ్య.

ప్రధానోపాధ్యాయుడి కృతజ్ఞతలతో సభ ముగిసింది. తరువాత ముఖ్య అతిథులకు విందు జరిగింది.

మునేరు నిర్మలంగా ప్రవహిస్తున్నది. చల్లటి గాలి మందమందంగా వీస్తున్నది. పున్నమినాటి చంద్రుడు మింటిలో వెలిగిపోతున్నాడు. ఆ వెన్నెలలో ఇసుకలో రాజారావు వెల్లడిల పడుకొని ఆకాశంలోకి చూస్తున్నాడు.

“తను ఈ పూరు వచ్చినవని అయిపోయింది. మనకి, మనకి మధ్య ఇసుకతెరలు ఏర్పడకుండా చేసి, అవ్యాజమైన ప్రేమను, బాధాస్థి, పునః ప్రతిష్ఠించడానికి కాదుకాదు కృషి చేశాడు. తను చేయదలచుకున్న ప్రతి పని నెరవేరింది. పోలయ్యను ప్రజా ప్రతినిధిని చేద్దామనుకున్నాడు. చేశాడు. అతివేళికి పుతంత్రమైన జీవితం కల్పిద్దామనుకున్నాడు. కల్పించాడు. నరసింహాపుగారూ, చలమయ్యగారూ మధ్యఉన్న కక్కలకు మంగళగీతం పాడించి చేయి చేయి కల్పించాడు. అంతా భగవదనుగ్రహం. తాను చేయబోయే ప్రతి పనికి వెనుక ఒక సత్యం ఉంది. నల్కాన్ని ప్రేమించాడు భగవంతుడు—ఇందులో తన ప్రతిభ ఏముంది?” అనుకున్నాడు రాజారావు.

“ఇంక తన కిక్కడేముంది ? . . . నాన్న వడే వడే ఉత్తరాలు వ్రాస్తున్నాడు రమ్మని. తను వెడు తున్నట్టు చెబితే పోలయ్య కదలనిస్తాడు ? తన పెళ్ళి అయిందా ఉండమంటాడు. . . . పోలయ్యకు తగ్గదే కారద. . . . ఆమె అసలు ఒప్పుకోదు వెడతానంటే. . . . తను వెళ్ళిపోతున్నట్టు తెలిస్తే లలిత ఏమనుకుంటుంది ? . . .

క్రమంగా అతని ఆలోచనల్లోకి అతివేళి వచ్చింది. “అతివేళి లేకపోతే ఆరోజు పోలయ్య— తనూ ఏమైపోయేవారూ ? . . .

ఇంతలో ఎవరో వస్తూన్నట్టు పాడగట్టింది. . . . లేచి కూర్చున్నాడు రాజారావు.

“ఊరంతా వెతికాను మీకోసం. . . ఇక ఇక్కడే తప్పకుండా ఉంటారనివచ్చాను” అన్నాడు పోలయ్య కూర్చుంటూ.

మంచి వున్నకాలు

జీవిత రహస్యములు:- మీ దాంపత్యసుఖానికి అనేక కామ సూత్రాలు:- ఈ 3-50 యువతి - స్త్రీలను గురించి అనేక కుతూహలానిష్ఠులైనారు. ఈ 3-50 సంతానము - గర్భనిరోధానికి 60 సమీప సులభ మార్గాలు. ఈ 3-50

జీవుల రహస్యములు:- వ్యాపారంలో లక్షలు సంపాదించే అనేక కొత్త మార్గాలు ఈ 6-00 ఉపాధిగదర్శిని:- మనదేశంలోని అన్నిరకాల ఉద్యోగాలు, అర్హతలు, పొందే మార్గాలు ఈ 5-00

జీవజ్ఞానము:- శరీరానంతరం ఆత్మను - గురించిన సమీప శాస్త్ర పరిశోధనలు ఈ 2-50 జోష్టు ఖచ్చులుచిత్రం. క్రింది ఎడమకు ద్రాస్తే ఏ ఏ. పోస్టు ద్వారా మీయింటికి పంపబడును.

దేశీయ ప్రచురణలు నిలబాటు అండ్

యాలక్కాయ, అపంగమ
తాంబూలములకు
యిప్పుడు అక్కరలేదు.

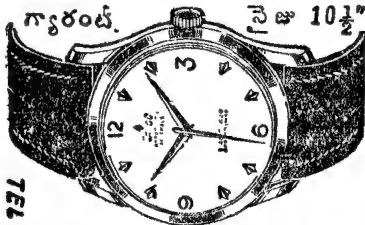

సుగంధ ద్రవ్య సముదాయము
అన్ని కింజాకాల్లలో దొంగకును.
కిరీకొల్లలో వాడబడుచున్నది.
నానాకాస్మటిక్కు, విజయవాడ-2.

సగంధరకంబు తక్కువకే

15 రోజుల వరకే

వాటర్ ప్రూప్, పాక్ ప్రూప్, స్విస్
నిర్మాణం. 10 సంవత్సరములకు
గ్యారంటీ. ప్రైజ్ 10 1/2"

జ్యూయర్ కోమ దు. 380 38.
15 జ్యూయర్స్ కోమ దు. 390 48.
17 జ్యూయర్స్ కోమ దు. 480 58.
21 జ్యూయర్స్ కోమ దు. 420 68.
వైద్యపరిచయ పరిమిత రోడ్లగోడ కేసు
నిమిషం దు. 5/- అదనం కలిపి ఉప్పులు
దు. 2/- ఏతెంట్లు కావరను. కేంద్రా కోసం
ప్రాయం.

ASHOK WATCH HOUSE,
1/5 Banaji St, BOMBAY-1

ఆదర్శాలు-ఆంతర్యాలు

"ఎందుకుపోలయ్యా ?"

"విందుపూర్తి కాకుండానే మీరు వచ్చేశారు. . . .
ఒంటరిగా కూర్చుని ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారెక్కడ?"

"ఏంటేదుపోలయ్యా ! . . . వెన్నెల పోయి
ఉంది. . . కాసేపు ఏటిఒడ్డున కూర్చుందామని
వచ్చాను."

"దా! రాత్రయింది. . . వెడదాం పదండి.....
మీరు ఎక్కడకు వెళ్లారోనని శారద కూడా కంగారు
పడుతున్నది."

"ఇంక ఇప్పుడేం భయంలేదుగా పోలయ్యా!"

"మీదయవల్ల అన్నీ నవ్వంగానే జరిగాయి. దొరల
కిద్దరికీ మళ్ళీ పొత్తుకుదిరి, చుట్టూ ఉంటారని
పూర్వో ఎవరూ అనుకోలేదు. . . మీరు పూరి
నాతావరగానే మార్చివేశారు. . . నిజంగా మేమంతా
మీకు ఎంతో బుణపడిఉన్నాం" అన్నాడు పోలయ్య.

"సరిస్తేతులు అలా కలసివచ్చాయి. ఇంగురో నేను
కేసిందేముంది పోలయ్యా! . . . ఇక నా బాధ్యత
శీరిపోయింది. . . రేపు పూరికి వెడదామని అను
కుంటున్నాను" అన్నాడు రాజారావు.

"ఏమిటి ? . . . పూరికా?" అత్యవధానము
పోలయ్య.

"ఎందుకంత అత్యవధతావు పోలయ్యా.....
మా నాన్నగారు రమ్మని ఎన్నిసార్లు వ్రాశాడో నీకు
తెలియదా?"

"నిజమే అనుకోండి.....కాని ఇప్పుడే ఏం
తాండర వచ్చింది?"

"ఇక నేనుండిమలుకు చేసేదేముంది?"

"అంటే మీ ఉద్దేశం ఈ పూరినుంచి శాశ్వ
తంగా వెళ్ళిపోదామనా?"

"అవును పోలయ్యా!"

పోలయ్య ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.
రాజారావు వెన్నెలలో పొలమరుగులా నిర్మలంగా
ప్రవహిస్తున్న మునీరువంక చూస్తున్నాడు.

"అయినో లలితమ్మగారిని ఏంవేద్దామనుకున్నాను"
పోలయ్య. . . అమె నాకు శిష్యురాలింటిది.
ఇందిరకు ప్రైవేటు మార్పుగానే కుదిరినా, లలి
తకు కూడా అప్పుడప్పుడు సాతాలు చెప్పేవాడిని.
సుందరమైన వస్తువు కనిపించినప్పుడు ప్రదానితుల
మనడం సహజం. కాని. . . ." అని మాట పూర్తి
చేయకుండానే పూరుకున్నాడు రాజారావు.

"మరి ఆరోజు లలితమ్మగారికి జ్వరమొస్తున్న
దని శాయిలు చెప్పగానే ఎందుకంత కలవరపడ్డారు?"

"నీతల ఎవరో పగలకొట్టినప్పుడు నే నెందుకు
ఆందోళనపడ్డానో, లలితకు జ్వరమొస్తున్నదని తెలిసి
కూడా అందుకే ఆందోళన పడ్డాను."

పోలయ్య మళ్ళీ ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"ఈయనను అర్థం చేసుకున్నాననుకున్నాను....
ఇదేనా తను అర్థంచేసుకుంది? మరి ఇందిరమ్మగారు,
శారదా కూడా లలితమ్మగారు ఈయనను ప్రేమి
స్తున్నదని చెప్పారే!" అనుకున్నాడు పోలయ్య.

"ఏమిటి పోలయ్యా. . . ఆలోచిస్తున్నాను" అని
ప్రశ్నించాడు రాజారావు.

"ఏంటేమి. . . లలితమ్మగారిని గురించే ఆలో
చిస్తున్నా"

"అమెకేం ఫరవాలేదు. . . నరసింహప్పగారు
మంచి సంబంధమే నిర్ణయించారు"

"కావచ్చు. . . కాని అమె ఇష్టపడవచ్చుడా?"

"అన్నీ నవ్వంగానే జరుగుతాయి పోలయ్యా. . . .
సరే. . . ఇంక లే వెడదాం" అంటూ రాజారావు
లేచాడు.

ఇద్దరూ అలవోకగాఉన్న వెన్నెలలోంచి మౌనంగా
నడుస్తున్నారు.

* * *

తెల్లవారింది.

ఎంతకీ రాజారావు గదిలోంచి లేచిరాకపోయేపు
టికీ పోలయ్య "బాబుగారూ" అంటూ తలుపు
వెల్లుకొని లోపలకు వెళ్లాడు. . . . గది బోసిగా
వుంది. రాజారావు, టెడ్డింగు, పెట్టె కనిపించలేదు.
బల్లమీదవున్న కాగితంమీద పోలయ్య దృష్టి పడింది.
గబగబా చదివాడు.

పోలయ్య !

నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. . . బహుశా ఇంక రాలే
నేమో! నీవు ఈ ఇంట్లోనేఉంటూ, మా పొలం వ్యవ
హారం కూడా నీవే చూడాలి. నేను చేయబోయేదాని
మీ రెవరూ హద్దించలేరు. . . నంగతులు తరువాత
నీకే తెలుస్తాయి"

"శారద. . . శారద" అంటూ పోలయ్య ఆ
కాగితం తీసుకొని గదిలోంచి ఇవతలకు వచ్చాడు.
వారం రోజులు గడిచాయి!

అనాటి వారానాటికీ చూసి ఆ ఊరిజనం
ముఖ్యంగా నరసింహప్ప, చలమయ్య, పోలయ్యలు
అత్యవధతావు!

రాజారావు అలవోకగా వివాహం చేసుకున్నట్లు
వార్త ప్రచురిస్తూ, వాళ్ళిద్దరి ఫోటోలు కూడా
అచ్చువేశారు పత్రిక వాళ్ళు.

నలుగురూ నాలుగు ిధలుగా అనుకున్నారు.

"శారద ! . . . మనం వెళ్ళి వాళ్ళను తీసుకు
వద్దామా" అన్నాడు పోలయ్య.

"అంతకంటేనా" అంది శారద !

(అయిపోయింది.)

పున్నా అని ఆశ్చర్యపడకండి! నేను నా కర్పూర కొంతమందిని చూశాను) ఇటువంటి ఆదవాళ్ళని చూస్తుంటే తాతయ్య అన్నమాటలు జ్ఞాపకంవచ్చి నవ్వు వస్తూ వుంటుంది నాకు.

ఇట్లా పున్న నగల్ని దిగిసుకుంటే నగలకుపున్న విలువా, మనిషికి అదివరకుపున్న అందం కూడ వణిస్తుంది. ఇటువంటి వాళ్ళని చూస్తుంటే తమ భాగ్యన్ని ప్రదర్శించటం కోసమే అట్లా తయారవుతున్నారా అనిపిస్తుంది. చాలా సాములు (ఏడు వారాల నగలా) పున్నయ్యనుకోండి! ప్రతిసారి తలోక రకం సాములు, తగ్గన్నీ వేసుకుని, ప్రతిసారి మార్చి పెట్టుకుంటుంటే నలుగుర్లోనూ మనం ఆశించే గొప్పి లభిస్తుంది, అలంకరణా బాగుంటుంది. అట్లా చెయ్యటంవల్ల ప్రతిసారి క్రొత్తరకం నగలు చేయించి పెట్టుకున్నట్లు అందరికీ భ్రమ కలిగిస్తుంది. అంతే గాని పున్నని సాములు ఎక్కడికెళ్ళినా దిగిసుకుని వెళ్ళితే యేమాత్రం బాగుండదు! నగలు ఎంత ఎంత ఎక్కువగా పెట్టుకుంటే అంతగా ఆదవాళ్ళని మెచ్చుకునే రోజులు ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయిస్తే.

అయితే ఇప్పుడుమాత్రం ఆదవాళ్ళు విపరీతంగా నగలు చేయించుకోవటంలేదా? పెట్టుకోవటంలేదా? మరి నగలు ఫాషన్ కాదంటారే? అని ఎవ్వరైనా అడగొచ్చు. ఎందుకు చేయించుకోరు! ఆదవాళ్ళకు నగలమీద నవాజుమైన మక్కువ ఇప్పుడుకూడా మరికొన్ని తరాలు గడచినా పోదు. ఇప్పుడూ ఎప్పటి 'ఫాషన్' ప్రకారం అప్పుడు ఆ రకం, నగలుమార్చి చేయించుకునేవారూ పున్నారు తాపాతునుబట్టి. అట్లాగే పున్న బాలుగు రకాల సాముల్ని మార్చివేసుకుంటూవుంటారు ఆకర్షణీయంగా వుండేట్లుగా.

మరొక విషయం! బడికివంటి పిల్లలకుమాత్రం నగలు పెట్టటం యేమాత్రం క్షేమకరమైన విషయంకాదు. ఈ చదువు చిన్న పట్టణాలలో కూడా నగల దొంగతనాలు, వాటితోపాటు పిల్లల్ని కూడా ఎత్తుకు

న గ ల మో జు

(20-వ పేజీ తరువాయి)

వెళ్ళటంవంటి ప్రమాదాలు విపరీతంగా జరుగుతున్నాయి. పెద్దవాళ్ళయినా ఒంటరిగా వెళ్ళేటప్పుడు ఎక్కువగా నగలు పెట్టుకుంటే ప్రమాదాలకొకటా తారా.

అసలు 'ఉత్తరదేశంవారు' నగలే వేసుకోరు. ఉన్న నగలు 'బాంక్'లో దాచి, శుభ నమయాల్లో మాత్రమే వేసుకుంటారు.

సరే! ఇంతవరకు స్త్రీలకు-నగలకూ పున్న అవినాభావ సంబంధం గురించి చర్చించినా, ఇక స్త్రీలకు ఈ నగలమోజు ఎంతవరకు వుండాలి? అనేదే చర్చ వియోజము.

మగవారు తెలివితక్కువగా ఆడవానికి నగలు చేయించరు. కొంతడబ్బు ఆడదాని నగల రూపంలో దాచినట్లా వుంటుందనీ, అవదల్లే మరేదీ గణితక పోతే 'నగలే' అమ్మి అడ్డుకోవచ్చనీ అందరి వూహా కూడాను. అట్లాగే ఆడదానికి నగలు కేవలం అలంకారం కోసమే కాకుండా ఆస్తితో సమానం. ఉద్యోగాలుచేసే ఆడవాళ్ళకి ఫరవాలేదుగాని, అటు చదువ తేక, ఇటు ఇతర జీవిత ఆధారమూలేక 'అబల'గావున్న స్త్రీకి ఆభరణాలు అవదల్లే అడ్డుకునే ఆధారం. అవి అమ్మకునికొంతలసరాసాపాదగలరు అటువంటి స్త్రీలు 'జీవితంలో స్త్రీ అన్నిటికన్నా డబ్బునూ, నగల్నే ఆధికంగా ప్రేమిస్తుంది' అని తీర్మానించారు కొందరు మగవారు. అది వచ్చి అబద్ధం. భర్త త్రాగుబోతైనా, తనని నానా హింసలపాలుచేసినా, అతడు జబ్బులకు గురిఅయినప్పుడు తన నగల్నే అమ్మి అతడి ప్రాణాన్ని నిలబెట్టిన ఆడవాళ్ళూ వున్నారు. ఆర్థిక పరిస్థితులు సరిగ్గా లేక, భర్తకు ఉద్యోగమూలేక ఇబ్బందుల్లో వున్నప్పుడు భర్త అమ్మలానికి ఇన్నవడకపోయినా తన నగల్ని వంటోషంగా తీసియిచ్చి ఇల్లు నిలిపిన అతివలు కొద్దిలు.

ఇటువంటివారేగాక 'నగల్ని' మూఢంగా ప్రేమించే కొద్దిమంది స్త్రీలు లేకపోలేదు. ఇంట్లో పరిస్థితులు సరిగ్గా లేకపోయినా 'నాకేం పెట్టారు! సాములు చేయించారా? చీరలు కొన్నారా? ఇది నా దొర్బాగ్యం' అని సాధించేవాళ్ళని నే నేరుగుదును.

'అవును! సంపాదించటం చేతగాక నా నగల్ని అమ్మి ఇల్లు గడుపుతున్నారా. అమాత్రం అభిమానం లేకపోతేనరే!' అని తగవుపెట్టుకునేవారూ వున్నారు.

ఒక వైపున భర్త చావు బ్రతుకుల్లో వుండి, డబ్బులేక నగలు అమ్మవలసివస్తే 'అమ్మో! నా నగలు అమ్మటానికి వీల్లేదు. ఆ తర్వాత నా గతేమిటి?' (అంటే ఆయనపోయిన తర్వాత అది అర్థం) అని మూఢంగా ఆలోచించే స్త్రీలు వున్నారు.

అయితే ఇట్లా 'నగల్నే' అత్యధికంగా ప్రేమించే స్త్రీల సంఖ్య చాలా తక్కువ. ఆడవాళ్ళకు నగలంటే సహజంగా మోజే! అయితే పరిస్థితుల్నిబట్టి ఆడ వాళ్ళు డబ్బువుంటే వదిలరకాల నగలు చేయించుకున్నా గలరు. అపునరమయితే అన్నీ త్యజించనూ గలరు. 'అవే' ప్రాణం అనుకునేవారు 'మనం పుట్టటమే డబ్బుకోసం పుట్టాం' అనుకునే రకాలు మాత్రమే నగలు! అబ్బ! నగలు! నేకేలేనే చేయించుకుం

దామా? గాజులు చేయించుకుందామా? లేకపోతే ముత్యాల దిద్దులు కొనుక్కుందామా? ముత్యాల నేకేలేనే తీసుకుందామా! అని ప్రతి క్షణం అందరం ప్రణాళిక వేసుకుంటూనేవుంటాం. (మనస్సులోనే లెండి!) అయితే మనస్సునుమాత్రం అదుపులో పెట్టుకుని, అదిఎదురు తిరక్కుండా, అతిగాముందుకు సాగకుండా చూసుకోటం మనకే శ్రేయస్కరం.

నగలన్నిటికన్నా, స్త్రీలసహజమైన సౌందర్యమే పెద్ద నగ. ఆ తర్వాత శీలసందర్భో తులతగానే నగలేదు ప్రపంచంలో. అందుచేతనే నగలులేని ఆడవాళ్ళు 'అయ్యో' అని బాధ పడల్సిన అవసరమూలేదు. నగలు అతిగా వున్నవారు మిడిసి పడల్సిన అవసరమూలేదు. ★

చదువులూ-పనిపాటలూ

(20-వ పేజీ తరువాయి)

లేదేమోకాని మనవేపు చిన్న పూళ్ళలో ఎక్కువగా వుంది. ఏడాదిక్రితం అనుకుంటూ మా అన్నయ్య పెళ్ళి అవుతోంది. మావాళ్ళంతా గంధం కుంఠం అవీ హడావిడిగా అందరికీ యిచ్చేస్తున్నారు. నాక్కూడా ఏ దేనా చెయ్యాలనిపించింది. వెంటనే మా చిన్నక్కయ్యచేతలో గంధంగిన్నై తీసుకొని నలుగురు ముత్తయిదువులకి యివ్వటం మొదలెట్టాను. "ఏవమోయ్ కాస్త ఆ కొంగు దొప్ప. లేక పోతే ఎవరేనా పట్టుకోడానికి రావాలి" ఒక పక్క నుంచి వచ్చింది ఓ మిసరు. సరే తమాషాకిలే అని ఊరుకొన్నాను. ఆ తరవాత తెలిసింది "నేను గంధం యివ్వటం గురించి పిన్నిగార్లందరూ గోల పెట్టేరని. ఇంతలో ఒక అత్తయ్యగారందుకొని "అవునే కోడలా అంత పెద్దచదువు చదువు తున్నావు గంధం యివ్వటం రాకూ లేక సిగ్గుచేతనా అలా యిస్తున్నావ్" అంది. ఒళ్ళుమండి నేను "మా చదువులో గంధం ఎలా యియ్యాలి, బాట్టెలా పెట్టాలో చెప్పండి అత్తయ్య గారూ" అన్నాను.

ఇలా ఉంటాయి చదువుకున్నపిల్ల అవస్థలు. దినంతటికీ కారణం మనలో ఆడపిల్లల చదువు తక్కు

వగా ఉండటమేకాక మన ఆడవాళ్ళకి ఈర్ష్యా సూయలు ఒక పాలు ఎక్కువ ఉండటము. తమ పిల్లలు చదువుతున్నారే ఎదుటివారిగురించి అనందే ఉండలేరు కొందరు. అసలు మనం చేస్తున్న పాఠాపా టేమిటంటే చదువునుంచే అన్ని గుణాలు వస్తాయనుకోడం. చదువు బంగారానికి మెరుగు లాంటిది మాత్రమే. మనిషిలో మంచి గుణాలుంటే చదువువల్ల విజ్ఞానవంతులై మంచితనం కనపడు తుంది. అదే మూఢ్మతై, ఎప్పుడూ ఏదో చెడు చూసేవారికి చదువు ఆ చెడుకే సుఖపు మార్గాలు చూపెడుతుంది. నాకు తెలిసిన ఒకమ్మాయికి చదువుకుంటున్నప్పుళ్ళూ నేను చీరలన్నీ డబ్బిన్నీ సాయంచేస్తా ఉండేదాన్ని. ఆ పిల్ల చాలా గర్వి అవీ అవసరం తీరాక మనమెహం చూడదనీ ఆ పిల్ల అన్నావాళ్ళూ చెప్పేవారు. నే నవేమీ లక్ష్య పెట్టలేదు. చివరకి గోళ్ళకి వేసుకునే రంగుగర్మ నుంచి సరదాపడతే యిచ్చేదాన్ని. ఆపిల్ల ఎవో. ఏ. పాసయింది. ఈ మధ్యనే ఉద్యోగం కూడా అయింది. అంతే మరి ఆ పిల్లకాని లిల్ల భర్తకానీ మాకొక ఉత్తరమైనా రాయలేదు. మరి దీన్నేమంటారు? ఉన్నత విద్య సభ్యసించిన ఆ పిల్లకి మర్యాద తెలిదా? అందుకే మనం ఎవరైనా అనదల్చుకొంటే వాళ్ళనే లనండికానీ వాళ్ళు చదువుననకండి. చదువుకి, మనిషి గుణాలకి ఎక్కడా సంబంధంలేదు. కాబట్టి చదువు కన్న పిల్ల అని ఆనరుకదా యిక మీద ! ★

'ఏం గ్రాడ్యుయేట్, నమంగా పేవరేనా చదవరు' అంటాడు తండ్రి. ఎవరిమాట వింటుం దాపిల్ల? ఇహ ఎక్కడికేనా పేరంటానికి వెళ్ళిం దనుకోండి. ఈ పిల్ల కొంచెం నలుగురితోను తిరగటంనుంచి పోటీగా మాట్లాడితే "దీనికి ఆ చదువు గర్వం చూడూ! మహా విదసివడుతున్నాది" అని అంటారు. అని ఊరుకొంటారా? లేదు! "ఏవ మోయ్ కోడలుపిల్లా వచ్చున్నం ఎప్పుడు పెడ తావ్" అని నిలదీస్తారు. ఆ విషయం ఆ పిల్లకేం తెలుస్తుంది? ఆ పిల్ల తలి తండ్రుల నడగాలా ప్రశ్న.

"మా కాలంలో అయితే ఈ వయస్సుకి యిద్దరు పిల్లల తల్లి అయేవాళ్ళు" అని ఒకళ్ళూ, "ఏమిటో పిన్నిగారూ ఈ కాలంవాళ్ళమయినా మా కిలాటివేం తెలిదు ముమంజీ. ప్రేమలనీ, పెళ్ళిళ్ళనీ. ఈ సిని మాలు కొనేదిస్తున్నాయి" అని సాగిగిస్తుంది ఈమధ్యలో పెళ్ళయి చదువు తనకి లేకపోయిందే అని మనస్సులో ఈర్ష్యతో. ఈ పోరు పడలేక పేరంటా లకి వెళ్ళటం మానుకొంటారీ పిల్లలు. అదీ కూడా మళ్ళీ తప్పే. "పేరంటానికి వస్తారమ్మా ఈకాలం పిల్లలు? ఏదో పార్టీలనీ, డిన్నర్లనీ అంటే వో మొగ ఆడ వూసుకు తిరగమంటే ఎగిరిగంపేస్తారు. గనీ" అని అతిసుళువుగా అనేస్తారు. ఈ కాలంలో కూడా యిలా అనేవాళ్ళున్నారా అని అడుగు తున్నారాకదా? మద్రాసు, హైదరాబాద్ లాంటి పట్టణాల్లో ఆడవాళ్ళు చదువుగురించి చెప్పుకోటం

తీరింది. ఆ పళంగా ఆహ్లాదం కొంతమంది అడ్డు
నడి, ఆ నటుడికి ఇదివరకే పెళ్ళయిపోయిందని,
ఇద్దరు పిల్లలు కూడా పుట్టారని, కనుక వద్ద నిర
తనవ్రతం చేసినా లాభంలేదని బోధపరిచాక ఆ మహ
త్కార్యంమండి విరమించుకొంది. కానీ తీవ్రమైన
ఈ ఆశాభంగం సంతాపంతో, ఈ జన్మలో కాకపోతే
మానే, వచ్చే జన్మలోనైనా ఆ సినీ హీరోకి భార్యగా
జనించవలెనని ఏడుకొండలవాడికి మొక్కుకుంది.

ప్రస్తుతంలో ఆమె చేసుకోబోయే అబ్బాయికి
కొన్నెనా సినీమాకళ, హీరోకళ లుండాలని పట్టు
బట్టింది. రామస్వామిగారు తెచ్చిన ఫోటోచూసి,
“ఇదేమిటి నాన్నా! ఇలా వున్నావీ అబ్బాయి?” అని
అడిగింది. మొగంమీదకి వచ్చుచుంటూ, లాల్చీ జీర
లున్న కళ్ళతో వున్న ప్రసాద్ ఫోటో ఆమెకంటనచ్చ
లేదు. అతనిలో ఆమెకు ఏ సినీమా యాక్టరు పోలికా
కన్పించలేదు.

“అదేమిటమ్మా! ‘దేవదాసు’లో దేవదాసులా
గున్నాడుకదా ఈ అబ్బాయి” అన్నారు రామస్వామి
గారు.

“వో! దేవదా!” అంటూ పార్వతి దేవదాసును
చూసినట్లు చూసింది వద్ద ఆ ఫోటోవేపు. ఆమెకు
వెంటనే ప్రసాద్ నచ్చడం, అతన్ని ప్రేమించడం
జరిగిపోయింది.

సినీ హీరోయిన్ లా సిగ్గు నటించు, ‘వాన్నా
ఆయనెప్పుడు వస్తారు!’ అంది వద్ద. అప్పుడొక
ముఖంలో భావాన్ని పోల్చడానికి తగిన హీరోయిన్,
సినీమారంగంలోకి ఇంకా రాలేదని చెప్పింది.

అప్పుడే ‘అనంద శైలం’ రాగాలాపన ముగించి,
‘మధురానగరిలో’ పాట ఎవరి శైలిలో (అంటే
అరయక్కడా, చిత్తూర?) ఎత్తుకుందామో అని ఆలో
చిస్తున్న రామస్వామిగారు కూతురి ఆత్మక గమనించి
సమచిత నమాదానం ఇచ్చారు.

ఇక, కళ్ళికోట లాటరీ తియ్యడం, అందులో
తన పేరు—కలికంపేసి చూసినా —ప్రైజ్
లిస్టులో లేకపోవడం జరిగిందని తెలుసుకున్న ప్రసాద్
భిష్టనందనంతో ఇంటికి తిరిగి రాగానే రమాదేవి,
వద్ద ఫోటో అతని చేతికిచ్చింది.

ప్రసాద్ వద్ద ఫోటోచూసి మూర్ఛపోలేదుగాని
పిల్ల బాగానేవుందనుకున్నాడు. కానీ అతనికి కావల
సింది అందమైన అమ్మాయికాదు. డబ్బు.

“నా కెందుకక్కా! ఈ అమ్మాయి. మనకిప్పుడు
కావలసింది డబ్బు!” అన్నాడు ప్రసాద్.

“డబ్బు సంగతి సరేలేరా. ముందు పిల్ల నచ్చిందో
లేదో చెప్పు!” అంది రమాదేవి తమ్ముడితో.

“డబ్బు వచ్చేటట్లయితే, ఇంతకన్నా వదిరెట్టు
అందవికారంగావున్న అమ్మాయిని నానరే పెళ్ళాడు
తాను.”

“ఆ అమ్మాయి రామస్వామిగారి ఏకైక పుత్రిక.
ఆయన భార్యపేర సుమారు రెండు మాడు లక్షలు
ఖరీదుచేసి అన్నీవుంది”

“రైట్! వెంటనే ఆ అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసే
స్కూంటాను” అన్నాడు ప్రసాద్, ఎగిరి గంటేసి,
పుట్టాపాంతో.

ప్రసాద్ అంగీకరించినట్లు ఉత్తరం అందిన
తరువాత రామస్వామిగారు రెండు నెలల తరువాత
గని మంచి ముహూర్తంలేదని, అందుకని రెండు

నెలలవరకూ వోపికవట్టుమని వ్రాశారు. ప్రసాద్,
ఈ రోజుల తనకు భార్య ద్వారా రాబోయే రెండు
లక్షల రూపాయల్ని ఎలా వినియోగం చెయ్యాలా? అని
తీవ్రంగా ఆలోచించసాగాడు.

సత్యానందంగారి ఆముష్మికచింత వెరవేర్చడంకోసం
ప్రయంగా ఆ వరమేళ్ళరుడే వచ్చాడేమోనన్నట్లు
ఒకనాడు హిమాలయాల్నించి తిన్నగా వస్తున్న
‘యోగనంద సరస్వతి’ అనే యోగీశ్వరులు ఆహ్లాదం
వచ్చి, ఆహ్లాది దేవాయంతో బస చెయ్యడం జరిగింది.

యోగనందసరస్వతిగారు కోవెలలో దిగిన మరు
క్షణంలో వారి ఆగమవార్త వూరంతా గుప్పుమంది.
ఆయన సుమారు వందవీండ్లు పైగా సమాధిలోవుండి,
ఒక సంవత్సరంపాటు సమాధి చాలించి దేహాలన చేద్దా
మని బయల్దేరారు. ఆయన హిమాలయాల్లో, మానస
సరోవరం ఒడ్డున, ఒక గుహలో ఎన్నివందల ఏండ్ల
నుంచో తనమ్ము చేస్తున్నట్లు జనానికి తెలిసింది.
ఆయనికి అప్పటిద్దలూ వున్నాయని కూడా జనం
పసిగట్టారు. ఆయన అహారం తీసుకోరు. హిందీ
మాట్లాడుతారు. కొంతమంది శిష్యుల్ని తరించవలెనని
దానికి ఆయన బయల్దేరినట్లు తెలిసింది.

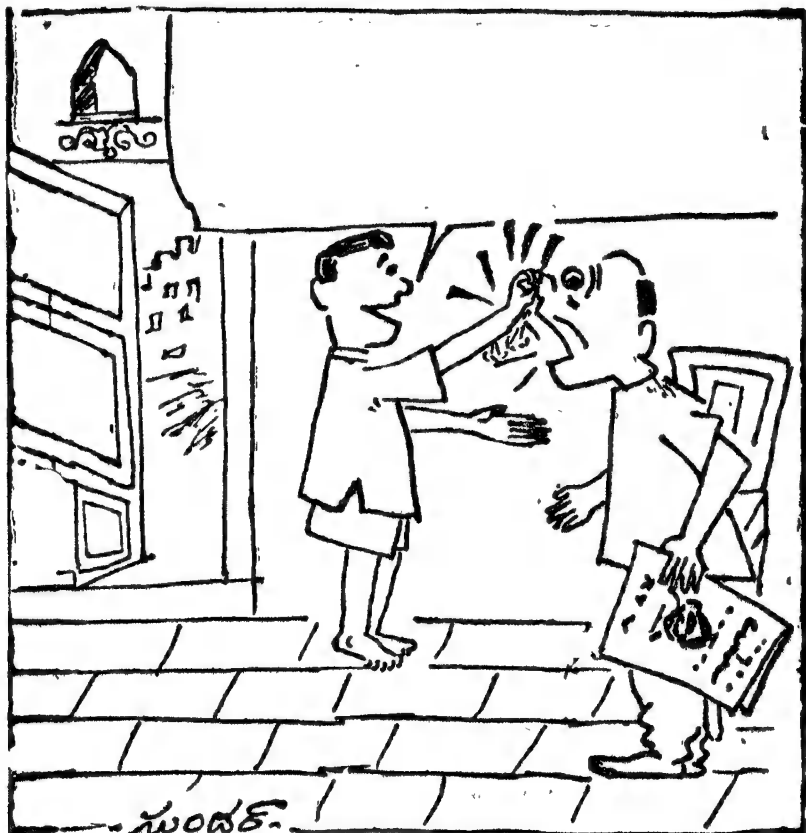
సత్యానందంగారు ఇది విన్నవెంటనే ‘సిరింజెప్పడు’
శంఖ చక్ర యుగమునే చేదోయి సంధించడు. . . .”
అన్నట్లుగా పరిగెత్తి వెళ్లి యోగనంద సరస్వతులకాళ్ళ

మీద పడ్డారు. ఆయన వెనక్కాలే మూర్తి కూడా వెళ్ళి
ఆయనకి సమస్కరించాడు.

యోగిగారు సత్యానందంగార్ని కల్యాక్షించారు.
ఆయన్ని అశిర్వదించారు. సత్యానందం వెంటనే
స్వామిజీ బస మార్చేసి తన యింటికివచ్చి తన ఆతి
థ్యం స్వీకరించాలని కోరారు. స్వామిజీ, తమ సత్యా
నందం ఇంటికివస్తే, తనకోసం అనేకమంది భక్తులు
వస్తాండడంవల్ల అతనికి ఇబ్బంది కలగచ్చునన్నారు.
సత్యానందం తనకు అందువల్ల ఏమీ ఇబ్బంది కలగ
దన్నారు. స్వామిజీ రోజూ భక్తులకు కొంత బోధ
చెయ్యాలన్నారు. సత్యానందం తనింటో కావలసి
సంత స్థలంవుందని, ఎంతమంది భక్తులు వచ్చినా
పరలాలేదని అన్నారు.

భక్తుడైన సత్యానందం పట్టుదలకి స్వామిజీ తల
యొగ్గక తప్పిందికాదు. అందులో సత్యానందంగారి
పక్కనున్న మూర్తి స్వామిజీకి హిందీలోనే నచ్చ
చెప్పాడు. మూర్తికి కొద్ది కొద్దిగా హిందీ వచ్చును.
స్వామిజీ సత్యానందంగారి ఇంటికి రావడానికి అంగీక
రించగానే, సత్యానందంగారు మూర్తిని కాచిరించు
కున్నాడు. వెంటనే ఇంటికివెళ్లి స్వామిజీ అభిషేకి
తగిన ఏర్పాటులు చెయ్యమన్నారు మూర్తిని.

మూర్తి ఇంటికివచ్చి రమాదేవిగారితో ఈ విష
యం చెప్పాడు. స్వామిజీ చాలా మహత్వం కలవాడని,

ఈ అయ్యగారు బాకీని ముక్కుపిండి మరియు వసూలు చేసుకరమ్మన్నాడు.

అందువల్ల ఆయనరాకవల్ల చాలా లాభముంటుందని చెప్పాడు. రమాదేవి ఎలాగైనా స్వామి ఆశీర్వాదం పొందితే ధనయోగానికి మలభక్తుల మార్గం దొరకదా! అని ఆలోచించింది. ప్రసాద్ కూడా స్వామిజీ ఆశీర్వాదంపొంది ఏలాగైనా డబ్బీస్ వే టక్కట్లు వాలుగు కొనాలని నిశ్చయించేడు. ఇంటిల్లిపాదీ స్వామిజీ రాకవల్ల తమ ఆశలు నెరవేరే నమయం వచ్చిందని అనుకున్నారు.

సత్యానందంగారు తమ మేడంతా స్వామిజీ అధీనం చేశారు. స్వామి రోజూ శరీర సౌలుతప్ప మరేమీ చేయవుకేరారు. వళ్ళు ఎప్పుడైనా తింటే తింటారు. విరంతరం భజన చేయిస్తూంటారు. శిష్యులుగా చేరదల్చినవారకి ఉపదేశం చేస్తారు. సాయంకాలం పూట రోజూ తమ హిమాలయ అనుభవాలూ, భగవంతుడి లీలలూ మొదలైనవన్నీ గురించి ఉపన్యాసాలిస్తూంటారు. ప్రొద్దున్న పూజ చేయిస్తారు. తరువాత నామసంగీతం, సాయంకాలం హారతి, రాత్రి భజనలు. వీటితో సత్యానందంగారి యిల్లు గొప్ప ఉత్సవ మందిరంలా తయారైంది.

స్వామికోసం వళ్ళూ, ఫలహారాలు తీసుకొనివచ్చే భక్తులకు ఎడతెరిపిలేకుండావుంది. సాయంకాలం స్వామి ఉపన్యాసం వినడానికి వచ్చే భక్తులకు సత్యానందంగారి యిల్లు చాలేదాడు. అప్పటికే 'మైకు'లు విర్రాటుచేసి స్వామి ఉపన్యాసం జైలుకు వినిపించేటట్లు కూడా చేశారు. అయినా జనం అనేకమంది నిరాశ పొందవలసి వస్తోంది. తగినచోటు దొరక్క సత్యానందంగారి ఇంటిముందు పెద్ద వందిర వేయించా

భక్తగురించి, భగవంతుడి గురించి వ్యాసు ఉపన్యసిస్తూంటే వింటున్న భక్తులు కళ్ళమ్మలు పిళ్ళకార్యేవారు. ఆయన ఒక్కొక్కవాక్యం చెప్పుతుంటే జనం వళ్ళువర్చిపోయేవారు. ఊళ్లో ఎక్కడచూసినా స్వామివారి తేజస్సు గురించి, ఆయన మహిమ గురించి ఆయన వాగ్దాటి గురించి పొగడ్తలే. సత్యానందంగారి యింటల్లో స్వామి బస చెయ్యడం, సత్యానందంగారి అదృష్టం అన్నార.

సత్యానందంగారుకూడా స్వామి ఆశీర్వాదంతో మోక్షాన్నిపొందేమార్గం తెలుసుకోవాలని నిశ్చయించారు. స్వామి కూడా సత్యానందాన్ని తరింపజేసే పుద్దేశంతోనే వున్నారు. ఆయనకు మంత్రతోపదేశం చేసి రోజూ ఆయనచేత సాధన చేయించటం ప్రారంభించారు. వారం రోజులయ్యేటప్పటికి సత్యానందంగారు, స్వామి చెప్తున్న సాధన చెయ్యటం చాలా కష్టమని గ్రహించారు. ఏకాగ్రతా, ప్రాణాయామం జపం, ఈ మూడింటితో కూడిన సాధన చెయ్యటం అంటే వేదంతం గురించి కబుర్లు చెప్పటం కాదని తెలుసుకున్నారు. అయినా పట్టుదలతోచేసి స్వామి అనుగ్రహం పొందుదామనుకున్నారు.

రమాదేవి రోజూ, స్వామి నెలాగైనా ఏకాంతంగా కలుసుకోని తన మనస్సులో ధనం గురించి, సంతానం గురించి వున్న దిగులు పోయే మార్గం కనుక్కుందామని ప్రయత్నించేది. పదిరోజులదాకా ఆమెకా అవకాశం చిక్కలేదు. తరువాత ఒకనాటి మధ్యాహ్నం స్వామి ఒంటరిగా వున్నప్పుడు వెళ్ళి నమస్కరించింది. స్వామి ఆమెను చూస్తూనే హిందీలో, "అమ్మాయి! నీ మనస్సులోవున్న దిగులు నాకు తెలుసు. కొద్ది రోజుల్లోనే తీరిపోతుంది" అన్నారు. రమాదేవి సంతోషంతో ఉప్పొంగిపోయింది. తన కోరికలు కొద్ది రోజుల్లో నెరవేరుతాయని అర్థం చేసుకుంది.

అంతా మిథ్య

మూర్తి, రమాదేవికి అన్ని విషయాల్లో కుడి భుజంలా పుండడంవల్ల మూర్తిలో ఈ విషయం చెప్పింది. అంతకు మునుపే చాలా రోజులబట్టి మూర్తిలో, ఏదైనా లాభపాటి వ్యాపారం చూడమనీ, తను మదుపు పెడతాననీ రమాదేవి చెప్పింది. అందుకని, స్వామిగారి ఆశీర్వాదం లభించింది కాబట్టి, ఆలస్యం చెయ్యడం మంచిదికాదని మూర్తి ఒక రైల్వే బిల్డింగు కంట్రాక్టు చేద్దామనీ, దాంట్లో చాలా లాభముంటుందనీ చెప్పాడు. ముందర ధరావతు కట్టడానికి, అఫీసర్లకూ లంచాలివ్వడానికి పదివేలుదాకా కావాలని రమాదేవికి చెప్పాడు. అందులో కనీసం ఏళ్ళే వేలయినలాభం వుంటుందని చెప్పాడు. రమాదేవిదగ్గర పైకం లేకపోయినా, తన బంగారం తాకట్టుపెట్టి, మూర్తిచేతికి తిచ్చిచ్చింది. సత్యా

నందంగారు మూర్తిని తీసుకుపోయారు. మూర్తిని తీసుకుపోయారు.

ఒకనాటిరాత్రి ఒక సభలో కొంతమంది సభ్యులు ఉపన్యసించిన తరువాత అధ్యక్షులవారు లేచి, తమ ఉపన్యాసం మొదలుపెట్టారు.

"నేటిదినము నేను చెప్పబోయేదెమటంటే!" అని ప్రజాసేకం వైపు చూశాడు.

అంతలో "ఇది పగలుకాదు. రాత్రి" అని గుంపులో నుంచి ఒక గొంతుక వినిపించింది.

యస్. బాలగంగాధరం, (నిజామాబాద్)

వందంగారికి ఈ విషయం తెలియనివ్వకూడదనీ, కాంట్రాక్టు దొరకగానే పట్ కంట్రాక్టులిచ్చేసి పనిబరిపించేయ్యామనీ, రమాదేవిమూర్తి కూడబలక్కొన్నారని. మూర్తి తనకి పనుల్లో చాలా అనుభవముందనీ తన స్నేహితు అనేకమంది అనేక కంట్రాక్టులు చేస్తున్నారనీ రమాదేవికి చెప్పాడు. ఈ కంట్రాక్టులో లాభం రాగానే, ఇంకా బోలెడు కాంట్రాక్టులుచేసి లక్షల అర్జించవచ్చుననీ రమాదేవి ఆశపడింది.

స్వామిగారువచ్చి నెలరోజులు కావసోంది. మరొక మూడు రోజులలో తాము ఆ పూరించుచి మకాం ఎత్తయ్యదల్చుకున్నట్లు స్వామివారు అందరికీ తెలియజేశారు. భక్తులంతా ఆయన్ని ఇంకా పుండమని వేడుకోసాగారు. కాని ఆయన వినలేదు. అంతేకాక హరిద్వారంలో తాముకా ఆశ్రమం నిర్మించాలనుకుంటున్నామనీ, అందుకు భక్తులంతా తమకుతోచిన విరాళాలు ఇవ్వమనీ విజ్ఞప్తి చేశారు. ఆయన అడిగిందే తడువుగా భక్తులంతా తలొక రూపాయి, రెండూ, అయిదూ, పదీ ఇవ్వడం మొదలెట్టారు. స్వామి ఈ డబ్బులూ జాగ్రత్తగా వసూలుచేసి తన కప్పుచెప్పుకుని మూర్తిని నియమింపజేశాడు. మూర్తి

ఆ మూడు రోజులూ అన్నం నిద్రా చూసేసి బోలెడు డబ్బు వసూలు చేసేడు. మూడవనాడురాత్రిదాకా వసూలు చేస్తూనే వున్నాడు.

తెల్లవారితే స్వామి ఆపూరించుచి వెళ్ళిపోతారు. మూర్తిని తమతో ప్రక్కపూరికివచ్చి ఒకరోజు పుండమని కోరారు. తనయందు అవ్యాజానురాగం చూపిస్తున్న స్వామికి మూర్తి సాష్టాంగ నమస్కారంచేసి, 'అలాగే తప్పక స్వామితో వస్తూ'నన్నాడు. సత్యానందంగారు కూడా అందుకు నమ్మతించారు.

ఆ రాత్రంతా స్వామిదగ్గర కూర్చోని సత్యానందంగారు సాధన చేశారు. కాని, వివరికి ఆయన తెలుసుకోవచ్చుదేమంటే స్వామి చెప్పి సాధన కొన్ని రోజులలో రాదనీ, కొన్ని సంవత్సరాలు కష్టం నియమాలతో సాధనచేస్తే దాని స్వరూపం తెలియవచ్చుననీ, అటువంటి సాధన తను ఈ స్థితిలో వుత్తిచేస్తూ, చెయ్యటం కష్టం. కాని ఈ వుత్తిని తనవంటల్లో వోపిక పున్నంతకాలం వదలలేదు. అంటే ఈ జన్మలో సాధన చెయ్యటం సాధ్యంకాకపోవచ్చు. తను ఇన్నాళ్ళనుంచీ చేసిన వేదాంతం కబుర్లు వట్టి వృథా కాలయాపన మాత్రమే. క్రియ ఎంత కష్టమో స్వామి దయవల్ల తెలిసింది.

తెల్లవారి, స్వామి బయల్దేరేముందు మూర్తికోసం చూచారు. బహుశా ముందుగానే స్టేషన్ కు వెళ్ళివుంటాడని ఎవరో అన్నారు. స్వామిని భక్తులంతా మేళ తాళాలతో స్టేషనుకు తీసికెళ్ళి రైల్వో కూచోపెట్టారు. అందరూ ఆయనకు పూలమాలలు చేశారు. స్వామికి మూర్తి మాత్రం కనిపించలేదు. బహుశా వేరే పాతెల్లో ఎక్కివుంటాడనుకున్నారు. రైలు కదిలిపోయింది.

స్వామికి మరి మూర్తి కన్పించలేదు. మూర్తిలో బాటుస్వామి హరిద్వారాశ్రమంకోరకు వసూలు చేసిన విరాళాలు కూడా అదృశ్యమయ్యాయి.

సత్యానందంగారి వైరాగ్యచింతతో మూలూ వ్యవహారాలు చూసుకోవడం మొదలెట్టగానే ఆయనకు తెలిసిన విషయం రమాదేవిగారు పగలు తాకట్టుపెట్టి మూర్తికి డబ్బివ్వడం ఆ డబ్బు తీసుకొని మూర్తి వరారి అవడం. తరువాత వాడు చెయ్యగా మూర్తి స్వామివారి ప్రయాణానికి ముందురోజునే భార్యను పుట్టింటికి పంపిసి, ఆమెతో రెండు మూడు నెలలు తను దేశాటనం చెయ్యబోతున్నామని చెప్పినట్లు తెలిసింది. గట్టిగా పోలీసు రిపోర్టు ఇచ్చి వెతికి దొంగమంటే, రమాదేవి మూర్తికి డబ్బిచ్చినట్లు ఋజువేలేదు.

వారం రోజుల తరువాత సత్యానందంగారికి ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. అత్యంత విప్లవాసనరికి, అది రామస్వామిగారి దగ్గర్నుంచి. వెంటనే రమాదేవిని, ప్రసాద్ ని విలివి ఆ ఉత్తరం చదివారు. అందులో తన కూతురైన పద్మ, ఆమె సినీమా హిరోలావున్న ఒకబ్బాయిని ప్రేమించిందనీ, ఇద్దరూ ధైర్యంగా సినీమాలో జేరిపోదామని ఎవరితో చెప్పకుండా మద్రాసు వెళ్ళి అక్కడ రిజిస్ట్రారుమారేజీ చేసుకొని, ఆ విషయం తనకు తెలియబర్చిందనీ, కాబట్టి ప్రసాద్ కి వేరే సంబంధం చూసుకోమనీ రామస్వామిగారు రాశారు.

సత్యానందంగారు భార్యపై వై తిరిగి, "ఇన్నాళ్ళూ 'అంతామిథ్య' అంటే ఏమిటో తెలిసేదాడు. ఇప్పుడిక్కడ తెలిసిపోయింది మనం!" అనిపెట్టాడు.

హైదరాబాద్ మానవ శాస్త్ర పరిశోధనా సంస్థలో జన్మయజ్ఞ, శబ్దకాండ, జమున, ప్రభృతులు.

చిత్రసమీక్ష :

రింగులు, పెట్టింగుల హంగామా "సంపూర్ణ రామాయణం"

ద్రోహ అందరికీ తెలిసినదే. యా దానికి హంగులు సమకూర్చి, కొత్త మార్పులుచేసి చూపించుటం వల్ల చలనచిత్రాలు రక్తి కట్టుటం సహజం. అలాంటిదే బనంత్ పిక్చర్లు (వాడియా బ్రదర్లు) వారి సంపూర్ణ రామాయణం.

రామలక్ష్మణులను యాగ సంరక్షణార్థం తన వెంట వెంచమని విశ్వామిత్రుడు దశరథమహారాజు నడగటం నుంచి చిత్ర మూరంభమవుతుంది. యాగ రక్షణం, ఆహార్యా శాత విమోచనం, శివ ధనుర్వంగం, సీతారామాల విరాటం, సీతా రామ లక్ష్మణుల వనవాసం, సీతాసహరణం, రావణ సంహారం, అయోధ్యానగర ప్రవేశం, ప్రణామవాదు కాలం గా సీతా వనవాసం, అవతళ జననం, సీత భూమాతల్ మక్తం శాపటంతో రామాయణ చిత్రీకరణ సంపూర్ణ మవుతుంది.

ఆంధ్రులకు పరిచితమైన కథలో కన్న ఇందులో కొన్ని మార్పులు కనిపిస్తాయి. రామలక్ష్మణులు

సీతా ద్వేషణలో తిరుగుతూ ఉండగా హనుమంతుని పరివయం జరుగుతుంది ఆంధ్రులకు తెలిసిన కథ. కలంధుని హస్త ఫూతానికి వినువీధి తెగి క్రిందికి పడకున్న లక్ష్మణుని హనుమంతుడు రక్షించిపెట్టు తద్వారా రామునకు ఆంజనేయునితో పరివయం కల్గి పట్టు చేసిన వింతకల్పన బాగానే ఉంది. ఇలాగే ఇంకా ఒకటి రెండు మార్పులు ఈ చిత్రంలో కనిపిస్తాయి.

ప్రశంసనీయమైన నటన చూడగల నటులందరూ పాల్గొన్నా అనకుత పాత్రధారుల నటన మాత్రమే బాగుంది. సీసీ సీతగా అనితాగబూ వేషం బాగుంది.

నిర్మలమైన వర్ణ ఫాయాగ్రహణంతో, అతి భారీ అయిన సెట్లు చూడ ముచ్చటగా ఉన్నాయి. వాల్మీకి ఆశ్రమంపై సహజంగా, ఏకోభావా ఇది 'వృతంత' అన్న భావం కలకుండా ఉంది.

కలాదర్శకత్వ విలువలు చిత్రనిండా స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

భారీ చిత్రాలను నిర్మించే మన తెలుగు చిత్ర నిర్మాతలు సెట్స్ లో సహజత్వం గోచరించజోసే వద్దతుల్లో ఎంతో అనుభవం గడించాల్సి వుండని పిన్నుంది ఈ చిత్రం చూస్తే అనలు మన చిత్రాలు చాలావాటిలో అవుట్ డోర్ తీసినా సెట్ వాతావరణమే కన్పింస్తుందాయే ! అలా కాకుండా సెట్ వేసినా అవుట్ డోర్ ఎంకౌటో సహజత ఉట్టిపడడం ఈ చిత్రంతో ప్రత్యేకత.

చిత్రంలోవున్న కోకొల్లలోపార్ల ఎన్నది విమర్శించటం! సిద్ధపాస్తు అందరు పనిచేసినా, అవనిజ అవనిగర్పంలోకి వెళ్లాల్సిన నన్నివేళం సరిగా నిరూపించలేకపోయారుగదా ! రామనామం పవన్నూ రాముడే తన దేవుడుగా కాలం గడిపిన సీత ఆ రాముడే పశ్చాత్తప్తుడై ఆదరించమన్నప్పుడు, వాల్మీకి (న భృ)లు సీతను స్వీకరించ

‘అమూల్యకానుక’లో పద్మిని.

పెళ్ళాన్లున్నాడు, అసీతాదేవి అవనిగర్భంలో తనను
చేర్చుకొను ప్రార్థించాల్సిన అవసరం ఏమిటి ?
విదో వచ్చిందే అనుకున్నా రాముడు వారందరిదురుటే
ఘోషిలోకి నివచ్చునే, కీ అమల
తూరం వరిగల్గి, రాముని వరుగల్గించి ఎక్కడో

చిత్ర సమీక్ష

భూమిగర్భం చేరాలైన అవసరం ఏమిటి ? రాముడు తనను ఆ ప్రయత్నం నుంచి వారిస్తాడేమోనని వరుగిల్లిపోయిందా ? విధివిలాసంకు తట్టుకోక తప్పదుని విరూపిందిత మానవోత్తముడు రాముడి కదా ! తనయెదుట సీత భూమిలోకి వెళ్లిపోయిందన్నా ఆతడు ఏం చేయగలిగి ఉండేవాడు ? రామావతారం పరిసమాప్తిని సూచించేందుకు సీత భూగర్భప్రవేశం జరిగిందంటే అలాంటి ప్రేక్షకులకు తెలియజెప్పి దానంతటదైనా కల్పించి ఉంటే బాగుండేది. ఈ సన్నివేశానికి ఈ దృశ్యకావ్యంతన్ని శ్రవ్యకావ్యతోనే బాగా విరూపించారు. శ్రవ్యకావ్యంలో వివరణలను కంటికి స్పష్టంగా, మెరుదుకు మెరుకులూ తెలియజేయుటే దృశ్యకావ్య ప్రయోజనం. అలాంటి దృశ్యకావ్యాలే చలనచిత్రాలంటే.

అనుచు చిత్రంలో ఎక్కువభాగం ప్రత్యక్ష
వ్యాఖ్య రూపంలో కథాకథన సంవిధానం పోనగించు
కుని చకచక పోగు ఈ చిత్రంలో జాచిత్తా
నాచిత్తా ప్రవక్త పేర్లు అనాచిత్తమేమో నని
పించినా ముందు ముందు భాగీ చిత్రాలు నిర్మించే
కాలంలా నరికిరించడగ్గ మెయ్యమిది.

విక్రస్తుర్యానికి అగివల్కుగానే మనంజేకోండి.
నంగీతం కూడా సరళంగా, విమలవిందుగా సాగి
పోయింది. రఘురామా, దారి చూపవా, బాధలో
వడి .... పాటలు మళ్ళీ విసాలనిపిస్తున్నాయి.

తర్జుమా సాహిత్యాన్ని పనుకూర్చిన (1) (1)
మూలము, పాటలు బాగానే ఉన్నాయి.

వికాంతిదా బాకలెక్కు మూకలే నయమనే అభిప్రాయం కలిగించిన ఈ చిత్రం రెండవ భాగం నుంచి తర్జుమా సంస్కృతీకరణగా సాగిందేమో ననిపిస్తుంది. ఇంచుమించు పాటలకు పెదవుల కదలికకు సాం ది క చ క్క గా కుదిరింది. తర్జుమా విధానంలో ఇంకా కొంత అభివృద్ధి సాధించాల్సి ఉందని ఇప్పటి చిత్రాల నిరూపిస్తున్నవి. ఈ చిత్రంలో మందల మూటలకు పెదవుల కదలికకు గల పొంతన వశిష్టి అనంబా బాకలే ఎన్నటికీ వద్దు అన్న భావం కలిగినా ఆశ్చర్యం లేదు.

కనువిందైన వర్ణచ్ఛాయాగ్రహణం భారీ
పెట్టింగులు, సరసమైన నంగీతం గల ఈ
చిత్రం వనిత్రమైన రామాయణ కథ కనుక, ఆంధ్ర
ప్రజానీకం లోపాలన్నిటిని సరిపెట్టుకొని, ఆదరించిన
విశేషమేమీ ఉండదు.

“नागराज”

వార్తాభరణం

'బైటి కన్నయ్య' ప్రారంభం

హిందూ 'బైటి కన్నయ్య' గాన, తమిళంలో 'బైటి కన్నయ్య' గాన ప్రజామోదం పొందిన కథ ఆధారంగా, రాజ్యలక్ష్మి పేర్కొనబడు రెణి గుల్ మిర్జాపుర్ "బైటి కన్నయ్య" చిత్ర నిర్మాణం ప్రారంభమైంది.

గతవారం 25 వ గోల్డెన్ జ్యూబిలీలో 'సునూర్' రన్ పేర్ పోయింది.

మేన్ కార్యకలాపాలు, పరిశోధనాధారంగా సీగే యా చిత్రంలో రేంగి, కాంతారావు, బాల బుద్ధ, గుమ్మడి, రాజరాం, కె. వి. ఎన్. శర్మ, గిరిజ, సంద్య, (రాజసురేశ్వర, కృష్ణ కుమారితో ఎవరో ఒకరు నియమింపబడవచ్చు), బేబీ సీతావతి, బేబీ సుమంగళ మొదలైనవారు పాల్గొంటున్నారు.

మాటలు, పాటలు : జి. కృష్ణమూర్తి ఛాయా : కండ్ల, సంగీతం : రాజన్, వాగ్గేయ, నిర్మాతలు : ఎం.ఎస్.ఎస్. సహా, డాండ్లకర్తారావు, దర్శకుడు : 'అన్నా చల్లెలు' దర్శకుడు, దర్శక, నిర్మాత బి. వి. రామారావు.

'ప్రాణ సేవికలు'

ప్రారంభోత్సవం

మద్రాస్ (ప్రొడక్షన్స్) వారి నిర్మిస్తున్న ప్రాణ సేవికలు చిత్రనిర్మాణానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో

కవిత్ చిత్రవారి 'వాగ్దానం'లో నాగేశ్వరరావు.

పరిశ్రమలో ప్రత్యేక డైరెక్టరు శ్రీ సి. ఎన్. శాస్త్రి ఇటీవల ప్రారంభోత్సవం చేశారు.

ఎన్. రజనీకాంత్ దర్శకత్వం వహిస్తున్న ఈ చిత్రాన్ని పోర్టి మ్యాడియోలో నిర్మిస్తున్నారు.

రమ : బియ్యం, సంగీతం : మంజుపాళ, ఛాయా : జానకిరామ్.

కృష్ణ కుమారి, గిరిజ, మాంజి, రాజశ్రీ, ఛాయా దేవి, కాంతారావు, రేంగి, పాపనాథ్, సి. ఎన్. ఆర్. సూతన నటుడు శ్యామసుందరరెడ్డి పాల్గొంటున్న ఈ చిత్రానికి నిర్మాతలు ఇంద్రసేనరెడ్డి, రంగనాయకులు, ఆర్. రామకృష్ణ.

'కుముదం'

బాబా మూవీస్ వారు 'కుముదం' చిత్రానికి ఆధారంగా నిర్మిస్తున్న చిత్రంకోసం రెండవ సెట్టుపై పని ప్రారంభించారు.

ఇందులో శ్రీమతి ఎన్. జానకి గుడ్డినట్లు పాత నిర్మాణాన్ని నాగేశ్వరరావు, సీతావతి, వాగ్గేయ, మాంజి, వాసంతి, సూర్యకాంతం, రంగా రావు, రమణారెడ్డి ఇంకా మలుపురు పాల్గొంటున్న ఈ చిత్రానికి కథ : కె. ఎన్. గోపాలకృష్ణ, సంభాషణలు : ఆచార్య ఆరేయ, ఛాయా : సి. ఎల్. రామ్, పాటలు : కొనరాణ, దాశరథి, శ్రీశ్రీ, సంగీతం : కె. వి. సుబాదేవన్.

"భీష్మ"

అరణ్య అష్టావసానాలు గడిపి నచ్చి పాతిమ్యుని అడుగుతున్న పాండవులకు రాజ్యభాగ మిచ్చి కుల గౌరవం కాపాడవలసిందిగా ధృతరాష్ట్రుడు దుర్యోధనున కుద్బంధిచే నన్నివేళాన్ని ఇటీవల వాసాని మ్యాడియోలో చిత్రీకరించారు.

కురువృద్ధుని మరణానంతరంగాని అపవరంగ ప్రవేశం చేయవలసి కర్ణుడు శపథం చేసిన పన్ని వేళాన్ని గూడా ఇటీవల చిత్రీకరించారు.

కవిత్ చిత్రవారి 'వాగ్దానం'లో గిరిజ.

హైదరాబాద్ మాసీన్ వారి 'పెళ్ళికాని పిల్లలు'లో రాజశ్రీ, శాంతారావు

ఈ సన్నివేశ చిత్రీకరణలో ఎన్ టి రామా రావు (భీష్మ), ధూళిపాళ సీతారామకౌన్త్రి (దుర్యోధనుడు), జగ్గారావు (దుశ్శాసనుడు) గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు ప్రభృతి నటులు పాల్గొన్నారు కథ : తాపీ, అరుద్ర. కళ : వారి సంగీతం : రాజేశ్వర రావు ఛాయ : రెహమాన్. దర్శకత్వం, నిర్మాణం : బి ఎ సుబ్బారావు

బి కా రి రా ము డు

ఈనెల 24 ప్రాంతానికి విడుదలకానున్న 'బికారి రాముడు' చిత్రానికిగాను సుభీభవా వారు ఒక నర్తకి గృహ సన్నివేశాన్ని చిత్రీకరించారు.

శాంతారావు, నాగభూషణం, పి ఎన్ ఆర్. జి వరలక్ష్మి, పి నా కు మారి, రా జ సు తో చన,

బుష్కేంద్రమణి ప్రభృతులు నటిస్తున్న ఈ చిత్రానికి నిర్మాత బి ఆర్ నాయుడు, దర్శకత్వం, కథ : సర్వరాజు పాటలు సద్యరాజు, అరుద్ర, మల్లాది రామకృష్ణకౌన్త్రి ఛాయ : బుల్ బాలే, అప్పారావు. కూర్పు : జోషీ కళ : చలం. సంగీతం : గోపాలం, ప్రచారకళ : కె ఎం సింగ్

శాంతారాం వర్ధచిత్రం 'స్త్రీ'

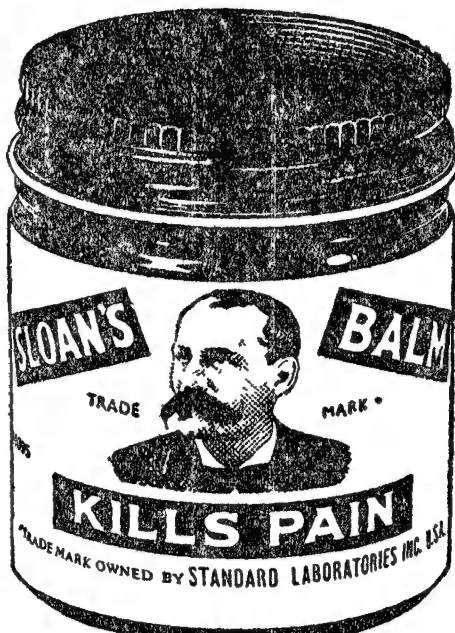
మహాకవి కాళిదాసు నాటకం 'కాకుంఠలం' ఆధారంగా దర్శక నిర్మాత శాంతారాం హిందీలో నిర్మిస్తున్న వర్ధచిత్రం 'స్త్రీ' నిర్మాణం దాదాపు పూర్తైంది. దీపెంబరునాటికి విడుదలకానున్న ఈ చిత్రంలో శాంతారాం దువ్యంత భూమికను ధరిస్తున్నారు. సంద్య శకుంతల పాత్ర నిర్వహిస్తోంది.

హిందీలో 'దొంగరాముడు'

అన్నపూర్ణావారి ప్రసవము శత దినోత్సవ చిత్రం "దొంగరాముడు" చిత్రాన్ని ఎ. వి యం. ప్రొడక్షన్స్ తరపున శ్రీ ఎ. వి మెయ్యప్పన్ హిందీలో పునః నిర్మిస్తున్నారు

ఇటీవల ఈ చిత్రానికి "మహారాం" జరిపారు. కిశోర్ కుమార్, పాదవా, ఓంప్రకాష్, ప్రాణ్, కాన్ లో మొదలైనవారు పాల్గొంటున్న ఈ చిత్రానికి మాటలు, పాటలు రాజేంద్రకృష్ణ, సంగీతం : మదన్ మోహన్, దర్శకత్వం : కృష్ణన్ పంజా ★

ఫ్లోన్
బామ్
వాడే
నొప్పిని
వెంటనే
పోగొట్టుకోండి

స్క్వియెల్ జెణుకులు, మెడ పట్టులు మరియు వీపు నొప్పులు, కీళ్ల ఉబ్బులు వాడివ్యాధి మరియు నడుమునొప్పి మొదలగు నొప్పులకు నొప్పిగా ఉన్నచోట్లలో కొంచెము స్లోన్స్ బామ్ రాయండి. తక్షణమే దాని ఉపశమనము కూర్చే వేడి లోపలికి వ్యాపించి నొప్పిగా ఉన్న చోటుకు కుర్రవరచే రక్తము ప్రోత్తగా ప్రవహించుటలో వహకరించును. వెంటనే ఉపశమనము కలిగించే ఒక స్లోన్స్ బామ్ పీసాను ఎల్లప్పుడూ యింట్లో ఉంచుకోండి.

వాతరోగము * బెణుకులు * స్నాయువుల నొప్పులకు

వార్నర్-లేంబర్ట్ ఫార్మ్యూటికల్ కంపెనీ (సరిమితమైన బాధ్యతతో యు ఎస్.ఎ లో స్థాపించబడినది)

చూచుచున్నారు ఎవరు చూచుచున్నారు?" అని మహానందుడు మందహాసము చేసెను శ్రీ కృష్ణ దేవుడును మందహాసము చేసెను "నన్ను నేను చూచుకొనుచున్నాను" అనినాడు మహానందుడు.

వాకిటిలో హయ పాషలు వినిపించినవి. దారు కుడు హయములకు నీరువెట్టి గ్రానము వేయు చున్నాడు. అంధకుడును కాశీలోగల బంధువర్గమును చూచుకొని తిరిగి వచ్చినాడు. భగవంతుడు కను పించగా అతడు మందహాసము చేసినాడు

"తాళి తోకోత్తరముగానున్నదయ్యా సింహ బ్రహ్మచర్యము" అనినాడు

"అంధక! మధురకు ఎప్పుడు పోయెదవు" అని వాడు శ్రీకృష్ణుడు

"నీవు ఎప్పుడు పొమ్మనిన అవుడు."

"దారుకుని గూడ తీసికొని పొమ్ము."

"వాడు రానుచున్నాడు"

"దారుక!"

"ప్రభు"

"నీవు రథమును మధురకు తోలికొనిపోవా?"

"అంధక మహారాజా తోలికొనిపోవును"

"నీవేమిచేతువు"

"స్వామితో కాశికలోనుండును"

"వాడును ఇక్కడ విద్య నేర్చునయ్యా! కృష్ణ"

అనినాడు అంధకుడు

శ్రీకృష్ణ దేవుడు మాటాడలేదు మహానందునితో ముందుకు కదిలిపోయెను బ్రహ్మచారులును వారి వసుసరించిరి.

"మహానంద!"

"శ్రీకృష్ణ"

"పొందకుడు వాసుదేవుడు వేమును వాసు దేవుడును వానికివాసల వుండవలెనని వున్నది"

"అవును! శ్రీకృష్ణ!"

"అవును కొదయ్యా! వానికి వున్నది. మరి వేసు వల్లనివాడను అతడో తెల్లనివాడు మరి యతడు నల్లనివాడగుట యెట్లు?"

"నాకేమి తెలియును"

"దేవు తెలియును అతడు వేషము వేసికొనును వేషమువేసిన వాసుదేవుడు, వాసుదేవుడగునా! రజ్జువు వున్నది దానినిచూచి ఒకడు పాము అనుకొనినాడు అనగా ఆ రజ్జువునకు పామువేషము వేసినాడు వాడు రజ్జువు కాలేదు పాము మాత్రమై నాడు పొంద కుడు అట్టి పాము"

శ్రీ కృష్ణ దేవు డీమాటలు అనువేళకు కాశికా విశ్వధాని మొగళాలలో మాధ్యందినమైనదన్నట్లు గంటలు మ్రోసినవి

"ఎలరామ! కాశికలో అన్నపూర్ణలు ద్రహ్మ దారులకు భిక్షయిడువేళ అయినది మనము క్షత్రి యులవాడకు పోవుదము సుదామారులు ద్రహ్మ ణులవాడకు పోదురు ఉద్రవా! సాత్యకి వదండయ్యా! వేళ యతిక్రమించును!"

"మరి నేనేమి చేయవలయును" అనినాడు షుహానందుడు

"ఆ శ్రమమునకుపోవలెను తమకొనము గురువులు వేచియుందురు మహానంద! వామాక్తి చేత మాదారుకు నకు భోజనము పెట్టించుము!!

వన్మోల్

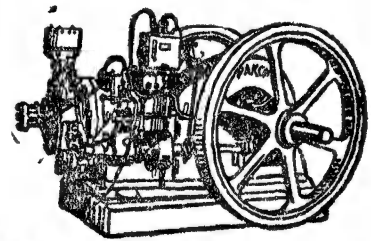
వన్మోల్ను ప్రతి రోజు వాడండి అది నెరసిన జాబ్బును వల్లగా ఉండేలా చేయును మీరు యువ్యవంతముగా కనవడతాడు మరియు ఆ అనుభవమును పొందుతారు. జ్ఞానకముంచుకొండి, కేశములను వల్లగాచేసి వన్మోల్ ఒక్కటే అన్నప్రకారము పనిచేస్తుంది మానె మరియు పోషేద్ రూపములో అన్ని దుకాణములలోను లభిస్తోంది విన్నో చోట్ల లక్షలాదిమంది వాడుచున్నారు

PAKCO పాక్కో స్టా-స్పిడ్, శోల్లు స్ట్రాంగ్ గ్రూడ్ ఆయిల్ ఇంజనులు

—: (ప్రత్యేక లక్షణములు:—

- * పనిచేయ ప్రారంభించుట తేలిక
- * తక్కువ ఇంధన ఖర్చు
- * క్రమమైన నడక
- * దిట్టమైన నిర్మాణం
- * ఎక్కువ మన్నిక
- * అద్భుతంగా పనిచేయును
- * బాస్ గ్రూప్ యల్, ఇంజన్ నోపరికరములు

మద్రాసు, ఆంధ్ర, కర్ణాటక, కేరళ రాష్ట్రములకు విశేషము.

Grams: LAMP

K. S. SHIVJI & CO, (Estd 1903)

Phone: 22017

పోస్టబాక్స్ నెం. 5, 178-79 బ్రాజ్ఘ్, మద్రాసు-1.

మెరోలిన్

దుర్వాసనను పోగొట్టు
జాపధీకృతమైన క్రొత్త
టాయిలెట్ సబ్బు

వెజిటబుల్ సోప్ వర్క్సు, కాలిక్

ఈ ప్రాజెక్టులకు ముడిపెట్టడంలో 1951 లో వచ్చిన కేంద్ర ప్రభుత్వం కాదంటున్నట్లే కదా?

గుల్జారీ సంఘంవారు తెల్పుతున్నది 1951 లో వచ్చిన కేటాయింపులు పోగా, కృష్ణా, గోదావరిలలో ఎంత మిగులు నీరుంటుందని కాదు మొత్తం ప్రవాహం ఎంతో తెల్పాలి తిరుగు దోడతారు. మైసూరు, మహారాష్ట్రలను తప్పి, వరచాలంటే, తెల్పాలి తిరుగదోడ తప్పదని కేంద్రం భావించింది. అలా కానివకల్లో కేవలం మిగులు జలాన్ని మాత్రమే తెల్పి కడితే చాలని చెప్పి ఉండేవారు 1895 లగాయతు 1947 వరకు—అంటే 60 సంవత్సరాల నగలు ప్రవాహాన్ని పరిశీలించి ఖోస్లా వంటి ప్రముఖ ఇంజనీరు అభ్యర్థన ఒక సాంకేతిక సంఘం ఈ నదులకు సంబంధించిన తెల్పాలి తయారుచేసింది 1892—93 లో ప్రాసెస్డ్ వాటర్స్, 1908—12 లో మజుందార్ డోగ్రాలు తయారుచేసిన తెల్పాలిలో సరిపోయాయి ఖోస్లా సంఘం తెల్పాలిను ప్రణాళిక సంఘం కూడా ఆమోదించింది అటువంటప్పుడు పాత వద్ద తిన వీటిని తప్పుడు తెల్పాలిని తేల్చేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారంటే ఆంధ్రకు పూర్వానుసారం గాక మరేముంటుంది

బొంబాయిలో యామధ్య గుల్జారీ కమిషన్ కు, అయిదు రాష్ట్రాల ఇంజనీర్లకు జరిగిన ధర్మల సందర్భంలో శ్రీశైలం, పోచంపాడులను వామ మూత్రం చేసుకోవాలని, నాగార్జునసాగర్, తుంగభద్ర ఎగువకాల్య రెండో దశలను విరమించుకోవాలని గుల్జారీ కమిషన్ వత్తిడి చేసినట్లు చెబుతున్నారని దీనినిబట్టి, గులాబీ సంఘం సరికొత్త వద్ద తిన కొలతలు తీసినా కృష్ణా, గోదావరిలలో మిగులు జలం ఉన్నట్లు తెల్లతేక పోయిందని, ఖోస్లా తెల్పాలి తప్పు అని విరూపింప తేకపోయిందని, అందుకే ఈ ప్రాజెక్టులు విరమించుకోవలసిందిగా ఆంధ్ర ఇంజనీర్లను బలవంతం పెట్టారని వచ్చిందని అనుమానం కలుగుతోంది.

ఇలా ప్రాజెక్టులను విరమించమని చెప్పగల అధికారం కూడా ఈ సంఘానికి ఉన్నది. క్రితం మే నెలలో గుల్జారీ సంఘం పైదరాజాదు వచ్చినప్పుడు, గుల్జారీ చెప్పిన మాటలు చూడండి. “ప్రాజెక్టుల మంచి చెడుగులను గూర్చి మానించే స్వేచ్ఛ మా సంఘానికి ఉంది. ప్రాజెక్టుల యోగ్యతను నిర్ణయించేటప్పుడు, ప్రాజెక్టుల క్రింద అయ్యే ఖర్చు పొగుకు లాభానికి అయ్యే భూమి విస్తీర్ణం, ప్రాజెక్టు క్రింద నిర్ణయించుకున్న ఆయకట్టుకు నీటిని తీసుకుని వెళ్లడానికి వీలున్నది లేనది మొదలైన అంశాలు మా సంఘం పరిశీలిస్తుంది” అదిగాక కేంద్ర ప్రభుత్వం నాలుగు రకాల ప్రాజెక్టులను ఈ సంఘం పరిశీలనకు వదలింది (1) 1951 లో అమలులో ఉన్న ప్రాజెక్టులు (2) నిర్మాణమునకు కేంద్ర ప్రభుత్వం మంజూరుచేసిన ప్రాజెక్టులు (3) ప్రణాళికలో చేర్చబడి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించిన ప్రాజెక్టులు (4) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నూచిస్తున్న కొత్త ప్రాజెక్టులు. ఇందులో మొదటి రెండు తరహాల ప్రాజెక్టులను గుల్జారీ సంఘం నీటి రేయలేదు. ఏ సాధ్యతా చేసినా అవి అమలు జరి

మనమూ—మన రాష్ట్రం

(13-వ పేజీ తిరువాయి)

గేవికాపు పోతే కడపటి రెండవరకాల ప్రాజెక్టుల విషయంలోనే ఆంధ్రకు దెబ్బ తగుల్తుంది అని శ్రీశైలం, పోచంపాడులు, నాగార్జునసాగర్, తుంగభద్ర పై లెవెల్ కాల్య రెండవ దశలు.

ఈ విధంగా ముందు రానున్న ప్రమాద మేమిటో మొదటినుండి కళ్లకు కట్టుతూనే ఉంది ఆంధ్ర ప్రభుత్వం ఈ అన్యాయాన్ని, అక్రమమైన వత్తిడిని ఎంతవరకు ఎదుర్కోగల దన్నదే ప్రశ్న.

ఇప్పటికైనా మన మంత్రులు ఆధారాలేని హామీలు ఇవ్వడం మాని అసలు జరిగినది, జరుగుతున్నది ఏమిటో, పూర్తిగా బయటపెడితే, అందరూ కూడా బలుకుకుని కర్షణం నిర్ణయించుకోనే వీలుంటుంది. కేంద్రంలో ఉన్నది కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వము, నెహ్రూ నాయకత్వం అయితే కావచ్చు తగాదా వదుతున్న రాష్ట్రాలలో కూడా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు ఉంటే ఉండవచ్చు పార్టీ లాయల్టీలకు, నాయకత్వపు మొహమాటాలకు ఇక్కడ తాళలేదు వాటన్నిటిని ప్రక్కకు నెట్టి, ఆంధ్రజాతి భవిష్యదభ్యుదయాన్ని శాశ్వతంగా రెప్పకొట్టే కుట్ర ప్రయత్నాలను కఠినకట్టుగా ఎదుర్కోవాలి. అందుకు సిద్ధంకాక ఆంధ్రలో ప్రాజెక్టులకు నున్నా చుట్టనిస్తే, ఆంధ్రలో కాంగ్రెస్ పార్టీ భవిష్యత్తుకు కూడా నున్న చుట్టినట్లే.

* * *

తెలంగాణాలో వ్యవసాయ భూములను ఇతర ప్రాంతాలవారు కొనడానికి వీలులేకుండా ప్రభుత్వం కాననం చేయతోందట తెలంగాణా నాయకుడు, ఉప ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె వి రంగారెడ్డి ఈ సంగతి చెబుతూ, బిల్లుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం కొన్ని అభ్యంతరాలు తెలిపిందని, ప్రస్తుతం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలమధ్య ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు నడుస్తున్నాయని వెల్లడించారు. కేంద్రం తెలిసిన అభ్యంతరాలెటువంటివో తెలిస్తేగాని ఈ బిల్లు కాననసభముందుకు రావడానికి ఎంతకాలం వదుతుందో చెప్పలేం

సర్కార్ డిల్లెలకు చెందిన ధనిక భూస్వాములు తెలంగాణాలో చౌకగా లభిస్తున్న వని భూములు విస్తారంగా కొంటున్నట్లు తెలిసి, ఆ కొనుగోళ్లను అరికట్టేందుకు ప్రభుత్వం ఈ బిల్లు తేదలించింది ఉప ముఖ్యమంత్రి చెబుతున్నారని ఇక్కడ ఉద్దేశ్యం పేదరైతుల భూములు పెద్ద భూస్వాముల కైవసంకాకుండా కాపాడాలని కాదు అట్లా అయినట్లయితే, ఆంధ్ర, తెలంగాణా అనే విషయాలేకుండా, డబ్బున్నవారైనా పాలాలు కొనరాదని ఆంక్ష పెట్టేవారు అసలు ఉద్దేశ్యం డబ్బున్నవారైనా, కాకపోయినా ఆంధ్ర ప్రాంతపు రైతులెవరూ తెలంగాణా గడ్డపై కాలమోసకూడదనే.

భారత పౌరస్వత్వంగల ఏ వ్యక్తి అయినా ఈ వికాల భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రంలోనైనా స్థిర నివాసం ఏర్పరచుకోవచ్చు. స్థిర చరాస్తులు సంపాదించుకోవచ్చు ప్రతివారికీ రాజ్యాంగం అటువంటి హక్కు ప్రసాదించింది. కాగా ఒక రాష్ట్రంలో ఒక ప్రాంతానికి చెందినవారు, సుదూర ప్రాంతంలో భూమి

త్రుటా సంపాదించుకోరాదంటూ పెట్టే నిషేధం రాజ్యాంగ విహితంకాదు; బహుశా ఈ కారణంవల్లనే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ బిల్లుకు అభ్యంతరాలు తెలిపిఉంటుంది

రాజ్యాంగ విహితమైనా, కాకపోయినా ఈ బిల్లు వల్ల చాలా అనర్థాలున్నాయి. ఆంధ్ర తెలంగాణాల జనాభాలో మూటికి 70, 80 వంతులున్న రైతాంగం మధ్య అన్యాయ సంబంధాలు ఏర్పడకుండా, వ్యవసాయరంగంలో ఒకరి అనుభవాలను మరొకరు తెలుసుకోవడానికి వీలులేకుండా గొత్తతగా ఒక అడ్డు గోడ నిర్మించి కట్టవస్తుంది విద్యా ఉద్యోగాలలో రక్షణపేరిట ఇటువంటి అడ్డుగోడలు ఇదివరకే కొన్ని ఏర్పాటు ఉన్నవి మనది తెలుగు రాష్ట్రం, మనమంతా తెలుగువారం అని అన్ని ప్రాంతాలవారి మధ్య భావైక్యత పెంపొందాలంటే, ఇటువంటి అడ్డుగోడలను క్రమేపీ తొలగించుకోవడానికిబదులు ఎక్కువ చేసుకోవడం మంచివిగాదు

ఈ బిల్లువల్ల తెలంగాణాకే దెబ్బ తెలంగాణాలో ఇప్పుడు అనేక కొత్త ప్రాజెక్టులు నిర్మాణ మవుతున్నాయి రేపు పోవంపాడు ప్రాజెక్టు కూడా వస్తే ఈ ప్రాజెక్టులక్రింద లక్షలాది ఎకరాలను సాధ్యమై నంత త్వరలో సాగుకు లాయకీచేసి, మెట్ట భూముల్ని వల్లపు సాగుకు మళ్లించాల్సిఉంటుంది. ఇందుకు డెల్టా సాగులో ఎంతో అనుభవం, పెట్టుబడి అవసరం. ఇవి తెలంగాణాకు ఎంతవరకు ఉన్నవో అందరికీ తెలిపి విషయమే పూర్వం నిజం ప్రభుత్వాలయాలలో నిజంసాగర్ ప్రాజెక్టు కట్టినప్పుడు, ఆయకట్టు అభివృద్ధికి ఆంధ్ర ప్రాంతంవారిని అన్యాయించడం, కృష్ణా గుంటూరు మండలాలనుండి రైతులువెళ్లి అతి స్వల్పకాలంలో, ఆ ప్రాంతాన్ని సస్యశ్యావలంబేయడం, అలాడు ఎకరం రు 10, 20 లు అమ్మినభూమి ఇప్పుడు మూడు నాలుగు వేలదాకా ధర పలుకుతుండటం తెలంగాణా వారెవరనిదికాదు డెల్టాసాగు విషయంలో కృష్ణా, గోదావరి ప్రాంతాల రైతులకు తెలిసినన్ని మోళకునలు 100 ఏళ్లుగా వారికున్న అనుభవం ఎవరికీలేదంటే అతిశయోక్తి కాదు వ్యవసాయాభివృద్ధికితగిన స్థిరత, సాహసం కూడా వారికేఉంది. వ్యవసాయయోగ్యమై, ఎడారిలాఉన్న ప్రాంతాలు, ఎవరెవల్లావైతేనే అభివృద్ధిలోకిరావడం ముఖ్యం అనుకుంటే, ఇటువంటి వారిని ఆ ప్రాంతాలకు ఎక్కినయకతవుచ్చు. ఇదివరలో రాయలసీమలో తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు క్రింది భూములు సర్కార్ జిల్లాలవారు కొనకూడదని ఆంక్ష విధించారు. ఫలితం ఏమైంది? ప్రాజెక్టు పూర్తిఅయి ఏండ్లు గడిచినా, స్థానికులకు అర్థిక స్థిమత, అనుభవములేక, సాగు లాయకీఅయిన లక్షలాది ఎకరాలలో శతాంశమైనా ఇంకా సాగులోకి రాలేదు

కనుక ప్రభుత్వం ఈ బిల్లును ప్రతిపాదించేముందు, వ్యవసాయకంగా రాష్ట్రం అభివృద్ధి: దృష్టితో పెట్టుకుని అన్ని విషయాలు సాక్ష్యంగా పరిశీలించాలి వ్యవసాయం వ్యాపకంగాలేనిదాకా పెక్కులేదనేకోసం భూములు కొంటున్నారంటే అటువంటివారిని నిరోధించేందుకు ఈబిల్లు చేదవచ్చు అంతేగాని, తెలంగాణాలో స్థిరపడదని: ఆంధ్ర ప్రాంతపు రైతులకు ఇది అడ్డంకికారదు ★

జేసు కేశ, మద్రాసులో పెక్కు రచివర్క చిత్రాలు చూచాను. వీరి చిత్రాలలో రంగుల మార్పవలెదని పిన్నుంది వర్ణ మిశ్రమంలో రంగులు తమ సహజ కాంతిని కోల్పోయి మడ్డిగా తయారయినాయని పిన్నుంది. ఇది నా స్వంత అభిప్రాయం. నా అనుభవ బానిసత్వ ఫిల్మ్ లో ఓ. ఓ. అమృతపెహరోగ్ చిత్రాలుచూచి స్పష్టమైనాను అందరిలా. అమె బాడిశ విభావంలో రంగులకు లేనిదేనం వచ్చింది. ఆ చిత్రాలు వీ ప్రముఖ విదేశీయ నృణవాత్మక చిత్రాలతోనైనా నరీతగా నిలుస్తాయి అంత చిన్నతనంలో చిత్రించినా ఒక ముఖ్య విశేషమేమంటే పూర్తిగా పాశ్చాత్య పద్ధతిలో చిత్రించినా భారతీయ కళ యొక అణంతా సంప్రదాయం అనిత చిత్రాల నుండి తొంగిచూస్తుంది. భారతీయుల స్వభావాలు, అంతర్జాలము గ్రహించి అకలింపు చేసికొని వ్యక్తపరచడంవల్ల మనం మనవాళ్ళమధ్యపున్న భావినీ, ఆ చిత్రాలు చూస్తుంటే. ఆ చిత్రాలలోని మనుష్యులు తమ కండ్లతో వారి వాదల్ని, భావాల్ని మూగగా మనకు వికలుపుపెడుస్తున్నట్లుంటుంది. అంతటి శక్తిమంతురాలు గనుకనే అంత ర్జాతీయ శ్రావ్యమిచ్చింది భారత ప్రభుత్వం. దాదాపు అన్ని చిత్రాలను కొవి ఫిల్మ్ అర్వ్ గ్యారంటీ భద్ర నరచి, ప్రజలకు ఎల్లప్పుడూ చూచే అవకాశం కలగ చేసింది. రచివర్క, అమృతపెహరోగ్ యిద్దరు పాశ్చాత్య పద్ధతిలోనే చిత్రరచన చేసినా, వీరిద్దరి చిత్రాల విలువతో అంత తేడా ఎందుకువుంది? ఇదే ఆ చిత్రకారుల పూర్వ ద్వానికి నిదర్శనం.

అ భి శే క ము

చిత్రకారుడు: వడ్లమాని మధుసూధనరావు

అంధనచిత్రవాతము తి

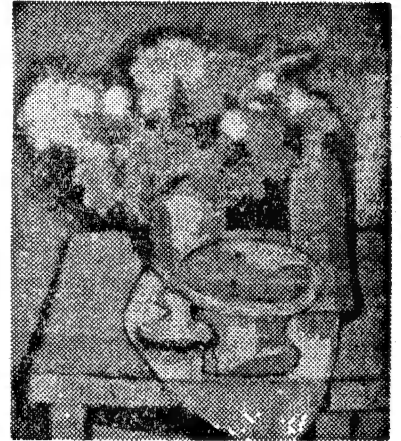
ఆంధ్రుల చిత్రకళ

(11-వ పేజీ తరువాయి)

క్రొత్త గాలిదుమారం లేచింది చిత్రకళలో. ఓ. ఓ. అమృతపెహరోగ్ గురుత్వాన కొంత మంది బెంగాలీ చిత్రకారులు చిత్రకళలో చూపు సంభావన రచనలు సాగించారు విజయవంతంగా. ఇ. బి. హెవెల్, కజిన్, కూర్తే, బ్రౌను, అనంద కుమారస్వామిగార్లు ఒక్కసారి భారతీయుల చిత్రకళ విజస్వరూపిణి, ఉత్కృష్టతను తెలియచెప్పడంలో స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో అంతకుముందే ముందగు వేసిపున్న మనవారు, తటాలున బెంగాలీ చిత్రకళను స్వీకరించారు. బందరు జాతీయ కళాకాల శ్రీ ప్రమోద కుమార చటర్జీ గురుత్వాన ఎంతో మంది నృణవాత్మక చిత్రకారుల్ని తయారు చేసింది. కొంతవితేతనంవెల్లి పెక్కుమంది తెలుగువారు ఇక్కడ పొందారు చిత్రకళలో. వీరందరు బలమైన జాతీయ భావంగలిగి, పూర్వోపాసాల్ని, విత్యజీవిత మట్టులని ప్రతిబింబించేసేవారు చిత్రకళలో తెలుగుతనం ఒలికిపోయేది ఆ చిత్రాల్లో. “భారతి” పత్రిక, రంగుల్లో చిత్రాల్ని ప్రచురించి తెలుగువారికి చిత్రకళలో అభిరుచిని ఎంతగానో యినుముడించేసింది. అవిధంగా సాగింది చిత్రకళ కొంతకాలం.

దేశీయ చిత్రకళయందు అభిమానం వుండ వచ్చుకాని విదేశీయ చిత్రకళను వివర్ణించగూడదు పూర్తిగా. క్షణ క్షణం మారుతున్న ఈ ప్రపంచం ఎంతో దగ్గరవుతోంది. ఎన్నో విషయాలు ఇతరుల నుండి మనం నేర్చుకుంటున్నాం ఇప్పటి యాంత్రిక యుగంలో (వై. బాగారన్నట్లు స్పృష్టికే యుగంలో) విఒక్కడేశం ఇతరదేశం అవసరం లేకుండ మన లేడు. ఎందువల్లనోగని నిష్ఠ మొప్పటివరకు మన చిత్రకళలో విదేశీయ అధునిక చిత్రకళా ప్రభావం మెండుగా నడలేదు యిప్పటిమాదిరిగా కాస్త్రీయ యాంత్రిక రంగాలలో, మన భావనలో, నడవడిలో విదేశీయ ప్రభావం అమితంగావున్న విషయం అందరకు సువిదితమే అయినా కొంతవితేతనం చిత్రకళ పాశ్చాత్య చిత్రకళలో మంచి ఉన్నానరే దూరంగానే వుంచింది అందువల్ల ఈ రెంటికీ పెద్ద అగాధం ఏర్పడింది. ఈ అగాధం ఎంత పెద్దదో యిటీవల నేను కొంతవితేతనం వెల్లినప్పుడు అవగాహనయింది. కొంతవితేతనం వర్ధిల్లి ప్రత్యేకం. అది మరో రోకం.

పశ్చిమ దేశాల్లో పుట్టిన అధునిక చిత్రకళ ఒక మహా ప్రళయాన్ని లేపింది. ఇప్పటివరకు కలా బ్లాలుగ మున్న వారినుండి మరల్చింది. కళాకం గంలో ప్రపంచమంతటా ఈ అధునిక చిత్రకళ ప్రాకింది. ఇక్కడనుండి చిత్రకారులు తేకలేదం

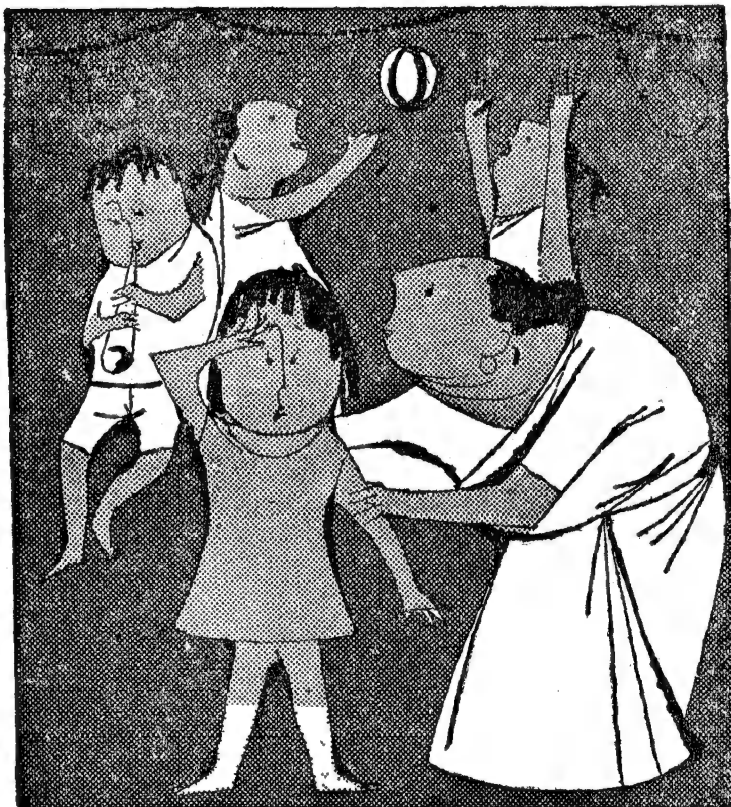
నిర్బంధపు బతుకు

చిత్రకారుడు: సి. టి. రెడ్డి

లేక యిందులో కృషి చేస్తున్నారు. అతి రీత భావాలను, మానసిక నెంచలాలను వ్యక్తపరచడానికి ఈకళ ఎంతో ఉరకరిస్తుంది. విమాళ్ళ పద్ధతిలో యిది మనుష్యుల్ని పూపుతుంది బలంగా. పికాసో యొక్క ప్రపంచ ప్రసిద్ధి “గెర్నికా” చిత్రం యుద్ధంయొక్క విలయ తాండవాన్ని వర్ణంగా ప్రదర్శించింది ప్యెయిన్ లోని ‘గెర్నికా’ అనేపట్టుణం ఇర్మన్ బాంటులలో విధ్వంసం అయింది అని చూచి చలించి చిత్రించాడు. వెంటనే మహామేధావి, చిత్రకారుడు పికాసో ఆలా పుండ్రేపూరితంగా చిత్రించడం అధునిక చిత్రకళలోనే నీలువడింది ఈ చిత్రకారునికి ఇలాంటివి ఎన్నో ప్రసిద్ధ చిత్రాలు ఎంతో మంది ఈ అధునిక చిత్రకళలో చిత్రించారు. భారతదేశంలో ప్రముఖ చిత్రకారులందరు అధునిక చిత్రరచనలో సిద్ధపాసులే ఇప్పటివ్పడే మన ఆంధ్ర చిత్రకారులు గూడా అధునిక కళలో కృషి చేస్తున్నారు. కాని మన తెలుగు ప్రజలకు ఈ కళ, కళాకారులు చాల దూరంగానే వున్నారు ఇంకా రచివర్క, కమాదేకాయి జాతీయ కళాకాల స్థాయిలోనే వున్నారు మనవారు.

ఒక ప్రసిద్ధ తెలుగు రచయిత యింట్లో నేను కమాదేకాయి చిత్ర సంపుటి చూచాను కళంటే అచ్చంగా అలావుండాలని, అంతటి భావోన్మత్తం గల చిత్రకారులు అరుదని తలపోకలేని వివరీతపు బొమ్మలు ఈమధ్య మున్నాయిగాని ఇలాంటి చిత్రాలు రావడంలేదని, కమాదేకాయి చిత్రాత గిటురాయిగా మాట్లాడారు. నాకు అశ్చర్యం, విచారం కలిగింది ఆయనకు కమాదేకాయి పద్ధతిలోనేనే యితర చిత్రకారుల గురించి తెలియదు. కమాదేకాయి చిత్రాలు అబాలగోపాలానికి అర్థం అవు అవుతాయి. రేఖామార్గవంత, తేజరంగుల్లో మూడ

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక లో ప్రకటనలు
మీ వ్యాపారాభివృద్ధికి తోడ్పడుతాయి

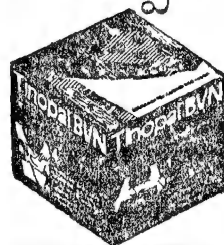

మీ అమ్మకు మీరు టినోపాల్ ని గురించి చెప్పాలి!

ప్రతి వారును టినోపాల్ వాడుచున్నారు.

మీ అమ్మాయి తెలివి దునులు విజంగా తెల్లగా ఉండాలని ఉందా మీకు!
తాని అస్పృశ్యుడైన కుత్రమైన గుడ్డలు కూడా బూడిదరంగులో వెలవెల
బాడుతూ ఉంటాయి!

తెలుపు నూలు గుడ్డలను, రేయాన్ గుడ్డలను ఉత్తకడంతో చే పరిపోడు.
మంచువంటి తెలుపు వచ్చుటకు ఉతికినీ తర్వాత వాటికి టినోపాల్
పెట్టండి అవును, టినోపాల్ ఎంతో ఆశ్చర్యం గొలుపుతుంది. అది,
ఎంతో పొదుపు చేకూరుస్తుంది కూడా. ఈ రోజే టినోపాల్ కొనండి.

టినోపాల్ జె.ఆర్. గెయిగ్స్
ఎస్.ఎ. బాల్, పట్టణండ్
వారి రిజిస్టరు చేయబడిన
ప్రేమ మార్కు

టినోపాల్
కొంచెము
తెల్లని దుస్తులను అన్నిటికన్న తెల్లగా చేయును

తయారుచేయువాడిగా

సుహృద్ గెయిగ్స్ లిమిటెడ్, వాడి వారి రోడ్

సత్తక దివ్యబాహుళ్య :

● సుహృద్ గెయిగ్స్ ప్రైడింగ్ లిమిటెడ్, పి.బి. బాక్స్ 965, పొంబాయి 1

SISTA'S-SG-140

ముచ్చటగా వుంటాయి. నిత్యజీవిత ఘట్టానికి ప్రీతిని నాణాకుతనాన్ని ఎన్నో వయ్యారాలతో, సంఘటనతో చిత్రిస్తారు అందంగా నిజమే కానీ కీ భారదా వుత్తర, నందలాల్ బోసు, రెహమాన్ భుగటాయి, గుర్రం మల్లయ్యగార్లు చిత్ర కళా రచనలముందు కనాడేకాయి ఎంత? ఈయన చిత్రాలలో “వ్యాపార ద్వాయ” వుంది అందుకే ఆయన పై చెప్పిన చిత్రకారుల్లో కాంతినికేతనంలోనే కళ నభ్యసించినా, వ్యవసాత్మక చిత్రకారుల్లా పరిగణింపబడలేదు. ప్రజలకు ఈయన తెలిసినంతగా (ఆయన స్వంతంగా తన చిత్ర సంపుటలను ప్రచురించి అమ్మినారు) పై చెప్పిన చిత్రకారుల చిత్రాల గురించి తెలియదు అందుకే చిత్రకళా ప్రదర్శనలు, విమర్శకుల ఉపన్యాసాలు, ప్రముఖుల వ్యాసాలు ప్రజల్లోకి చేరుకుకుపోవాలి అజంతా, లేపాక్షి, రాజపుత్రముగిలి, దక్కనీ చిత్రశైలిలు, బెంగాలీ చిత్రకారుల వర్ణాలు, కీ కీ దామర్ల రామారావు చిత్రకళ, యిప్పటి అధునాతన చిత్రకళల్ని ప్రజలకు వదేవడే అందించిన నాడే, వారు ఏమి మంచి చిత్రాత్, ఏమి కాన్ వారికి వారే తెలుసుకుంటారు అనాడుగాని, సరియైన ప్రజలగల చిత్రకారులకు ప్రజల్లో స్వాయం జరుగదు దీనికై ముఖ్యంగా మన తెలుగుదేశంలోని చిత్రకళా విమర్శకులు ఎంతైనా కృషిచేయవలసి వుంది ఇప్పుడు చాలమంది శ్రద్ధ లేనట్లవుతున్నారు. ఇది చాలదు ఈ విషయంలో ఉత్తరదివారికంటే మనం ఎంతో వెనుకపడివున్నమాట మాత్రం నిజం.

ఏదే సంగతినిబట్టి నా, అదే కళలపై న ఆధారపడివుంటుంది మన ఆచార వ్యవహారాలను, మన నాగరికతను యిప్పటికీ, ఎప్పటికీ తెలియచెప్పుతున్నవి మొహంజదారో, హరప్పా, నాగార్జునకొండ, అమరావతి, సాంచి, అజంతా, ఎల్లోరా, లేపాక్షి, మౌంటుఅబూ, హాలీబీడ్, కోటార్క్, కుజురహొలే కళకున్న అనాటి ప్రభావాన్ని మరల వెలికి తేవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది యిప్పుడు నిలండా, నాగార్జునకొండ, తక్కువలలాంటి విశ్వ విఖ్యాత విద్యాలయాలను స్థాపించలేకపోయినా మన యూనివర్సిటీలలోనే కొంత అవకాశం కలుగచేయాలి చిత్ర శిల్పకళలకు ఇప్పుడు ఎన్నో పాఠ్యాభ్యాస యూనివర్సిటీలలో విద్యార్థులు చదివే పాఠ్య గ్రంథాలలో చిత్ర కళ గూడా ఒక భాగంగా అభివృద్ధి పొందుతోంది అక్కడ ప్రత్యేకంగా “Art appreciation courses” వస్తాయి ఎం ఏ డిగ్రీలు పెయింటింగ్ ప్రధాన భాగంగా చదివి లీసుకుంటారు. యిక్కడ ఎకనామిక్స్, మేథమెటిక్స్ లీసుకుంటున్నట్లు అందువల్లనే ప్రజల్లో కళయందు ప్రేమ, ఆదరణ, వివక్షలు వుంది యూనివర్సిటీలు ప్రపంచ విఖ్యాత చిత్రకారుల చిత్రాలనుకొని స్వంత లెక్కలరీతిని ఏర్పాటు చేసికొని నేషనల్ గ్యాలరీలలో పోటీ పడతాయి విమర్శకులను, చిత్రకారులను పిలిచి ఉపన్యాసాలిప్పించి, కళలపై వచ్చే గ్రంథాలకు ధన సహాయంచేసి, ప్రచురించి ప్రముఖచిత్ర వహిస్తాయి. స్కాలర్షిప్పులతో విదేశీయులు ఎంతో మంది యూనివర్సిటీలలో చదువుతున్నారు. ప్రముఖ చిత్రకారులు, విమర్శకులకు ఉద్యోగాలిచ్చి పోషిస్తూ, ఎనలేని కృషి చేస్తున్నాయి పాఠ్యాభ్యాస యూనివర్సిటీలు. మన దేశంలో పరిస్థితి ఏమిటి?

ఆంధ్రుల చిత్ర కళ

బరోడా, అన్నామలై, బెనారస్ యూనివర్సిటీలలో పెయింటింగ్ కోర్సులున్నాయి. కళా విలయముకునే మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో యూనివర్సిటీలు ఎంతవరకు కృషి చేస్తున్నాయి? ఒక ప్రముఖ వ్యక్తి, మన యూనివర్సిటీల ఉత్తర అధికారి బహిరంగ సభలో “తెలుగుదేశంలో మంచి చిత్రకారులు లేరని” వాపోయారు. వారి విషయవరిజ్ఞాన లోపానికి ఎంతో విచారం కలుగుతుంది. విశ్రాంత మన చిత్రకారుల గురించి తెలిసిన వారికైనా, దక్షిణభారతదేశం అంతటితో విఖ్యాత చిత్రకారులు ఎక్కువ ఉన్నది మన తెలుగుదేశంలోనే. తెలుగుదేశ చిత్రకారులు తెల్లచెదరై దేశంలోనే పలుచోట్ల గాక, విదేశాలలో గూడా ఎంతో ఆదరణ, కీర్తి పొందుతున్న వారన్నారు (ఉదాహరణకు శ్రీ కృష్ణ రెడ్డిగారు) ఈ విషయాన్ని ప్రజలకు ఎలా తెలుస్తూంది?

మరల జాతిని ఉత్తేజపరచాలంటే, శూత్రుళకం అరంభం కావాలంటే పలుచోట్ల శ్రువు మన తెలుగు చిత్రకారులందరినీ, అందరి చిత్రాన్ని సంఘటన పరచి, చిత్రకళా ప్రదర్శనలు, ఉపన్యాసాలు నిర్వహించాలి. ఇందుకై ప్రజలే ముందుకు రావాలి. ఈ విషయంలో ప్రముఖ చిత్రకారులు, పెద్దలలో కూడివున్న “పైదరావూడ అర్జున్ సాస్ట్రీ” చేస్తున్న కృషి ప్రశంసానీతమైంది.

ఆంధ్ర లలితకళా ఎకాడమి అలభ్యమైనా ఈమధ్య ఏర్పడింది ఇది ఎంతో పని చేస్తుంది, ప్రభుత్వపు అండతో అని అనిస్తాం. కానీ ఎందువల్లనో అంత సంతోషకరంగాలేదు ఎకాడమి. అందరి సభ్యులను కూడా చాలమంది నిరుత్సాహపడ్డారు—అంటే ఎకాడమీలోనివారు అనవరతులైన సభ్యులవిగాదు, సమర్థులైన వారిని చాలమందిని పదిలిచేశారని. ఆంధ్రులు గర్వంగా చెప్పుకునే విఖ్యాత చిత్రకారులు శ్రీ కె. శ్రీనివాసులుగారు సభ్యుడయ్యారు, జ్ఞాన సంపన్నులు, కళా విషయంలో అపార అనుభవ మున్నవారు, కేంద్ర లలితకళా ఎకాడమి సభ్యులుగా వుండిన శ్రీ యం. ఆర్ అప్పారావుగారు, ప్రముఖ రచయితగా గొప్ప చిత్రకారుడుగా పేరు పొందిన మా గోరేగిలగారు మన ఆంధ్రలలిత కళా ఎకాడమీలో సభ్యులుగా లేరు. చిత్రకళపై వ్యాసాలు వ్రాస్తూ, తెలుగు ప్రజలలో కళపై విషయాశక్తిని ఎంతో కాలంనుండి పెంపొందించేస్తున్న చిత్రకారుడు, విమర్శకులు అయిన శ్రీ వేలూరు రాధాకృష్ణగారు ఎకాడమీలో సభ్యులుగా అవడానికి ఏమిథంగా అనర్హులు? ఇలా ఎన్నో ప్రశ్నలు ఉద్భవిస్తాయి. అలోచించిన కొలది ఏది ఏమైనా చాలమంది సమర్థులైన చిత్రకారులను, విమర్శకులను ఎకాడమీలో చేర్చడం జరిగింది ఇది ఎరకా కాదనలేని సత్యం శ్రీ సంజీవదేవ్ సి టి రెడ్డి, వడ్లమూని మధుసూధనరావు, రాజయ్య మొదలుగాగల హేమాహేమిలు అందరూ వున్నారు ఎంతో సంతోషం

ఎకాడమి ప్రభుత్వ మేర్పరచింది గనుక అర్థిక బాధకు అంతగా లోనవదు. ఎకాడమి ఏసలేని సహాయం చిత్రకారులకు చేస్తుంది అనిస్తాం. ఎలా చేయాలి, ఎవరెవరికి చెయ్యాలి అనేది ఎకాడమీలోని సమర్థులు

ప్రణయం

చిత్రకారుడు: కె. రాజయ్య

లైన సభ్యులే నిర్ణయిస్తారు. కానీ తప్పనిసరిగా ఎకాడమీలో సమర్థులైనవారిని మరికొంతమందిని తేర్చుకోవాలి. ఎంతోమందినివదలివేసిన ఏ ఎకాడమి సభకు అయినా నిండుగా, అందంగా సాగదు. తప్పక సభ్యుల సంఖ్యను పెంచుతారని కళాభిమానులందరూ అభిప్రాయపడ్డారు.

మన మూడు యూనివర్సిటీలను కూడగట్టుకొని, చిత్రశిల్ప కళలకు స్థానం కల్పించేట్లు చూడడం, ఆంధ్ర చిత్రకారులకు ఉచిత స్థానాలను యూనివర్సిటీలలో కల్పించేట్లు చూడడం ఎంతో ముఖ్యమైనవి ఇది సాధించేందుకు ఎంతైనా కృషి మన ఎకాడమి చేయవలసివుంది మన యూనివర్సిటీలు యిప్పుడైనా అర్జున్ కోర్సులు ప్రారంభిస్తే ప్రజల్లో మరల సరియైన కళాజిజ్ఞాస ఉద్భవిస్తుంది అర్థికంగా చితికిపోతున్న చిత్రకారులకు కాస్త అండ కలుగుతుంది చిత్రకారుల్ని పూర్వం అయితే ఏ రాజులో, జమీందారులో పోషించేవారు. ఈనాడు ప్రజలు, ప్రభుత్వమే పోషించాలి కళల్ని. అందుకే మన ఎకాడమి అంత త్వరగా ప్రజల్లోకి చేరుకుపోతే, అంత త్వరగా అటు ప్రజలకు, ఇటు చిత్రకారులకు మేలు కలుగుతుంది చిత్రకారులందరూ మనం ఎకాడమీపై పెట్టుకున్న అశలెన్ని ఫలితం యేమో!

మీ యింట్లో

నొప్పి అనే మాట

లేకుండా చేయుటకు

సారిడన్ వాడండి

అ కుటుంబములోనివారు ఎవరైనా శలనొప్పి, ఓళ్లనొప్పి, వంటినొప్పి జ్వరముగా ఉండుట, మామూలు అస్వస్థతలు మొదలగు వాటితో బాధపడుతూ ఉంటే వారికి సారిడన్ యివ్వండి దానితో వారికి త్వరితముగా, విరపాయముగా, నిశ్చయముగా వ్యవస్థక కలుగుతుంది. సారిడన్ వేర దేరుస్తుంది మరియు నవోత్పాదమును కూడ చేకూరుస్తుంది! ఒక సారిడన్ టబ్లెట్ పెద్దవారికి పూర్తి మోతాదు! పిల్లలకు $\frac{1}{2}$ నుండి $\frac{1}{4}$ టబ్లెట్ చాలు.

ఒకే చిట్ల చాలును
ఒక టబ్లెట్ అరేడు 13 సం. వై. ముత్రమే

"రోష" రయాయ (వైతక దివ్యవ్యాపకం: 'వల్టాస్' రిమిటెడ్

JWT VT 2002

వివరించి మేం నిలవవు పూసిరి వదిలేసి, కొత్తగా గాలి పట్టుకున్నాము రామయ్యకూడా అదే వనిచేసి, “అ, యికలేండి పొదాం” అన్నాడు మేం కూడా లేచాము. నిశ్శబ్దంగా పూలోకి చేరాము. మమ్మల్ని పూలకూళ్ళమ్మ యింటికిచేర్చి రామయ్య “రాత్రికి వస్తా”నంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

మేము చకచకా భోజనం ముగించుకుని విడిదికి చేరేసరికి రామయ్య అరుగుమీద కూర్చుని చుట్టూ కాలిస్తున్నాడు.

“నువ్వొచ్చేంతసేపయ్యింది రామయ్య” అన్నాను నేను

“ఇంతకుముందే” అన్నాడు రామయ్య

“అ ఇప్పుడు చెప్పవయ్య” అన్నాడు శీమగిరి

మేం అరుగురం అతని కెదురుగా రెండో అరుగు మీద కూర్చున్నాము రామయ్య చిప్పగానవ్వి, చుట్టూ పొదేసి తుప్పుక్కున పుమ్మి, “వినండి” అన్నాడు. మేము తయారుగా కూర్చుని పూ, పూ అన్నాము.

“మీలో సామానునికి ఏకావాలూ, దయ్యాలూ అంటే నమ్మకంవుందా” అంటూ అందరికేసీమాశాడు. ఆ మాటతో మేము ఉలిక్కినది, పిల్లలు చరుచు కున్నాము. రామయ్య ప్రారంభించాడు.

“వినండి—యిప్పటికి చాణ్ణాల్ల కితంమంచి ఈ ఊళ్లో—యిందాక మనం విన్న. . . . వినరదీ. . . వినరు కావాలిబాబూ. . . .” అంటూ యీ తామాయణం అనే లేదినించున్నాడు కథాభంగవస్తువు కోసం మేము విధివైపు గూఢాము

అజానుబాహుడైన ఒకవృక్ష ఒక తోలుపెట్టే, కొన్ని పంజరాలూ చేత్తో పుచ్చుకుని తోపలకు అడుగు పెట్టాడు. అతనివెనుక యింకో మనిషి వచ్చాడు. ఆ వచ్చిన మనిషి రామయ్యతో ఆ కూతన వృక్షిని కరణంగారు మాతోపాటు ఉండమన్నారని చెప్పాడు. అతని సామానులన్నీ నివిట్లో నర్తకబద్ధాయి అతని వెంట వచ్చిన మనిషి వెళ్ళిపోయాడు ఆ వృక్షి తోపల కెళ్ళి బట్టలు మార్చుకునివచ్చి అరుగుమీద కూర్చున్నాడు. నేనులేచి, మా బట్టునంతా అతనికి పరిచయంచేసి, నన్ను కూడా పరిచయం చేసుకున్నాను.

“నవ్వు సింగు అంటారు. నేను జంతుకాస్తంతో రివర్సిడ్ గ్రీ పొందాను.—ఇకపోతే మైగ్రంటు—జిమీ—ఒక రకం పక్షి బుజ్జిరకం రివర్సిడ్ చేస్తున్నాను” అంటూ ఆ వృక్షి తనని పరిచయం చేసుకున్నాడు ఆత్రంపట్టలేని శీమగిరి బుర్రగోక్కుంటూ “నువ్వు కానియ్యవోయ్ రామయ్య” అన్నాడు రామయ్య తలపాగా విప్పి తిన్నగా కట్టుకుంటూ ఆ కొత్త వృక్షి కేసి చూశాడు

“ఏదైనా కబుర్లు చెప్పకుంటే కానియ్యండి” అన్నాడు సింగు రామయ్య గొంతు నవరించుకున్నాడు “అ—ఎందాకా గొప్ప—పూ అవును—రా పుట్ట కలకు మునుపే—యీపూలో యిందాక మనం విన్న పిల్లలు వివరణకూడేది మనం నందెవేళ కూర్చున్న కొండదగ్గరనుంచి ఇంకో రెండుమైళ్ళు పైగా వెళితే నో పెద్ద రాచిచ్చం యింటుంది. ఆ రాచిచ్చం యింకో మైలు దూరంలో నో కొండుంటుంది ఆ చెట్టుదగ్గరికెళితే యీ కూత మాత్రపుగా వివరిస్తుంది. ఆ పిల్లలు నక్షి నిలుపులా పుంటుంది—

చి క్తి ర

(9-వ పేజీ తిరువాణ)

కానీ—అది దెయ్యం—ఏకావం పిలువన్నమాట. . . . అంటూ అగాడు.

“బాబోయ్” అంటూ బృందగానం పొదాము మేము

“వాన్సెన్” అన్నాడు సింగు.

“వినండి అర్ధరాత్రి వచ్చేందంటే ఆ రాచి చెట్టుకిందకనక నిండుంటే యీ కూత కానా భయంకరంగా వినవడుతుంది. అప్పుడా కూతకు అదేరకంగా అరుస్తూ సమాధానమిస్తే—నో పక్షి మన—అదే—అరిచిన వాడిమీద మూడుసార్లు ఎగురుతుందిట—అంతే యిక వాడికి మైకం వస్తుందన్న

~~~~~

ఒక డాక్టరు రోగి నేత్రములను పరీక్షిస్తూ దూరంగా వ్రేలాడుతున్న అట్టపై ఉన్న అక్షరములను చదువమన్నాడు ఏదో ఆలోచిస్తూ.

రోగి:—కనుపించటం లేదండీ!

డాక్టరు:—అయితే కళ్ళజోడు వాడితే ప్రయోజనం లేదు. ఆప రేషన్ చెయ్యాలి.

రోగి:—ముందు మీరు ప్రక్కగా నిలబడాలి. నాకు అడ్డంగా నిలబడితే ఎలా కనిపిస్తుంది?

మంజులారి బంగళేశ్వరరావు (కుచిలీపట్నం)

~~~~~

మాట—తర్వాత ఆ పక్షి అమ్మాయిఅయి పిల్లలొక్కటకుంటుంది—అంతే—తెల్లారి ఆ మడిసి శవం ఆతట్టు కొండకిందుంటుంది” అంటూ మాకేసి చూశాడు

“ఏమీ—నిజమే, నిజంగానా” అన్నాము మేము “వాన్సెన్—ఇదోట్ బిలివ్” అన్నాడు సింగు అదే విషయమీద మరో పావుగంట చర్చలు జరుపుకున్నాము. ఆ తర్వాత సింగు లేచి, “స్థానానికి సుయ్యందనుకుంటూ” అన్నాడు రామయ్య లేచి అతనికి సుయ్య చూపించి చక్కా వచ్చాడు వస్తూనే “ఏన్నిబాబూ వాడనేది, నమ్మకం” అన్నాడు

“అతనికి నమ్మకం లేదుట యిలాటి వాటిలో” అన్నాను నేను రామయ్య బోడ్లోంచి పుగాకుతీసి, చుట్టూ చుట్టడం ప్రారంభించాడు.

“దైత్యంవుంటే యీ పిగిగడ్డపోతే మాత్రం

జక్కనున్న గదిలో కెళ్ళవనండి” అన్నాడు రామయ్య. “ఏం ?” అన్నాము మేము రామయ్య తట నటాయించాడు

“అ గదిలో కరణంగారి మొదటి పెళ్లాం పురేషు కుంది—ఆ తల్లి దయ్యవయ్యందని యియ్యల్లు వదిలేశారు” అన్నాడు. అనువార్తతో మా గుండెలు అగి పోయాయి. “బాబోయ్” అన్నాం ఉమ్మడిగా. ఇంతలో సింగు వచ్చాడు. వస్తూనే “ఏమిటండి, బాబోయ్ అంటున్నారు” ఇంకా ఏవేవోచెప్పి మిమ్మల్ని భయ పెడుతున్నాడు” అన్నాడు నవ్వుతూ. “లేదండీ” అంటూ నేను పున్నదంతా చెప్పి.

“అ గదిలో కెళ్ళండి చూదాం” అన్నాడు రామయ్య. సింగు తడిగడ్డాన్ని గిలకాయించాడు బుర్ర గోకున్నాడు. “నరే వదండి” అన్నాడు. అందరం కలిసి దొడ్లో పోజరయ్యము రామయ్య తాళం తీశాడు. సింగు మా అందరికేసి ఒక్కసారిమాసి గమ్మున తలుపు తోసుకుని తోపల కెళ్ళిపోయాడు. జక్కనేపున్న రామయ్య తలుపులు ధుళిలైన లాగే కాదు మేమంతా గాలి కూడా పిల్చడం మానేసి అలాగే తలుపునక చూడసాగాము. రెండు నిమిషాలు గడిచాయి

మరొక్కక్షణం గడిచింది తోపల్లించి, “టంటం టంటం” అన్న శబ్దం, “కిర్కిర్” అన్న శబ్దం, వెనువెంట మనిషి దిగ్గునవడి మూర్ఛినశబ్దం వివ బద్ధాయి మీ శరీరాలు భగ్గుమన్నాయి భయంతో మేం లుంగ చుట్టుకుపోయాము

“చచ్చాడు గావోల్లు” అన్నాడు రామయ్య. దాంతో మా శరీరాలు చల్లారిపోయాయి “తలుపు తియ్యరామయ్య” అన్నాను నేను రామయ్య వెన్నుదిగా తలుపును తోశాడు తలుపు తెరిచి తెరవడంతో సింగు లుంగ చుట్టుకు బయటపడ్డాడు మేము చల్లా చెదరయ్య మళ్ళిపోగయ్యాయి ఈలోగా అతను లేచి నవ్వు సాగిసేసుకున్నాడు అతని నదురుమీద రక్తం మరకలు నా కంటికి స్పష్టంగా కనపడ్డాయి

“ఏవయ్యందండీ” అన్నాను నేను యాంత్రికంగా.

“ప్రేమిదీ లేదండీ—” అన్నాడు తను నదురు మీద రక్తం తుడుచుకుంటూ

“మర రకం విప్పి” అన్నాడు రామయ్య.

“చెప్తా”నంటూ అతను తోపలకువెళ్ళిపోయాడు రామయ్య అగది గొల్లెం లాగిసి, తాళంమేస్త “చెప్పండి” అన్నాడు సింగు మా అందరికేసి చూశాడు చూసి ప్రారంభించాడు

“గదిలో కెళ్ళానా, తోపల వెలుతురన్నలలేదు. అటూ యిటూ తచ్చాడేసరికి కాలికి ఏదో తగిలి వడి పోయాను పై నుంచి పెంకుముక్కి, రాయో నెత్తిమీదవడి తల పగిలింది ఇంతలో మీరు తలుపులు తీశారు—అంతే” అన్నాడు సింగు సింపునగా మేం అందరం అది నమ్మాలో, నమ్మకూడదో తేల్చుకో లేకపోయాము అందరం కలిసి నిశ్శబ్దంగావచ్చి విభరణ గులమీద కూర్చున్నాము మళ్ళి చర్చ రగడు ప్రారంభ మయ్యింది ఈ చర్చలోంచి ఏకావం చర్చతోకి దిగాము

“నువ్వు దయ్యన్ని చూశానా రామయ్య” అన్నాడు సింగు సిగరెట్టు వెలిగిస్తూ.

“ఒక్కగా పొక్కిసారి చూశాను సారీ అదేదా

ఒక వసువు ఖరీదుకు 2

ఉచితం : దిగుమతి చేయ

బడినవి లాంగ్ రేజి బై నాకు
అర్ = ప్రతి అర్డుతో ఉచిత
తముగా వసబడును

Guaranteed for 5 years.
100% Water & Shock
proof, Chrome Steel Back, Centre-
Second, Swiss made.

- Super Jewelled N/Second Rs 37/-
- Super Jewelled C/Second Rs 46/-
- 15 Jewels Centre Second Rs 64/-
- 17 Jewels Centre Second Rs 70/-
- 21 Jewels Centre Second Rs 82/-

Rs. 7/- Extra for Full Steel Case.
Packing and Postage Rs 3/- Extra.
INDO TRADING CORPORATION
289, Nagdevi St, BOMBAY-3.

నాకాన్

శీటినుండి ఉబ్బనపు వ్యాధితో బాధపడ
జరసరంలేదు. ఈ వ్యాధి నిర్మూలనకు గాను
30 సం॥ల పరిశోధనా ఫలితముగా లభ్య
పరచుకొనబడి, పరమహంస క్రియాలగు
మూలికలతో తయారైన ఆయుర్వేదావధం.
ఎంత ముండి వ్యాధి కైనను తీక్షణమే బాధ
విచారింపజేయుటయే గాక కొంతకాలము
సేవించిన తరువాత మాపెటరు
8జౌ॥ రు 3-75 ప్లాస్టిక్ ప్రశ్నోకం.
ఇండియన్ మెడికల్ హౌస్, విజయవాడ-2.

దాక్షిణ్యకంఠే

ఇంట్లో కూర్చుని, పోస్టల్
డ్యూషన్ ద్వారా, గవర్న
మెంటు రిజిస్టరు కాలేజీనుంచి
మీరు ఒక డిప్లమో పొంద
వచ్చును (ఫీ
ప్రాస్టెక్ నకు
దారుండి

DOCTOR HOMOEOPATHIC COLLEGE
(F.A.) RIDDABAD, NEAR DELHI

చి క్తి ర్ష

కన్నాళ్ళక్రితం" అన్నాడు రామయ్య సింగుదట్టంగా
సిగరెట్టు పాగ వదిలి, "ఈ రాత్రికి చూద్దామనందా"
అంటూ లేచి నించున్నాడు
"బాబోయ్" అన్నాము మేము.
"నింటిబాబూ" అన్నాడు రామయ్య తేస్తూ.
"నే సిరాత్రి ఆ రెయ్యవమ్మాయిని చూడబోతు
న్నాను రాదల్చుకున్నవాళ్ళు రండి" అన్నాడు. మేం
చకచకా వాళ్ళుకేసి వాళ్ళుం మానుకుని, కళ్ళతో
మూట్లాడుకుని వాటికి సమాధానాలు చెప్పుకుని
మానంగా పూర్కున్నాము.
"వాడ్లుబాబూ! మీమాత్రం ఎవరికి ధైర్యం
లేకగారు. రెయ్యంతో, దేవుళ్ళతో, విష్ణుతో,
పితౄతో శలగాటం కూడదని పెద్దంబ్బారు బాబూ"
అంటూ రామయ్య అతన్ని నవ్వించాడు. సింగు
కూడా లేచి నించున్నాడు
"సరవాలేదేమో మనం ఎలాగా చావాలిసవాళ్ళమే
గదా, ఏదోఅనుకున్నవని చేసి చస్తేపోతుంది" అన్నాడు.
అని మా అందరికేనీ చూశాడు మేము ఎవ్వరం
మూట్లాడలేదు సింగు చిన్నగానవ్వి లోపలకువెళ్ళి
వో పక్కిని తెచ్చుకు అరుగుమీద కూర్చున్నాడు.
మేము చేచి దొడ్లోకివెళ్ళి మా అల్లిప్రాయాలమీద
చర్చ ప్రారంభించాము నాకు వెళ్ళాలన్న కోరిక చాలా
బలంగా కలిగింది. కానీ, మాజట్టువాళ్ళు "చస్తే
మేం రాం" అన్నారు. నేను శేగిరిని అడిగాను అతనికి
కూడా చూడాలన్న కోర్కెవుందిగానీ, ప్రణాళయం
వల్ల "వద్దురా, మా అమ్మో నాన్నకు నే వాళ్ళజేష్ట్
కొడుకును" అన్నాడు. మూట్లాడుకుంటే మేం మళ్ళా
వచ్చి అరుగులమీద కూర్చున్నాము.
* * *
రాత్రి వడకొండయ్యుండి మాతో కొందరు
వోయిగా నిద్రపోతున్నారు. నేనూ, శేషిగిరి, సింగూ,
రామయ్య మాత్రం మేల్కొనివున్నాము
బయట పున్నమి వెన్నెల తన గొప్పదనాన్ని చాలు
తోంది ప్రకాశం వారానరాళ్ళని ఆధారంగా చేసు
కుని కీపరాళ్ళు తమ ధ్వనిని ద్వీగుణీకృతం చేస్తూ
న్నాయి ఉండుండి వీధికుక్కలు అరుస్తూ తమ
స్వామిభక్తిని చాలుతున్నాయి.
మాతో ఎవ్వరూ ఒకళ్ళతో ఒకళ్ళు మూట్లాడు
కోటంలేదు మరో కాస్తేవటికి సింగులేచి, "నేను
వెళ్ళున్నాను. రామయ్య—ఆ గుర్తులు మరోసారి
చెప్పు" అన్నాడు
"నామాటినండి బాబూ" అన్నాడు రామయ్య
"నామాట వివవోయ్" అన్నాడు సింగు నవ్వుతూ.
రామయ్య మారుమూట్లాడుకుంటే గుర్తులు
చెప్పాడు సింగు లోపలికివెళ్ళి నల్లని నూలు ధరించి
జేబులో పిస్తోలు వేసుకుని "నేను చస్తారండి"
అంటూ చకచకా వెళ్ళిపోయాడు
మేం ముగ్గురం ఆ తమ వెళ్ళిపోయినవైపు
ఒక్కసారిచూసి ఒకళ్ళకేసాకళ్ళుం చూసుకున్నాము.
"రెయ్యాలన్నవని నేస్తేగాని కొండానికి నిద్ర
పట్టదు అలాటివాడే సింగు" అన్నాను నేను
"నినెనా, యిలాటివాళ్ళే ఎంతవ్వనైనా చేస్తారు.
యితరెళ్ళి ఆ రెయ్యాయి—పుంటే నంగతి—చంటి

పిరొడనే నమ్మకంవుంది నాకు" అన్నాడు శేషి
గిరి
"అ—కుదరదు బాబూ, దయ్యాయిని ఎలా చంపు
తారు? లాభంలేదు. ఆ మారాజా పోయినట్లే"
అన్నాడు రామయ్య
"అలా చాగాని ఎందర్ని చూశావు రామయ్య"
అన్నాను నేను
"ఇద్దర్ని బాబూ. వాళ్ళిద్దరూ ధైర్యం చేశారు.
ఇద్దరు సచ్చారు పదేళ్ళనాడోకడూ, అంతకుముందు
మరోడూ" అన్నాడు రామయ్య
నేను ఆలోచించాను ఆ విషయం చూద్దామనే
పుటలాటం నాలో ఎక్కువయ్యింది విమ్మనాసరే
చూద్దాం అనుకుని, "రామయ్య మనం కూడా వెళ్ళి
చూద్దామాయ్" అన్నాను నేను లేచి నించుంటూ.
"ఏరోయ్—బుద్ధిలేదా" అన్నాడు శేషిగిరి.
"వద్దుబాబూ" అన్నాడు రామయ్య.
నేను మూట్లాడుకుంటే లోపలకెళ్ళి బూట్లు
తొడుక్కుని ముగ్గురు తలకి చుట్టుకుని అయిటికి
వచ్చాను. కాస్తేపు నన్ను శాకించి, యిక లాభం
లేదని శేషిగిరి తయారయ్యాడు. రామయ్య కూడా
లేచాడు
* * *
చకచకా వడుచుకుంటూ మేము ఆ రావిచెట్టు
దగ్గరికి చేరేసరికి సింగు అక్కడ మాకు కనిపించాడు.
అతను నిలబడిచూర్చున్నప్పుడు చూస్తున్నాడు మమ్మల్ని
చూడలేదు మేము అతనికి తెలియకుండా రావిచెట్టు
వెనక దాక్కున్నాము ఇంతలో ఆ పిలుపు లీగగా
వినిపిడింది. రామయ్య మా యిద్దరి చేతులూ
గట్టిగా పట్టుకున్నాడు
"ఓహోహో"—యీసారి ఆ కూత వున్నట్టంగా
వినిపిడింది.
"ఓహోహో"—అన్నాడు సింగు
భయంతో మేము రావిచెట్టుకు యింకా కరుచుకు
పోయాము మళ్ళీ ఆ కేక వినిపిడింది ఈసారి యింకా
వున్నట్టంగా వినిపిడింది సింగు మళ్ళీ "ఓహోహో"
అన్నాడు. కొండ మారుమ్రోగింది
రామయ్య మా చేతుల్ని యింకా గట్టిగా నొక్కి
పట్టుకున్నాడు
"హోహోహో"—ఆ కేక యీసారి చాలా దగ్గి రున్నది
వచ్చింది
"ఓహోహో" అన్నాడు సింగు
రెండు కేకల ప్రతిధ్వనులూ పోట్లాడుకున్నాయి.
మూడుసార్లు అయిపోయింది మేము చెట్టువక్క
నుంచి తొంగిచూశాము సింగు పెద్ద విగ్రహంలా
హుండాగా నిలబడివున్నాడు అతని చేతిలో పిస్తోలు
రోగిగావుంది మేము గుండె శబ్దాలు లేక్కపెట్టు
పోగాము
చక్కగాపున్న పాదలోంచి ఒక నల్లటిపక్కి రిప్పన
సింగుమీదనుంచి ఎగిరింది ఆ పక్కి అడుగు పాడు
గున నవ్వుగా పుంది సింగు నించున్న చోటునుంచి
అంటూ యింటూ నాలుగడుగులు వేశాడు తలపై
ఎత్తి చూస్తూ ఆ పక్కి మళ్ళీ అతనిమీంచి ఎగిరింది.
యీసారి అతని చేతిలో పిస్తోలు "డాం" అని
పేలింది. పక్కిమాత్రం మూడోసారి ఎరగడం మావ
లేదు.

మూడోసారి కూడా అతనిమీంచి ఆ నక్కి ఎగిరి వీరురుగావున్న పుంతలోకిపోయింది. సింగు పిస్తోలు 'డాం, డాం' అని పేల్చాడు. మేము ముగ్గురం భయంతో కట్టకట్టుకుపోయాము.

మరోక్కొక్కడంతో పుంతలో ఒక ఆకారం లింగా మెదిలింది. వాకు ముచ్చెపుటలు పోకాయి. కళ్ళు గట్టిగా, భయంతో మూసుకున్నాను. శేషగిరి సుంపో లేక కూర్చోని గజగజ వణుకుతున్నాడు. రామయ్య గుడ్డవైచిపీ చూస్తున్నాడు.

ఆ ఆకారం నెమ్మదిగా పుంతలోంచి యివతలకు కచ్చింది. ఆ ఆకారం ఒక అందన్న న స్త్రీని పోలి వుంది. జాబ్బు విరబోసుకుని వుంది. రూపం మానవరూపంలా వున్నంగా, కనబడక, అలికినట్లు అన్నన్నంగా, లింగామాత్రమే కనుపించింది. మేము భయంతో కళ్ళు మూసుకుని చెట్టు వెనక్కి వెళ్ళి పోయాము. సింగువేలితో పిస్తూ మరోసారి సేలింది. మేము కళ్ళు తెరిచి చూసేసరికి ఆ ఆకారం అక్కడే ఉంది.

సింగు బాలుగడుగులు వెనక్కివేసి ఆరడుగులు ముందుకు వేళాడు. ఆ ఆకారం అతనివేపు కదలడం ప్రారంభించింది. వడవకుండా ఆమె, శకటాలు కదిలి వట్టు కదిలి రాసాగింది. కాళ్ళు వెనక్కి తిరిగివున్నాయామో అని నేను చూశాను కానీ ఆమె పీర కుచ్చిళ్ళు కిందగా వుండడంవల్ల కాళ్ళు కనపడలేదు. ఆమె సింగును బాగా దగ్గరిగా నమీపించేసరికి అతను 'డాం డాం' అని మళ్ళీ పిస్తూలు పేల్చాడు. కానీ ఆమె చెక్కు చెదరలేదు.

"ఓహోహో" అంది జాబ్బు మునివేళ్ళతో వెనక్కి వెట్టుకుంటూ.

"ఎవరవ్వు" అన్నాడు సింగు దిక్కులు దడ్డరిల్లే అంత గట్టిగా.

ఆమె ఫక్కున నవ్వింది ఆ నవ్వు వెన్నెలకన్నా తెల్లగావుంది. నవ్వు శబ్దానికి ప్రతిధ్వని గింగురు మంది ఆ నవ్వుతో ఏదో భయం తోచింది మాకు. మరోసారి ఆమె యికిరించింది మా శరీరాలు గజ గజలాడాయి.

"ఓహోహో" అందామె మళ్ళీ.

"ఓహోహో" అన్నాడు సింగు

"ఓహోహో" అందామె మళ్ళీ యీసారి ఆమె శరీరం కొంచెంగా నల్లబడి మళ్ళీ తెల్లబడింది. ఆమె శరీరంలోంచి పొంతలూ, వెట్టు చేమలూ కనిపిస్తున్నాయి ఆమె శరీరం మానవ ధర్మాన్ని పొందలేదు అనుకున్నాను.

మరోసారి ఆమె నవ్వు వచ్చిన తోవనే వెళ్ళి పోయింది. సింగు చకచకా ఆమెను అనుసరించాడు ఆమె వెడుతూంటే పరిసరాలు ఆమె శరీరం నుంచి కనుపించసాగాయి. చూస్తుండగానే వాళ్ళిద్దరూ మాకు కనుమరుగయ్యారు.

"బాబూ, వెనక్కిపోదాం యిక" అన్నాడు రామయ్య చాలా నెమ్మదిగా.

"ఒరే పోదారా" అన్నాడు శేషగిరి.

కానీ, వాకు పోవాలనితేడు ఏమైనాసరే ఏమవుతుందో చూడాలన్నకోరిక పాచ్చ అయిపోయింది.

"కొద్దు రామయ్యా. చూద్దాం వదండి ఏం జరుగుతుందో" అన్నాను నేను. రామయ్య మారు మాట్లాడుకుండా, "అయితే వదండి గమ్మున"

అంటూ లేచాడు. శేషగిరి బాధగా జాబ్బు రేపుకున్నాడు. ముగ్గురం మళ్ళీ వాళ్ళు వెళ్ళినవైపు చకచకా వడక ప్రారంభించాము మేము కొండక్రింద భాగానికి చేరేసరికి వాళ్ళు చాలా పైకి వెళ్ళిపోయారు. గజగజా మేము కొండ ఎక్కాము. మేము కొండ నగంపైగా ఎక్కేసరికి భయంకరమైన నవ్వు వినపడింది. ఆ శబ్దం వచ్చినవైపు వెళ్ళాచెయరుగా వరుగిట్టిము. కొంతసేపటికి మా కంటికి వాళ్ళిద్దరూ కనుపించారు. సింగు నిలారుగానించుని పూగినలాడుతున్నాడు. మేము దగ్గరగావున్న వాకొండరాయి వెనక దాక్కుని చూడసాగాము.

"బాబాయ్" అంటూ సింగు భూమ్యాకాశాలు దద్దరిల్లేలా అరిచాడు. అతని ఎదురుగా ఆ స్త్రీ ఆకారం ఒక వెలుగులా వుంది. సింగు గట్టిగా మూలగ సాగాడు.

ఉన్నట్టుండి ఆ 'వెలుగు' మాయమై పోయింది సింగుమరోసారి "బాబాయ్" అని అరిచాడు. శరీర మంతా కత్తులతో కోస్తుంటే బాధ భరించలేక అరిచి నట్లు ఆ అరుపు వినిపించింది మేము భయంతో కట్టకట్టుకుపోయాము.

సింగు నేలమీదపడి గిలగిల తన్నుకోసాగాడు. మరో నిమిషంలో లేచాడు. గాలితో చేతులు గిర్రున పూసాడు మనిషి గాలితో రెండు అడుగులమేర

లేచాడు నేను ఆశ్చర్యంతో కళ్ళు మలుపుకుని చూశాను. ఈసారి అతను యింకా ఎత్తుకులేచి అడ్డం తిరిగి గిలగిల్లాడసాగాడు నేను మోకాళ్ళమీద లేచి చూడసాగాను శేషగిరి తెగ వణుకుతున్నాడు. రామయ్య కళ్ళు గట్టి మూసుకున్నాడు.

"ఓహోహో" అన్న ఆ స్త్రీ కేక యీసారి విన్నతంగా, భయంకరంగా వినిపించింది. సింగు యింకా గాలితోనే తన్నుకుంటున్నాడు. చిన్నగా మూలుగుతున్నాడు.

మరో కాస్తపేసటికి అతను థాం అని నేలమీద పడిపోయాడు భయంకరమైన కేకతో నేలమీంచి మళ్ళీ గాలితో ఎగిరాడు అంతే మరు క్షణానికి భయంకరమైన మరో కేకతో కొండమీంచి క్రిందపడి పోయాడు ఎక్కడో ఒక గుడ్డగూణ అంతకన్నా భయంకరంగా కేకవేసింది. వా కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. ఒళ్ళు తూలిపోయింది. నిందొక్కుకోలేక నేలమీద పడిపోయాను.

కళ్ళు తెరిచి చూసేసరికి లింగా తెలతెలవారు తున్నట్లు గ్రహించాను గమ్మునలేచి, రాత్రి వంపుటన గుర్తు తెచ్చుకుని వక్కుకు చూశాను. రామయ్య బొమ్మలా అలాగే చూస్తున్నాడు శేషగిరికి యింకా వ్యూహాలేదు

డాక్టర్ వృత్తి చేయండి!

ఇంటిలో విరామంగా కూర్చుని వుండేప్పుడు పాస్టర్ ల్యూషన్ డ్యారా, హోమియోపతి చిగువుకొని, గవర్న మెంటురిజేషన్ గుర్తొక శిక్షణా డిప్లొమా పొందండి. ప్రొఫెక్టర్ డి. చిశము.

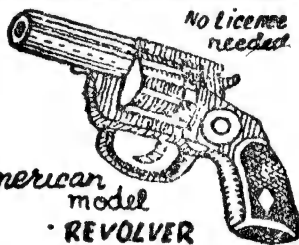
వివరములకు వెంటనే వ్రాయండి.

Indian Homoeopathic College
(APW) Jullundur City.

శ్రీబాలాంజనేయ ప్రశ్న

సంతానము, రోగములు, గ్రహబాధలు, వివాహం, పాశిపోయిన పశువులు, మనుష్యులయొక్క ఆమాత్రీ, దొంగిలించిన సొమ్ము, వీడిపోయిన భార్య మిగుల కోరిన 5 ప్రశ్నలకు వెంటనే వ్రాసి పంపగలను. రూ 2 ఎం. ఓ. చేయండి. నెలలవారీగా 12 నెలలకు 1 సంవత్సరం జాతకము రూ 2. పూర్తి పేజీ, జాబు వ్రాసిన పైము తెలిపిన చాలును.

హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము,
10వ లైను, అరంజీల్ పేట, గుంటూరు 2.

కోరుకుండి, అడవి మృగములనుండి మిమ్ము కాపాడుకోండి. కనభోజనములు, యాత్రలు, నాటకములకు చాల ఉపయోగ మైనది. అటోమేటిక్ ఆగ్ని తూటాలుగలది, తేలిక నది. దీని పెద్ద శిబ్దము, ప్రకౌశమైన నుంట మిమ్ము ఆపదలనుండి కాపాడును.

నెం. 333 444 555
గు. 6 8 13

25 తూటాలు ఉచితం: అదైన ప్రతి 100 తూటాలు గు. 3. లెదగుళకు గు. 4. పోస్టేజీ గు. 2. లె నెమ్మ అవసరం. ఒకే ప్యాకెటింగులో గొంతు రివాల్వర్లు తెప్పించు కున్న పోస్టేజీ, ప్యాకెటింగు ఉచితం.

AMERICAN TRADING COMPANY
(WAP), JULLENDER CITY.,

న్యూ డిల్లీ లేఖ

(7-వ పేజీ తరువాయి)

విశ్వవిద్యాలయంలో 70% మంది ముస్లింలని, ప్రతి ఏడు నూటికి 80 మంది ముస్లింపట్టభద్రులు పాకిస్తాన్ వెళ్తారని ఢిల్లీ వర్గాలవారి అంచనా. అంటే కాంగ్రెస్ ఫుట్పాథుని, ఉద్యోగాలకు సుశీలతులైన పట్టభద్రులను పంపి భారత దేశం పాకిస్తాన్ కి అడుక్కోతున్నదన్నమాట. పోనీ ఇలా పట్టభద్రుల దిరంతర ప్రవాహం వల్ల నైవా భారత పాకిస్తాన్ సంబంధాలు చక్కబడ్డాయా అంటే అదీలేదు. విభజనకు ముందే అంతే ఇప్పుడూ అంతే ....

మత కల్లోలాలు ప్రబలిన వెంటనే కేంద్ర రైల్వేల ఉపమంత్రి శ్రీ షా నవాజ్ ఖాన్ స్వయంగా పరిశీలించేందుకు అలిఘర్ కు వెళ్లి తారు. విద్యాశాఖ ఉపమంత్రి, దేశీయంగాగల ఉప మంత్రి ఓ రైల్వే ప్రమాదం జరిగినట్లు స్వయంగా పరిశీలించేందుకు వెళ్లితే రైల్వే ఉపమంత్రి గాని, వారి అధిపతి శ్రీ జగ్జీవన్ రాం గానీ ఎలా అనుకుంటారు? ఇంతకీ శ్రీ షా నవాజ్ ఖాన్ ముసల్మాన్ నైనందువల్ల పార్లమెంటులో ప్రజాస్వామ్య మూత్రాలకు జవాబుదారీకాదా? అంతేకాక శ్రీ షా నవాజ్ ఇటీవల ఒక ప్రకటనచేశారు. జమాయత్ ఉల్ ఉలేమా భూంద్ కాంగ్రెసుకు అండగా చాలాకాలంనుంచి ఉంటోందని, స్వర్గీయ అజాద్ ఆనంత్ సభ్యుడనీ, కారణాలు ఆధారంగా నమర్చించారు. ఇప్పుడు రెండుసమస్యలు ఉత్పన్నం అవుతున్నాయి. మొదటిది: ఈనంత్ సభ్యులు కాంగ్రెస్ కు అండగానిలవిఉండవచ్చు. కాని దేశవిభజనను నిరోధించ గలిగారా? మూలానా అజాద్ బీవితచరిత్రలో నుండి ఈ కళోరసత్యం బయటపడుతుంది. దేశ విభజనకు అంగీకరించి నందుకు అజాద్ ప్రధాన మంత్రిని, ఆయన హిందూ

కూచరలను దుమ్మెత్తి పోవారు అప్పున్న కంటే! అయితే భారతదేశంలో ముసల్మానులను సమైక్యపరచి, దేశ విభజనకు ముస్లింలకు స్వలిరంగా నిలిపేందుకు మూలానా గానీ, జమాయత్ ఉలేమా గానీ చేసిన ప్రయత్నాలను గూర్చి మాత్రం అంటారో ఉంటుంది.

ఇక రెండో విషయం: పేరులో నైలేనేని, కార్యక్రమాలవల్ల నైలేనేని, జమాయత్ మతసంస్థ. ముస్లిం మత ప్రచారకులను తయారుచేయుటం మహమ్మదీయేతరులను ముస్లిములుగా మార్చటం ఈ సంస్థ ప్రధానలక్ష్యాలు. ఈ కార్యక్రమాలలో అభ్యంతర పెట్ట తగిందిగాని, అభ్యంతరం పెట్టాల్సిందిగాని ఏమీలేదు. దేశరాజకీయాల్లో బోక్సంగ కలిగించు కుంటున్నారని ఒక పంక శైలిని సూత్ర ప్రచారకులను నిందిస్తున్నప్పుడు, జమాయత్ విషయంలో ప్రత్యేక సదుపాయాలకావాలంటుంది ఏమంత సబబు? కాంగ్రెసు పుణ్యమా అంటూ, మూలానా, మూర్ఖి, ముసల్మానుల ప్రాతినిధ్య గొంపం జమాయత్ కు దక్కింది. మత, అర్థిక, రాజకీయ విషయాలలో ముస్లింల విక్షేప ప్రతినిధిగా వ్యవహరిస్తున్నది. జమాయత్ నాయకుడు హాజిరత్ రహమాన్ ను కాంగ్రెస్ క్వటే అతాంను చేపట్టింది గదా!

అలిఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ జై దీ ప్రధానమంత్రిని సందర్శించారు. ఒకానొక పత్రికకు ఇంటర్వ్యూ ఇచ్చారు. ఇందులో ఆయన తాము ప్రధాన మంత్రికి చెప్పిన విషయాలు కూడా వివరించారు. అలిఘర్ విద్యార్థులంతా అమాయకులు చేసిపోయింది. విద్యార్థుల ప్రతినిధివర్గం కూడా ప్రధానమంత్రిని కలసుకున్నారు. తమ దృష్టపలేదని వీరు ఆ తరువాత ఒక పత్రికలో ప్రకటించారు.

అనరీ గంగ్ దగ్గరం ఎలా ప్రారంభమైంది? విద్యార్థి సంఘ అధ్యక్ష పదవికి ఎన్నికలు జరిగాయి. ఒక హిందువు, ఒక ముస్లిం ఇద్దరూ పోటీ చేశారు. తామెంత మత వివక్షతారహిత భుక్తులతో ఉన్నారో శ్రీ నైలూకు నిరూపించేందుకు గావూ, అలిఘర్ విశ్వవిద్యాలయంలోని విద్యార్థులు (70% ముసల్మానులే లేండి) ముసల్మాన్ అభ్యర్థిని ఎన్నుకున్నారు. ఇదీ చాలా తమ విశాల భుక్తుల ప్రదర్శనంటుం కోసం వీరంతా, ఎన్నికలో పోడిన హిందూ అభ్యర్థి గడ్డిబొమ్మలతో పెద్ద పూరేగంపు లేవదీశారు. అయితే "హిందూ ఈ విద్యార్థుల తప్పే లేదండి! అనరీ పూరేగంపును విశ్వవిద్యాలయం అధ్యాపకుల, అలిఘర్ ప్రజలతో లేవదీసి ఉంటారు" అని శ్రీ జై దీ అభిప్రాయం.

పైన, వే వ్యాఖ్యానించినట్లు, భారతదేశం నడిబొడ్డున ఇంకో పాకిస్తాన్ ను కాంగ్రెస్ సృష్టి చేయరుచుకొంటే తప్ప, అలిఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయాన్ని తిరిగి కట్టుదిట్టం చేయాల్సి ఉంటుంది. దేశ సమైక్యతకున్న ఈ విశ్వవిద్యాలయ అధ్యాపకులను, విద్యార్థులను దేశంలోని యితర విశ్వవిద్యాలయాలకు పంపించేయాలి. అన్నిటికన్న త్వరగా శ్రీ జై దీని పంపివేసి, ఆయన కుటుంబం ఒక మహమ్మదీయేతరుణ్ణి (ఉదాహరణకు శ్రీ సత్యజిత్) నియమించాలి

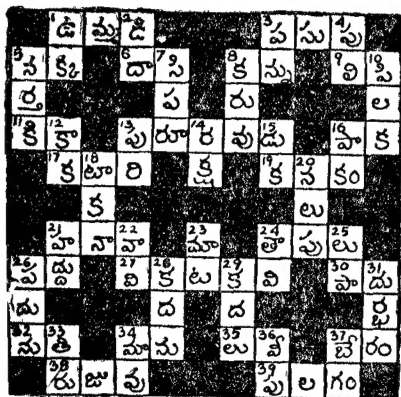
తెలుగు వారపత్రికలన్నిటిలో 'ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక' సర్క్యులేషన్ అత్యధికమైనది. ప్రకటనలను ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రికలో వేసి మీ వ్యాపారం అభివృద్ధి చేసుకొనండి. వివరాలకు అడ్వర్టైజ్ మెంట్ మేనేజర్ 'ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక' 7 తంబు చెట్టిపేజీ, మద్రాసు-1 కి వ్రాయండి.

గళ్లనుడికట్టు-77

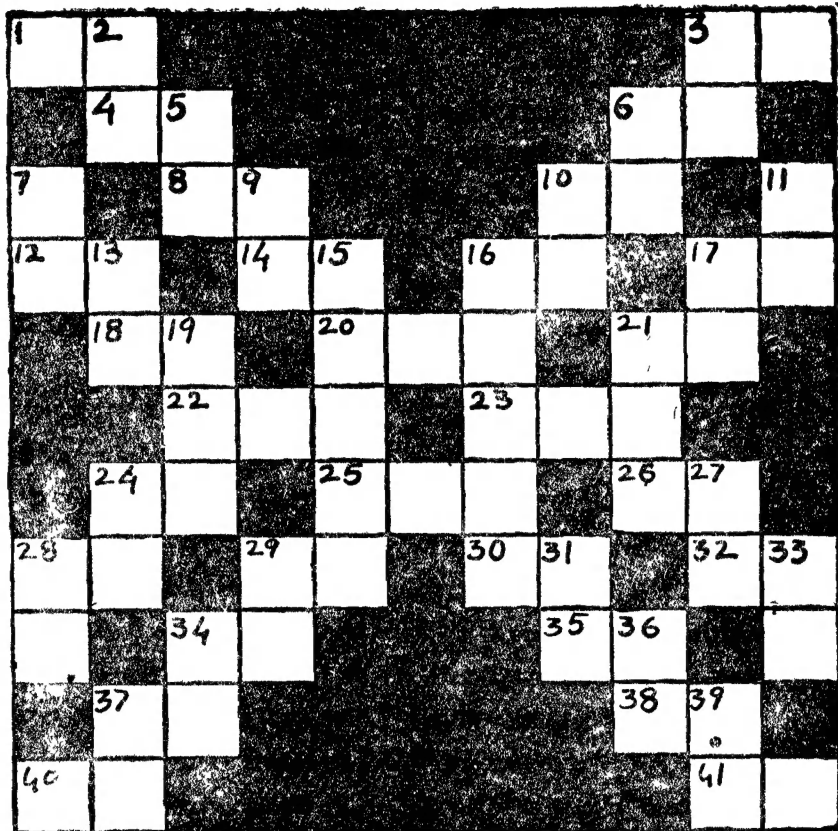
అక్షరం

- రాకెట్ లక్షణము రాము.
- పిల్ల.
- తనయతో 'అతని' అర్థమా?
- పొడిచినచో ఎల్ల దొరకును.
- పిల్ల.
- 22 అక్షరం కూడా ఇదే!
- ఇటీకలు మొదలైనవాటికి సంబంధించినదా?
- స్వర్గము.
- ముందు పుట్టిపాదా?
- తెండు పోలు!
- 4 అక్షరాలతో బహువచనం.
- ప్రదాతము.
- రహస్యము!
- పాదపు కానిది.
- చేరి దిప్పి.
- వారి పటంలో ఏలు కనిపిస్తున్నదా?
- ఈ వస్తు కలగాపులగమై పోయింది.
- వ్రతమే కాని, తిరగబడినది.
- ఒకప్పుడు పావులాలో నగం.
- వాడుకలో పేర్చిన గడ్డి.
- ముప్పి.
- ఇంద్రుని భార్య.
- కడుపులో ఉండేదా?
- అల్ల.
- పెళ్ళి సొంపు.
- స్థితియు, ఎదురుకోణా ఉబ్బడి!
- తంకి సంబంధించినది!
- తంకింటింటియున సంకేతమే కాని, క్రియగా మార్చి 'పెద్దదా' అని అర్థం.

76-వ గళ్లనుడికట్టుకు జవాబు

అక్షరాల వ్యాకరణాంశం

నిలువు

- భుజాశక్తి నది తిరగబడితే పేరు.
- తడికాదురెండి!
- నవములో పరిశ్రాంతి దురద!
- మెత్తకాదు!
- పైకి తాండ్ర వ్యక్తము.
- వైచిత్ర్యంపైను కల వ్యక్తము.
- పుష్పాగము.
- మర్నాడలేకుండా అతని కడుము!
- నమస్కరణకు కల చేతులు తాగబడినదా?
- వివేకించుట. చివరి మూడు మార్పిడి.
- తెంపి.
- పిల్లలతో పాటు కూడా!
- తలపించి నీమిటి? కిరీటమా?
- పొగాకు బెల్లములో దంచగా వచ్చేది—గుండ్రమునకు వెలికి కూడండి.
- నగరములో ఒక భాగము.
- కోరిక.
- ఇది పరికాదు!
- సెయిలే కాని మూలకాలు!
- పినిమాలో రాల్చి.
- నంకటము.
- గవ్వకాదు.
- కేడే కాని ఇక్కడ తంకింటింటియు!
- ధూమమే!
- 'ఇదం జగత్' ఇది ముగిసినదేనీది నీమిటి?

ఒకచోట మారి కథ జరుగుచున్నది. మా మూలుగా మారిదాను "తై ఇందిరారమణ గోవిందా" అని గట్టిగా అరిచాడు. ఇక అందరూ "గోవింద" అని, నిశ్శబ్దముగా వ్రుండిరి. అంతలో అటుప్రక్క నిద్ర మత్తులో ఉన్న ఒకతనులేచి "నాకు స్వామి" అంటూ మారిదాను దగ్గరికి చేతులు చాచుకుంటూ వచ్చాడు.

మారిదాను! ఏమిటయ్యా, ఏమిటి?

అతను :- ప్రసాదము స్వామి.

నభంతా గొల్లుమంది.

ఎన్. జి. రామారావు, (మద్రాసు-1)

8-11-61

63

ఇక్కడ బట్టలు అమ్మబడును

పాఠ్య కథ

ఆ వూరిలో శివరామయ్య గారికి పెద్ద బట్టలకొట్టు ఉన్నది. ఆయన తన దుకాణము ముందు వున్న 'శివరామ్ క్లాత్ షాపు' అని తెలుగులోను ఇంగ్లీషు లోను పెయింటు చేయించిన బోర్డు కట్టించాడు. కాని క్రిందనే 'ఇక్కడ బట్టలు అమ్మబడును' అని చిన్న బోర్డు ప్రేలాడదీశాడు.

ఒకరోజున ఒక డాక్టరుగారు కారులో ఆ కొట్టుకు వచ్చారు. ఆయన కొట్టులోనికి వస్తూ 'ఇక్కడ బట్టలు అమ్మబడును' అనే చిన్న బోర్డును చూశాడు. ఆయన శివరామయ్యతో 'అదేమిటోయ్, ఆ బోర్డుమీద 'ఇక్కడ' అని వ్రాయించావు. బట్టలు బోర్డు కట్టినచోట కాక

విడిగా ఎక్కడో అమ్ముతారా? ఆ బోర్డుమీద 'ఇక్కడ' అని వ్రాయించటం అనవసరం" అని విమర్శించి, తనకు కావా లిసిన గుడ్డలు కొనుక్కొని వెళ్ళిపోయాడు.

డాక్టరు వెళ్ళిన తరువాత శివరామయ్య బోర్డును పరిశీ లించాడు. ఆయనకు కూడా 'ఇక్కడ' అనే వదం అనవ సరం అని తోచింది. పెంటనే పెయింటర్ ని పిలిపించి, 'ఇక్కడ' అనేమాట తీసివేసి, 'బట్టలు అమ్మబడును' అని వ్రాయించాడు.

రెండు, మూడు రోజులు పోయిన తరువాత ఒక కాలేజి విద్యార్థి శివరామయ్యగారి

కొట్టుకు వచ్చాడు. అతగాడు తన వంటాంకు కావలసిన గుడ్డ కొనుక్కొని వెళ్ళిపోతూ 'బట్టలు అమ్మబడును' అన్న బోర్డు చూచాడు. చూచిన తాడు ఊరుకోక "ఇండులో 'అమ్మబడును' అని వ్రాయించా రెండుకంటే. మీరు బట్టలు అమ్ముడానికి కాక వాడుకో టానికి కొన్నారా? ఆమాట తీసివేయించండి" అని ఆయనకు నలవోకుపిచ్చి, వెళ్ళిపోయాడు.

శివరామయ్యకు ఇదీకూడ నమంజనంగానే కనిపించింది. ఆరోజు సాయంత్రం కాలము పెయింటర్ ని పిలిపించి, ఆ బోర్డుమీద మళ్ళీ శుభ్రంగా రంగుపూయించి, 'బట్టలు' అని వ్రాయించాడు.

మళ్ళీ వారంతోజాత తర్వాత ఒక ముసలాయన ధోవతి కొనుక్కొనడానికి ఆ కొట్టుకువచ్చాడు. ఆయన వస్తూనే 'బట్టలు' అని వ్రాసిన బోర్డుచూసి, శివరామయ్యతో "అందులో 'బట్టలు' అని వ్రాయించానేమిటయ్యా, బట్టలషాపులో బట్టలుకాక ధోవతులు, కూరగాయలు ఉంటాయా. ఆమాట శుద్ధ అనవసరం" అని వ్యాఖ్యానించి, తనకు కావలసిన ధోవతి కొనుక్కొని వెళ్ళిపోయాడు.

ఆసాయంకాలం పెయింటర్ వచ్చి ఆమాటను కూడా చెరిపి వేశాడు. మరునాడు శివ రామయ్య కొట్టుకురాగానే, ఖాళీగా ఉన్న చిన్నబోర్డు కని పించింది. ఈ ఖాళీ బోర్డు మాత్రం ఎందుకని, తీసి, కొట్లో మూలకు విసిరివేశాడు.

'రాజబాబు' (విలూరు)

10-11-61

ప్రత్యేక ఆకర్షణలు

- * బహుమతి కథలు
- * 'వివాహంజూదమా' - బహుమతివ్యాసాలు
- * దీపావళి - ఆమంచర్ల గోపాలరావు
- * ముఖ్యమైన ముడి పదార్థాలు - కె. జగన్నాథ్
- * 'నేను' - చలం
- * రేఖార్జున్లు - బాపు
- * వింత గొలుసుకట్టు
- * 'ఎలక్షన్ ల ఆట' - బాపు
- * మామూలు శిర్షికలు, సీరియల్ కథలూ వగైరా

ఎక్కువ పేజీలు - మామూలు తెల మాత్రమే.

గ గ న పి థి లో

ఫోటో: ఎన్. జి. శేషగిరి (కోయంబత్తూరు)

నేడే చూడండి!

శ్రీ రామకృష్ణ పాడక్ష్మిని

భాస్కర రామోడు

వర్మకళ్యాణ.వి.మధుసూదనరావు

వారల్లో
రిలీజ్